

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Journal of Roi Et Rajabhat University

ปีที่ ๑๐ ฉบับพิเศษ 2559

Vol.10 Special Issue 2016

วัตถุประสงค์ : เพื่อเผยแพร่ความรู้ ทักษะ แนวคิด นวัตกรรม ข้อค้นพบแก่คณาจารย์ นักศึกษา สมาชิก และผู้สนใจ
ในลักษณะของบทความวิชาการ บทความวิจัย และอื่นๆ

หน่วยงาน : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120

ที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์พิเศษ นายแพทย์สมพร โปธินาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดุสิต อุบลเลิศ
อาจารย์ ดร.สมเกียรติ ศรีปัดถา

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารีเคน
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร
รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย ศรีอำไพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ เบญจกาญจน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาโร เฟิงส์สวัสดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

Prof.Dr.William R. Barratt
Prof.Dr.Leslie B. Barratt
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ ภูมิพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์
อาจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ
อาจารย์ ดร.การุณ พงศ์ศาสตร์
อาจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี

คณะกรรมการบริหารวารสาร : อาจารย์ ดร.ธนาภรณ์ พันทวี อาจารย์ ดร.การุณ พงศ์ศาสตร์ อาจารย์ ดร.วิจิต กำมันตะคุณ อาจารย์ ดร.ธันยาภรณ์ นวลสิงห์ อาจารย์ ดร.ยุวธิดา ซาปัญญา อาจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์ อาจารย์ ดร.สัจธรรม พรทวีกุล	ผศ.ดร.สมใจ ภูมิพันธุ์ อาจารย์ ดร.หทัย น้อยสมบัติ อาจารย์ขอบฟ้า จันทรเจริญ นางสาวชีวรัตน์ ศิลพันธุ์ นางสาวอ้อมขวัญ ฤกษ์ณะภาพ นางสาวพัฒนา สัจจาวาท
---	---

รายชื่อคณะกรรมการกลั่นกรองประจำฉบับ :

รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล ดอนขวา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวต์ถ์ มณีโชติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวรัตน์ ศรีวรานันท์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.บรรยง ศรีตะวัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส สว่างทัฬห	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล สุขบท	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ สิงหะพล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ โสภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พยอม รอดดมคลดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ จีวัฒนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันทา วีระกัญญาเทวีญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนิวัช แก้วจำนง	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิรณี ทศนะเทพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประหยัด ภูมิโคกรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จงรักษ์ เลี้ยงพานิชย์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุดา ภูมิพันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราลี โกศัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ จารัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีชัย บุญเต็ม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นลินทิพย์ พิมพ์ก่ลัด	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ดร.โกวิทย์ วัชรินทรางกูร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ดร.เบญจพร วรรณูปถัมภ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ดร.พัชนี กุลขานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ดร.ธิตี ปัญญาอินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ดร.กระพัน ศรีงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ดร.ทิพวัลย์ แสนคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ดร.วริษฐ์ กิตติธรรมาจัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ดร.กมลทิภา เวชกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา
ดร.เบญจพร วรรณูปถัมภ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ดร.ประยูร เขาวินนาท	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ดร.พรธนี ราชจันทร์	สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

หมายเหตุ : บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นทัศนะ ลิขสิทธิ์ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ เป็นวารสารฉบับพิเศษ ที่จัดทำขึ้นโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์นวัตกรรม และส่งเสริมศักยภาพด้านงานวิจัย งานสร้างสรรค์นวัตกรรม ของคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏและเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ ในโอกาสที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์เป็นเจ้าภาพการจัดโครงการ ประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ “ราชภัฏวิจัย ครั้งที่ 4” (The 4th Rajabhat University National and International Research and Academic Conference : RUNIRAC IV) จัดขึ้นระหว่างวันที่ 22 – 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดฉบับนี้ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนสามารถผ่านการประเมินเป็นวารสารที่ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ตามเกณฑ์คุณภาพของ TCI กลุ่ม 2 สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและคณะกรรมการกลั่นกรองที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและบรรณาธิการอย่างดียิ่ง ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา งานวิจัย และงานวิชาการทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศต่อไป

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ นงเยาว์ อุทุมพร	1
การพัฒนาการผลิตและการตลาดของวิสาหกิจชุมชน ตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย นิศารัตน์ ไชยวงศ์ศักดิ์, สุธมมล ดวงตา, พัชรมน บุญยรัตชัย, กัสมา กาซ้อน, ปานฉัตร อาการักษ์	7
การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อทักษะการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เบญจพร นวลประเสริฐ, พิมพ์ชนา พาณิชย์กุล	16
การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกลือสปาบ้านโนนธงชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี วรารพร กรีเทพ	21
การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชาการระเบียบวิธีวิจัย ทางธุรกิจ สำหรับนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี กุลชลี พวงเพชร	30
การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูด้านการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้นวัตกรรม การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด กตัญญูตา บางโท, กิตติศักดิ์ ใจอ่อน	38
การประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบชิปปี้ จิราภรณ์ เหมพันธ์, มลิวัลย์ สมศักดิ์	45
เว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ธารทิพย์ ทองพันธ์, อุบล สุริพล, เยาวเรศ จันทะคัด	52
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกหินเหล็กไฟ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ทยิดา พลยิ่ง, ธีรภัทร วิชยพงศ์	58
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินเชิงธุรกิจด้วยเทคนิควิเคราะห์ การถดถอยโลจิสติก กรณีศึกษาโครงการจัดตั้งศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ธิดารัตน์ วุฒิสรีเสถียรกุล, ศุภศิวิ สุวรรณเกษร, วิจิตรา จำลองราษฎร์, ปรีชาพล บุญส่ง	65

การปรับปรุงกระบวนการผลิตด้วยการจัดการความสูญเปล่า กรณีศึกษาธุรกิจกาแฟอินทรีย์ในภาคเหนือของประเทศไทย <i>ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์</i>	71
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีโดยเทคนิคการสอนแบบ Jigsaw <i>ชัยวัฒน์ มัจฉาธิคุณ</i>	78
แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 <i>สาคร มหาหิงค์</i>	83
ความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ <i>ยุพียงค์ สุรรักษา, รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์</i>	91
การศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา <i>สิริกาญจน์ สันติเสวี, ธนิดา มาติเสนะ, วิวรรณ กาญจนวจี</i>	97
สภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ <i>วรินทร์ ดั่งขำนาญ</i>	103
การศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม <i>สุชาดา หวังสิทธิเดช, ทศนีย์ นาคุณทรง, บงกชรัตน์ ศุภเกษร วารินทิพย์ ศรีกุลลา, พีระพร รัตนาเกียรติ์</i>	115
สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 <i>สุทธิเทพ ช่อปทุมศิริกุล, เขาว์ การวิช, กระพันธ์ ศรีจาง</i>	121
การพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชากฎหมายธุรกิจ เรื่อง “สัญญา” โดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ <i>พิชญ์กสิณี นนท์กาญจนจินดา, เบญจพร บุญสยาม, อรวรรณ แห่งทอง</i>	131
การประเมินสมรรถนะครูที่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู <i>เบญจพร ชนะกุล</i>	137
การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตำบลตะลุง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี <i>ยุลดา ททรัพย์สมบูรณ์, หงสกุล เมสนุก</i>	142

ระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนผ่านสมาร์ตโฟนสำหรับท้องถิ่น สมพร พูลพงษ์	148
การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มานะ ไสภา, นันทวรรณ บุตรรส, สุนิสา หมั่นเก็บ	155
การพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน ของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ ดวงใจ สิมอำไพ	161

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ เพื่อส่งเสริม การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง อำเภอพระสมุทระเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ The Community Participation in Implementation of Community Learning Resources to Promote Education Management at Phrasamutchedi District, Samutprakarn Province

นงเยาว์ อุทุมพร^{*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ของอำเภอพระสมุทระเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 2) ศึกษาศักยภาพและสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 22 คน และกลุ่มผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา เจ้าหน้าที่ของสำนักพัฒนาชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวน 25 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจ ประกอบด้วย ประชาชนในอำเภอพระสมุทระเจดีย์ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลของอำเภอพระสมุทระเจดีย์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 40-60 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า อาศัยอยู่ในตำบลนาเกลือมากที่สุด ผลงานส่วนใหญ่เป็นงานที่ต้องใช้ฝีมือและมีความเก่าแก่ สืบทอดมารุ่นต่อรุ่น กระบวนการเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ มีลักษณะที่แตกต่างกันคือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การสืบทอดจากบรรพบุรุษ การเรียนรู้จากครูอาจารย์ และการฝึกอบรม 2) ศักยภาพของชุมชนในการนำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมาใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก คือ ชุมชนเต็มใจและสนับสนุนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่กับชุมชน สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study community learning resources for supporting education management in Phrasamutchedi District, Samutprakarn Province, and 2) study community potentiality and participation in implementation of community learning resources to promote education management. This study was mixed-method participatory research. The key informant groups who were interviewed, consisted of 22 local wisdom experts and 25 local civilians including; community leaders, educational administrators, supervisors, teachers, school boards, staff of community development department, and related personnel. The survey sample consisted of 400 participants who were residents of Phrasamutchedi District. The research tools included interview form and questionnaires. Mean and standard deviation were utilized for analyzing quantitative data. The content analysis was employed to analyze qualitative data. The results showed that 1) most of the local wisdom experts of Phrasamutchedi District were female aged 40-60 year old and graduated in primary education level or below. Most of them lived in Na Kleau Sub-District. Most of the tasks from their local wisdom required artisans' special anciently inherited skills from generation to generation. There were different learning process and accumulated experiences including; self- access learning, ancestor's heritage, learning from teachers, instructors, and training,

* อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

2) the community potentiality in implementation of community learning resources to promote education was rated overall at a fair level. The item with the highest average value which was rated at a high level, was “the community is willing to participate and promote the conservation of local wisdom to remain with the community”. For community participation to make use of community learning resources to promote education management, were rated as an overall and each listed item at a fair level.

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของชุมชน, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, อำเภอพระสมุทระเจดีย์

Keywords : Community Participation, Local Wisdom, Phrasamutchedi District

บทนำ

การจัดการศึกษาที่เหมาะสมควรส่งเสริมให้จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาศักยภาพให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และที่สำคัญคือการส่งเสริมให้นำคุณค่าจากสรรพสิ่งทั้งใกล้ตัวและไกลตัวซึ่งเป็นแหล่งวิทยาการทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามาใช้ในการศึกษาเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ โดยมีการประสานความร่วมมือกับครอบครัว และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับบริบทของชุมชน มีความรักและภาคภูมิใจในชุมชน และท้องถิ่นของตนเอง ชุมชนจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างมาก ต่อการจัดการศึกษา เพราะชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่สำคัญยิ่ง ที่สามารถนำไปใช้สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 แบ่งแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 4 ประเภทคือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล/สมาคม แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ สถาบันและหน่วยงาน และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยี กิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญา

ท้องถิ่นจัดว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล โดยแหล่งเรียนรู้จะเป็นการเชื่อมโยงความรู้จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิต ผ่านกระบวนการทางปัญญาจนตกผลึกเป็นองค์ความรู้ ซึ่งความรู้ดังกล่าวจัดว่าเป็นพื้นฐานของความรู้ใหม่ ๆ ในปัจจุบันประเทศไทยอยู่ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นยุคข้อมูลข่าวสารที่มีการกระจายอย่างรวดเร็วด้วยสื่อที่หลากหลาย มีการเผยแพร่แนวคิด ค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งอาจไม่เหมาะสมกับสังคมไทย ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาของไทยที่ได้สั่งสมกันมา ดังนั้นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จะเป็นการช่วยให้องค์ความรู้เหล่านั้นไม่เกิดการสูญหาย และทำให้เด็กรุ่นใหม่ได้มีโอกาสเรียนรู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเองที่สืบทอดต่อกันมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไล กันทะใจ (2550 : 88) ที่พบว่า การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนและชุมชนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

อำเภอพระสมุทระเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการเป็นอำเภอหนึ่งที่มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หลากหลายสาขาทั้งสาขาศิลปกรรม งานประดิษฐ์ สาขาคหกรรมด้านอาหาร และสาขาศาสนาและประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ถือเป็นแหล่งทรัพยากรในชุมชน ที่สามารถนำมาส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในอำเภอพระสมุทระเจดีย์ได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง ในอำเภอพระสมุทระเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์ตรงจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองตามความถนัดและความสนใจ ก่อให้เกิดคุณลักษณะของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เกิดความรัก ความผูกพัน ภูมิใจในท้องถิ่นและชุมชนของตน เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยชุมชนและเพื่อชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ของอำเภอพระสมุทระเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาศักยภาพและสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา อำเภอพระสมุทระเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. กรณีศึกษาภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ของสำนักพัฒนาชุมชนศึกษานิเทศก์ และผู้เกี่ยวข้อง รวมจำนวน 25 คน และผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอมหาสารคามเจดีย์ จำนวน 22 คน

2. การศึกษาเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอมหาสารคามเจดีย์ จังหวัดมหาสารคาม ทั้งหมด 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลนาเกลือ ตำบลบ้านคลองสวน ตำบลแหลมฟ้าผ่า ตำบลปากคลองบางปลากด และตำบลในคลองบางปลากด รวมจำนวน 130,614 คน (สำนักทะเบียนอำเภอมหาสารคามเจดีย์, เทศบาลตำบลมหาสารคามเจดีย์และเทศบาลตำบลแหลมฟ้าผ่า, ข้อมูล ณ วันที่ 20 สิงหาคม 2558)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอมหาสารคามเจดีย์ จังหวัดมหาสารคาม ทั้งหมด 5 ตำบล กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางของยามานะ (Yamane, 1973 : 1088-1089) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5 % ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามตำบล จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น :โดยมีประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับ ประวัติ ผลงาน/ผลิตภัณฑ์ กระบวนการเรียนรู้ และการส่งเสริมประสบการณ์ ธรรมเนียมปฏิบัติ และขั้นตอนในการผลิตผลิตภัณฑ์ การถ่ายทอดและอื่น ๆ ของภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอมหาสารคามเจดีย์ จังหวัดมหาสารคาม

2. แบบสอบถามศักยภาพและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำแหล่งเรียนรู้ชุมชนมาใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูเจ้าหน้าที่ของสำนักพัฒนาชุมชน ศึกษานิเทศก์ และผู้เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการ

สัมภาษณ์เชิงลึก ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่าง วันที่ 1 กรกฎาคม-7 สิงหาคม 2558

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยจัดส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลโดยผ่านกำนันและผู้ใหญ่บ้านของแต่ละตำบล ในอำเภอมหาสารคามเจดีย์ เป็นผู้ทำการรวบรวมข้อมูล และเก็บข้อมูลได้ทั้งหมด 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สรุปผลการวิเคราะห์จำแนกเป็นหมวดหมู่เพื่อมุ่งตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปผล

จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอมหาสารคามเจดีย์ จังหวัดมหาสารคาม

พบว่า มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอมหาสารคามเจดีย์ จังหวัดมหาสารคาม ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล จำนวน 22 คน จาก 5 ตำบลคือ นาเกลือ แหลมฟ้าผ่า ปากคลองบางปลากด ในคลองบางปลากด และบ้านคลองสวน จำแนกตามสาขาที่ทำการศึกษประกอบด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาศิลปะ ได้แก่ ด้านอาหาร สาขาศิลปกรรม ได้แก่ ด้านหัตถกรรม ด้านงานประดิษฐ์ สาขาสาธารณสุข ได้แก่ ด้านการสืบสานตำราสมุนไพร และสาขากษัตริย์ ได้แก่ ด้านการทำน้ำหมักชีวภาพ

กระบวนการเรียนรู้ของผู้ทรงภูมิปัญญา ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การได้รับการถ่ายทอดจากบิดามารดา บรรพบุรุษ การเรียนรู้จากครูรุ่นเก่า และครูอาจารย์ การเรียนรู้โดยการเข้ารับการอบรมจากสถานที่จัดฝึกอบรมต่าง ๆ การถ่ายทอดความรู้ได้แก่ การถูกเชิญไปเป็นวิทยากร การถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับญาติ พี่น้อง เพื่อน และบุคคลทั่วไปในชุมชน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพของชุมชนสรุปได้ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็น
ของประชาชนเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนใน
อำเภอพระสมุทระเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.
1. ชุมชนมีการวางแผนบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.44	1.01
2. ชุมชนได้นำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมา เป็นจุดสร้างความสนใจ	3.37	0.79
3. ชุมชนมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่อยู่ของภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	3.41	0.84
4. ชุมชนได้ตั้งผู้แทนให้มีการจัดบันทึก/สำรวจเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.24	0.82
5. ชุมชนช่วยกันดูแลภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยถ่ายทอดให้ คนรุ่นหลัง	3.38	0.88
6. ชุมชนได้มีการแบ่งหน้าที่ให้คนในชุมชนช่วยกันดูแล ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.26	0.82
7. ชุมชนมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญา ท้องถิ่นในเชิงพาณิชย์	3.09	0.89
8. ชุมชนเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเกี่ยวกับภูมิปัญญา ท้องถิ่นได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้	3.51	0.80
9. ชุมชนอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การ เดินทาง ไปพบภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.48	0.88
10. ชุมชนมีการติดตามการดำเนินการของภูมิปัญญา ท้องถิ่นเป็นระยะ ๆ	3.37	0.80
11. ชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมที่อนุรักษ์ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	3.47	0.96
12. ชุมชนได้เชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการ อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการวางแผนและ ปรับปรุงผลงานของภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.27	0.88
13. ชุมชนมีการบันทึกผลงานภูมิปัญญาท้องถิ่นใน รูปแบบต่าง ๆ เช่น ซีดี วีดีทัศน์	3.15	0.91
14. ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ที่ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นกับชุมชนใกล้เคียง	3.28	0.91
15. ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่นในช่องทางต่าง ๆ	3.59	0.91
16. ชุมชนเต็มใจสนับสนุนด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ท้องถิ่นให้คงอยู่กับชุมชน	3.70	0.74
17. ท่านสามารถแนะนำเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่ ผู้สนใจได้	3.51	0.82
18. ท่านสามารถบอกเส้นทางทางการเดินทางไปยังที่อยู่ของ ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้	3.63	0.90
19. ท่านมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการ พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.39	0.83
20. ท่านมีการติดตามเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของภูมิ ปัญญาท้องถิ่นอยู่เสมอ	3.37	0.82
รวม	3.40	0.61

จากตาราง 1 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็น
เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชน ในอำเภอพระสมุทระเจดีย์

จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{x} = 3.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปาน
กลางถึงมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก คือ
ชุมชนเต็มใจและสนับสนุนด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ให้คงอยู่คู่กับชุมชน ($\bar{x}=3.70$) รองลงมาคือ ชุมชนมี
ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในช่องทาง
ต่าง ๆ ($\bar{x}=3.59$)

3. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการ
นำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็น
ของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนใน
อำเภอพระสมุทระเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ใน
การนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้จัดการศึกษา

รายการ	$\bar{X}$	S.D.
1. มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการนำ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้	3.20	0.89
2. มีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้	3.23	0.89
3. มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้	3.23	0.88
4. มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ สถานศึกษา	3.26	0.87
5. มีส่วนร่วมในการจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการ จัดการเรียนรู้	3.47	0.96
6. ร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้าเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้	3.17	0.83
7. ร่วมในการกำหนดวิธีการในการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมา ให้ความรู้	3.09	0.78
8. ร่วมกำหนดช่วงเวลาในการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ ความรู้	3.08	0.80
9. ร่วมในการติดต่อประสานงานเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ ความรู้	3.13	0.78
10. ร่วมสนับสนุนและจัดหางบประมาณในการเชิญภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้	2.97	0.77
11. ร่วมจัดหางบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการอบรมให้ ความรู้กับนักเรียน	2.90	0.86
12. ร่วมอำนวยความสะดวกกรณีที่ต้องพานักเรียนมาศึกษา เรียนรู้นอกสถานศึกษา	3.09	0.91
13. ร่วมเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเชิญ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้	3.13	0.83
14. ร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่น มาให้ความรู้	2.98	0.95
15. ร่วมรับคำชม คำติ รางวัลต่าง ๆ ที่เกิดจากการนำภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมาใช้	3.18	0.98
16. ร่วมประเมินผลการดำเนินงานนำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมาใช้	3.12	0.98

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.
17. ร่วมให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้	2.99	0.84
18. ร่วมนำผลการประเมินที่ประสบความสำเร็จเผยแพร่สู่สาธารณชน	3.15	0.87
รวม	3.13	0.66

จากตาราง 2 พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า ผลงานหรือผลิตภัณฑ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่ เป็นงานที่ต้องใช้ฝีมือและมีความเก่าแก่สืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น ถ้าเป็นภูมิปัญญาสาขาหัตถกรรม ด้านอาหาร ส่วนใหญ่จะเป็นอาหารที่ทำมาตั้งแต่สมัยโบราณสืบทอดต่อ ๆ กันมาจนถึงปัจจุบัน สำหรับสาขาศิลปกรรม ด้านหัตถกรรม ด้านงานประดิษฐ์ ส่วนใหญ่เป็นงานที่ต้องใช้ฝีมือในการผลิตและมีการทำที่ต่อเนื่องมายาวนาน ต้องมีความประณีต สวยงาม ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์ และความชำนาญของผู้ทรงภูมิปัญญาอย่างแท้จริง เช่น การทำปัสตาดำ การทำเรือรบจำลอง กระจกแกะลายเพนทีสี การประดิษฐ์ปฐมาเกียรติ บ้านโตไม้ประดิษฐ์ บายศรีดอกไม้สด การสานปลาตะเพียนจากใบจาก ผ้ามัดย้อมจากต้นจาก ฆวนวดนี้จากใบลาน เป็นต้น สาขาสาธารณสุข ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องของสมุนไพร เช่น การทำสมุนไพรหอม การทำยาหม่อง การทำสบู่ทองคำ ยาสีฟันสมุนไพรจากข่อย เป็นต้น สำหรับสมุนไพรวิเศษส่วนใหญ่ที่ใช้ก็เป็นวิเศษที่หาได้ในท้องถิ่น และนำมาเป็นส่วนประกอบของการจัดทำ

2. ศักยภาพของชุมชนในการนำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมาใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก คือ ชุมชนเต็มใจและสนับสนุนด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่กับชุมชน รองลงมาคือ ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ในช่องทางต่าง ๆ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะอำเภอพระสมุทรเจดีย์เป็นอำเภอที่มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล/สมาคม แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ สถาบันและหน่วยงานแหล่งเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยี กิจกรรม วัฒนธรรมและประเพณี โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง เช่น การทำกุ่มเหยียด การทำเรือรบจำลอง การทำปัสตาดำ เป็นต้น คนในชุมชนเองเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มานานก็คาดหวังอยากให้ชุมชนท้องถิ่นของตนเองมีความเจริญก้าวหน้าและเป็นที่รู้จักของคนต่าง ๆ เมื่อเป็นที่รู้จักและมีคนเข้ามามากขึ้นก็ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้นตามไปด้วย และภูมิปัญญาท้องถิ่นก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ดึงดูดให้คนภายนอกเข้ามาในชุมชน อยากรู้จักชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าคนในชุมชนช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการบอกแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น การเดินทาง และคนในชุมชนร่วมมือกันดูแลและอนุรักษ์แหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงไว้ก็จะยิ่งทำให้คนเข้ามาศึกษาและเรียนรู้มากขึ้นและถ้ามีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลในสื่อต่าง ๆ จะทำให้เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงมากขึ้นตามมาด้วย สอดคล้องกับ นกตลสมแดน (2546) ให้แนวคิดที่ว่า ศักยภาพของชุมชนเป็นขีดความสามารถหรือความพร้อมของกลุ่มบุคคลในชุมชนเดียวกันที่จะกระทำการใด ๆ ให้เป็นผลสำเร็จ รวมถึงการแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน รวมไปถึงความสามารถในการประสานความร่วมมือภายในชุมชนโดยสามารถแก้ไขปัญหาที่มีมาจากภายนอกด้วยเพื่อประโยชน์โดยรวมของชุมชน

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ คนในชุมชนเองต้องประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองส่วนใหญ่ก็จะมีเวลาไม่มากในการให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดขึ้นไม่ว่าจะเป็นร่วมในการวางแผนกำหนดเป้าหมาย ร่วมให้ข้อมูล ร่วมดำเนินการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ร่วมจัดทำงบประมาณในการดำเนินการ ร่วมประเมินผลการดำเนินงาน หรือให้ข้อคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ต้องใช้เวลา ในการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ถ้าจะให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลควรต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นไปจนถึงขั้นสุดท้ายจะเกิดประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุดซึ่งสอดคล้องกับ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2539) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในช่วงต่าง ๆ ของกระบวนการพัฒนาดังนี้ 1) ร่วมในการค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาและตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา 2) ร่วมปฏิบัติงานในกิจกรรมพัฒนา 3) ร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการพัฒนา และ 4) ร่วมประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในอำเภอมะขาม เช่น เขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้สอน ควรพิจารณาแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมาใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษา ไปจัดดำเนินการเพื่อให้เกิดผลงานที่ออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นในอำเภอมะขามมีความเข้มแข็งใน

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการดำเนินการควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้มากขึ้น และให้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน จนถึงการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการระดมทุน และการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภออื่นของจังหวัดสมุทรปราการ หรือในจังหวัดอื่น ให้ครอบคลุมทุกจังหวัด เพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น และเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาติให้คงอยู่ต่อไป

2. ควรมีการวิจัยเพื่อหาวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างจริงจัง เพื่อให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังคงอยู่ เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไป

รายการอ้างอิง

- นภดล ฮมแสน. (2546). การวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนท้องถิ่นกับการจัดการอุทยานแห่งชาติกรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิไล กันทะใจ. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสาระการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีเรื่องภูมิปัญญาไทยในตุงล้านนา โรงเรียนบ้านร่องกวาง(จันทิมาคม) อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). อดิเรก : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิต.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2539). เอกสารการสอนชุดวิชา โรงเรียนกับชุมชนหน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). แนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Yamane, T. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York : Harper & Row.

การพัฒนาการผลิตและการตลาดของวิสาหกิจชุมชน ตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

Production and Marketing Development for the Community Enterprises in Sansalee Sub-District, Wiang Pa Pao District, Chiang Rai Province

นิศารัตน์ ไชยวงศ์ศักดิ์*
สุภมล ดวงตา*
พัทธ์มน บุญยราศรี*
กัลมา กาซ้อน*
ปานฉัตร อากาธิษ*
*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบทการผลิตและการตลาด วิเคราะห์และวางแผนกลยุทธ์การผลิตและการตลาดของวิสาหกิจชุมชน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน ตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เครื่องมือวิจัย คือ แบบบันทึกผลการศึกษาเอกสาร แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเป้าหมายคือผู้ประกอบการและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรเพื่อสุขภาพ กลุ่มน้ำยาเอนกประสงค์ กลุ่มผลิตพรมเช็ดเท้าและเปลงอน กลุ่มผลิตไม้กวาดดอกหญ้าและจักสาน และกลุ่มผ้าปักชาวเขาหมู่ 6 รวมจำนวน 5 กลุ่ม โดยมีสมาชิกผู้ให้ข้อมูลจำนวน 26 ราย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กลุ่มเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายเอง มีการวางแผนเตรียมวัตถุดิบให้เพียงพอกับจำนวนที่ทำการผลิต มีการตรวจสอบการผลิต ดูแลในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกวัตถุดิบ วัสดุอุปกรณ์ มีการกำหนดราคาขายโดยคำนวณจากต้นทุนและบวกกำไร จัดจำหน่ายในสถานที่ของวิสาหกิจชุมชน และงานแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนที่หน่วยงานราชการต่าง ๆ จัดขึ้น มีการส่งเสริมการขายในรูปแบบการจัดโปรโมชั่น ลดราคา ของแถม และการลงโฆษณาสินค้าของตนเองทางเว็บไซต์

ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจชุมชนในตำบลสันสลี มีการรวมตัวกันจากความสนใจในการทำผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นอาชีพเสริมภายในครอบครัว ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และลดรายจ่ายภายในครัวเรือน การดำเนินงานส่วนใหญ่

การวิเคราะห์และวางแผนกลยุทธ์การผลิตและการตลาดของวิสาหกิจชุมชนในตำบลสันสลี เป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีความสามารถในการผลิต ผู้นำมีความสามารถในการบริหารจัดการ ทำให้มีความเข้มแข็งและสามัคคี มีระเบียบที่ชัดเจนและสมาชิกปฏิบัติตาม การบริหารมีความชัดเจนและโปร่งใส แต่ขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือและมีประสบการณ์ในด้านการผลิตแบบใหม่ ๆ ไม่มีตราสินค้าและสินค้ายังไม่เป็นที่แพร่หลาย รูปแบบบรรจุภัณฑ์ยังไม่เป็นที่น่าสนใจ วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะทำผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายยิ่งขึ้น จึงได้ร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยตระหนักว่าสมาชิกทุกคนสามารถผลิตได้เป็นที่ต้องการของตลาดและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ABSTRACT

This research was aimed to study the context of production and marketing, to analyze and create strategic plans, and to develop products of community enterprises in Sansalee Sub-District, Wiang Pa Pao District, Chiang Rai Province. The research methodology was a participatory action research.

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Research instruments consisted of the note forms for documentary study, focus group, observation, in-depth interview, and collaborative learning activities among the researchers and enterprise members. Target group for collecting the data was 5 community enterprises namely; healthy herbal drink group, all purpose solution group, door mat and sleeping hammock group, grass broom and bamboo weaving group, and Moo 6 hill tribe embroidery group in Sansalee Sub-District, Wiang Pa Pao District, Chiang Rai Province. There were 26 informants in total from these 5 community enterprises. Qualitative data analysis was conducted through content analysis.

The results showed that the community enterprises in Sansalee Sub-District was established by the gathering of individuals who shared the same interests of creating products to generate additional income for their family, utilize their free time, and reduce their household expenses. For their management approach, most of the community enterprises were producers and sellers of their own products. Raw materials were prepared to match with the production quantity. Production inspection was conducted at each process, starting from raw material and equipment selection. Their products were priced by calculating from the cost plus margin. For the sale location, the products would be available for sale at their own enterprises, or at the community product exhibitions held by governmental organizations. They also employed promotion tactics to increase sale including; discount, premium giveaways, and advertising their products on websites.

From the analysis and strategic planning of the community enterprises in Sansalee Sub-District, Wiang Pa Pao District, Chiang Rai Province, it showed that these community enterprises gained good production capabilities. There were group leaders with management skills that strengthening and uniting the group through clear

discipline regulation and compliance. Group management was clear and transparent. However, they lacked the skilled and experienced workers on new production techniques. Their products did not have branding and were not widely distributed. Packaging was also not attractive. Most of the community enterprises wanted to produce more variety of products with good quality. Therefore, they collaborated to achieve product development with the awareness that all group members could create products to serve the market needs and for practical use.

คำสำคัญ : วิสาหกิจชุมชน, การพัฒนาและ
การผลิต, การตลาด

Keywords : Community Enterprises,
Development and Production,
Marketing

บทนำ

วิสาหกิจชุมชนเป็นการรวมตัวกันเพื่อประกอบธุรกิจในระดับรากหญ้าซึ่งเป็นธุรกิจที่ยังมีขนาดไม่ถึงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) หรือสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. 2548) มีหลักการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการและพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง วิสาหกิจชุมชนจังหวัดเชียงรายก็เช่นกันได้รับการพัฒนาและมีการสนับสนุนส่งเสริม ให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่ยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” อีกทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติรวมทั้งจะต้องพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของไทย

การที่ชุมชนมีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ทำให้หมู่บ้านหรือชุมชน มีความเป็นอยู่ที่ดี มีสภาพเศรษฐกิจที่ไม่เป็นหนี้สินและอยู่อย่างพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงการพึ่งพา

อาศัยซึ่งกันและกัน โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นหลักในการดำรงชีวิต และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันค้นหาทางเลือกในการแก้ปัญหา ทั้งในส่วนที่ครัวเรือนดำเนินการเอง และการทำร่วมกันเป็นกลุ่ม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานส่วนราชการช่วยสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ที่ไม่สามารถทำเองได้ ส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน (อุดมพร อมรรธรรม, 2549)

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ตำบลสันสลี มีวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 กลุ่ม ประกอบด้วย วิสาหกิจชุมชนน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ วิสาหกิจชุมชนน้ำยาเอนกประสงค์ วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์แช่เท้าและเปลนอน วิสาหกิจชุมชนผลไม้กวาดดอกหญ้าและจักสาน และวิสาหกิจชุมชนผ้าปักชาวเขาหมู่ 6 มีการจัดการทุนของชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองได้ โดยจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนขึ้น เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียง เป็นการสร้างรายได้และอาชีพ ด้วยการพึ่งพาตนเอง ปัญหาที่ผ่านมาของชุมชนนั้น เป็นปัญหาวิธิตดมากกว่าวิธิตทำ ชุมชนสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ได้มาก แต่ไม่มีแหล่งรับซื้อที่แน่นอน ขาดตลาดรองรับ ส่วนใหญ่เป็นการขายสินค้ากันเองภายในชุมชน ต้องรอหน่วยงานของรัฐช่วยเหลือให้เข้าร่วมในงานจัดแสดงสินค้า เพื่อให้มีโอกาสในการขายสินค้ามากขึ้น ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ อีกทั้งมีปัญหาด้านการผลิตกล่าวคือ ไม่มีการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพสินค้า จากปัญหาเหล่านี้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี จึงมีนโยบายสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชน สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองให้อยู่รอดและยั่งยืน เน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างจริงจัง โดยมีเป้าหมายในการผลักดันให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มุ่งสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยการสร้างอาชีพและรายได้เสริมให้กับคนในชุมชน

จากนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี และสำนักบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ได้มีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายของผู้บริหารที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จึงมีนโยบายในการพัฒนาและสนับสนุนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในตำบลสันสลี โดยมีวัตถุประสงค์ให้พัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มอย่างแท้จริง และให้มีการพัฒนาการจัดการผลิต รวมทั้งการตลาดของวิสาหกิจชุมชนที่ต้องเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การวางแผนแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน มีเป้าหมายเป็นของตนเองที่ชัดเจนในการพัฒนาให้คนในชุมชนอยู่ดีมีสุข คณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็น

ดังกล่าว จึงดำเนินการศึกษาเพื่อพัฒนาการผลิต และการตลาดของวิสาหกิจชุมชน ตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เพื่อนำแนวคิดนโยบายสู่การปฏิบัติ ด้วยการปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม โดยความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักบัญชี กรมพัฒนาชุมชนและวิสาหกิจชุมชน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจชุมชนมีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ ที่สำคัญคือชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการเองให้ความรู้ โดยนำทุนชุมชน รวมทั้งทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคมมาใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองที่เหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชน มีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้และสามารถนำมาพัฒนาใช้ประโยชน์ในระยะยาว เกิดการสังเคราะห์แนวทางการปฏิบัติ และวิชาการให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในกระบวนการจัดการผลิต และการตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชนในท้องถิ่น ให้มีความเข้มแข็งของตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทการผลิต และการตลาดของวิสาหกิจชุมชน ตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อวิเคราะห์และวางแผนกลยุทธ์การผลิต และการตลาดของวิสาหกิจชุมชน ตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน ตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนดำเนินงาน ขั้นสรุปและจัดทำข้อเสนอแนะ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องผ่านแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพัฒนาการผลิตและการตลาด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ประกอบการและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ภายในตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า ที่จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 กลุ่ม มีสมาชิกทั้งสิ้นจำนวน 47 ราย ประกอบด้วย วิสาหกิจชุมชนน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ วิสาหกิจชุมชนน้ำยาเอนกประสงค์ วิสาหกิจ

ชุมชนผลิตพรมเช็ดเท้าและเปลงนอน วิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดดอกหญ้าและจักสาน และวิสาหกิจชุมชนผ้าปักชาวเขาหมู่ 6 (องค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี. 2559)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนภายใน ตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า ที่จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 กลุ่ม รวมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด จำนวน 26 ราย โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2550)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบบันทึกผลการศึกษาเอกสาร แบบบันทึกการประชุม การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดเวทีแลกเปลี่ยน โดยใช้ระยะเวลา 12 เดือน คือตุลาคม 2558 ถึง กันยายน 2559

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและเตรียมการ

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่ เช่น สภาพทั่วไปและบริบทของวิสาหกิจชุมชน บริบทการผลิตและการตลาดของวิสาหกิจชุมชนในตำบลสันสลี โดยใช้แบบบันทึกผลการศึกษาเอกสาร เตรียมกระบวนการร่วมกัน เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบบันทึกการประชุม

2. การดำเนินงานในการพัฒนา

วิเคราะห์และวางแผนกลยุทธ์การผลิตและการตลาดของวิสาหกิจชุมชน โดยใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อระดมความคิด ในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค วางแผนกลยุทธ์ทางการผลิตและการตลาด การให้ความรู้รายบุคคลและแบบกลุ่ม การรับฟังความคิดเห็นโดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงและอภิปรายร่วมกัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกการประชุม การประชุมกลุ่มและการจัดเวทีแลกเปลี่ยน

3. การสรุปและจัดทำข้อเสนอแนะ

สรุปผลการพัฒนาการผลิตและการตลาด จัดทำข้อเสนอแนะและระบบฐานข้อมูลการพัฒนากิจการกรมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสังเกต การประชุมกลุ่มย่อย และการจัดทำเวทีแลกเปลี่ยน การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดระบบข้อมูลและสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

สรุปผล

1. สภาพทั่วไปและบริบทของวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนในตำบลสันสลี มีการรวมกันจัดตั้งขึ้นหลายวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยวิสาหกิจชุมชนน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ วิสาหกิจชุมชนน้ำยาเอนกประสงค์ วิสาหกิจชุมชนผลิตพรมเช็ดเท้าและเปลงนอน วิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดดอกหญ้าและจักสาน และวิสาหกิจชุมชนผ้าปักชาวเขาหมู่ 6 โดยสมาชิกส่วนใหญ่สนใจรวมกันทำผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นอาชีพเสริมภายในครอบครัว และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ลดรายจ่ายในครัวเรือน การดำเนินงานส่วนใหญ่กลุ่มเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายเอง รายละเอียดของแต่ละกลุ่มมีดังนี้

1.1 วิสาหกิจชุมชนน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ สมาชิกเป็นเพศหญิงทั้งหมด จำนวน 9 ราย ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 46-59 ปี มีสถานภาพสมรส เป็นแม่บ้าน การศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำการผลิตผลิตภัณฑ์น้ำพริกข้าว ระยะเวลาประกอบการในการทำน้ำพริกข้าว ส่วนใหญ่ทำมาแล้ว 5 ปี ลูกค้าเป้าหมายเป็นบุคคลทั่วไปและผู้รักสุขภาพ โดยส่วนใหญ่ดำเนินการผลิตและจำหน่ายเอง

1.2 วิสาหกิจชุมชนน้ำยาเอนกประสงค์ สมาชิกเป็นเพศหญิงทั้งหมด จำนวน 5 ราย ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 42-61 ปี มีสถานภาพสมรส เป็นแม่บ้าน ต้องการหาทางออกเพื่อช่วยลดรายจ่ายในครัวเรือนให้ลดน้อยลงจากสิ่งที่ใช้ทุกวันและสิ้นเปลืองอย่างมาก เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาถูพื้น และน้ำยาซักผ้า โดยใช้วัตถุดิบที่มาจากธรรมชาติ สามารถหาได้ภายในครัวเรือนและท้องถิ่น ไม่เป็นอันตรายทำให้ประหยัดเงินได้

1.3 วิสาหกิจชุมชนผลิตพรมเช็ดเท้าและเปลงนอน สมาชิกเป็นเพศหญิงทั้งหมด 8 ราย สถานภาพสมรส เป็นแม่บ้าน ผลิตผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ในชีวิตรประจำวันได้จากวิถีชีวิตแบบชาวเหนือมาปรับใช้ ระยะเวลาในการประกอบการ ทำพรมเช็ดเท้า ส่วนใหญ่ทำมา 1-2 ปี และมีการทำผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง

1.4 วิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดดอกหญ้าและจักสาน สมาชิกเป็นเพศชายทั้งหมด 5 ราย อายุ 72-88 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส เป็นพ่อบ้าน ระยะเวลาประกอบการจักสานทำมา 25-30 ปี จะทำการผลิตด้วยตนเอง

1.5 วิสาหกิจชุมชนผ้าปักชาวเขาหมู่ 6 สมาชิกเป็นเพศหญิงทั้งหมด 20 ราย อายุ 16-65 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส เป็นแม่บ้าน เป็นสินค้าที่ใช้ภูมิ

ปัญหาของคนรุ่นก่อน สามารถเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกและชุมชน ทำการผลิตสินค้าโดยการตัดเย็บสินค้าภายในกลุ่มผลิตภัณฑ์รับจากสมาชิกรับมาจำหน่าย โดยนำรายได้มาแบ่งกันตามสัดส่วนที่ทำ

2. บริบทการผลิตและการตลาดของวิสาหกิจชุมชนในตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

2.1 การจัดการการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่มีการวางแผนเตรียมวัตถุดิบในการผลิต เตรียมวัสดุให้พร้อมทั้งจำนวนที่ทำการผลิตขาย มีการวางแผนกับลูกค้าที่มาซื้อประจำว่าช่วงไหนที่ต้องการน้อยหรือมากเพียงใด ผู้ประกอบการจะมีการดูแลในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกวัตถุดิบ วัสดุอุปกรณ์ ก่อนที่จะนำมาจำหน่ายให้ลูกค้า และมีการพัฒนาปรับปรุงการผลิต ในแต่ละวิสาหกิจชุมชนมีความแตกต่างกันในผลิตภัณฑ์ จึงได้แยกวิเคราะห์ในแต่ละวิสาหกิจชุมชน ดังมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 วิสาหกิจชุมชนน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ น้ำสมุนไพรฟักข้าว และ สมุนไพรฟักข้าว ผลิตภัณฑ์นี้สามารถทำการผลิตและเก็บไว้ขาย วัตถุดิบที่ใช้ประกอบไปด้วย ลูกฟักข้าว เสาวรส น้ำ เกลือ น้ำตาล ดำเนินการผลิตด้วยตนเอง พร้อมกับสมาชิกช่วยกันผลิตและบรรจุใส่ขวด ในการตรวจสอบการผลิตนั้น จะมีการดูแลในทุกขั้นตอนและได้พัฒนาปรับปรุงการผลิต โดยได้เพิ่มสมุนไพรบางตัวเพื่อเพิ่มสรรพคุณ และประโยชน์ในตัวสินค้าให้หลากหลายและเป็น การเพิ่มรสชาติให้มากขึ้นอีกด้วย เช่น เพิ่มมะนาวจะได้รสเปรี้ยว เพิ่มเสาวรสทำให้หอมขึ้น เป็นต้น

2.1.2 วิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดดอกหญ้า และจักสาน ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนนี้ ได้แก่ ไซตักปลา ตะกร้า และก๋วยสลาก จะวางแผนเตรียมวัตถุดิบในการจักสาน มาดำเนินการผลิตด้วยตัวเองสมาชิกทุกคนมีความชำนาญ ก่อนจำหน่ายก็จะตรวจสอบว่าเรียบร้อยก็สามารถส่งขายได้และทำการผลิตสินค้าตามที่ลูกค้าสั่ง

2.1.3 วิสาหกิจชุมชนน้ำยาเอนกประสงค์ ผลิตภัณฑ์น้ำยาเอนกประสงค์ ได้แก่ น้ำยาล้างจานสมุนไพร น้ำยาซักผ้าและน้ำยาถูพื้น จะวางแผนเตรียมวัตถุดิบในการผลิต ซื้อวัตถุดิบ วัสดุอุปกรณ์ จากร้านค้าขนาดใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ มาดำเนินการผลิต มีการตรวจสอบการผลิตตั้งแต่การเลือกซื้อวัสดุอุปกรณ์ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิต รวมถึงนำสมุนไพรเข้ามาใช้เป็นส่วนผสมในน้ำยาเอนกประสงค์ และปรับปรุงให้ได้น้ำยาที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย ลดมลพิษให้กับสิ่งแวดล้อม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น

เข้ามาประยุกต์กับการผลิตน้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า และน้ำยาถูพื้น โดยการเพิ่มสมุนไพร

2.1.4 วิสาหกิจชุมชนผลิตพรมเช็ดเท้าและเปลงนอน ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจนี้ ได้แก่ พรมเช็ดเท้า เปลงนอน ที่รองครก และพรมผืนใหญ่ ส่วนใหญ่มีการวางแผนเตรียมวัตถุดิบในการผลิต ทำการผลิตทั้งปี มีการผลิตในเวลาว่างและบางครั้งนำวัตถุดิบกลับไปทำที่บ้านของสมาชิก มีการตรวจสอบผลิตภัณฑ์มากที่สุดในเรื่องการตรวจความหนาของพรมเช็ดเท้า ความยืดหยุ่นของผ้า และลวดลายของพรมเช็ดเท้า

2.1.5 วิสาหกิจชุมชนผ้าปักชาวเขาหมู่ 6 ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนนี้ ได้แก่ กระเป๋า กระโปรงผ้าปัก สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการผลิตโดยซื้อผ้าจากยูนนาน ประเทศจีน สมาชิกจะช่วยกันตรวจสอบการผลิต ตรวจสอบสินค้า ว่าส่วนใดที่เย็บแล้วไม่สวย ผ้าขาดหรือเปลา ก่อนที่จะนำมาจำหน่ายให้ลูกค้า และดัดแปลงให้เกิดความสวยงาม เช่นตัดเศษผ้าสำหรับทำกระเป๋า นำผ้ามาวางเรียงกัน จับจีบตรงขอบกระเป๋า ทำสายกระเป๋า โดยใช้เครื่องจักรช่วย และบางส่วนก็เย็บปักลวดลายด้วยมือ

2.2 การจัดการตลาดของวิสาหกิจชุมชนวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ทำสินค้าให้มีหลายขนาด หลายแบบ การกำหนดราคาขายโดยคำนวณจากต้นทุนและบวกกำไรแล้วนำมาตั้งราคาขาย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่จะใช้สถานที่ของตนเองในการจัดจำหน่าย เช่นหน้าบ้านของประธานและการส่งสินค้าไปขายตามที่ต่าง ๆ ในตำบลสันสลี งานแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนที่หน่วยงานราชการจัดขึ้นวิสาหกิจชุมชนจะมีการส่งเสริมการขายในหลายรูปแบบเช่น จัดโปรโมชั่นมีลดมีแถมให้ มีการลงโฆษณาสินค้าของตนเองทางผู้ผลิตเองมีนามบัตร เว็บไซต์ แผ่นปลิวที่มีที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ Facebook หรือ E-mail พร้อมวิธีการสั่งซื้อ วิธีการชำระเงินสินค้า เพื่อง่ายต่อการสั่งซื้ออีกด้วย ในแต่ละวิสาหกิจชุมชน มีความแตกต่างกันด้านผลิตภัณฑ์ จึงได้แยกวิเคราะห์ในแต่ละวิสาหกิจชุมชน ดังมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 วิสาหกิจชุมชนน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์น้ำฟักข้าวมีหลายขนาดเช่น ขนาด 150 ซีซี ขายในราคา 5 บาท และขนาด 250 ซีซี ขายในราคา 10 บาท มีการกำหนดราคาที่ชัดเจน เพื่อให้ดึงดูดลูกค้า มีการผลิตน้ำฟักข้าวให้มีหลายรสมากขึ้น เช่นน้ำฟักข้าวรสเสาวรสมะนาว การจำหน่ายโดยใช้หน้าบ้านของสมาชิกเป็นที่ตั้งผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย และจำหน่ายตามที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น มีการส่งเสริมการขายด้วยวิธีการให้ส่วนลดกับลูกค้าในช่วงเทศกาล มีการจัดโปรโมชั่นมีลดมีแถมให้

เช่น ลูกค้าซื้อขนาดใหญ่ 10 ขวดขึ้นไป ก็จะแถมขวดเล็ก
แถมให้ 1 ขวด ลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าประจำภายใน
หมู่บ้าน

2.2.2 วิสาหกิจชุมชนน้ำยาเอนกประสงค์
ผลิตภัณฑ์น้ำยาเอนกประสงค์ ส่วนใหญ่ทำการผลิตและ
จำหน่ายคนในหมู่บ้านและบุคคลทั่วไป มีการกำหนดราคา
ขาย เช่นน้ำยาซักผ้า น้ำยาล้างจาน และน้ำยาถูพื้น จำหน่าย
ราคาขวดละ 20 บาท ลูกค้าที่ซื้อจะเป็นผู้ติดต่อกับ
ผู้ประกอบการเองโดยตรงมีทั้งโทรศัพท์มาสั่งและมารับถึงใน
หมู่บ้าน มีการส่งเสริมการขาย เช่น ถ้าซื้อจำนวนมากมีการ
แถม กลุ่มมีการจัดทำนามบัตร แผ่นปลิวที่มีที่อยู่ เบอร์
โทรศัพท์ พร้อมวิธีการสั่งซื้อ วิธีการชำระเงินสินค้า เพื่อง่าย
ต่อการสั่งซื้ออีกด้วยเพื่อให้ยอดขายมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น

2.2.3 วิสาหกิจชุมชนผลิตพรมเช็ดเท้าและ
เปleton วิสาหกิจชุมชนนี้ได้ทำผลิตภัณฑ์พรมเช็ดเท้าหลาย
แบบ เช่น แบบสี่เหลี่ยม แบบหกเหลี่ยม แบบวงกลม และ
แบบที่มีลวดลายโดยการเพิ่มเศษผ้าที่เป็นสีเส้น มีกำหนด
ราคาขายตามขนาดของพรมเช็ดเท้าที่จำหน่าย มีทั้งขาย
ปลีกและขายส่ง สถานที่ช่องทางการจัดจำหน่ายจะมีเปิด
ขายในงานต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด
เชียงราย ขายให้กับบุคคลทั่วไป มีการส่งเสริมการขายเช่น
มีการลงโฆษณาสินค้าใน เว็บไซต์ในการจำหน่ายสินค้าและมี
นามบัตร

2.2.4 วิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดดอก
หญ้าและจักสาน สหกิจชุมชนจักสานมีผลิตภัณฑ์หลาย
แบบ เช่น ไม้กวาด กวดยสาก เป็นต้น กลุ่มมีกำลังการผลิต
ไม่มาก บางครั้งลูกค้าสั่งจำนวนมาก ก็จะทำไปเรื่อยๆ
ตามที่ลูกค้าต้องการ สถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ที่ทำ
การวิสาหกิจชุมชน บ้านเลขที่ 27 หมู่ 2 บ้านสันสลี ตำบล
สันสลี จำหน่ายในชุมชนและงานแสดงสินค้าผลิตภัณฑ์
ชุมชนที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น

2.2.5 วิสาหกิจชุมชนผ้าปักชาวเขาหมู่ 6
การผลิต ผลิตภัณฑ์ออกแบบเน้นความสวยงาม สีสีนน่ารัก
ด้านรูปแบบที่มีความหลากหลายและประโยชน์การใช้สอย
ผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์ลายปักของชนเผ่า กำหนดราคา
ขายคำนวณจากวัตถุดิบของสินค้า ประเภทผ้ามาจากยูน
นาน การซื้อผ้าปักใหญ่จากเมืองจีนและวัสดุที่ใช้ในการ
ตกแต่ง ประกอบอื่น ๆ จะนำทุกส่วนมาคำนวณต้นทุน รวม
ค่าแรงและกำไร การจำหน่ายสินค้าในงานแสดงสินค้าของ
อำเภอและจังหวัด ขายตามไนท์บาซาร์ ถนนคนเดินเป็น
บางครั้ง จำหน่ายเองในหมู่บ้าน มีการส่งเสริมการขายเช่น มี
การลงโฆษณาสินค้าในเว็บไซต์ของตำบล

3. วิเคราะห์และวางแผนกลยุทธ์การผลิตและ
การตลาดของวิสาหกิจชุมชน จากการประชุมกลุ่มเพื่อ
วิเคราะห์และวางแผนกลยุทธ์การผลิตและการตลาดของ
วิสาหกิจชุมชนในภาพรวม มีผลการวิจัย ดังนี้

3.1 ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์จุดแข็ง
จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) ของ 5
วิสาหกิจชุมชน

จุดแข็ง (Strength) ของวิสาหกิจชุมชนส่วน
ใหญ่มีความสามารถในการผลิตสินค้า และใช้วัตถุดิบใน
ท้องถิ่นมาทำการผลิต กลุ่มมีประธานที่มีความสามารถใน
การบริหารจัดการ ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งและสามัคคี มี
ระเบียบกลุ่มที่ชัดเจนและสมาชิกปฏิบัติตาม การบริหารมี
ความชัดเจนและโปร่งใสและผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐานได้รับ
การรับรองคุณภาพจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น OTOP

จุดอ่อน (Weakness) ของวิสาหกิจชุมชนส่วน
ใหญ่ ได้แก่ การขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือ และมี
ประสบการณ์ ในด้านการผลิตแบบใหม่ ๆ ไม่มีตราสินค้าทำ
ให้ลูกค้าไม่รู้จัก และสินค้ายังไม่เป็นที่แพร่หลาย รูปแบบ
บรรจุภัณฑ์ยังไม่น่าสนใจ อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตไม่ทันสมัย
ไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะขยายหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์

โอกาส (Opportunity) ของวิสาหกิจชุมชน
ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนการจำหน่ายจากองค์การ
บริหารส่วนตำบลให้นำสินค้าไปจำหน่ายในงานเทศกาล
ต่างๆ ได้ มีร้านค้ารับไปจำหน่ายและหน่วยงานมาสั่งซื้อ

อุปสรรค (Threat) ของวิสาหกิจชุมชนส่วน
ใหญ่ มีคู่แข่ง สินค้าประเภทเดียวกัน มีหลายกลุ่ม หลาย
จังหวัด ขาดการส่งเสริมด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความ
หลากหลาย และขาดความรู้ด้านการส่งไปจำหน่ายยัง
จังหวัดอื่น ๆ

3.2 ขั้นตอนที่ 2 วางแผนกลยุทธ์การผลิต
และการตลาดของวิสาหกิจชุมชน

จากการประชุมกลุ่มย่อย วิสาหกิจชุมชนใน
ภาพรวม ได้ใช้ความสามารถในการประกอบธุรกิจโดยอาศัย
ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะและความชำนาญในการผลิต
สินค้า มีการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้มีงานทำเป็นรายได้
เสริม มีความเข้าใจในความต้องการของลูกค้า มีความ
สามารถในการบริหารจัดการได้ แต่ได้กำไรจากการ
จำหน่ายผลิตภัณฑ์เพียงเล็กน้อย ซึ่งแต่ละวิสาหกิจชุมชน มี
ความแตกต่างกัน จึงได้แยกประเมินโอกาสทางธุรกิจ ดังมี
รายละเอียดดังนี้

3.2.1 วิสาหกิจชุมชนน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์น้ำผักข้าว ความสามารถในการประกอบธุรกิจได้อาศัยความรู้ในเรื่องการทำน้ำผักข้าวผสมน้ำสมุนไพรอื่น ๆ และผลผักข้าวเป็นสมุนไพรที่ช่วยในเรื่องเบาหวานและความดัน วิสาหกิจชุมชนยังไม่ได้จัดทำผลิตภัณฑ์อื่น การจำหน่ายน้ำผักข้าว ในสถานที่ต่างๆ มีค่าใช้จ่ายมาก น้ำผักข้าวที่จำหน่ายได้มีกำไรเพียงเล็กน้อย บางครั้งไม่คุ้มกับที่ไปจำหน่าย และสมาชิกกลุ่มมีความต้องการที่จะทำผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น สมาชิกกลุ่มจึงได้วางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดร่วมกันว่ามีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายและมีคุณภาพมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด

3.2.2 วิสาหกิจชุมชนน้ำยาเอนกประสงค์ การประกอบธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนนี้ ได้อาศัยความรู้ทักษะ จากวิทยากรภายนอกที่สอนให้ทำน้ำยาซักผ้า ถูพื้น ล้างจาน ต่อมาทางหน่วยราชการได้สนับสนุนให้ไปจำหน่าย ในสถานที่ต่าง ๆ ลูกค้าให้ความสนใจและลูกค้าหลายคนก็แนะนำให้บรรจุในขวดที่น้ำหนักและน้ำหนักไปใช้มากขึ้น สมาชิกกลุ่มมีความเห็นคิดว่าต้องการพัฒนาในด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์และป้ายบอกรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ ให้สวยงาม มีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ และสถานที่ที่ติดต่อได้ สมาชิกกลุ่มจึงได้วางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดร่วมกันว่า มีความต้องการทำบรรจุภัณฑ์ให้สวยงาม และป้ายบอกรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ มีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ และสถานที่ที่ติดต่อได้

3.2.3 วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์พรมเช็ดเท้าและเปลงนอน ผลิตภัณฑ์พรมเช็ดเท้า ได้มีการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้สตรีมีงานทำเป็นรายได้เสริม กลุ่มมีจำนวนสมาชิกมาก แต่ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุผ้าใยนี้มีการผลิต ในหลายจังหวัด และเมื่อนำไปขายก็มีการตัดราคากัน และสมาชิกไม่มีการทำรูปแบบใหม่ แต่ทางกลุ่มมีความเห็นคิดว่าผลิตภัณฑ์ประเภทนี้ยังสามารถจำหน่ายได้ ถ้าทำให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าสนใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ในราคาที่ไม่แพงมากนัก สมาชิกกลุ่มจึงได้วางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดร่วมกันว่า มีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าสนใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

3.2.4 วิสาหกิจชุมชนผลไม้ไม้อัดดอกหญ้าและจักสาน ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์จักสาน มีความรู้ทักษะและความชำนาญโดยอาศัยการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การจักสานได้มีการสืบสานการทำมาจากรุ่นต่อรุ่น และสืบทอดต่อ ๆ กันมา สมาชิกในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุได้นำสินค้าไปจำหน่ายในสถานที่ที่หน่วยราชการจัดให้ และ

จำหน่ายภายในหมู่บ้านและนำไปฝากจำหน่ายที่ร้านค้า มีรายได้พอเลี้ยงตนเองเล็กน้อย ต้องการให้มีลูกหลานเยาวชนหันมาสนใจช่วยกันพัฒนาทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่น่าสนใจ สมาชิกกลุ่มจึงได้วางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดร่วมกันว่า มีความต้องการพัฒนาในด้านผลิตภัณฑ์ ให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และมีคุณภาพมากขึ้น เพื่อสร้างรายได้และต้องการให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการผลิตมากยิ่งขึ้น

3.2.5 วิสาหกิจชุมชนผ้าปักชาวเขาหมู่ 6 วิสาหกิจชุมชนนี้มีความชำนาญ ในการปักผ้า ผู้หญิงทุกคนปักผ้าเป็นประจำ มีหลายลวดลายและรูปแบบตามความถนัด และยังได้รับการพัฒนามีฝีมือจากหน่วยงานต่างๆ ประกอบกับมีการนำสินค้าออกแสดงในกิจกรรมที่หน่วยงานราชการหรือเอกชนจัดขึ้นหลายครั้ง สมาชิกในกลุ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ลูกค้าส่วนใหญ่ต้องการผ้าสวยงามใช้ได้ราคาถูก บางครั้งลูกค้าไม่เข้าใจว่าทำไมผ้าปักจึงมีราคาแพง ผ้าบางผืนใช้เวลาปักเป็นเดือน แต่ก็มีการใช้เครื่องจักรปักที่ผลิตได้เร็วกว่าและผลิตออกมาได้ราคาที่ถูกกว่า ถ้าเป็นลูกค้าคนไทยจะนิยมซื้อราคาไม่แพง ลูกค้าชาวต่างประเทศชอบปักด้วยมือ ลูกค้าจะชอบซื้อกระโปรงที่สวมใส่ได้ง่ายทันสมัย และสมาชิกกลุ่มมีความต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ลูกค้าประทับใจ และขายได้ สมาชิกกลุ่มจึงได้วางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดร่วมกันว่า มีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเลือกได้ตามความต้องการมากขึ้น จึงได้ทำการ ผลิตรูปแบบเสื้อและกระโปรง

4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์

จากการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมาย ได้จัดเวทีให้เกิดการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้วิจัย กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันในการพัฒนา ให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ในขั้นตอนนี้ได้ดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนดังนี้

4.1 วิสาหกิจชุมชนน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผลผักข้าว 3 อย่าง ได้แก่ ใ้สั้วผักข้าว คุกกี้ผักข้าว และ โรตีสกรอบผักข้าว และได้วิเคราะห์ร่วมกันว่า ผลิตภัณฑ์ที่สมาชิกกลุ่มทุกคนทำได้และจำหน่ายได้คือ ใ้สั้วผักข้าว เนื่องจากเป็นอาหารพื้นเมืองล้านนาและเพิ่มสมุนไพรที่เป็นประโยชน์ช่วยบำรุงร่างกาย ป้องกันโรคได้ด้วย

4.2 วิสาหกิจชุมชนน้ำยาเอนกประสงค์ ได้พัฒนาบรรจุภัณฑ์และป้ายบอกรายละเอียดในรูปแบบใหม่

จากการพัฒนา สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความพอใจเนื่องจาก มีป้ายบอกรายละเอียดเกี่ยวกับผู้จัดจำหน่ายชัดเจน

4.3 วิสาหกิจชุมชนผลิตพรมเช็ดเท้าและเปลนอน พัฒนาผลิตภัณฑ์ 2 อย่าง ได้แก่ (1) ผ้าถูพื้น และ (2) ถูดับกลิ่น จากการพัฒนา สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความพอใจและวิเคราะห์ร่วมกันว่า ผ้าถูพื้น สามารถนำไปใช้จริง และมีประโยชน์สามารถใช้ได้ภายในครัวเรือน

4.4 วิสาหกิจชุมชนผลิตไม้กวาดดอกหญ้า และจักสาน พัฒนาผลิตภัณฑ์ 2 อย่าง ได้แก่ กล้องทิงซู และไม้กวาดทางมะพร้าวให้มีความแข็งแรงมากยิ่งขึ้น และได้วิเคราะห์ร่วมกันว่า ผลิตภัณฑ์ที่สมาชิกกลุ่มทุกคนทำได้ และจำหน่ายได้คือ ไม้กวาดทางมะพร้าว

4.5 วิสาหกิจชุมชนผ้าปักชาวเขาหมู่ 6 ในขั้นตอนนี้กลุ่มได้เลือกการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 2 อย่างคือ เสื้อ และกระโปรงประยุกต์ ที่สามารถใช้งานได้จริง สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการออกแบบผลิตภัณฑ์

อภิปรายผล

จากการศึกษามีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การจัดการการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในตำบลสันสลี มีการวางแผนเตรียมวัตถุดิบในการผลิตเตรียมวัสดุให้พร้อมทั้งจำนวนที่ทำการผลิตขาย มีการวางแผนการผลิตให้เพียงพอกับความต้องการของลูกค้า ในการตรวจสอบการผลิตนั้น ผู้ประกอบการจะมีการดูแลในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกวัตถุดิบ วัสดุอุปกรณ์ ก่อนที่จะนำมาจำหน่ายให้ลูกค้า และได้พัฒนาปรับปรุงการผลิตสอดคล้องกับ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2558) ที่สรุปไว้ว่าการประกอบธุรกิจ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในด้านการผลิตและด้านตลาด การกำหนดราคาขาย ราคาต้นทุน กำไร และการลงบัญชีเบื้องต้น ตลอดจนการดำเนินกิจการทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการและบริการให้แก่ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคพอใจ ทั้งในเรื่องราคาและบริการ สิ่งเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจ

2. การจัดการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในตำบลสันสลี ทำผลิตภัณฑ์หลายขนาด หลายแบบ เพื่อให้ดึงดูดลูกค้าตามความสนใจ กำหนดราคาขายโดยคำนวณจากต้นทุนและบวกกำไร นำมาตั้งราคาขาย กลุ่มจะใช้สถานที่ของตนเองในการจัดจำหน่าย และมีการส่งเสริมการ

ขายในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดโปรโมชั่นมีลดมีแถมให้ มีการลงโฆษณาสินค้าของตนเอง ทางผู้ผลิตเองมีนามบัตร แผ่นปลิวที่มีที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ Facebook หรือ E-mail สอดคล้องกับยุทธนา ธรรมเจริญ (2558) ที่กล่าวว่า องค์กรสามารถใช้ส่วนประสมการตลาดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในตลาดเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่ายและกระจายสินค้า และการส่งเสริมการตลาด

3. จุดแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลสันสลี มีความสามารถในการผลิตสินค้าและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาทำการผลิต แต่ละกลุ่มมีผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งและสามัคคี มีระเบียบกลุ่มที่ชัดเจนและสมาชิกปฏิบัติตาม การบริหารมีความชัดเจนและโปร่งใส สอดคล้องกับ ชลธิศ ดาราวงษ์ (2557) ที่กล่าวว่าผู้ที่บริหารให้การสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และกระบวนการทำงานที่มีการรวมจุดแข็ง ทักษะ ประสบการณ์ และศักยภาพด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่เข้าด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการทำงานร่วมกัน เป็นการใช้ทรัพยากรจากภายในองค์กรทั้งหมด เช่น ทรัพยากรมนุษย์ ความรู้และทักษะความร่วมมือที่สำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของลูกค้าและบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างชัดเจน และที่สำคัญไม่เกินความสามารถในการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรายได้คุ้มค่าจากการผลิต

2. ควรอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมในการวางแผนการตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของแต่ละกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

3. ควรให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนตนเอง ในการสร้างสรรค์ความคิดใหม่สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคสามารถกำหนดราคาได้ด้วยตนเอง ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้อยู่รอดและรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนให้ยั่งยืนคงอยู่ตลอดไป

รายการอ้างอิง

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2558). การจัดการการตลาด การผลิต และการจัดจำหน่ายดอกไม้จาก
กระดาศา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://dnfe5.nfe.go.th/ilp/occupation/45101/chap4.html>
- ชลธิศ ดาราวงษ์. (2557). ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อตอบรับ AEC. (รายงานการวิจัย). ชลบุรี :
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : วี อินเทอร์เน็ต พรีเมียม.
ยุทธนา ธรรมเจริญ. (2558). แนวคิดทางการตลาด. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<http://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sms/market/Unit1/Subm1/U112-1.htm>
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548.
กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี. (2559). ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลสันสลี. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
www.sansalee.go.th/index.php.
- อุดมพร อมรธรรม. (2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : แสงดาว.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหนังสือเรียน
วิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
A Study of Learning Achievement and Satisfaction by Using the English
for Study Skills' Book, Thepsatri Rajabhat University

เบญจพร นวลประเสริฐ*
พิมพ์ชนา พาณิชกุล*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้กับ จำนวน 62 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสถิติ t-test ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ในด้านเนื้อหาวิชา ด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน/เอกสารประกอบการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผลอยู่ในระดับมาก 3) ผลการศึกษาความเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีคือผู้สอนและสาขาวิชาภาษาอังกฤษควรมีการปรับปรุงเอกสารประกอบการเรียนการสอนให้ทันสมัยและถูกต้องมากขึ้นและควรปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน ควรมีเนื้อหาภาษาไทยประกอบเพื่อช่วยการเข้าใจและนักศึกษายังสามารถอ่านบทพจนานุกรมได้ด้วยตนเอง

ABSTRACT

The purposes of this research were to compare the learning achievement and to study students' satisfaction upon using the English for Study Skill's book, Thepsatri Rajabhat University.

The sample of the study was 62 first-year students who enrolled in the course on English for Study Skills in the second semester, the academic year 2015. The instruments used in this study were pre and post achievement tests and a satisfaction questionnaire. The data of this study were analyzed by using mean (X), standard deviation (SD), and t-test. The results of the research were as follows: 1) Learning achievement of students after using the English for Study Skill's book was not higher than before using it with statistical significance. 2) The satisfaction of the students on the content, the teaching materials, and the evaluation in English for Study Skill's book was at a high level. 3) The comments of Thepsatri Rajabhat University students were that the contents should be more modern, faultless and suitable for students. Moreover, the book should have some explanation in Thai so that students could learn by themselves.

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, ผลสัมฤทธิ์, ภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้

Keywords: Satisfaction, Performance Skill, English for Study Skills

บทนำ

ในสังคมปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร ภาษาอังกฤษเป็น

* อาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาษาสากลในการสื่อสารระหว่างมนุษย์ ในฐานะที่เป็นผู้สอนจึงตระหนักดีว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษนั้นไม่ได้เน้นให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางเท่านั้น แต่ยังจำเป็นต้องเน้นทักษะอื่น ๆ ด้วย

วิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ (ศท 0033014) เป็นวิชาที่พัฒนาทักษะการเรียนรู้จากผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาให้พร้อมต่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นคนดีของสังคม พัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนและแปลความภาษาอังกฤษ ฝึกทักษะการอ่านโดยใช้เทคนิคการอ่านขั้นสูง เช่น การอ่านเพื่อหาหัวข้อเรื่อง การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญและรายละเอียด การอ่านสรุปความ (Skim & Scan) พัฒนาทักษะการเขียนเพื่อสรุปความในการรายงานข้อความที่อ่าน ซึ่งวิชาดังกล่าวเป็นวิชาที่อยู่ในกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป และเป็นวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานที่นักศึกษาทุกสาขาวิชาต้องเรียนทุกคน

การจัดการเรียนการสอนในวิชานี้มีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม ได้โดยปกติสุข ดังนั้นจึงต้องพัฒนาศักยภาพความสามารถของ ผู้เรียนเพื่อให้มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ว่านักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด ต่อหนังสือเรียน ซึ่งจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงทั้งเนื้อหาวิชา ตำรา สื่อการสอน ผู้สอน และลักษณะการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการพัฒนาหลักสูตรของสาขาวิชาให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้
2. เพื่อหาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้กับผู้วิจัย กลุ่มที่ 18 จำนวน 62 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบทดสอบอัตนัยก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 80 ข้อ

2. แบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบวัดสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพของหนังสือวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความต้องการการเรียนรู้ในด้านเนื้อหา วิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ถามถึงปัญหาและข้อเสนอแนะสำหรับหนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนมีนาคม 2557 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยดำเนินการหาค่าเฉลี่ยเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย มีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.515.00 หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความต้องการการเรียนในด้านเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยว ผู้วิจัยดำเนินการหาค่าเฉลี่ยเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เช่นเดียวกับในตอนที่ 2

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยดำเนินการจัดระดับความถี่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ ค่าร้อยละ

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนดังนี้

ตาราง 1 วิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียน

เครื่องมือที่ใช้วัด	N	μ	(S.D.)	t-test	Sig (2-tailed)
แบบทดสอบก่อนเรียน	57	11.58	2.77	-1.59	.117
แบบทดสอบหลังเรียน	57	12.07	2.78		

จากตาราง 1 ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียน ค่าเฉลี่ยแบบทดสอบก่อนเรียน ($\mu=11.58$) แบบทดสอบหลังเรียน ($\mu=12.07$) ค่า $t = -1.59$ และ Sig (2-tailed) = .117

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ สาขาวิชา และชั้นปี

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน N=62	ร้อยละ 100
สาขาวิชา		
โลจิสติก	53	85.48
บัญชี	9	14.51
เพศ		
ชาย	20	32.25
หญิง	42	67.74
ชั้นปี		
1	53	85.48
2	-	-
3	-	-
4	9	14.51

จากตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 62 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นจำนวนร้อยละ 67.74

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนตามความเห็นของนักศึกษา

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนโดยรวมและตามรายด้าน

รายการ	μ	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านเนื้อหาวิชา	3.82	0.75	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน / ผู้สอน	3.87	0.83	มาก
3. ด้านสื่อการเรียน การสอน / เอกสารประกอบการสอน	3.98	0.83	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	3.90	0.76	มาก
5. ด้านการทำหน้าที่ของนักศึกษา	3.90	0.86	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย	4.09	0.80	มาก

จากตาราง 3 นักศึกษาได้มีความเห็นว่าการจัดการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลและด้านการทำหน้าที่ของนักศึกษา ($\mu = 3.90$) และสำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเนื้อหาวิชา ($\mu = 3.82$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการในการเรียนในด้านเนื้อหารายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้

รายการ	μ	S.D.	แปลผล
1. Using Dictionary	3.60	0.83	มาก
2. Word Formation	3.63	0.75	มาก
3. Context Clues	3.65	0.63	มาก
4. Using Reference Words	3.55	0.69	มาก
5. Skimming and Scanning	3.58	0.61	มาก
6. Making Inference	3.71	0.69	มาก
7. Finding Topic	3.71	0.75	มาก
8. Making Idea and Details	3.73	0.70	มาก
9. Patterns of Organization	3.56	0.68	มาก
10. Reading Comprehension	3.71	0.79	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย	3.64	0.70	มาก

จากตาราง 4 นักศึกษาได้มีความเห็นว่าการจัดการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ ด้านความต้องการในการเรียนในด้านเนื้อหารายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ผู้เรียนต้องการเรียนในหัวข้อ Making Idea and Details ($\mu = 3.73$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ คือ Making Inference, Finding Topic, Reading Comprehension ($\mu = 3.71$) Context Clues ($\mu = 3.65$) Word Formation ($\mu = 3.63$) Using Dictionary ($\mu = 3.60$) Skimming and Scanning ($\mu = 3.58$) Patterns of Organization ($\mu = 3.56$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ Using Reference Words ($\mu = 3.55$)

ตอนที่ 4 การประมวล ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

1. อยากให้หนังสือมีภาษาไทยประกอบ
2. อยากให้ลองใช้เอกสารหลากหลาย
3. อยากให้เน้นปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลได้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ด้านความเหมาะสมด้านเนื้อหาวิชา พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านเนื้อหาวิชาอยู่ในระดับมากทุกข้อ 3) ด้านความเหมาะสมด้านการจัดการเรียนการสอน /ผู้สอน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านการจัดการเรียนการสอน/ ผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ 4) ด้านความเหมาะสมด้านสื่อการสอน/เอกสารประกอบการสอน นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านสื่อการสอน/เอกสารประกอบการสอนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ 5) ด้านความเหมาะสมด้านการวัดและประเมินผล พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านการวัดและประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ 6) ด้านความต้องการการเรียนในด้านเนื้อหา พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ในระดับมาก ทุกข้อ และ 7) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่า นักศึกษาที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรเพิ่มภาษาไทยและกำกับในหนังสือเพราะบางประโยคเข้าใจยากและเพิ่มรูปภาพเพื่อความน่าสนใจ และให้มีหมวดหมู่คำศัพท์ท้ายบท

อภิปรายผล

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียนรู้ นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่านักศึกษาเมื่อได้เรียนเนื้อหาแล้วมีความเข้าใจและสามารถนำไปทำข้อสอบได้ดี แต่ก็ยังไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งจะเกิดจากการที่หนังสือเรียนไม่ทันสมัย มีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับพื้นฐานของผู้เรียน ซึ่งในการเรียนเรียนภาษาอังกฤษนั้นสื่อที่ใช้สอนมีความจำเป็นที่จะต้องมีความเหมาะสมกับความรู้พื้นฐาน และความต้องการของผู้เรียน รวมถึงมีกิจกรรมที่หลากหลายในการเรียนรู้อีกด้วย (พิจิตรา พาณิชย์กุล. 2552)

2. ด้านเนื้อหาวิชา นักศึกษามีความเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เนื้อหาวิชาเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนดังนั้นควรมีการปรับปรุงตำราใหม่ และพิจารณาในเรื่องของเนื้อหา คำศัพท์ สถานการณ์ให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน และทันสมัยเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเมื่อมีสิ่งกระตุ้นที่ดี เช่น สภาพบทเรียน

ความยากง่ายที่เหมาะสมผู้เรียนก็จะประสบความสำเร็จ (เฮอร์ชเบอร์กมูสเนอร์ และซินเดิร์แมน. 1959 : 113-115 ; อ้างถึงใน ชนิตา วิษะมิตนันท์. 2535 : 34)

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน/ผู้สอน นักศึกษามีความเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งอาจจะเกิดจากการที่ผู้สอนดำเนินการสอนโดยที่ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

4. ด้านสื่อการเรียนการสอน/เอกสารประกอบการสอน นักศึกษาได้มีความเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สื่อการเรียนการสอน/เอกสารประกอบการสอนมีความทันสมัย น่าสนใจ ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงเอกสารประกอบการสอน/สื่อการเรียนการสอน ควรปรับปรุงในเรื่องของความทันสมัยของเนื้อหา โดยทั้งนี้ให้มีเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน มีภาษาไทยในการอธิบาย หนังสือมีรูปแบบที่ทันสมัย มีสีสัน สวยงามและเข้าใจง่าย

5. ด้านการวัดและประเมินผล นักศึกษาได้มีความเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การวัดผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนควรมีแนวการวัดผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ให้มากขึ้น

6. ด้านหน้าที่นักศึกษา พบว่าปัจจัยหนึ่งที่นักศึกษาประเมินตนเองค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือเรื่องของความสม่ำเสมอในการทบทวนบทเรียน ซึ่งถือเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักศึกษาขาดความเข้าใจอย่างต่อเนื่องและเกิดปัญหาในการสอบวัดผล ดังนั้นจึงควรกระตุ้นให้นักศึกษาตระหนักในหน้าที่ของตนให้มากขึ้น และเพิ่มแบบฝึกหัดเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

จากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้สอนและสาขาวิชาภาษาอังกฤษควรมีการปรับปรุงเอกสารประกอบการเรียนการสอนให้ทันสมัยและถูกต้องมากขึ้นและควรปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน ควรมีเนื้อหาภาษาไทยประกอบ เพื่อช่วยต่อการเข้าใจและนักศึกษายังสามารถอ่านทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเอง และควรนำการวิจัยความพึงพอใจในหนังสือเรียนเช่นนี้ไปใช้กับรายวิชาอื่น ๆ

รายการอ้างอิง

- ชนิตา วิษะมิตนันท์. (2535). การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคใต้. ปรียญานินพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา. มหาสารคาม : ปริดาการพิมพ์,
- พิจิตรา พาณิซย์กุล. (2552). การประเมินการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาศาสตร์เบื้องต้น ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกลือสปาบ้านโนนธงชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี The Development of Small Community Enterprise in the case of the Spa Salt Ban Non Tong Chai Group in Bandung District, Udon Thani Province

รวาพร กริเทพ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางและกระบวนการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกลือสปาเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ในด้านการจัดการกลุ่ม ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้ให้ข้อมูลหลัก และมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษา คือสมาชิกกลุ่ม จำนวน 7 คน และผู้ใช้ผลิตภัณฑ์จำนวน 30 คน การศึกษาพบว่า ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกลือสปาเพื่อสุขภาพ มีจุดแข็งด้านผลิตภัณฑ์ ด้วยแนวคิดผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ จากการนำภูมิปัญญาการผลิตเกลือสินเธาว์ละเอียด มาผสมผสานกับความรู้ใหม่ น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น สู่การแปรรูปเป็นเกลือขัดผิวสูตรน้ำมันมะพร้าว มีจุดอ่อนในด้านการจัดการกลุ่ม ที่ยังขาดรูปแบบการจัดการกลุ่มที่ชัดเจน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด ที่สมาชิกกลุ่มฯ ยังไม่มีความรู้ในการดำเนินงาน โดยแนวทางพัฒนา คือ ด้านการจัดการกลุ่ม ควรใช้รูปแบบการดำเนินงานด้วยหลัก ธรรมมาภิบาล จำนวน 6 เรื่อง คือ สมาชิกกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่ม กฎกติกากลุ่ม ที่ทำการกลุ่ม กองทุนกลุ่ม และ กิจกรรมกลุ่ม สำหรับด้านผลิตภัณฑ์ ควรพัฒนาในเรื่องมาตรฐานการผลิต ฉลากผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ สำหรับด้านเทคโนโลยีทางการตลาด ควรพัฒนาสมาชิกกลุ่มให้มีความรู้ด้านการตลาดออนไลน์ และจากแนวทางดังกล่าว กลุ่มได้สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านการจัดการกลุ่ม ด้วยการจัดรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ตามหลักธรรมมาภิบาล ด้านผลิตภัณฑ์ ได้จดทะเบียนผลิตภัณฑ์ชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์และฉลากผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด ได้ดำเนินงานจัดทำเว็บไซต์และเฟสบุ๊ค ของกลุ่มฯ เพื่อส่งเสริมงานประชาสัมพันธ์ และงานการตลาด ตลอดจนสร้างเครือข่ายทางการตลาด

ABSTRACT

The purpose of this research was to study a managerial approach and processes for the development of Spa Salt–Ban Non Tong Chai group, a small community enterprise in Bandung District, Udon Thani Province. Specifically, the study focused on group management, products, and marketing information technology. The research design embedded in participatory action research. The data were collected by means of the focus group discussion and participatory of this research process among 7 key informants and 30 product users. The results found from the study were not only the strength but also weaknesses of management in the community enterprise. . The strength of this enterprise was the capability of producing an innovative product, salt scrub that integrated local wisdom of rock salt with virgin coconut oil. On the other hand, the weaknesses in group management were lacking of clear managerial approach and knowledge to deal with marketing Information technology. The development approach for group management, six good governance principles should be employed including; members, committee, rules, office, fund and group activities. For product development approach, the products should meet standards of production. Product label and packaging were also needed to improve. For the management approach of marketing information technology, group members should be trained concerning online marketing.

* อาจารย์สาขาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

From these approaches, the group had encouraged their members to participate in work development. For group management, it showed that the implementation of the group's roles with six good governance was transparent and accountable. The products were registered to the governmental standard regarding the community product. New products were also developed with attractive packaging and labeling design. The marketing information technology of the community enterprise, both website and Facebook had been developed to promote public relations on marketing and strategic alliances.

คำสำคัญ : การจัดการกลุ่ม, ผลิตภัณฑ์, เทคโนโลยี
สารสนเทศทางการตลาด

Keywords : Group Management, Products,
Marketing Information Technology

บทนำ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเปรียบเสมือนการรวมพลังของชุมชน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่ม การผลิต ผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน การดำเนินการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบัน จำเป็นต้องพัฒนาหลากหลายด้าน ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ได้พบแนวคิดการพัฒนาในหลากหลายรูปแบบ อาทิ วิทยา จันทะวงศ์ศรี (2547) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่าปัจจัยที่ต้องให้ความสำคัญคือ การผลิต การตลาด การบริหารจัดการ การเงิน การมีส่วนร่วมในกลุ่ม ความเป็นผู้นำ แรงงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก สมาชิก และข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับ สมแก้ว รุ่งเลิศเกรียงไกร (2547) ที่ได้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ประกอบไปด้วย ลักษณะทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน ลักษณะของผู้รับผิดชอบ และการจัดวางระบบการจัดการในแต่ละกิจกรรมโดยเฉพาะทางการเงินและการบัญชี เช่นเดียวกับ มนเทียร โรหิตเสถียร (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้า ในจังหวัดเชียงใหม่ ได้พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จ ของวิสาหกิจคือ การบริการลูกค้า ความเร็วของตลาดและนวัตกรรม เฉลิมพล จตุพร และคณะ (2550) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาอย่างยั่งยืนของเกษตรกร

ชุมชน และวิสาหกิจชุมชน ที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี พบว่าวิสาหกิจชุมชนจะต้องปรับปรุงการดำเนินงานในเรื่องการตลาด การบริหารการผลิต กระบวนการจัดการสินค้า และความรับผิดชอบต่อชุมชน ในขณะเดียวกันที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 11) มุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันในด้านต่าง ๆ ให้แก่ ปังเจก ครอบครัวชุมชน สังคม และประเทศ โดยใช้แนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศ สู่ความยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 พร้อมทั้งขยายการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพจาก 3 ทุน คือ ทุนสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะการสร้างฐานทางปัญญาเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้กับคนและสังคมไทยเป็นสังคม ที่มีคุณภาพ มุ่งสู่ฉบับที่ 11 ที่ให้ความสำคัญต่อความเชื่อมโยงระหว่างทุนทั้ง 6 ทุน คือ ทุนธรรมชาติ ทุนกายภาพ ทุนสังคม ทุนมนุษย์ ทุนการเงิน และทุนวัฒนธรรม เพื่อมุ่งสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ตลอดจน งดพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังข์รัตน์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา พบว่าปัจจัยที่ควรพัฒนาคือการพัฒนาการผลิตให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ พัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาดด้วยเว็บไซต์เพื่องานการตลาด

ทั้งนี้หมู่บ้านโนนธงชัย หมู่ที่ 17 ตำบลบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี มีภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบและเป็นพื้นที่แหล่งหินเกลือใต้ดิน จึงส่งผลให้ชุมชนมีอาชีพหลักคือผลิตเกลือสินเธาว์ และทำการเกษตรปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านได้ให้ความสำคัญกับการสร้างอาชีพของชุมชน โดยมุ่งให้เกิดการรวมกลุ่มชุมชนสู่การดำเนินงานกลุ่มในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน ในปัจจุบันชุมชนได้เกิดการรวมกลุ่มกันพัฒนาผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปเกลือ ด้วยแนวคิดการใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลัก ชุมชนได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ “เกลือขัดผิวน้ำนมมะพร้าว” จากการรวมกลุ่ม ชุมชนได้จดทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “กลุ่มเกลือสปาขัดผิวเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย” การรวมกลุ่มครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบาย ด้านเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดุง ผ่านแผนพัฒนาหมู่บ้าน (วราพรกริเทพ. 2558)

อย่างไรก็ตามการดำเนินงานในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกลือสปาเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย จะเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนได้นั้น ต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านการจัดการกลุ่ม ด้านผลิตภัณฑ์

ด้านการตลาด ตลอดจนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น จากแนวทางการศึกษาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำมาใช้เป็น กรอบแนวคิดในการศึกษาพัฒนากรู่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม เกื้อสปลาชืดผิวเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย ทั้งนี้เพื่อให้ได้ แนวทางการพัฒนาด้านการจัดการกรู่ม ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด และ กระบวนการพัฒนากรู่ม วิสาหกิจชุมชน ด้านการจัดการ กรู่ม ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทาง การตลาด ผลการวิจัยคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม ให้กรู่มวิสาหกิจชุมชนฯ สามารถดำรงกรู่มได้อย่างยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม เกื้อสปลาเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย ด้านการจัดการ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด
2. ศึกษากระบวนการพัฒนากรู่มเกื้อสปลาเพื่อ สุขภาพบ้านโนนธงชัย ด้านการจัดการกรู่ม ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดพื้นที่การวิจัย พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกื้อสปลาเพื่อสุขภาพบ้านโนน ธงชัย ตำบลบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
2. กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมดำเนินการ วิจัย ประกอบด้วย

2.1 สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกื้อสปลา เพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย จำนวน 7 คน

2.2 ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ของกรู่มฯ จำนวน 30 คน โดยเป็นผู้ซื้อผลิตภัณฑ์เกื้อสและสมัครใจให้ความร่วมมือ ในกระบวนการวิจัยด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์กรู่มฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชนฯ ประกอบด้วยเรื่อง สมาชิกกรู่ม คณะกรรมการกรู่ม กฎ กติกากรู่ม ที่ทำการกรู่ม กองทุนกรู่ม กิจกรรมกรู่ม และ บัญชีกรู่ม 2) แบบสัมภาษณ์ด้านผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย เรื่องแหล่งวัตถุดิบ วิธีการผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ทักษะ ฝีมือแรงงานการผลิต บรรจุภัณฑ์ 3) แบบสอบถามความ คิดเห็น ต่อผลิตภัณฑ์ ในเรื่องรูปลักษณ์ ราคา คุณภาพ ของ

ผลิตภัณฑ์ และข้อเสนอแนะ และต่อบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ใน ปัจจุบัน 4) แบบสัมภาษณ์ในเรื่องความพร้อมในการ ดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด สำหรับ สร้างช่องทางการจัดจำหน่าย และแนวทางในการดำเนินงาน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด

เก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การเตรียมการและศึกษาสภาพของ กรู่มฯ โดยหัวหน้าโครงการประชุมนักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อ ชี้แจงโครงการและกำหนดบทบาทหน้าที่ และผู้วิจัยประชุม ชี้แจงโครงการวิจัยต่อสมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกื้อสปลา ชืดผิวเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัด อุดรธานี ผู้วิจัยประชุมออกแบบเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูล และดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลบริบท วิสาหกิจชุมชนฯ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การดำเนินงาน ของกรู่มฯ ในปัจจุบัน ด้านการจัดการกรู่ม ด้านการผลิต และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด

ระยะที่ 2 วิเคราะห์กรู่มฯ (SWOT Analysis) ใน ประเด็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค การ ดำเนินงานกรู่มฯ ในด้านการจัดการกรู่ม ด้านผลิตภัณฑ์ และ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด ตลอดจนศึกษาหา แนวทาง การเสริมสร้างพัฒนากรู่มฯ โดยคณะผู้วิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ และสรุปผลการวิเคราะห์กรู่มฯ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการชี้แจงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสู่ กรู่มฯ

ระยะที่ 3 ศึกษาหาแนวทางการเสริมสร้างพัฒนา โดยผู้วิจัยร่วมกับกรู่มฯ ดำเนินการศึกษาและหาแนวทาง พัฒนากรู่มฯร่วมกัน ในด้านการจัดการกรู่ม ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด โดยผู้วิจัยและ สมาชิกกรู่มฯ วิเคราะห์และสรุปแนวทาง การพัฒนากรู่มฯ ร่วมกัน

ระยะที่ 4 ดำเนินการปฏิบัติตามแนวทาง การ พัฒนากรู่มฯ ที่ร่วมกันศึกษา ในด้านการจัดการกรู่ม ด้าน ผลิตภัณฑ์ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยจัดกิจกรรม สนับสนุน การทดลองปฏิบัติ การฝึกอบรม และดำเนินการ ปฏิบัติ ตามแนวทางการพัฒนากรู่มฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ไปพร้อม ๆ กันโดยใช้วิธีพิจารณาความสอดคล้องและความ ถูกต้องของข้อมูล ด้วยการตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลหลัก และใช้การ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการ จัดระเบียบข้อมูล และสรุปผลการศึกษา

สรุปผล

1. ผลการศึกษาสภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกลือสปาขัดผิวเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย ตำบลบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

พบว่า กลุ่มมีสมาชิกจำนวน 7 คน โดยได้ร่วมตัว จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมาตั้งแต่ ปี 2556 ภายใต้ชื่อ วิสาหกิจชุมชน “กลุ่มเกลือสปาขัดผิวเพื่อสุขภาพบ้านโนน ธงชัย” การดำเนินงานภายในกลุ่ม พบว่าสมาชิก จะรู้ ศักยภาพของตนเองว่า มีความสามารถ หรือถนัดงานใน หน้าที่ใดบ้าง สมาชิกกลุ่มดำเนินงานในรูปแบบครอบครัว ถ้อยที ถ้อยอาศัย เรียนรู้ ศึกษา ปรัชญาหรือกันในทุก ๆ เรื่องของการดำเนินงาน ปัจจุบันกลุ่ม ยังไม่ได้เตรียมการรับ สมาชิกเพิ่ม เพราะยังไม่มีการศึกษา ถึงวิธีการเพิ่มสมาชิก อย่างเป็นทางการ ผลการศึกษาแต่ละด้านมีดังนี้

1.1 ด้านการจัดการกลุ่ม พบว่า กลุ่มยังไม่มี การเตรียมความพร้อมในด้านการดำเนินงานกลุ่มอย่าง ชัดเจน ในเรื่อง การจัดการหน้าที่สมาชิกกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่ม กฎกติกากลุ่ม ที่ทำการกลุ่ม กองทุน กลุ่ม กิจกรรมกลุ่ม รวมถึงการทำบัญชีกลุ่ม ซึ่งสมาชิก มีพร้อมในการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าว เพื่อให้กลุ่มมีความชัดเจนในด้านการจัดการกลุ่มยิ่งขึ้น กลุ่มใช้วิธีจดบันทึกข้อมูลการดำเนินงาน เรื่องค่าใช้จ่ายใน สมุดบัญชี โดยบันทึกในรูปแบบอย่างง่าย คือบันทึก ค่าใช้จ่าย และรายรับแยกตามรายวัน แล้วดำเนินการสรุป เป็นรายเดือน ให้สมาชิกในกลุ่มตรวจสอบข้อมูลได้ ตลอดเวลา สมาชิกช่วยกันบันทึก ตามเวลาที่สะดวก ทั้งนี้ สมุดบันทึกจะเก็บไว้ที่บ้านประธานกลุ่ม

1.2 ด้านการผลิต พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่ม พัฒนาขึ้นในปัจจุบัน จากการแปรรูปเกลือสินเธาว์ คือ ผลิตภัณฑ์เกลือขัดผิวสูตรน้ำมันมะพร้าว ภายใต้ชื่อตรา ผลิตภัณฑ์คือ บีดี บิวตี้ ซึ่ง บีดี (BD) หมายถึง บ้านดุง และ คำว่า Beauty ด้วยแนวคิดการใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่น มาสร้างมูลค่าเพิ่มจากการผสมความรู้เดิมในการผลิตเกลือ สินเธาว์และองค์ความรู้ใหม่ น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น และ ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ได้จดทะเบียนผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นที่ เรียกร้อยแล้ว จากหน่วยงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี โดยสมาชิกกลุ่ม ร่วมกันผลิตโดยใช้เวลาว่าง ไม่กระทบกับ งานหลัก สมาชิกกลุ่ม มีทักษะความเชี่ยวชาญในการผลิต และสามารถเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้สู่บุคคลภายนอกได้ ผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มในปัจจุบัน สำหรับจำหน่ายมี 3 รูปแบบ ดังนี้ 1) เกลือละเอียดยขัดผิว 2) เกลือขัดผิวสูตร น้ำมันมะพร้าว 3) เกลือขัดผิวสูตรน้ำมันมะพร้าวผสม

ขมิ้นชัน บรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในปัจจุบันเป็นแบบของพลาสติกตั้ง ได้ แบบมีซิปล็อค ด้วยคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 8 ด้วยเหตุผลคือเป็น บรรจุภัณฑ์ ที่พกพาสะดวก สามารถป้องกันเชื้อโรค แบคทีเรีย ฝุ่นละออง จากภายนอกหลังเปิดใช้ผลิตภัณฑ์ และจากการศึกษาความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อผลิตภัณฑ์ของ กลุ่มจากผู้บริโภคจำนวน 30 คน พบว่า ส่วนใหญ่ คิดเห็นว่ารูปแบบบรรจุภัณฑ์แบบของพลาสติกมีซิปล็อค ยังไม่สะดวกต่อการใช้งาน โดยต้องการใช้บรรจุภัณฑ์ รูปแบบกระปุกมีฝาปิดซึ่งสะดวกต่อการใช้งาน และต้องการ ผลิตภัณฑ์ใหม่เพิ่มขึ้น โดยเน้นผลิตภัณฑ์ด้านความงามและ สุขภาพ จากวัตถุดิบธรรมชาติไร้สารเคมี

1.3 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด พบว่า กลุ่มยังไม่มีกรดำเนินงานในส่วนการนำเทคโนโลยี มาสนับสนุนงานทางการตลาด มีสมาชิกในกลุ่ม เพียง 2 คน ที่มีความรู้ด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ต และสามารถใช้งาน โปรแกรม Facebook ได้ รวมถึงที่บ้านมีการติดตั้งระบบ อินเทอร์เน็ตเพื่อใช้งาน สำหรับด้านการตลาดกลุ่มในปัจจุบัน ใช้วิธีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ในรูปแบบฝากขายที่ร้านค้า ชุมชน ในแหล่งท่องเที่ยวคาชะโนด จัดร้านขายในงานสินค้า OTOP ที่ภาครัฐจัดประจำปี ขายส่งให้ลูกค้าทั่วไปที่รู้จักกัน

2. ผลการวิเคราะห์กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่ม เกลือสปาขัดผิวเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สรุปผลแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการจัดการกลุ่ม

จุดแข็ง คือ สมาชิกมีความซื่อสัตย์สุจริตมี ความไว้วางใจ เชื่อใจกัน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ สามารถช่วยงานกันได้ทุกบทบาทหน้าที่

จุดอ่อน คือ กลุ่ม ไม่มีการจัดทำงานเอกสาร หลักฐานที่ชัดเจนในการจัดการกลุ่ม อาทิ โครงสร้างกลุ่ม ทะเบียนรายชื่อสมาชิก ใบสมัครสมาชิก ใบหุ้น เอกสารเงิน ปันผล

โอกาส คือ หน่วยงานภาครัฐยินดีเป็น เครือข่ายสนับสนุนงานกลุ่มด้านการพัฒนา กลุ่ม และพัฒนา ผลิตภัณฑ์ หน่วยงานเอกชนยินดีร่วมเป็นเครือข่ายสนับสนุน งานกลุ่มด้านการตลาด

อุปสรรค คือ หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่พร้อมสนับสนุนด้านงบประมาณ

2.2 ด้านผลิตภัณฑ์

จุดแข็ง คือ กลุ่ม มีแรงงานการผลิตเพียงพอไม่ ต้องจ้างแรงงานจากภายนอก แรงงานมีความเชี่ยวชาญใน กระบวนการผลิต สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้

มีต้นทุนการผลิตต่ำ ผลผลิตผ่านการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคได้ วัตถุประสงค์สำหรับผลิต ไม่ต้องนำเข้าจากแหล่งอื่น

จุดอ่อน คือ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ และชนิดผลิตภัณฑ์ไม่หลากหลาย บรรจุภัณฑ์ยังไม่สะดวกต่อการใช้งาน

โอกาส คือ น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นแบบสำเร็จรูป มีจำหน่ายตามห้างสรรพสินค้าทั่วไป ในราคาที่ไม่แพง มีหน่วยงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่ยินดีมีส่วนร่วมในการศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์ และออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้กับกลุ่ม

อุปสรรค คือ มะพร้าว ที่มีปลูกภายในหมู่บ้าน สำหรับการผลิตน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น มีปริมาณน้อย

2.3 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด

จุดแข็ง คือ สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านเทคโนโลยีทางการตลาด

จุดอ่อน คือ การดำเนินงานด้านการตลาดมีช่องทางการจัดจำหน่ายน้อย มีเพียงวางจำหน่ายที่ประกอบการของกลุ่ม และฝากประชาสัมพันธ์ไว้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดุง

โอกาส คือ หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดุงให้การสนับสนุนพื้นที่เว็บไซต์ สำหรับประชาสัมพันธ์กลุ่ม และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีสนับสนุนบุคลากรอาจารย์และนักศึกษา สำหรับบริการวิชาการจัดอบรมการใช้ Facebook เพื่อส่งเสริมงานด้านการตลาด ตลอดจนมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์กลุ่ม

อุปสรรค คือ การเข้าถึงระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ต มีความเร็ว และขอบเขตจำกัด ไม่สามารถเข้าถึงบ้านของสมาชิกเพื่อใช้งานได้ทุกคน

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มเกลือสปาเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี มีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการจัดการกลุ่ม ควรมีการจัดโครงสร้างกลุ่ม มีการจัดทำทะเบียนรายชื่อสมาชิก จัดทำใบสมัครสมาชิก วางกฎกติกากลุ่มที่ชัดเจน จัดหาที่ทำกรกลุ่ม ที่ชัดเจน จัดทำข้อตกลงเรื่องกองทุนกลุ่ม ตลอดจนวางแผนงานเรื่องกิจกรรมกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงานในด้านการจัดการกลุ่ม

3.2 ด้านผลิตภัณฑ์ ควรดำเนินการพัฒนาการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพิ่มเติม ควรคำนึงถึงปัจจัยการผลิต

โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการได้มาซึ่งวัตถุดิบหลักที่มีคุณภาพ พัฒนาเทคโนโลยีการผลิต ด้วยการคิดค้นวิธีปรับปรุงวิธีการผลิตที่ช่วยลดระยะเวลาการผลิตและลดการใช้พลังงาน ให้ความสำคัญเรื่องแรงงานการผลิต ด้วยการพัฒนาทักษะด้านการผลิต ให้มีความเชี่ยวชาญยิ่งขึ้น ควรพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลายและสะดวกต่อการใช้งานเพิ่มขึ้น

3.3 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด ควรเพิ่มช่องทางการตลาดที่หลากหลาย ผ่าน Social network เช่น Facebook และ line และควรออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์กลุ่ม เพื่อสนับสนุนงานด้านการประชาสัมพันธ์กลุ่ม ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

4. ผลการดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนกลุ่มเกลือสปาชนิดผิวเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย ในด้านการจัดการกลุ่ม ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งแต่ละด้านล้วนเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการทำงานกลุ่ม ซึ่งกลุ่มได้มีผลการพัฒนาในแต่ละด้านดังนี้

4.1 ด้านการจัดการกลุ่ม กลุ่มได้วางแผนการจัดสรร แบ่งหน้าที่สมาชิกให้มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตทุกคน เพื่อสามารถช่วยกันดำเนินการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นการเพิ่มพูนทักษะด้านการผลิต ให้กับสมาชิก และการจัดสรร การดำเนินงานด้านการตลาด และด้านการเงินตามความสนใจและสมัครใจของสมาชิก โดยประธานทำหน้าที่ ในการบริหารและอำนวยความสะดวก ในการดำเนินการของกลุ่ม ที่ปรึกษา ทำหน้าที่ ให้คำปรึกษา ที่เกี่ยวกับกิจกรรมการดำเนินงานภายในกลุ่มทุกด้าน ฝ่ายผลิต ทำหน้าที่ จัดหาวัตถุดิบในการผลิต และดำเนินการผลิต ทุกกระบวนการให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ ฝ่ายการตลาด ทำหน้าที่ จัดจำหน่ายและออกตลาดในพื้นที่ต่าง ๆ พร้อมจัดทำเอกสารการประชาสัมพันธ์กิจกรรมกลุ่ม เช่น แผ่นพับ ป้ายไว้นิต เป็นต้น ตลอดจนดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด ฝ่ายการเงิน ทำหน้าที่ จัดทำบัญชี รายรับรายจ่าย บัญชีลูกหนี้ บัญชีคงเหลือ งบกำไร-ขาดทุน

4.2 ด้านผลิตภัณฑ์ กลุ่มได้ดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา โดยให้ความสำคัญต่อ กระบวนการในการดำเนินงานประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

4.2.1 ผลิตภัณฑ์ กลุ่มมีผลิตภัณฑ์หลัก ที่ได้ผลิตขึ้นจากการดำเนินการทดลองผลิตทดลองใช้ จนกระทั่งได้ผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปเกลือสินเธาว์คือ

เกลือขัดผิวน้ำมันมะพร้าว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่ม การดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งได้ดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ คือ ผลิตภัณฑ์เกลือขัดผิวน้ำมันมะพร้าวผสมขมิ้นชัน สำหรับขัดผิวให้นุ่ม เนียนไม่แห้งกร้าน ผลิตภัณฑ์สบู่เกลือขมิ้น สำหรับแก้คันที่ ผิวหนัง ผลิตภัณฑ์เกลือสเปรย์ สำหรับรักษาอาการคัน แผล ยุ้งกัด และแถมผิว เป็นต้นซึ่งผลิตภัณฑ์ใหม่อยู่ในขั้นตอน ทดลองและพัฒนา

4.2.2 เทคโนโลยีการผลิต กลุ่มได้มุ่งเน้น ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบในกลุ่มพลังงาน เชื้อเพลิงสำหรับการผลิต ทางกลุ่มจึงได้คิดค้นหาวิธีใช้ พลังงานทดแทนด้วยทรัพยากรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และหาได้ในท้องถิ่น จึงได้เกิดการทดลองและพัฒนา ตลอดจนเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของพลังงานทดแทน ที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ ซึ่งก็คือพลังงานเชื้อเพลิง จากแกลบ โดยพบว่า เชื้อเพลิงไม้ มีราคาแพงกว่า มีประสิทธิภาพการให้ความร้อนเร็วและแรงกว่า และมี ระยะเวลาในการเผาไหม้เร็วกว่า โดยเกลือได้จากการต้มมี ความละเอียดน้อยกว่าการต้มจากเชื้อเพลิงแกลบ เชื้อเพลิง แกลบดิบ มีราคาถูกกว่า มีประสิทธิภาพการให้ความร้อน สม่าเสมอ แต่มีระยะเวลาในการเผาไหม้นานกว่า ซึ่งการ พัฒนาโดยการหาพลังงานทดแทนจากวิธีการต้มเกลือด้วยถ่านไม้ มาเป็นการต้มเกลือด้วยแกลบแทนนี้ ยังสอดคล้องกับแนว ทิศทางการพัฒนาในด้านปัจจัยการผลิตด้วยพลังงานทดแทน เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสร้างความยั่งยืนให้ทรัพยากรป่าไม้

4.2.3 แรงงานผลิต กลุ่มมีแรงงานผลิตคือ สมาชิกทุกคนในกลุ่ม สมาชิกได้พัฒนาตนเองโดยการ ผลักดันของกลุ่มให้สมาชิก ได้รับบทบาทวิทยากร เมื่อมีการ จัดกิจกรรมการอบรมถ่ายทอดความรู้แก่หน่วยงานภายนอก เพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาตนเองเพิ่มขึ้นทั้งความเชี่ยวชาญ ในการผลิต และสร้างประสบการณ์ด้านการถ่ายทอดความรู้

4.2.4 บรรจุกฎภัณฑ์ ได้พัฒนาโดยเพิ่ม รูปแบบบรรจุภัณฑ์ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ผลิตภัณฑ์ และกำหนดราคาขายที่เหมาะสม คือบรรจุภัณฑ์ แบบกระปุกพลาสติก ปากกว้าง ฝาหมุนเกลียว ด้วยแนวคิด ในการเลือกบรรจุภัณฑ์ เกี่ยวกับความแข็งแรง สะดวก สะอาด ไม่เปรอะเปื้อน บรรจุภัณฑ์ป้องกันแบคทีเรียเข้าถึง ผลิตภัณฑ์หลังเปิดใช้งาน

4.2.5 ฉลากผลิตภัณฑ์ ได้มีแนวคิดในการ ปรับปรุงออกแบบฉลากใหม่ ให้สอดคล้องกับบรรจุภัณฑ์

ใหม่ มีการออกแบบเป็นฉลากผลิตภัณฑ์ทรงกลม ที่เน้นถึง การเข้าถึงกลุ่มลูกค้าผู้หญิง ที่มีความสนใจสุขภาพผิวพรรณ ด้วยการถ่ายภาพการ์ตูนผู้หญิงในสีสดใสสวยงาม สะดุดสายตา ผู้พบเห็นผลิตภัณฑ์

4.3 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด ในการพัฒนา กลุ่ม ได้ดำเนินการประยุกต์การใช้งาน Social network โดยกลุ่มได้นำโปรแกรม Facebook และ Line Application มาช่วยงานด้านการตลาดของกลุ่ม และ ออกแบบพัฒนาเว็บไซต์กลุ่ม เพื่อเป็นการสร้างช่องทาง การประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น การพัฒนา กลุ่ม ในครั้งนี้จึงเริ่มโดย กระบวนการดำเนินงานคือ จัดอบรมให้ความรู้เรื่อง Facebook และ Line หลังจากนั้นให้สมาชิกกลุ่ม ดำเนินการสร้างบัญชี Facebook และสร้างเพจกลุ่ม บน Facebook และสร้างบัญชี Line ด้วยตนเอง และกลุ่ม ยังได้ดำเนินการพัฒนาเว็บไซต์ สำหรับประชาสัมพันธ์กลุ่ม ด้วยกระบวนการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ ประกอบด้วย 1) จุดประสงค์ของเว็บไซต์ เพื่อประชาสัมพันธ์กลุ่ม เผยแพร่ ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการแปรรูปเกลือสินเธาว์ แนะนำผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม 2) เนื้อหาสำหรับนำเสนอผ่าน เว็บไซต์ ได้แก่ สมาชิกกลุ่ม การผลิตเกลือสินเธาว์ด้วยวิธีต้ม และวิธีตาก การผลิตเกลือขัดผิวน้ำมันมะพร้าว ผลิตภัณฑ์ เกลือขัดผิว 3) กลุ่มเป้าหมาย คือ บุคคลทั่วไป ตลอดจน นักเรียน นักศึกษา 4) การเตรียมข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ สมาชิกกลุ่ม และผู้ประกอบการเกลือสินเธาว์ ในเขต อำเภอบ้านดุง 5) ผู้ให้บริการรับฝากเว็บไซต์ (Web Hosting) ได้รับความร่วมมือ จากหน่วยงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านดุง 6) แผนผังโครงสร้างเว็บไซต์ และ ผังการ เชื่อมโยงภายในโครงสร้างเว็บไซต์ การออกแบบ เน้นการ แสดงภาพ แบบสไลด์ ประกอบเนื้อหาที่น่าสนใจ และ ออกแบบส่วนประกอบของหน้าแรกเว็บไซต์

กลุ่มได้สร้างเครือข่ายทางการตลาดในรูปแบบ ร้านค้ากับร้านค้า โดยทางกลุ่มได้ร่วมสร้างเครือข่ายกับกลุ่ม ชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน จังหวัด อุดรธานี ด้วยการสร้างเครือข่ายเป็นพันธมิตรทางการค้า ร่วมกัน ระหว่างกลุ่มบ้านโพนบ้านเชียง และกลุ่มจัดจำหน่าย ของฝากของที่ระลึกในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านเชียง ให้มีส่วนร่วม เป็นเครือข่าย โดยมีแนวทางร่วมกันในส่งเสริมกลุ่ม ทุกกลุ่ม คือนำผลิตภัณฑ์เกลือขัดผิวน้ำมันมะพร้าวของกลุ่ม และให้บ้านเชียงจากกลุ่มบ้านโพนบ้านเชียงมาแพคคู่ ฝากขาย ยังกลุ่มจำหน่ายของฝากของที่ระลึกบ้านเชียง และมีการจัดการให้เครดิตการค้าที่เหมาะสมและยอมรับได้ทุกฝ่าย

อภิปรายผล

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกลือสปาขัดผิวเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย ในด้านการจัดการกลุ่ม ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีประเด็นในแต่ละด้านที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ด้านการจัดการกลุ่ม การดำเนินการพัฒนาเริ่มจาก สมาชิกกลุ่มเกลือสปาขัดผิวเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย ได้ดำเนินการจัดทำแผนผังโครงสร้างกลุ่ม สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา (2557) ในการพัฒนาชุมชนจะประกอบด้วย การกำหนดฝ่ายงานภายในกลุ่ม ที่เกี่ยวข้องกับ หน้าที่ประธาน ที่ปรึกษา ฝ่ายผลิต ฝ่ายตลาด และฝ่ายการเงิน ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มเกลือสปาขัดผิวเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย ได้วางแผนการจัดสรร แบ่งหน้าที่ สมาชิกให้มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตทุกคน ได้มีการวางแผนระดมทุนจากสมาชิก ซึ่งแนวคิดการระดมทุนจากสมาชิกในครั้งนี้ได้สอดคล้องกับกับ แนวทางของ ปัทมาวดี ชูชุก (2552) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า องค์การการเงินในชุมชนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ชาวบ้านใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ทั้งนี้ต้องยอมรับว่าที่มาของการระดมทุนนั้นเป็นเพราะกลุ่มต้องดูแลตัวเอง เนื่องจากแม่หน่วยงานภาครัฐได้ให้การสนับสนุนด้านเงินทุน แต่มีโอกาที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาจต้องพึ่งพางค์กรการเงินในชุมชนที่นอกเหนือจากการระดมทุนกันภายในกลุ่ม นอกจากนี้การดำเนินการพัฒนาชุมชนกลุ่มเกลือสปาขัดผิวเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัยในครั้งนี้ ได้มีรูปแบบการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวคิดของ สมแก้ว รุ่งเลิศเกรียงไกร (2547) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ประกอบไปด้วย ลักษณะทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน ลักษณะผู้รับผิดชอบ การจัดวางระบบการจัดการในแต่ละกิจกรรมทางธุรกิจให้มีระบบ โดยเฉพาะทางด้านการเงินและการบัญชี ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเป็นส่วนที่สามารถเสริมงานด้านการจัดการกลุ่มให้มีความพร้อมความชัดเจนในการดำเนินงาน และส่งผลให้กลุ่มมีศักยภาพในการบริหารงานยิ่งขึ้น และการดำเนินงานกลุ่มในครั้งนี้ยังได้แนวคิดการดำเนินงานจาก วระวุฒิ หล้าทุม (2540) โดยแนะนำให้คณะกรรมการกลุ่มต้องเข้าใจและ ปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่ม มีความซื่อสัตย์ การเงินต้องมีความรัดกุม มีการวางแผน และปฏิบัติตามข้อบังคับอย่างเคร่งครัด เพื่อพัฒนา

กลุ่มด้วยการให้ความร่วมมือในการดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

2. ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กลุ่มเกลือสปาขัดผิวเพื่อสุขภาพบ้านโนนธงชัย มีผลิตภัณฑ์หลัก ที่ได้ผลิตขึ้นจากการดำเนินการทดลองผลิตทดลองใช้ จนกระทั่งได้ผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปเกลือสินเธาว์คือ เกลือขัดผิวน้ำมันมะพร้าว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่ม การดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการนำผลิตภัณฑ์ เข้าสู่การจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (2548) ที่ให้ความสำคัญกับการผลิตที่ใช้วัตถุดิบภายในท้องถิ่นเป็นหลัก และการวิจัยในครั้งนี้ยังได้มุ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ยังคงมีวัตถุดิบหลักคือเกลือสินเธาว์ และด้วยแนวคิดอาชีพเชิงสร้างสรรค์ โดยการผสมองค์ความรู้เดิม กับองค์ความรู้ใหม่ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ คือ ผลิตภัณฑ์เกลือขัดผิวน้ำมันมะพร้าวผสมขมิ้นชัน สำหรับขัดผิวให้นุ่มเนียนไม่แห้งกร้าน ผลิตภัณฑ์สบู่เกลือขมิ้น สำหรับแก้คันที่ผิวหนัง ผลิตภัณฑ์เกลือสเปรย์ สำหรับรักษาอาการคัน แผลยุ้งกัด และแต้มนิ้ว เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์ใหม่อยู่ในขั้นตอนทดลองและพัฒนา การพัฒนาชุมชนในด้านผลิตภัณฑ์ ได้มีทิศทางการดำเนินงานสอดคล้องกับแนวคิดของ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์ (2556) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา โดยมีแนวทางในการพัฒนาคือ ภาครัฐจะต้องสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนให้พัฒนาตนเองไปสู่การได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในตัวผลิตภัณฑ์นั่นเอง และการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบหลักที่จัดทำจัดหาได้เองในท้องถิ่นนั้นแสดงถึงการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ต้นทุนต่ำ เพราะกลุ่มไม่ต้องนำเข้าวัตถุดิบจากภายนอก ซึ่งการดำเนินงานในรูปแบบดังกล่าวนี้สอดคล้องกับ มนเทียร โรหิตเสถียร (2549) ที่กล่าวว่าปัจจัยความสำเร็จ ของวิสาหกิจชุมชน คือ การเป็นผู้นำด้านต้นทุนที่ต่ำกว่าซึ่งถือเป็นวิถีทางการดำเนินงานกลุ่ม ที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จได้ในอนาคต แต่ทั้งนี้ก็ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เสริมหนุนด้วยเช่นกัน ดังนั้นกลุ่มเกลือสปาขัดผิวฯ จึงได้มุ่งเน้นในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบในกลุ่มพลังงานเชื้อเพลิงสำหรับการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับ เฉลิมพล จตุพร และคณะ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาอย่างยั่งยืนของเกษตรกร ชุมชน และวิสาหกิจชุมชน ที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

โดยพบว่าควรต้องปรับปรุงการดำเนินงานในเรื่อง การบริหารการผลิตเพื่อให้เกิดการปรับตัวต่อสภาวะเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทางกลุ่มจึงได้คิดค้นหาวิธีใช้พลังงานทดแทนด้วย ทรัพยากรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและหาได้ในท้องถิ่น จึงได้เกิดการทดลองและพัฒนา ตลอดจนเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของพลังงานทดแทนที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ ซึ่งก็คือพลังงานเชื้อเพลิงจากกลบ

3. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด ในการพัฒนากลุ่มเกลือสปาขัดผิวเพื่อสุขภาพ ได้ดำเนินการโดย ประยุกต์ใช้งาน Social network กลุ่มได้นำไปแกรม Facebook และ Line Application มาช่วยงานด้านการตลาด และออกแบบพัฒนาเว็บไซต์ของกลุ่ม เพื่อเป็นการสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น ทำให้กลุ่มและผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างช่องทางการจัดจำหน่าย เข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว และสร้างโอกาสทางการค้าเพิ่มขึ้น การนำ Facebook มาประยุกต์เพื่อส่งเสริมการขายในครั้งนี้สอดคล้องกับแนวทางของ สมศักดิ์ จิวพัฒนา และ ชลิดา ภักศรีจิรากุล (2558) ที่ได้ดำเนินการพัฒนาระบบฐานข้อมูลผ้าไหมทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัด บุรีรัมย์ ในรูปแบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการค้าในกลุ่มในด้าน การตลาดเช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่า การประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยีสำหรับส่งเสริมงานด้านตลาดจะมีบทบาทต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความสำเร็จให้กับกลุ่ม ซึ่งการพัฒนาเว็บไซต์ในครั้งนี้ ได้สอดคล้องกับแนวคิดของวิไลลักษณ์ สร้อยศิริ และคณะ (2558) ที่ได้ดำเนินการพัฒนาต้นแบบระบบฐานข้อมูลองค์ความรู้วิสาหกิจชุมชน โดยการรวบรวมความรู้ แนวคิด กระบวนการ และวิธีการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการ จากกลุ่มวิสาหกิจในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัด นครสวรรค์ เพื่อจัดเก็บข้อมูลที่ได้ในรูปแบบฐานข้อมูล สำหรับสร้างเป็นองค์ความรู้ให้กับกลุ่ม วิสาหกิจและประชาชนทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาในด้านการจัดการกลุ่มด้านผลิตภัณฑ์กลุ่ม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาด เหล่านี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน การพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอื่น ๆ ที่สนใจได้
2. ควรมีการศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมในด้านการจัดการเครือข่าย ด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์สำหรับแข่งขันเชิงพาณิชย์ และด้านพัฒนาเทคโนโลยีทางการผลิตที่ได้มาตรฐานอุตสาหกรรม

รายการอ้างอิง

- เฉลิมพล จตุพร, ศุภพร ไทยภักดี, ปราโมทย์ สฤชดีนิรันดร์, และสาวิตรี รังสิภัทร์. (2550). “แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของเกษตรกรและชุมชน : กรณีศึกษาแนวพระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่” และวิสาหกิจชุมชน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี,” *วิทยาสารเกษตรศาสตร์ (สังคม)*. 28(2) : 265–275.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์. (2556). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา*. สงขลา : ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปัทมาวดี ชูชุกิ. (2552). *Microfinance และการเงินชุมชน. เศรษฐศาสตร์สัมพันธ์ ลำดับที่ 4*. กรุงเทพฯ : โอเพ่นบุ๊กส์.
- มนเทียร โรหิตเสถียร. (2549). *การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าในจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ บธ.ม. (บริหารธุรกิจ). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วระวุฒิ หล้าทุม. (2540). *ประสิทธิภาพของกลุ่มเกษตรกรตามความคิดเห็นของเกษตรกรตำบลในจังหวัดเลย*. การค้นคว้าอิสระ. ปริญญา วท.ม. (ส่งเสริมการเกษตร). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วราพร กรีเทพ. (2558). “เส้นทางเกลือสินเธาว์สู่การแปรรูปเพื่อสร้างอาชีพเชิงสร้างสรรค์ในเขตตำบลบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี,” *วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่*. 7(1) : 19–30.
- วิทยา จันทะวงศ์ศรี. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม*. รายงานการศึกษา ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิไลลักษณ์ สร้อยศิริ, จิตาพัชญ์ ไชยสิทธิ์, ชุณษิตา นาคภพ, และนราธิป ภักดีจันทร์. (2558). “ศูนย์กลางการเรียนรู้วิสาหกิจชุมชนเชิงพลวัตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์,” *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*. 10(28) : 35–46.
- สมแก้ว รุ่งเลิศเกรียงไกร. (2547). *รูปแบบของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์*. สงขลา : ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมศักดิ์ จีวัฒนา และชลิดา ภัทรศรีจิรากุล. (2558). “การพัฒนาระบบฐานข้อมูลผ้าไหมทอมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์,” *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*. 10(1) : 59–67.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา. (2557). *การบริหารกลุ่มด้วยหลักธรรมาภิบาล (6 ก)*. ออนไลน์. แหล่งที่มา : <http://yala.cdd.go.th/คู่มือ6ก.pdf>.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). *พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548*. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (เอกสารอัดสำเนา)

การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชาการเปรียบเทียบ
วิธีวิจัยทางธุรกิจ สำหรับนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
The Development of Supplementary Skill Practice on a Ready-made Computer
Program for research of Business Research Methodology Course for Students of Faculty
of Management Science, Thepsatri Rajabhat University

กุลชลี พวงเพชร*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชาการเปรียบเทียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ ให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชาการเปรียบเทียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 36 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชาการเปรียบเทียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ จำนวน 1 เล่ม และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยรายวิชา ะเบียวิธีวิจัยทางธุรกิจ มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.19/82.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยรายวิชาการเปรียบเทียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

The objectives of this research were of two-fold: (1) to develop supplementary skill practice of business research methodology course on a ready-made computer program for research for students of Faculty of Management Science, Thepsatri Rajabhat University in order to meet the standard criterion of 80/80; and (2) to compare the learning achievement of students before and after using developed supplementary skill practice. The samples chosen by purposive sampling were 36 students of Faculty of Management Science, Thepsatri Rajabhat University. The research instruments comprised 1) the developed a ready-made computer program for research lesson with exercises and 2) the learning achievement test.

The quantitative data were systematically analyzed by descriptive statistics (Percentage, Mean and Standard Deviation) and inferential statistics (t-test Dependent). The research findings were as follow: 1) The efficiency of the developed supplementary skill practice of business research methodology course on a ready-made computer program for research yielded the value at 81.19/82.50 which was higher than the standard criterion of 80/80; and 2) There was a statistically significant difference between the students' learning achievement before and after using supplementary skill practice at the $p = .05$ level.

* อาจารย์ประจำสาขาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, แบบฝึกเสริมทักษะ, โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย

Keywords : *Supplementary Skill, Practice, Learning Achievement, Ready-Made Computer Program for Research*

บทนำ

หลักสูตรบริหารธุรกิจและการจัดการในระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษากำหนดให้รายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ เป็นวิชาบังคับเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการประกอบธุรกิจและการศึกษาต่อและการงาน (Sekaran. 2003 : 5) ได้อธิบายถึงการวิจัยทางธุรกิจว่าเป็นการศึกษาหาความจริงอย่างเป็นระบบด้วยวิธีการวิทยาศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือการค้นหาคำตอบในปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยเฉพาะ การวิจัยทางธุรกิจจึงเป็นความพยายามอย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะหาคำตอบให้กับปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในองค์การธุรกิจนั่นเอง การวิจัยทางธุรกิจมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินธุรกิจ ซึ่ง ศรีเพ็ญ ทรัพย์มนชัย, มนวิภา ผดุงสิทธิ์ และนภดล ร่มโพธิ์ (2555 : 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวิจัยไว้ดังนี้ 1) การวิจัยมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารทราบถึงปัญหาที่สำคัญ ๆ 2) การวิจัยมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารสามารถประเมินความเสี่ยง และตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง 3) นำผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาได้ คำตอบที่ได้จากการวิเคราะห์วิจัยทำให้มีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น 4) ช่วยปรับปรุงการทำงานขององค์การธุรกิจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ 5) ช่วยให้การพยากรณ์สถานการณ์ต่างๆ หรือพฤติกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจให้ถูกต้องมากขึ้น

การวิจัยทางธุรกิจเป็นกระบวนการที่มีหลายขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดปัญหาวิจัย 2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 3) การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย 4) การตั้งสมมติฐานการวิจัย 5) การออกแบบการวิจัย 6) การเก็บรวบรวมข้อมูล 7) การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย และ 8) การสรุปผลและการเขียนรายงานการวิจัย (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2554 : 24) ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากขั้นตอนหนึ่ง เพราะถึงแม้ข้อมูลที่รวบรวมมาจะถูกต้องและครบถ้วน แต่ถ้าการวิเคราะห์ข้อมูลมีความผิดพลาด ก็เป็นผลให้นักวิจัยได้ผลการวิจัยที่

คลาดเคลื่อนไปด้วย ปัจจุบันได้มีการนำเอาคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการประมวลผลเป็นจำนวนมากเนื่องจากทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และลดความคลาดเคลื่อนให้น้อยลง ทั้งนี้โปรแกรมสำเร็จรูปที่นิยมใช้ในงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ โปรแกรม SPSS

แบบฝึกเสริมทักษะเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างหนึ่งอันประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจที่จะนำมาใช้ เพื่อให้ได้ฝึกฝนปฏิบัติเพิ่มเติมขึ้นเพื่อจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาให้เกิดความคล่องแคล่ว และความชำนาญตลอดจนเกิดความแม่นยำซึ่งเป็นไปโดยอัตโนมัติด้วยการทบทวนเนื้อหาความรู้ต่างๆ ที่เรียนไปแล้วอย่างมีทิศทาง แบบฝึกเสริมทักษะจึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นต่อการเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะครูจะต้องฝึกทักษะให้กับนักศึกษา หลังจากที่เรียนเนื้อหาจากแบบเรียนมาแล้ว แบบฝึกเสริมทักษะจะสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดความคิดรวบยอดในเนื้อหาสาระของบทเรียนนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญเรือน ภูมิวัฒน์ (2551 : 74) ที่พบว่า การใช้ชุดแบบฝึกเสริมทักษะงานบัญชีเบื้องต้นแบบครบวงจร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี รายวิชางานธุรกิจ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดแบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดแบบฝึกในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปสุตา เทือกเถาว์ (2552 : 67) ที่พบว่า การใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องการเงินและการบัญชีกับการออมทรัพย์และการลงทุน รายวิชา 440106 งานธุรกิจ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมในระดับมาก

ผู้วิจัยได้รับผิดชอบในการสอนรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ ของคณะวิทยาการจัดการมาเป็นเวลานานสิบปี พบว่านักศึกษามีความสับสนในหลายหัวข้อในรายวิชานี้ โดยเฉพาะเนื้อหาสาระหัวข้อ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย และขาดการฝึกทักษะด้วยตนเอง จึงทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในภาคเรียนที่ 1/2558 ผู้วิจัยได้รับผิดชอบสอนรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ นักศึกษาสาขาการบัญชี หมู่เรียน 571828001 จำนวน 36 คน

และเมื่อทำการสำรวจโดยการสอบถามและการแจกแจงนับความถี่ พบว่า นักศึกษาร้อยละ 95 ยังไม่มีประสบการณ์การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย และมีความต้องการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะและต้องการปฏิบัติการจริง

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัยดังกล่าว มา ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และเป็นผู้หนึ่งที่รับผิดชอบสอนรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ สำหรับนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานของคณะวิทยาการจัดการ และจัดการเรียนการสอนรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ แบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ

สมมติฐาน

1. แบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. นักศึกษาที่เรียนโดยใช้ แบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลองได้ดำเนินการทดลองตามแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งมีรูปแบบการทดลองดังตาราง 1

ตาราง 1 รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design)

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

- E แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group)
- X แทน การสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ
- T₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
- T₂ แทน การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

ที่มา : ยุทธ ไกยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม (2553 : 145)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่เรียนหลักสูตรระดับปริญญาตรีทุกสาขา (ภาคปกติ) ที่ลงทะเบียนรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 3 หมู่เรียนจำนวน 125 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่ลงทะเบียนรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 หมู่เรียนจำนวน 36 คนซึ่งเป็นหมู่เรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอน โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ จำนวน 1 เล่ม ใช้เวลา 6 ชั่วโมงในการโดยสร้างและหาคุณภาพแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 วิเคราะห์ปัญหาจากการเรียนการสอน ซึ่งได้มาจากการสังเกตถึงสาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นขณะที่ทำการสอน การบันทึกปัญหาระหว่างการสอน และการวิเคราะห์ผลการเรียน

1.2 ศึกษาเนื้อหาเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย จากคำอธิบายรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ ตามหลักสูตรระดับปริญญาตรี

คณะวิทยาการจัดการ ของมหาวิทยาลัยเพื่อศึกษาขอบเขตของเนื้อหา โดยจะต้องศึกษาวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรเพื่อวางแผนจัดทำแบบฝึกเสริมทักษะ

1.3 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวทางการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ ให้มีคุณภาพ

1.4 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ ตามคำอธิบายรายวิชา

1.5 สร้างแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย จำนวน 1 เล่ม ให้ครอบคลุมเนื้อหา และองค์ประกอบของแบบฝึกเสริมทักษะ ดังนี้ 1) การสร้างตัวแปรจากแบบสอบถามในโปรแกรมสำเร็จรูป 2) การกำหนดคุณลักษณะของตัวแปรในโปรแกรมสำเร็จรูป 3) การบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมสำเร็จรูป 4) การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่บันทึกในโปรแกรมสำเร็จรูป 5) การเลือกใช้คำสั่งในการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง และ 6) การนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปใช้อย่างถูกต้อง

1.6 นำแบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินเพื่อขอคำแนะนำในส่วนที่บกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.7 นำผลการประเมินความสอดคล้องคุณภาพของแบบฝึกเสริมทักษะซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ เกณฑ์ที่น่าพอใจในแต่ละรายการคือ 3.50 ขึ้นไป ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งสรุปผลการประเมินความสอดคล้องคุณภาพของแบบฝึกเสริมทักษะได้ค่าประเมินคุณภาพเท่ากับ 4.50

1.8 ทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย เพื่อหาประสิทธิภาพด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ มีขั้นตอนการทดลอง ดังนี้

ครั้งที่ 1 การทดสอบหนึ่งต่อหนึ่ง ซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ที่เรียนรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจโดยเลือกนักศึกษาเก่ง ปานกลางและอ่อน อย่างละ 1 คน และมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 3 คนเพื่อศึกษาลักษณะการเรียนรู้ ดูความเป็นไปได้ความเหมาะสมของแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย ได้ค่า E_1/E_2 เท่ากับ

72.43/70.69 พบว่า แบบฝึกเสริมทักษะยังไม่ถึงเกณฑ์ 80/80 ผู้วิจัยจึงนำแบบฝึกเสริมทักษะมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มย่อยต่อไป

ครั้งที่ 2 การทดสอบกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ที่เรียนรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ โดยเลือกนักศึกษาเก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 3 คน มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และไม่ซ้ำกับการทดลองครั้งที่ 1 รวมจำนวน 9 คน เพื่อศึกษาลักษณะการเรียนรู้ ดูความเป็นไปได้ความเหมาะสมของแบบฝึกเสริมทักษะได้ค่า E_1/E_2 เท่ากับ 79.50/79.45 พบว่า แบบฝึกเสริมทักษะ ยังไม่ถึงเกณฑ์ 80/80 ผู้วิจัยจึงนำแบบฝึกเสริมทักษะมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้กับภาคสนามต่อไป

ครั้งที่ 3 การทดสอบภาคสนาม ซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ที่เรียนรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อศึกษาลักษณะการเรียนรู้ ดูความเป็นไปได้ ความเหมาะสมของชุดแบบฝึกเสริมทักษะได้ค่า E_1/E_2 เท่ากับ 81.32/80.51 แสดงว่า แบบฝึกเสริมทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 5 ตัวเลือก ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบทดสอบ และการประเมินผลการเรียน จากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง การวัดและการประเมินผลการศึกษา

2.2 วิเคราะห์เนื้อหาสาระของแบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ

2.3 กำหนดเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการจะวัดให้ครอบคลุมเนื้อหาที่จะเขียนเป็นแบบทดสอบ

2.4 สร้างแบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ แบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมิน เพื่อขอ

คำแนะนำในส่วนที่บกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แก้ไขแล้วไปทดสอบใช้ (Try Out) กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ โดยทำการตรวจแบบทดสอบทั้งฉบับ ข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ผิดให้ 0 คะแนน แล้ววิเคราะห์เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบทดสอบแต่ละข้อโดยใช้เทคนิค 25% โดยแบ่งคะแนนกลุ่มสูง 25% และคะแนนกลุ่มต่ำ 25% ของผู้ที่เข้าสอบทั้งหมด (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2554 : 145)

ในการคำนวณหาค่าระดับความยากของแบบทดสอบแต่ละข้อ กระทำโดยนำจำนวนคนที่ตอบถูกในข้อนั้นทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำรวมกันหารด้วยจำนวนคนที่กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ส่วนการคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกกระทำโดยนำเอาจำนวนคนในกลุ่มต่ำที่ตอบถูกไปลบจำนวนคนในกลุ่มสูงที่ตอบถูก หารด้วยจำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงกลุ่มเดียว ซึ่งจำนวนคนในแต่ละกลุ่มมี 25% เท่ากันแล้วคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง .20-80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งผลการวิเคราะห์ พบว่า แบบทดสอบมีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง .37-.71 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .47-.79

2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 20 ข้อ ที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยการใช้สูตร KR₂₀ ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson's Method) ได้ค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) เท่ากับ 0.872 ซึ่งถือได้ว่าแบบทดสอบฉบับนี้ใช้ได้

2.8 จัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ที่สามารถนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองสอนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบทดสอบสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยการรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย ไปทดสอบ

ก่อนเรียน (Pretest) กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน

2. เมื่อผู้เรียนได้ศึกษาด้วยแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย แล้วนำแบบทดสอบชุดเดิมมาทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่างเดิมเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดประสงค์ของงานวิจัยดังนี้

1. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักศึกษาที่ทดลองใช้แบบฝึกเสริมทักษะ โดยการทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระกัน (t-test Dependent)

สรุปผล

ตอนที่ 1 แสดงการหาประสิทธิภาพของแบบ ฝึกเสริม ทักษะเรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ โดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผลปรากฏ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับ การวิจัยของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ โดยเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

แบบฝึกเสริมทักษะเรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย	คะแนนทดสอบระหว่างเรียน (ร้อยละ)	คะแนนทดสอบหลังเรียน (ร้อยละ)	ประสิทธิภาพ E ₁ / E ₂
	E ₁	E ₂	
	81.19	82.50	81.19/82.50

จากตาราง 2 พบว่าแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.19/82.50 แสดงว่าแบบฝึกเสริมทักษะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

ตอนที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย ผลปรากฏ ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	N	$\bar{x}$	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	20	36	11.03	2.04	21.85*	.000
หลังเรียน	20	36	16.50	1.71		

* $p < .05$ ($t_{(0.05, df=35)} = 1.686$)

จากตาราง 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ผลการทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชาการเบี่ยงวิธีวิจัยทางธุรกิจ นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการทำงานร้อยละ 81.19 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 80 และนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนร้อยละ 82.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 80 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชาการเบี่ยงวิธีวิจัยทางธุรกิจ ที่ผู้วิจัยค้นคว้าสร้างและพัฒนาขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าเมื่อนักศึกษาเรียนด้วย แบบฝึกเสริมทักษะเรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยรายวิชาการเบี่ยงวิธีวิจัยทางธุรกิจ นักศึกษามีความรู้ และประสบการณ์เพิ่มขึ้นจากแบบฝึกเสริมทักษะ

อภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า แบบฝึกเสริมทักษะเรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชาการเบี่ยงวิธีวิจัยทางธุรกิจ ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นแล้วนำไปใช้จัด

กิจกรรมการเรียนรู้กับนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชาการเบี่ยงวิธีวิจัยทางธุรกิจ นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการทำงานร้อยละ 81.19 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 80 และนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนร้อยละ 82.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 80 ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และได้เรียงลำดับความยากง่ายให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยผู้วิจัยนำแบบฝึกเสริมทักษะปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงเนื้อหาสาระตามคำแนะนำจนได้แบบฝึกเสริมทักษะที่มีคุณภาพ มีการทำกิจกรรมระหว่างเรียน และทดสอบความรู้หลังเรียน ทำให้นักศึกษาไม่เกิดความเบื่อหน่าย นักศึกษาสามารถศึกษาด้วยตนเองจากตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนที่ไม่สลับซับซ้อน แสดงว่าแบบฝึกเสริมทักษะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะเป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ของผู้วิจัย สอดคล้องกับ สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544) ที่ได้เสนอขั้นตอนการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้ 1). วิเคราะห์ปัญหาจากสาเหตุการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนและผลสัมฤทธิ์ การสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนทางการเรียน 2).ศึกษารายละเอียดในหลักสูตรเพื่อวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์และกิจกรรม 3).พิจารณาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากข้อ 1 โดยการสร้างแบบฝึกและเลือกเนื้อหาในส่วนที่จะสร้างแบบฝึกนั้นว่าจะทำเรื่องใดกำหนดเป็นโครงเรื่องวัตถุประสงค์รูปแบบและขั้นตอนการใช้ชุดแบบฝึกหัด เช่นจะนำชุดแบบฝึก ไปใช้อย่างไรในแต่ละชุดประกอบด้วยอะไรบ้าง 4).ออกแบบแต่ละชุดฝึกให้มีรูปแบบที่หลากหลาย น่าสนใจ 5).ลงมือสร้างแบบฝึกแต่ละเล่มพร้อมทั้งข้อทดสอบก่อนและหลังเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างเหมาะสม 6).ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ 7).นำไปทดลองใช้แล้วบันทึกผลเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่อง 8).ปรับปรุงแก้ไขจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และ 9).รวบรวมเป็นเล่มจัดทำคำชี้แจงคู่มือการใช้สารบัญเพื่อนำไปใช้จริงให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ผลการทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะของผู้วิจัย พบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

สอดคล้องกับผลการวิจัยของรัชดา ล้อทองกุล (2554) ที่ได้ศึกษาและพัฒนาแบบฝึกทักษะเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพื่อแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพ 82.17/80.00 สอดคล้องกับเบญจทิพย์ เชษฐพันธ์ (2549) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ผลการศึกษา พบว่าชุดแบบฝึกเสริมทักษะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 และสอดคล้องกับ วีระ จิรัชยสุทธิกุล (2551) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เรื่อง แคลคูลัสเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่าแบบฝึกเสริมทักษะ มีประสิทธิภาพ 83.10/81.91

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะเรื่อง การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย รายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ ที่ผู้วิจัยค้นคว้าสร้างและพัฒนาขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 แสดงว่าเมื่อนักศึกษาเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ นักศึกษามีความรู้ และประสบการณ์เพิ่มขึ้นจากแบบฝึก เสริมทักษะ เมื่อทำแบบทดสอบหลังเรียน จึงทำให้นักศึกษาทำคะแนนได้คะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น ซึ่งเป็นระดับที่น่าพอใจ ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษาได้รับการจัดการเรียนการสอนที่สนองต่อความสามารถของตน ตามความถนัดตามเวลาที่ตนกำหนด ตามความสามารถที่แตกต่างกัน นักศึกษาที่เรียนช้าไม่ต้องรู้สึกกังวลใจ แต่ทุกคนได้พัฒนาเป็นไปตามลำดับความสามารถของตน แม้ไม่สามารถเรียนรู้ได้เท่ากันในเวลาใกล้เคียงกัน แต่ก็สามารถเรียนรู้ได้ถ้า นักศึกษามีแบบฝึก เสริมทักษะให้ศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโดยใช้แบบฝึกทักษะ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจทิพย์ เชษฐพันธ์ (2549) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสาร สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกทักษะมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับ สุไมตรี นามบัวน้อย (2552) ที่ได้

ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบทักษะการอ่านและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษระหว่างการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการสอนอ่านโดยใช้บทอ่านปกติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะหลังเรียนมีทักษะ การอ่านภาษาอังกฤษ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และสอดคล้องกับวีระ จิรัชยสุทธิกุล (2551) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกคณิตศาสตร์เรื่อง แคลคูลัสเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนที่จะนำแบบฝึกเสริมทักษะไปใช้ควรมีการเตรียมพร้อมในด้านต่างๆ โดยการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแบบฝึกเสริมทักษะ เช่น เนื้อหาสาระของเรื่อง จุดประสงค์ของการเรียนรู้ คำแนะนำสำหรับครูผู้สอน เป็นต้น
2. ครูผู้สอนควรใช้แบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างและพัฒนาขึ้นควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรม ประกอบการเรียนการสอนในชั้นเรียน
3. ครูผู้สอนทุกรายวิชาควรให้ความสนใจในการพัฒนาแบบฝึกทักษะ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพราะสามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้อย่างเต็มความสามารถในการเรียนรู้

4. ครูผู้สอนควรบันทึกพฤติกรรมการเรียน การทำกิจกรรม ข้อปัญหาที่ผู้เรียนสงสัย รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่พบขณะที่ทำการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยการสอนด้วยรูปแบบการสอนอื่นๆ เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น
2. ควรทำแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องอื่น ๆ ในรายวิชา ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ เพื่อให้ให้นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในรายวิชานี้มากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการพัฒนาสื่อการสอนประเภทอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาทั้งหมดในรายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

4. ควรทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนา การเรียน การสอนจากสภาพปัญหาที่พบ และแนวทางการแก้ไขเพื่อ ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของผู้เรียนและครูต่อไป
5. ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างวิธีการสอนปกติ กับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ

รายการอ้างอิง

- บุญเรือน ภูมิวัฒนะ. (2551). รายงานประสิทธิภาพการใช้ชุดแบบฝึกเสริมทักษะงานบัญชีเบื้องต้นแบบครบวงจร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี รายวิชางานธุรกิจ. เบญจทิพย์ เชษฐพันธ์. (2549). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะประกอบการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). ลพบุรี: มหาวิทยาลัย ราชภัฏเทพสตรี.
- ปสุตา เทือกเถาว์. (2552). รายงานการใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง การเงินและการบัญชีกับการออมทรัพย์และการ ลงทุน รายวิชา 440106 งานธุรกิจ ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6. ลพบุรี : โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิจรรณ. (2554). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : แฮร์สออฟเคอร์มิสท์.
- ยุทธ ไกยวรรณ และกุสุมา ผลาพรหม. (2553). พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- รัชดา ล้อทองกุล. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพื่อแก้โจทย์ปัญหาทางฟิสิกส์โดยใช้แบบ ฝึกเสริมทักษะ พื้นฐานทางคณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ วท.ม (วิทยาศาสตร์ศึกษา). อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ลพบุรี : โรงเรียนโคกเกาะเทียมวิทยาลัย.
- วีระ จิรชัยสุทธิกุล. (2551). การพัฒนาแบบฝึกคณิตศาสตร์ เรื่องแคลคูลัสเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. อัดสำเนา.
- ศรีเพ็ญ ทรัพย์มนชัย, มนวิภา ผดุงสิทธิ์ และนภดล ร่มโพธิ์. (2555). การวิจัยทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2544). การผลิตนวัตกรรมการเรียนการสอน. ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบ กฎหมาย.
- สุไมตรี นามบัวน้อย. (2552). การเปรียบเทียบทักษะการอ่านและเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ระหว่างการสอน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการสอนอ่านโดยใช้บทอ่านปกติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- Sekaran, U. (2003). *Research method for business: A skill-building approach*. New York : John Wiley & Sons.

การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูด้านการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด

Developing Preservice Teachers Education Abilities to Designing Mathematical Tasks Using Lesson Study and Open Approach

กตัญญูตา บางโท*
กิตติศักดิ์ ใจอ่อน*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูด้านการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด 2) เพื่อศึกษาความเข้าใจของนักศึกษาครูด้านการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้กรณีศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การบันทึกภาคสนาม การสัมภาษณ์ การบันทึกวีดิทัศน์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การ บรรยายเชิงวิเคราะห์และวิธีการวิเคราะห์โพโรทอคอล

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการการออกแบบ โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาครู มีดังนี้ กำหนด เป้าหมายบทเรียน ตีความโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ระบุการใช้ โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ และคาดการณ์แนวคิดของ นักเรียน 2) นักศึกษาครูมีความเข้าใจในการออกแบบโจทย์ ปัญหาคณิตศาสตร์โดยมีความเข้าใจดังนี้ 2.1) เข้าใจ เกี่ยวกับขอบเขตและลำดับ อภิปรายถึงขอบเขตของเนื้อหา โดยปรับเปลี่ยนเนื้อหาไปสู่กิจกรรมทางคณิตศาสตร์ใน รูปแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ 2.2) เข้าใจเกี่ยวกับ คณิตศาสตร์ของนักเรียน เข้าใจธรรมชาติการคิดทาง คณิตศาสตร์และกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน 2.3) เข้าใจ เกี่ยวกับเนื้อหาคณิตศาสตร์ เข้าใจความเชื่อมโยงของเนื้อหา คบก่อนหน้าและคาบถัดไปได้

ABSTRACT

The purpose of this research were 1) to study the process of developing pre-service teachers' abilities to design mathematical tasks

using Lesson Study and Open Approach, and 2) to study the understanding of pre-service teachers in designing mathematical tasks using Lesson Study and Open Approach. The qualitative research employed a case study method. The data were collected through participatory observation, field notes, and video recording. Descriptive and protocol analysis were used for data analysis. Results of the study revealed the importance of determining the lesson goal; interpreting the mathematical tasks; identifying the use of mathematical tasks; and anticipating students' approaches. Pre-service teachers' understanding of designing mathematical tasks were as follows: to understand the scope and sequence of instruction by considering the scope of content to mathematical activities in the form of direction, to understand children's mathematics by considering the nature of learning and anticipate students' ideas, and to understand mathematics more broadly by considering the importance and relevance of mathematics content.

คำสำคัญ : โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์, การออกแบบโจทย์ ปัญหาคณิตศาสตร์, วัตกรรมการศึกษา ชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด

Keywords : Designing Mathematical Tasks, Lesson Study, Open Approach

* อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บทนำ

การคิดทางคณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่เราใช้ในการแก้ปัญหาใด ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเรารวมทั้งในโรงเรียน การคิดแก้ปัญหาในชั้นเรียนจะไม่เกิดขึ้นหากชั้นเรียนนั้นนักเรียนนั่งฟังครูเพียงอย่างเดียว ชั้นเรียนจะจบลงด้วยการท่องจำและนักเรียนจะไม่ได้ใช้ความสามารถทางการคิดของตนเอง (Khalid. 2006) การคิดแก้ปัญหาในระดับประถมศึกษาตอนต้นโจทย์ปัญหาควรจะต้องเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน (NCTM. 2000) ให้นักเรียนได้เรียนรู้สถานการณ์ที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรมและเน้นให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเองผ่านโจทย์ปัญหา (Hattori. 2010)

โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนและธรรมชาติของการเรียนรู้ของนักเรียน เนื่องจากการเรียนรู้ของนักเรียนจะถูกกำหนดโดยประเภทของโจทย์ปัญหาและแนวทางที่ถูกนำมาใช้ (Clarke & Roche. 2010) การเลือกและการกำหนดความเหมาะสมของโจทย์ปัญหาจึงถือเป็นกุญแจสำคัญในความสำเร็จของการเรียนการสอนคณิตศาสตร์และจำเป็นอย่างมากสำหรับครูเมื่อต้องการจะออกแบบโจทย์ปัญหา (Doyle. 1988 ; Hiebert & Wearne. 1993 ; Stein & Lane. 1996 ; Takahashi. 2006 and Martin 2007 ; อ้างถึงใน Shimizu, Kaur, Huang & Clark. 2010) โดยเครื่องมือที่ทำให้ครูสามารถพัฒนาและศึกษาการสอนของตนเองได้คือการศึกษาระดับชั้นเรียน (Baba. 2007) ที่มีองค์ประกอบสำคัญคือการออกแบบโจทย์ปัญหา (Lieberman. 2009)

ลักษณะที่สำคัญของการศึกษาชั้นเรียนคือกลุ่มครูจะพบกันเป็นระยะ ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาแผนการสอน สร้างสรรค์นวัตกรรมการสอน การทดลองใช้แผนดังกล่าวในห้องเรียนจริง และการปรับปรุงแผนร่วมกัน โดยมี 3 ชั้น ได้แก่ การร่วมกันวางแผนบทเรียน การร่วมกันสังเกตชั้นเรียน และการร่วมกันสะท้อนผลบทเรียน (Inprasitha. 2010) กระบวนการศึกษาชั้นเรียนสามารถช่วยให้ครูผู้สอนได้แบ่งปันและเรียนรู้จากวิธีการอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนบทเรียนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีความหมาย (Lieberman. 2009) ดังนั้นการออกแบบโจทย์ปัญหาจึงไม่ใช่งานที่ง่ายสำหรับครู การจะพัฒนาโจทย์ปัญหาที่ดีขึ้นมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาปลายเปิด จึงเป็นสิ่งที่ยากที่สุด ดังนั้นครูจำเป็นต้องช่วยกันออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ (Nohda. 1982 ; อ้างถึงใน ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. 2547)

สำหรับครูบางคนเป็นเรื่องยากมากที่จะมองเห็นว่าโจทย์ปัญหาหนึ่ง มีได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ (Roth & Ames.

2014) การออกแบบโจทย์ปัญหาในการศึกษาชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับครูอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อครูผู้สอนต้องการที่จะรวมแนวคิดเกี่ยวกับการสอนใหม่ที่นักเรียนไม่ได้มีประสบการณ์มาก่อน การศึกษาชั้นเรียนจึงเป็นวิธีที่ก้าวข้ามสถานการณ์ที่ท้าทายดังกล่าว เพราะครูสามารถทำงานร่วมกันไปสู่เป้าหมายเดียวกันและนำไปสู่การเข้าใจวิธีการใหม่และนำไปสู่การแสวงหาวิธีการสอนของครูแต่ละคน (Takahashi & Yoshida. 2004)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาคู่มือด้านการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด
2. เพื่อศึกษาความสามารถของนักศึกษาคู่มือด้านการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์

วิธีการดำเนินงานวิจัย

กลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาคู่มือชั้นปีที่ 5 หลักสูตรคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 8 คน โดยเรียกการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การบันทึกภาคสนาม การสัมภาษณ์ การบันทึกวีดิทัศน์การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การบรรยายเชิงวิเคราะห์และวิธีการวิเคราะห์โพโทคอล

1. การสังเกต (Observation)

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory observation) มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเกตกิจกรรม บุคคล และแง่มุมเชิงกายภาพของโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ การสังเกตชั้นเรียนและการสะท้อนผล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจัดระบบการวิจัย เพื่อเข้าไปสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การวางแผนบทเรียน ผู้วิจัย ทีมการศึกษาชั้นเรียน ร่วมกันการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ทุกวันอังคาร เวลา 14.30 น. เป็นต้นไป โดยผู้วิจัยมีบทบาทหน้าที่ในการบันทึกประเด็นการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยบันทึกลงในแบบบันทึกการร่วมสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ในระหว่างที่ทำการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ร่วมกันจะไม่มีการแทรกแซงบทบาทของครู ผู้วิจัยเสนอแนวคิดหรือประเด็นในบางช่วงหรือ ณ ขณะที่ทีมการศึกษาชั้นเรียนต้องการแนวคิดจากผู้วิจัย

1.2 การนำบทเรียนไปใช้จริงในห้องเรียน ผู้วิจัย ทีมการศึกษาชั้นเรียน ร่วมกันสังเกตอย่างมีส่วนร่วม โดยทำการสังเกตและจดบันทึกภาคสนามตามประเด็นที่ได้กำหนดในการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ รวบรวมแนวคิดของนักเรียนที่เกิดขึ้น การใช้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของครู เก็บรวบรวมรวมผลงานนักเรียนเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยอาศัยกรอบแนวคิดวิธีการแบบเปิดโดยใช้ในฐานะเป็นแนวทางการสอน

1.3 การสะท้อนผลของบทเรียน ผู้วิจัย ทีมการศึกษาชั้นเรียน ร่วมกันสะท้อนผล ทุกวันพฤหัสบดีเวลา 16.00–17.00 น. โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตชั้นเรียนมาเป็นข้อมูลในการสะท้อนผล ทำการสะท้อนผลเน้นไปที่โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ วิธีการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน รวมทั้งประเด็นที่จะปรับปรุงบทเรียนนี้และอาศัยข้อมูลจากบทเรียนนี้ไปใช้ในการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ต่อไป

2. การบันทึกภาคสนาม (Field-note Record)

ผู้วิจัยใช้การบันทึกภาคสนามเพื่อบันทึกลำดับขั้นตอนในการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ วิธีคิดในการแก้ปัญหา การแสดงเหตุผลการอภิปรายร่วมกัน ประเด็นข้อสงสัยที่ผู้วิจัยไม่เข้าใจวิธีคิด/กระบวนการได้มาซึ่งวิธีคิดของผู้เข้าร่วมวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องคอยสังเกตและบันทึก สิ่งที่มีผลหรือส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน รวมทั้งประเด็นในการสะท้อนผลที่เกี่ยวข้องกับ โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์เพื่อใช้ในการปรับแก้และพัฒนาโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์คาบถัดไป

ภาพ 1 การเขียนแผนร่วมกันของทีมตามกระบวนการศึกษาชั้นเรียน

3. การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured interviews)

การสัมภาษณ์เป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง ลักษณะของการสัมภาษณ์นั้น จะแบ่งออกมาในลักษณะของการสนทนา การสัมภาษณ์ผู้วิจัยเป็นฝ่ายป้อนคำถามต่าง ๆ และรอรับคำตอบจากผู้ถูกสัมภาษณ์ การวิจัย

ครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์ทีมการศึกษาชั้นเรียนเกี่ยวกับประเด็น การออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เพื่อให้ครูได้ระลึกถึงสิ่งที่ได้ดำเนินการไปก่อนหน้า โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ การใช้ ผลของการใช้และการปรับปรุงโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

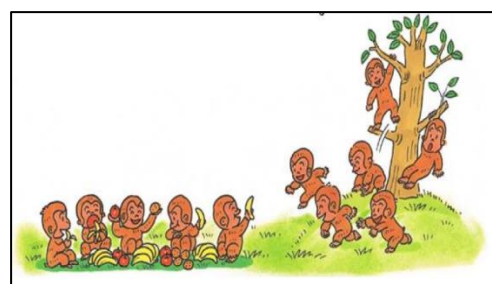
4. การบันทึกเสียงและวิดีโอ (Audio and Video-recording)

4.1 แถบบันทึกเสียง บันทึกเสียงตั้งแต่เริ่มการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์จนกระทั่งเสร็จสิ้นการแก้ปัญหา

4.2 วิดีทัศน์ เป็นการบันทึกภาพในระหว่างการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของทีมการศึกษาชั้นเรียน ช่วงการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยบันทึกตั้งแต่เริ่มทำการแก้ปัญหาจนกระทั่งเสร็จสิ้นการแก้ปัญหา บันทึกบทบาทของครูในการดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน รวมทั้งการเข้าไปเกี่ยวข้องมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงสิ้นสุดกิจกรรมชั้นเรียนและการสะท้อนผลการเรียนรู้

สรุปผล

ขั้นตอนในการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูล คาบที่ 6 เรื่องการบวกจำนวนไม่เกิน 20 ชื่อกิจกรรม กับการเข้ามาเพิ่ม “มีลิงอยู่ 5 ตัว มาเพิ่มอีก 6 ตัว จะมีลิงทั้งหมดกี่ตัว”

ภาพ 2 ลิง 5+6

3.1 กำหนดเป้าหมายของบทเรียน

ทีมการศึกษาชั้นเรียนร่วมกันอภิปรายเป้าหมายของบทเรียนว่าต้องการให้นักเรียนเรียนถึงขอบเขตใดบ้าง ดังแสดงในโปรโตคอลข้างล่างนี้

นักวิจัย : ต้องทำให้เห็นว่ามียักษ์ห้าและมียักษ์หก ถ้าทำให้เห็นว่าห้าอยู่ตรงนี้หกเอามารวมกับตรงนี้ เพื่อให้เห็นการเอามาเพิ่ม

ครู 1 : แล้วก็จะเห็นศรด้วยว่าจริง ๆ ใครเข้าหาใคร แต่ถ้าเด็กเอาเท้าเข้าหาหก แปลกนะเพราะว่ามันมีอยู่แล้ว ใช้บล็อกเพื่อจะให้เห็นการขยับบล็อก

นักวิจัย : เราต้องให้เด็กได้แนวคิดว่ามีอยู่ห้าเอามาเพิ่มหก

ครู : ก็ถึงบอกว่าที่แรกว่าเด็กจะมองเป็นสองกลุ่มใหม่ กลุ่มที่นั่งรออยู่แล้วกับกลุ่มที่จะเข้ามาใหม่

ทีมการศึกษาชั้นเรียนร่วมกันอภิปรายถึงเป้าหมายของบทเรียนผ่านสถานการณ์ปัญหาหลัง ซึ่งคาบนี้เป็นคาบแรกที่นักเรียนจะได้เรียนรู้การบวกแบบเพิ่ม จุดเน้นของคาบคือการมองเห็นอากัปภิกิริยาของลิงที่วิ่งมาเพิ่ม จึงมีประเด็นการอภิปรายในช่วงแรกเกี่ยวกับเป้าหมายของบทเรียนว่านักเรียนต้องมองเห็นของเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มที่มีอยู่แล้วกับกลุ่มที่วิ่งมาเพิ่ม

3.2 สร้างคำสั่ง

คาบที่ 6 กิจกรรมลิงกับการเข้ามาเพิ่ม เนื่องจากการเข้าสู่สถานการณ์การบวกแบบใหม่คือการบวกแบบเอามาเพิ่ม ทีมการศึกษาชั้นเรียนจึงมีความกังวลใจว่าจากรูปภาพนักเรียนจะมองเห็นสองกลุ่มหรือไม่ เนื่องจากภาพเป็นลิงทั้งสองกลุ่มแต่อากัปภิกิริยาของสองกลุ่มนั้นจะต่างกัน จะนำเสนอโจทย์อย่างไรให้นักเรียนมองเห็นว่าต่างจากเดิมเดิม 9+4 โจทย์ปัญหาคือ มีเด็ก 9 คนเล่นกระบะทราย และมีเด็ก 4 คน กำลังเล่น กระดานลื่น มีเด็กทั้งหมดกี่คน แต่สำหรับโจทย์ปัญหาหลังซึ่งเป็นการบวกแบบเอามาเพิ่มเด็กจะต้องมองเห็นภาพมีลิง 5 ตัวกำลังกินกล้วย แล้วมาเพิ่มอีก 6 ตัว จากความแตกต่างของสอง โจทย์ปัญหาที่ทีมการศึกษาชั้นเรียนช่วยกันตีความโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ดังแสดงในโพรโตคอลนี้

ครู 1 : ถ้าดูจากภาพเด็คน่าจะเข้าใจใหม่ว่ามีอยู่แล้ว แต่ถ้าเด็กบางคนจะบอกว่าอีก 6 ตัว อยู่บนต้นไม้ ถ้าใครซักคนมองเห็นการวิ่งเข้าหา เด็คน่าจะพูดว่า เข้ามา กินกล้วยด้วย หรืออีก 2 ตัวอยู่บนต้นไม้รีเปลา เค้าจะเห็นเป็นกลุ่มเดียวกันรีเปลา ระหว่างลิงที่วิ่งเข้ามา กับที่ห้อยต้องแต่ง จะบอกว่าเป็นกลุ่มเดียวกันรีเปลา แต่ถ้าอ่านโจทย์จะรู้ ถ้ามองแค่ภาพเพราะมีเด็กที่เค้าละเอียดยามากนะ

ครู 2 : อยากให้เด็กมองภาพเป็นกลุ่มหก เพราะมีภาพบังคับอยู่ ถ้าอ่านโจทย์ก็อาจจะไม่เกี่ยวกับภาพเท่าไร แต่ถ้าเอาภาพมาก่อนโดยไม่มีตัวหนังสือ กลัวเฉย ๆ บางทีอาจจะไม่คิดขนาดนั้นก็ได้ ต่างจากเดิมคือเข้ามาเพิ่มแต่อันเดิมแบบรวม

ครู 1 : เครื่องมือที่มีมาทำให้เป็นสิบก่อน เพราะในใจมันฝังว่าต้องทำให้เป็นสิบก่อน มองเห็นตามันรวมแล้วเป็น

สิบเอ็ด สิบกับหนึ่ง คือบางที่ได้คำตอบก่อนก็ทำให้เด็กตีไปเป็นสิบกับหนึ่งถ้าเราถามว่ามากกว่าสิบไหมโอเค แต่ถ้าเท่ากับเท่าไรไปเลยมันตอบสิบสาม กับจะบอกว่าสิบกับสามทันที แต่ถ้าเราขึ้นต้นว่ามากกว่าสิบไหม มันเหมือนให้มันไปคิดถึงว่ามันเป็นสิบแล้วก็เลยเศษไปอีก ตรงนี้จึงเป็นประเด็นมากกว่าสิบแล้วมันมากกว่าเท่าไรก็จะคิดต่อ แต่ถ้าถามว่ามีทั้งหมดเท่าไรมันจะตอบเลย พอตอบปุ๊บเอามาเขียนประโยคสัญลักษณ์ $10+1$ ไป $10+3$ ไป

นักวิจัย : อันนี้ห้ากับหก เพิ่ม เพิ่ม

ครู 1 : โกลั้เคียงมาก

นักวิจัย : จากเดิมจะเห็นแต่บวก ๆ รวม ๆ ยังไม่มีโจทย์คำว่าเพิ่มเลย

ครู 1 : ใช่ ๆ

จากโพรโตคอลข้างต้นจะเห็นทีมการศึกษาชั้นเรียนตีความโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์จากหนังสือเรียนโดยอภิปรายรูปภาพที่ปรากฏในหนังสือเรียนว่านักเรียนจะเข้าใจโจทย์ปัญหาแบบใดบ้าง นักเรียนมีเครื่องมืออะไรในการที่จะเข้าใจโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ครูออกแบบไว้จะใช้คำถามหรือคำสั่งแบบใดเพื่อสื่อสารให้นักเรียนเข้าใจเนื่องจากโพรโตคอลที่แสดงดังกล่าวเป็นโจทย์ปัญหาการบวกแบบนำมาเพิ่ม เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่ามีการบวกอยู่สองแบบคือ การบวกแบบนำมารวมกัน และการบวกแบบนำมาเพิ่ม เมื่อเข้าใจโจทย์ปัญหาร่วมกันแล้วจึงระบุโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ในรูปแบบคำสั่งที่ชัดเจนและนักเรียนเข้าใจได้ง่าย ๆ คือ “มีลิงอยู่ 5 ตัว มาเพิ่มอีก 6 ตัว จะมีลิงทั้งหมดกี่ตัว” และ “ให้นักเรียนแสดงวิธีการหาคำตอบของโจทย์ปัญหาต่อไปนี้”

3.3 ระบุการใช้โจทย์ปัญหา

ทีมการศึกษาชั้นเรียนร่วมกันออกแบบการใช้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ลำดับการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การบวกแบบนำมาเพิ่ม โดยให้นักเรียนมองเห็นความเป็นกลุ่มที่แตกต่างกัน ดังแสดงในโพรโตคอลด้านล่าง

นักวิจัย : ครูจะทำยังไง ดิดภาพเล่าเรื่อง ทำไง

ครู 2 : ถ้าอันเดิม ดิดตัวหนังสือก่อนตัวหนังสือที่บอกว่ามีลิงอยู่ห้าตัว แล้วมาเพิ่มอีกหกตัว จะมีลิงทั้งหมดกี่ตัว อย่างนี้หรือ โดยที่เด็กยังไม่เห็นภาพ ถ้าตามแผนเดิม

ครู 1 : เราอยากทำแบบไหนก็ได้เปลี่ยนใหม่ภาพมาก่อนไหม

นักวิจัย : ภาพกับคำมันต้องมาพร้อมกัน มีลิงอยู่ห้าตัว ภาพมา

ครู 1 : เหมือนอันนี้เลยพอพูดว่ามีเด็กเก้าคนก็เก้าคนมาเลย แล้วเด็กพูดว่ามีเด็กหกคน เล่นอยู่กระดาน

ลื่นก็เลื่อนมาเป็นแบบนี้ ติครูปีก่อนแต่ครูยังไม่ติดใจทยให้เด็กสังเกตก่อน สังเกตเห็นอะไรเด็กก็จะบอกว่าเห็นเด็กเล่นในกระบะทรายแก้วคน ครูก็เอาก้อนขึ้นมาติด แล้วก็อีกคนพืดขึ้นมาอีก เราจะเอาอย่างนั้นไหม เอาแบบภาพไว้ก่อนหรือจะมาพร้อมกันทั้งหมด

นักวิจัย : อาจจะเป็นแบบที่เราที่ติดใจทยว่ามีลิงห้าแคอันเดียวมาเพิ่มอีกหกตัวเอาที่อยู่บนต้นไม้มา เด็กจะได้เห็นว่าห้าตัวตรงนี้ไอลิงกินกล้วย อีกหกตัวที่กำลังจะวิ่งมาคือลิงบนต้นไม้คอนเซ็ปจะไดเห็นว่ามีกลุ่มที่หนึ่งกับกลุ่มที่สอง

ครู 2 : ตกลงของเราจะเอาว่าเป็น

นักวิจัย : ถ้าต้องการให้เด็กอ่านเอาใจทยมาก่อน มันจะแบ่งใจทยเป็นสามส่วน

ครู 1 : ตอนแรกติดใจทยว่ามีลิงอยู่ห้าตัว

ครู 2 : ใจทยมาก่อนภาพมาทีหลัง

ครู 1 : เข้ามาเพิ่มอีก ก็เอามาติด

นักวิจัย : อาจจะมีวงในมุมนี้ก็ได้ (ชี้ไปที่กระดาน)

ช่อนในกระดานแล้วก็ดึงออกมา

ครู 2 : เอาออกมาทีละส่วน

ครู 1 : ใช่

นักวิจัย : แล้วค่อยมาถามว่ามีลิงทั้งหมดเท่าไร

หามาชิ

จากโพโรทคอลจะแสดงให้เห็นว่า ทีมการศึกษาชั้นเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ใจทยปัญหาคณิตศาสตร์เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงการบวกแบบนำมาเพิ่ม โดยร่วมกันออกแบบการใช้ใจทยปัญหาคณิตศาสตร์เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะการบวกที่แตกต่างกัน อภิปรายร่วมกันว่าครูจะต้องแสดงให้เห็นว่ามีอยู่แล้วและมีมาเพิ่มอีก ทั้งหมดจะเป็นเท่าไร ซึ่งอ้างอิงการใช้ใจทยในคาบแรกว่าใช้ในลักษณะที่นำคำกับภาพมาใกล้ ๆ กันเพื่อมาให้มองเห็นการมาของภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้นภาพกับการเล่าเรื่องจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างมากในการนำเสนอใจทย

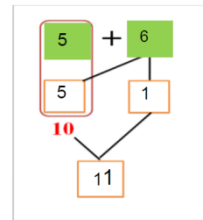
ปัญหาของครูเพื่อการเข้าถึงใจทยปัญหาของนักเรียนและนำไปสู่การแก้ใจทยปัญหาของตนเองในลำดับถัดไป

4. คาคการณแนวดคของนักเรียน

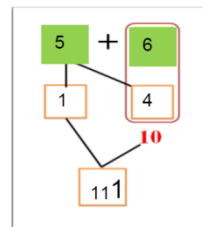
ทีมการศึกษาชั้นเรียนร่วมกันคาคการณแนวดคของนักเรียนจากความรู้ที่นักเรียนเคยเรียนมาก่อนหน้าจากคาบที่ 1-5 คือการใช้บล็อกแสดงแทนการบวก และแสดงแทนการบวกโดยทำให้เป็น 10 ก่อน และคำที่นักเรียนจะใช้แทนอาภักปกริยาการมาเพิ่มของลิงว่านักเรียนจะใช้คำว่า มา

เพิ่ม, วิ่งเข้ามา, ลิงอยู่บนต้นไม้ ซึ่งการคาคการณแนวดคของนักเรียน

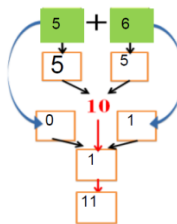
1. การแยกตัวบวกและทำให้ตัวตั้งให้เป็น 10 ก่อน

2. การแยกตัวตั้งและทำให้ตัวบวกให้เป็น 10 ก่อน

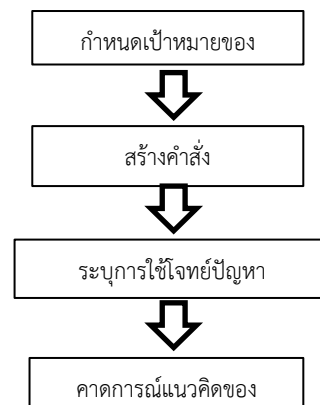

3. การแยกทั้งตัวบวกและตัวตั้ง

ภาพ 3 แสดงแทนการคาคการณแนวดคของนักเรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าขั้นตอนการออกแบบใจทยปัญหาคณิตศาสตร์ ดังนี้

4. การคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เกิดขึ้นหลังจากที่เรียนด้วยโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ถูกออกแบบโดยทีมการศึกษาชั้นเรียน พบว่า นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายของการบวก 2 แบบคือการบวกแบบเอามารวมกันและการบวกแบบเอามาเพิ่ม ผ่านการใช้โจทย์ปัญหาของทีมงานการศึกษาชั้นเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของครูในการศึกษาชั้นเรียน พบว่า การศึกษาชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูได้มาออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ร่วมกัน โดยมุ่งเน้นไปที่การคิดของนักเรียน โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้รับการออกแบบโดยใช้วิธีการที่เป็นการอภิปรายของทีมงานการศึกษาชั้นเรียน โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การให้นักเรียนสามารถคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองมากกว่าแค่การตามความคิดของครู โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ถูกออกแบบเป็นสถานการณ์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ใกล้เคียงกับประสบการณ์ของนักเรียน ลักษณะเด่นของการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์คือ ครูคาดการณ์แนวคิดของนักเรียนไว้ล่วงหน้าซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูรู้จักธรรมชาติการคิดของนักเรียนและยังช่วยในการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูด้วย

การออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ไม่ได้เป็นเพียงแค่การตัดสินใจเลือกเกี่ยวกับความเหมาะสมของโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์แต่ทีมงานการศึกษาชั้นเรียนจะคำนึงถึงการสอดแทรกการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ในการทำกิจกรรมที่สนุกสนานสำหรับนักเรียน เป้าหมายสุดท้ายของบทเรียนไม่ใช่เพียงแค่ส่งเสริมความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนแต่เพื่อสนับสนุนความสามารถในการคิดของนักเรียน ดังนั้นโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญในบทเรียนและเป็นเงื่อนไขสำคัญในการเริ่มต้นชั้นเรียน Fujii (2013) เสนอแนะว่า โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ควรมีความสอดคล้องกับเงื่อนไขอย่างน้อยต่อไปนี้ 1) โจทย์ปัญหา

คณิตศาสตร์มีความเหมาะสมและมีคุณค่าทางคณิตศาสตร์ในแง่ของจุดมุ่งหมายของบทเรียน 2) โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ต้องดึงดูดความสนใจของนักเรียน 3) โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์มีระดับความยากที่เหมาะสม 4) โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สามารถหาแนวทางแก้ปัญหาได้หลากหลายวิธี 5) โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สามารถประยุกต์ใช้กับปัญหาทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ หรือปัญหาในชีวิตจริง และ 6) โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ต้องดึงศักยภาพในการแก้ปัญหาของนักเรียนออกมาได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ครูสามารถพัฒนาการสอนของตนเองในแง่ของการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทการเรียนรู้ของนักเรียนได้

2. การออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยคำนึงถึงการให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง เลือกโจทย์ปัญหาที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน มีส่วนช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างมีความหมาย

3. โรงเรียนที่ศึกษารวมทั้งโรงเรียนเครือข่ายสามารถนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการทำงานร่วมกันในการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และนำสู่ชั้นเรียนเพื่อสนับสนุนการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

บทความนี้สะท้อนให้เห็นขั้นตอนที่สำคัญของการออกแบบโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ในกระบวนการศึกษาชั้นเรียน คุณภาพและหน้าที่ของโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ถูกใช้ในชั้นเรียน ผลของการใช้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ก่อให้เกิดความสามารถในการคิดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน แต่ส่วนที่ยังไม่ถูกกล่าวถึงในงานวิจัยนี้คือความรู้เกี่ยวกับโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับการสอน (Mathematical-task Knowledge for Teaching) จะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างไร

รายการอ้างอิง

- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. (2547). “การสอนโดยใช้วิธีการแบบเปิดในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ของญี่ปุ่น,” KKU Journal of Mathematics Education. 1(1) : 1–17.
- Baba. (2007). *How is lesson Study Implemented?*. Danvers, MA : World Scientific.
- Clarke, D., & Roche, A. (2010). *Teachers’ Extent of the Use of Particular Task Types in Mathematics and Choices Behind That Use*. Online. Available on : <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED520857.pdf>

- Fujii, T. (2013). "Adapting and Implementing Lesson Study: Focusing on Designing Task in Lesson Study," **Proceedings of 6th East Asia Regional Conference on Mathematics Education**. 163–172
- Hattori, K. (2010). **Addition and Subtraction: Introduction**. Japan : Bunshoudo Insatusho.
- Roth & Ames. (2014). **Beiträge zum Mathematikunterricht 2014**. Münster : WTM-Verlag
- Shimizu Y., Kaur, B., Huang, R., & Clark, D.J. (Eds.) (2010). **Mathematical Task in Classrooms around the World**. Sense publisher.
- Simon, M. A., & Tzur, R. (2004). "Explicating the role of mathematical tasks in conceptual learning: An elaboration of the hypothetical learning trajectory," **Mathematical Thinking and Learning**, 6 : 91–104.
- Takahashi, A., & Yoshida, M. (2004, May). "Ideas for establishing Lesson–Study communities," **Teaching Children Mathematics**. 436–443.
- The National Council of Teachers of Mathematics. (2000) . **Principles and Standards for School Mathematics**. Roston, VA: The National Council of Teachers of Mathematics.
- Zwahlen & Elizabeth, K. (2014). **An Investigation of How Preservice Teachers Design Mathematical Tasks**. Online. Available on : <http://scholarsarchive.byu.edu/etd/3959>

การประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบซีปปี้

An Evaluation of Master Education Program in Curriculum and Instructional Development Using CIPP Evaluation Model

จิราภรณ์ เหมพันธ์*
มลิวลัย สมศักดิ์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตร สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอนในด้าน 1) บริบทของหลักสูตร 2) ปัจจัยเบื้องต้น 3) กระบวนการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร 4) ผลของหลักสูตร แหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาและนักศึกษาที่กำลังเรียน และ หน่วยงานผู้ใช้บัณฑิต เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามบัณฑิตที่จบการศึกษา แบบสอบถามนักศึกษา แบบสอบถามอาจารย์ประจำหลักสูตร แบบสอบถามอาจารย์ผู้สอน แบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิต และการสนทนากลุ่มบัณฑิตที่จบการศึกษาและนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินบริบทด้านจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 2) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีเพียงพอและเอื้อต่อการเรียนการสอนในระดับมาก 3) ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการพบว่า 3.1) การจัดการเรียนการสอนทั้งอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาและบัณฑิตมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าอยู่ในระดับมากที่สุดในการจัดการเรียนรู้ 3.2) ระบบการทำวิทยานิพนธ์พบว่า การอนุมัติ ชื่อเรื่องและการเสนอการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีความสะดวกและรวดเร็ว 3.3) การบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมในการจัดวิชาเรียนในแผน การศึกษา การจัดการเวลาในการเรียนและการจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชา แต่การจัดวิชาวิทยานิพนธ์เป็นสองรายวิชานั้นไม่เหมาะสม 4) ผลการ

ประเมินหลักสูตรด้านผลผลิตพบว่า 4.1) บัณฑิตมีความรู้และทักษะจนสามารถเป็นที่ปรึกษาในการทำวิจัยและผลงานวิชาการให้กับเพื่อนครูได้ 4.2) บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษาในระดับมากที่สุด ส่วนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกการทำวิทยานิพนธ์ และการบริการของบัณฑิตวิทยาลัยมีความพึงพอใจในระดับมาก 4.3) ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจคุณลักษณะของบัณฑิตในระดับมากที่สุด 4.4) ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจคุณลักษณะวิชาชีพครูของบัณฑิตในระดับมาก โดยเฉพาะการอบรมสั่งสอน มีเจตคติที่ดีต่อการฝึกฝนตนเอง และเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้อง ดีงามให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจมีความพึงพอใจมากที่สุด

ABSTRACT

The purpose of this study was to evaluate a Master Education Program in Curriculum and Instructional Development in 1) the context of the course 2) input 3) the process involving courses 4) the result of course work. Data sources consisted of provider information including course instructors, teacher graduates, current graduate students studying in the graduate program, and agencies. The instrument used for data collection included a questionnaire to graduates of the program, a questionnaire to students, a questionnaire to course lecturers and professors, a questionnaire to user agencies, and discussion groups of graduates and graduate students.

* อาจารย์ประจำหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Data were described by quantifying the frequency and standard deviation. Qualitative data were examined with a content analysis. The results showed that 1) the purpose and context of the assessment of the course structure does not comply with the National Qualifications Framework for Higher Education in 2552 ; 2) The input and facilities were adequate and conducive to teaching and learning in class; 3) 3.1) both teachers and students and graduates have a consensus in most areas learning; 3.2) the appointment of advisors is convenient and fast; 3.3) the administration course is appropriate in the course of the study, as is the schedule of classes and tutors in each subject, but the thesis course is not appropriate; 4) 4.1) graduates possess the knowledge and skills to become consultants in research and contributes to academic peers; 4.2) graduates were satisfied with the teaching and learning and student development at the highest level for the location and facilities and with their thesis and the program services at the high level; 4.3) user agency satisfaction with graduates was at the highest level; and 4.4) user agencies feature the graduated teachers on a massive scale. The cultivation of a good attitude towards training and towards strengthening their knowledge, skills and habits were most satisfactory.

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร และการประเมินรูปแบบชิปปี้

Keywords : An Evaluation Curriculum, CIPP Evaluation Model

บทนำ

ครุศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปประกอบวิชาชีพได้และมีสถานภาพเป็นวิชาชีพชั้นสูง ดังนั้นผู้ประกอบการวิชาชีพทางด้านครุศาสตร์จะต้องใช้เวลาในการศึกษาวิทยาการและฝึกฝนจนมีความชำนาญเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังต้องมีจรรยาบรรณในการ

ประกอบอาชีพด้วย เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีหลักสูตรเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาการศึกษาและความต้องการของสังคม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2546) และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มาตรา 52 ระบุไว้ว่า "ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีกระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันทำหน้าที่ผลิตครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง" (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546) อีกทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชมีหน้าที่ตามที่กำหนดให้ในมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ในด้านการผลิตบัณฑิต ที่สำคัญประการหนึ่งคือการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ที่ใช้ในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2448 ทางมหาวิทยาลัย จึงมีนโยบายให้ทุกหลักสูตรเร่งปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐานคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education TQF : HEd) ที่เป็นการอบแสดงระบบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษา ระดับอุดมศึกษา อันเป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการวัดการศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพ การศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง/มีส่วนได้เสีย เช่น นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคมและสถาบันอื่น ๆ

หลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตครูชั้นวิชาชีพให้สามารถเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นชุมชน สังคมและประเทศชาติ โดยสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ที่เป็นสากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยในการแก้ปัญหาและการพัฒนาหลักสูตรและ

การเรียนการสอนได้ ได้เปิดสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2554 เป็นเวลา 5 ปีการศึกษา และมีผู้เรียนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรจำนวนหนึ่งแต่ยังไม่ได้ติดตามประเมินผลบัณฑิตและสำรวจความพึงพอใจของหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิต นอกจากนี้จากการนิเทศติดตามและประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้เป็นระยะทุกภาคการศึกษาของอาจารย์ประจำหลักสูตรพบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญบางประการ เช่น นักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรภายในระยะเวลา 2 ปี ต่ำกว่าร้อยละ 60 ตามตัวชี้วัดคุณภาพของหลักสูตรที่กำหนดไว้ จึงจำเป็นต้องประเมินหลักสูตรเพื่อทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจว่าหลักสูตรเป็นอย่างไร สามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ผลที่ได้จากการใช้หลักสูตรเป็นอย่างไร และมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินบริบทของหลักสูตร เกี่ยวกับความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ /ปรัชญาเป้าหมายและโครงสร้างของหลักสูตรกับบริบทของหลักสูตร และความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษา
2. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้น เกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตรอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ความพร้อมของอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งทุนสนับสนุนการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา
3. เพื่อประเมินกระบวนการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนา นักศึกษา และการทำวิทยานิพนธ์
4. เพื่อประเมินผลผลิตของหลักสูตร เกี่ยวกับเวลาสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรคุณภาพของนักศึกษาคุณภาพของวิทยานิพนธ์ และความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
5. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของหลักสูตรตามความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ผู้ประเมินใช้รูปแบบการประเมินรูปแบบชิปปี้ เพื่อประเมินในด้านบริบทของหลักสูตร ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของหลักสูตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากบัณฑิตที่จบการศึกษา นักศึกษาที่ยังไม่จบการศึกษาแต่กำลังทำวิทยานิพนธ์ และผู้ใช้บัณฑิตของนักศึกษา โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ของหน่วยงานที่มีที่อยู่ถูกต้องและชัดเจน
2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาด้วยตนเอง
3. สันทนากรกลุ่มบัณฑิตที่จบการศึกษาจำนวน 1 กลุ่ม และนักศึกษาที่กำลังศึกษาจำนวน 1 กลุ่ม โดยใช้แนวการสนทนากลุ่ม กลุ่มละประมาณ 10-12 คน โดยมีผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note Taker) และเป็นผู้อำนวยการความสะอาด (Assistant)
4. สัมภาษณ์ระดับลึกอาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในด้านการบริหารหลักสูตร การเรียนการสอน และการทำวิทยานิพนธ์โดยใช้แนวการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
5. สัมภาษณ์ระดับลึกผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ในด้านแนวโน้มของเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และการเมือง ลักษณะของหลักสูตร และความก้าวหน้าของศาสตร์ โดยใช้แนวการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
6. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารต่าง ๆ โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลโดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเก็บข้อมูล

สรุปผล

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทด้านจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ซึ่งมีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากลยุทธ์การสอนของอาจารย์และการเรียนรู้ของนักศึกษา ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตจะบรรลุมาตรฐานของการเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้านโครงสร้าง

ของหลักสูตร พบว่า การจัดวิชาเรียนแต่ละวิชามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงตลอดหลักสูตรและเอื้อต่อการทำวิทยานิพนธ์ แต่ควรเพิ่มรายวิชาพัฒนาหลักสูตรเป็นรายวิชาเฉพาะ และการประเมินหลักสูตรอีกรายวิชา เพราะทั้งสองรายวิชาเป็นรายวิชาที่จำเป็นและนำไปใช้มากเพราะต้องมีการพัฒนาและประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การจัดวิชาวิทยานิพนธ์ 1 และ 2 แยกเป็นรายวิชา ทำให้มีผลต่อเวลาในการจบหลักสูตรของนักศึกษา

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่าสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกโดยเฉพาะห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการมีความพร้อม/เพียงพอและเอื้อต่อการเรียนการสอนในระดับมาก และในขณะที่เรียนมีห้องพักและสิ่งอำนวยความสะดวกมีความพร้อม/เพียงพอสำหรับนักศึกษาใช้ในการพบปะพูดคุย ปรึกษางาน และทำงานที่ได้รับมอบหมายอยู่ในระดับมาก แต่หลังจากเรียนจบวิชาเรียนตามหลักสูตรหรืออยู่ในช่วงของการทำวิทยานิพนธ์ไม่มีห้องพักและสิ่งอำนวยความสะดวก นักศึกษาจึงต้องการห้องพักและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการพบปะพูดคุยปรึกษาหรือการทำวิทยานิพนธ์ ห้องสมุด/แหล่งค้นคว้าวิชาการมีความพร้อมและเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาอยู่ในระดับมาก แต่หนังสือหรือตำราส่วนใหญ่ค่อนข้างเก่าและผู้เขียนไม่มีความเชี่ยวชาญและงานวิจัยมีน้อยมาก ส่วนคอมพิวเตอร์นั้นนอกจากไม่เพียงพอแล้วยังไม่สะดวกในการใช้

3. ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการพบว่า

3.1 การจัดการเรียนการสอนทั้งอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาและบัณฑิตมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าอยู่ในระดับมากที่สุดในการจัดการเรียนรู้ เช่น จัดการเรียนรู้โดยให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริง มีการสอดแทรกคุณธรรมและจรรยาบรรณนักวิจัยผ่านการเรียนการสอนหรือกิจกรรมอื่น ๆ จัดการเรียนรู้โดยให้นักศึกษาสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนการวัดและการประเมินผลได้กำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลชัดเจนในทุกวิชา วัด/ประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือ/วิธีวัดด้วยวิธีการที่หลากหลาย และนำผลการประเมินใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนซึ่งจุดเด่นหรือสิ่งที่ประทับใจของนักศึกษาและบัณฑิตคืออาจารย์ผู้สอนเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักศึกษา

และบัณฑิตสามารถนำไปจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้

3.2 ระบบการทำวิทยานิพนธ์พบว่า การอนุมัติชื่อเรื่องและการเสนอการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีความสะดวกและรวดเร็ว ตรวจสอบรูปแบบวิทยานิพนธ์เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และที่ปรึกษาร่วมมีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาตรงกับเรื่องในการทำวิทยานิพนธ์และสอดคล้องกับระเบียบวิธีวิจัย และสามารถให้คำปรึกษาเชิงลึกในการปฏิบัติได้ มีการแนะนำแหล่งตีพิมพ์เผยแพร่วิทยานิพนธ์ให้แก่นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีตารางกำหนดในการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์แก่นักศึกษาอย่างชัดเจนและแน่นอนในระดับปานกลาง ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

3.3 การบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมในการจัดวิชาเรียนในแผนการศึกษา การจัดตารางเวลาในการเรียนและการจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชา แต่การจัดวิชาวิทยานิพนธ์เป็นสองรายวิชานั้นไม่เหมาะสม

4. ผลการประเมินหลักสูตรด้านผลผลิตพบว่า

4.1 บัณฑิตมีความรู้และทักษะจนสามารถเป็นที่ปรึกษาในการทำวิจัยและผลงานวิชาการให้กับเพื่อนครู เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจผลงานวิชาการ ทำวิจัย/ผลงานวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะได้สอบเข้าบรรจุเข้าทำงาน มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและมีหน้าที่ความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น เป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตร ได้ยอมรับจากเพื่อนครูและสังคม และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

4.2 บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษาในระดับมากที่สุด ส่วนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก การทำวิทยานิพนธ์ และการบริการของบัณฑิตวิทยาลัยมีความพึงพอใจในระดับมาก

4.3 ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจคุณลักษณะของบัณฑิตในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะบัณฑิตมีความรู้ความสามารถทางด้านการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน การทำวิจัยด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน มีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาตนเอง และนำเสนอผลการปฏิบัติงาน/การวิจัยตามความจริงโดยไม่เบี่ยงเบนผลงานมีความพึงพอใจมากที่สุด

4.4 ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจคุณลักษณะวิชาชีพครูของบัณฑิตในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการอบรมสั่งสอน มีเจตคติที่ดีต่อการฝึกฝนตนเองและเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้แก่

ศึกษ้อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจมีความพึงพอใจมากที่สุด

อภิปรายผล

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว สามารถนำผลนั้นมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินบริบทของหลักสูตรในด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ซึ่งมีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรการสอนของอาจารย์ การเรียนรู้ของนักศึกษา ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตจะบรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตอย่างน้อย 5 ด้านคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ดังนั้นเมื่อครบรอบของการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้รับผิดชอบหลักสูตรจำเป็นต้องปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ดังที่มีประกาศ กระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้ทุกหลักสูตร มีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพ การศึกษาเป็นระยะอย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างน้อยทุก ๆ 5 ปี และประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการ (2553) ได้กำหนดกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (Thai Qualification Framework for Higher Education, TQF : HEd) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้พัฒนา หรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตร อันนำไปสู่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการประเมินด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอาจารย์ พบว่า อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกใน โดย เฉพาะ ห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการมีความพร้อม/เพียงพอและเอื้อต่อการเรียนการสอนในระดับมาก แต่หลังจากเรียนจบวิชาเรียนตามหลักสูตรหรืออยู่ในช่วงของการทำวิทยานิพนธ์ไม่มีห้องพัก และสิ่งอำนวยความสะดวก นักศึกษาจึงต้องการห้องพัก และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับใช้ในการพบปะพูดคุย ปรึกษางาน และทำงานหรือการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น อาจารย์ประจำหลักสูตรควรจัดสถานที่/ห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการที่มีความเหมาะสม ทันสมัย สะดวกในการ

ใช้ ปลอดภัย ไม่อบอ้าว อากาศถ่ายเทได้ดี และปราศจากเสียงรบกวนให้นักนักศึกษาที่กำลังเรียนและเรียนจบวิชาเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดเรียนรู้ ดังที่ สรรเสริญ ไหมทอ (2537 : 65) กล่าวว่า อาคารและสถานที่ ห้องปฏิบัติการล้วนเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้

3. ผลการประเมินหลักสูตรด้านการบริหารหลักสูตรตามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตร และนักศึกษาและบัณฑิตมีความสอดคล้องกันว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน ในด้านการจัดวิชาเรียนในแผนการศึกษา การจัดตารางเวลาในการเรียน การจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชา อาจารย์ประจำหลักสูตรร้อยละ 75 มีความคิดเห็นว่าเหมาะสม และจากการสนทนากลุ่ม นักศึกษาพบว่า นักศึกษามองว่าการจัดวิชาเรียนแต่ละวิชามีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันตลอดหลักสูตร และเอื้อต่อการทำวิทยานิพนธ์

4. ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษา พบว่าอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาและบัณฑิตมีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งในด้านการจัดการเรียนรู้ได้จัดการเรียนรู้โดยให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริง มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณนักวิจัยผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมอื่น ๆ จัดการเรียนรู้โดยให้นักศึกษาสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทลักษณ์ จันทร์ศรี (2547 : 105) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร ควรมีการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน มีระบบการบริหารหลักสูตรให้เอื้อต่อการเลือกวิชาเรียน และควรสอดแทรกให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ ส่วนการวัดและประเมินผลได้กำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลชัดเจนในทุกวิชา ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับการวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา พบว่า มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น กระบวนการปฏิบัติ การเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน การอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น

5. ผลการประเมินด้านระบบการทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรและนักศึกษาและบัณฑิต พบว่าอาจารย์ประจำหลักสูตรนักศึกษาและบัณฑิตมีความคิดเห็นว่าระบบการทำวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน และนักศึกษามีความ

พึงพอใจในระบบการทำวิทยานิพนธ์ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นวฉวี ประเสริฐสุข และคณะ (2551 : ข-ง) ที่พบว่า นักศึกษาพึงพอใจในระบบ การใช้เวลาปรึกษาวิทยานิพนธ์โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ถึงดีมาก

สรุปผล

ผลการประเมินบริบท ด้านจุดมุ่งหมายและ โครงสร้างของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ผลการ ประเมินปัจจัยนำเข้าอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก มีเพียงพอและเอื้อต่อการเรียนการสอน ในระดับมาก ผลการประเมินหลักสูตรด้านกระบวนการ พบว่า การจัดการเรียนการสอนทั้งอาจารย์ผู้สอนและ นักศึกษาและบัณฑิตมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าอยู่ใน ระดับมากที่สุดในการจัดการเรียนรู้ ระบบการทำ วิทยานิพนธ์ พบว่า การอนุมัติชื่อเรื่องและการเสนอการ แต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีความสะดวกและ รวดเร็ว การบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมในการจัด วิชาเรียนในแผนการศึกษา การจัดตารางเวลา ในการเรียน และการจัดอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชา แต่การจัดวิชา วิทยานิพนธ์เป็นสองรายวิชานั้นไม่เหมาะสม ผลการ ประเมินหลักสูตรด้านผลผลิต พบว่า บัณฑิตมีความรู้และ ทักษะจนสามารถเป็นที่ปรึกษาในการทำวิจัยและผลงาน วิชาการให้กับเพื่อนครูได้ บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อการ จัดการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษาในระดับมาก ที่สุด ส่วนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก การทำ วิทยานิพนธ์ และการบริการของบัณฑิตวิทยาลัยมีความพึง พอใจในระดับมาก ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจคุณลักษณะ ของบัณฑิตในระดับมากที่สุด ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจ คุณลักษณะวิชาชีพครูของบัณฑิตในระดับมาก โดยเฉพาะ การอบรมสั่งสอน มีเจตคติที่ดีต่อการฝึกฝนตนเองและ

รายการอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : ศูรสภา

_____. (2553). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ฉันทลักษณ์ จันทร์ศรี. (2547). สภาพแวดล้อมทางวิชาการของหลักสูตรนานาชาติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.

เสริมสร้างความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้แก่ ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจมีความ พึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรศึกษาวิจัยติดตามผลมหาบัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพราะบุคคลกลุ่มนี้ สามารถให้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็งจุดอ่อนของ หลักสูตรที่จะต้องปรับปรุงเพื่อนำมาประกอบการพิจารณา ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร ให้ดีขึ้นต่อไป

2. ถ้าจะประเมินหลักสูตรโดยใช้รูปแบบซีบีบี ควรประเมินปัจจัยนำเข้าในด้านคุณลักษณะของนักศึกษา ที่รับเข้าศึกษาในหลักสูตร เช่น ทักษะในด้านเทคโนโลยี มีความพร้อมและมีเวลาในการเรียน ความรับผิดชอบ และใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จัดห้องพักและสิ่งอำนวยความสะดวก ให้นักศึกษาใช้ในการพบปะ พูดคุย ปรึกษางาน และ ทำงานที่ได้รับมอบหมายเมื่อนักศึกษาเรียนจบวิชาเรียน จัดคอมพิวเตอร์/ระบบอินเทอร์เน็ตมีความพร้อมและ สะดวกในการใช้งาน

2. ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อคุณภาพของ ผู้จบการศึกษาในระดับมากทั้งในด้านคุณลักษณะของ บัณฑิตคุณลักษณะวิชาชีพครู ข้อมูลดังกล่าวจะเป็น แนวทางที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรโดยเฉพาะการ สนับสนุนให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเข้มข้นให้นัก พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนตามจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตร ซึ่งถือว่าการเพิ่มศักยภาพและ ความก้าวหน้าในการทำงานให้เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ บัณฑิตและตลาดแรงงานมากยิ่งขึ้น

นวลฉวี ประเสริฐสุข และคณะ. (2551). รายงานการวิจัยการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาจิตวิทยา
ชุมชน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2554). การประเมินหลักสูตร เอกสารการสอนชุดวิชา 24414. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สรเสริญ ไหมทอง. (2537). การประเมินผลการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตร พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1
(พุทธศักราช 2533) สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ในวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์
ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

A Local Wisdom Learning Website for Schools in the Office of
Surin Primary Educational Service Area 2

ธารทิพย์ ทองพันชั่ง*
อุบล สุริพล**
เยาวเรศ จันทะคัต***

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ 2) พัฒนาเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 และ 3) ศึกษาผลการใช้เว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้น โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 360 คน โดยใช้แบบสอบถาม ระยะที่ 2 การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ให้ผ่านเกณฑ์การประเมินของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิให้การรับรอง และระยะที่ 3 การศึกษาผลการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 24 คน โดยใช้แบบประเมินผลการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และ Independent Samples t-test

ผลการศึกษา 1) สภาพปัญหาและความต้องการการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ พบว่า เว็บไซต์และรูปแบบการนำเสนอส่วนใหญ่ไม่น่าสนใจ เนื้อหาส่วนใหญ่ไม่มีประโยชน์ต่อชีวิตและนำมาใช้จริงไม่ได้ การเข้าถึงยากและมีหลายขั้นตอน และการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมส่วนใหญ่ทำไม่ได้ จึงต้องการให้โรงเรียนมีเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ของตนเองที่มีภาพประกอบสวยงาม มีการอธิบายเนื้อหาด้วยภาพเคลื่อนไหวหรือภาพนิ่ง สามารถเลือกเรียนรู้ได้ตามความต้องการ และสามารถสื่อสารกับผู้จัดทำข้อมูลได้ 2)

ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเหมาะสมของเว็บไซต์ ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ประเมินค่าความเป็นประโยชน์ของเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุดและให้การรับรองเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้น และ 3) นักเรียนที่เรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นสามารถเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ไม่แตกต่างจากการเรียนการสอนปกติ แต่มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยเว็บไซต์ ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดซึ่งสูงกว่าการเรียนการสอนปกติที่อยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ($p < .01$)

ABSTRACT

This research aimed to 1) study problems and needs on learning website, 2) develop a local wisdom learning website for schools in the Office of Surin Primary Educational Service Area 2, and 3) study the results of implementing the developed local wisdom learning website. The research methodology was divided into 3 stages. The first stage was a study of problems and needs on learning website by collecting data from 360 eighth grade students using questionnaires. The second stage was the development of the local wisdom learning website for schools in the Office of Surin Primary Educational Service Area 2 using an evaluation of the developed website by 5 experts and an accreditation of the website by 5 scholars.

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา

** , *** อาจารย์ประจำคณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา

And the third stage was studying results from implementation of the developed website with 24 students of an experimental group using an achievement test and a questionnaire to collect student satisfaction. The collected data were analyzed using means, standard deviations, percentages, and the independent samples t-test. The findings revealed that 1) most of the learning websites and their presentations were not attractive and many contents were not useful for living and not actually practical. The way to access was difficult and needed more steps. If further information was needed, it usually could not be applied. Therefore, the respondents would like schools to create their own learning website with beautiful illustrations and explained the contents using animations or pictures. Moreover, the learning contents could be chosen according to individual needs and the learner may also communicate with the information presenter, 2) the experts rated an appropriateness of the developed website at a high level. Furthermore, the scholars rated the usefulness of the developed website at a very high level and the model was accredited. And 3) there was no significant difference of learning local wisdom knowledge between the participated students who learned through the developed website and students who learned in the regular classes. However, they showed a high to a very high level of satisfaction which was higher than students at normal classes that was at a low to a fair level ($p < .01$).

คำสำคัญ : เว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

Keywords: Learning Website, Local Wisdom, The Office of Surin Primary Educational Service Area 2

บทนำ

สังคมไทยเป็นสังคมเก่าแก่ที่ปรากฏภูมิปัญญาพื้นบ้านอยู่จำนวนมาก โดยภูมิปัญญาเหล่านี้นอกจากแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยอย่างหนึ่งแล้ว ยังเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญและพัฒนาการของคนในชาติ ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์และสั่งสมภูมิปัญญาเฉพาะตนขึ้นมา ทั้งนี้ การสั่งสมภูมิปัญญาเฉพาะของตนที่มีอยู่เป็นจำนวนมากนั้น บางพื้นที่มีการสร้างภูมิปัญญาที่ใช้ในพื้นที่ของตนจนเรียกได้ว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) เป็นเรื่องของการใช้ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) ความเชื่อ (Belief) และพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นองค์รวมระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติแวดล้อมและคนกับสิ่ง ที่เหนือธรรมชาติรวมไปถึงกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต ที่เกี่ยวข้องกับจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้เพื่อการอยู่รอดของบุคคลชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้านเกิดขึ้นจากความรู้ประสบการณ์ และแนวคิดที่ชุมชนได้สร้าง พัฒนา ถ่ายทอดและสืบทอดต่อกันมาด้วยภูมิปัญญาที่ฉลาดล้ำลึกโดยเฉพาะภูมิปัญญาพื้นฐานสำหรับการดำรงชีพ เช่นความสามารถในการแสวงหาอาหาร การปลูกการสร้างบ้านเรือน การคิดค้นประดิษฐ์ สิ่งทอ และความรู้ที่ใช้ในการรักษาโรคร้ายไข้เจ็บ ซึ่งช่วยให้สังคมไทยสามารถดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุขสืบจนถึงปัจจุบัน(จักรพันธ์ โสมะเกษตริน. 2551 : 1) ดังนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นองค์ความรู้ที่ทรงคุณค่ายิ่ง ควรค่าแก่การทวงแหวน และควรได้รับส่งเสริมให้นักเรียน เยาวชนและคนไทยในชาติได้เรียนรู้ ได้สืบทอด และการพัฒนาต่อยอดต่อไป

ปัจจุบันนี้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยบางส่วน ได้สูญหายไปจากสังคมไทย ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ การไร้ผู้สืบทอด ขาดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ มีข้อจำกัดด้านการเชื่อมโยงระหว่างเจ้าของภูมิปัญญากับผู้สนใจ ขาดการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างจริงจัง ภูมิปัญญาท้องถิ่นบางอย่างจึงได้สูญสิ้นไปพร้อมกับชีวิตที่ดับสลายของผู้เฒ่าที่ทรงภูมิรู้เหล่านั้นซึ่งถือว่าเป็นความสูญเสียภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่าของไทยที่ได้สร้างสรรค์ พัฒนาและสืบทอดกันมาเนิ่นนาน อย่างน่าเสียดายยิ่ง ดังนั้นการอนุรักษ์และ สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยไม่ให้สูญหายจึงเป็นบทบาทและความรับผิดชอบของคนไทยทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรทางการศึกษาหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยลงสู่การเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม

การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถสืบทอด องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นอันทรงคุณค่าให้กับนักเรียนได้เรียนรู้ตลอดทั้งการนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านั้นไม่สูญหายไปจากสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตร ข้อ 5 ไว้ว่า “มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย...” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 11) และยังได้กำหนดเป็นมาตรฐานของหลักสูตรในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.3 ความว่า “เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย” สาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 ทศศิลป์ มาตรฐาน ศ 1.2 ความว่า “เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า งานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล” สาระที่ 2 ดนตรี มาตรฐาน ศ 2.2 ความว่า “เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล” และสาระที่ 3 นาฏศิลป์ มาตรฐาน ศ 3.2 ความว่า “เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดก ทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 16-18) แต่การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ทั้ง 56 โรงเรียน ด้วยการเรียนการสอนปกติในชั้นเรียนคงไม่สามารถดำเนินการได้ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง

โลกแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and communication technology : ICT) เป็นการสื่อสารข้อมูลสารสนเทศที่รวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ ได้กลายเป็นยุทธศาสตร์อันสำคัญที่ถูกนำมาใช้เพื่อช่วงชิงความได้เปรียบในเชิงธุรกิจ การบริหารจัดการ และการพัฒนาบุคลากรขององค์กรหรือของชาติ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่ดีต้องมีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวดเร็ว ประหยัด คุ่มค่า ลดข้อจำกัด ด้านระยะทาง สถานที่ และช่วงเวลา สามารถตอบสนองความต้องการและศักยภาพที่แตกต่างระหว่างบุคคลได้ โดยใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีบทบาทในกระบวนการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นทางเลือกที่ดีและชาญฉลาด ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 66 ที่กำหนดว่า “ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 37-38) และสอดคล้องกับแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554-2556 ที่ได้กำหนดแนวปฏิบัติในยุทธศาสตร์ที่ 2 ไว้ว่า “สนับสนุนการเรียน การสอนด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาของประเทศไทย” (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2554 : 11) และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ดีต้องเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของมนุษย์ที่สามารถสรุปความได้ว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการที่เกิดจากแรงกระตุ้นภายในและเกิดจากการค้นพบด้วยตนเอง มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีหากอยู่ในสถานการณ์ที่ผ่อนคลายมีอิสระ และสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้ตามความสนใจและความต้องการ (ทิสนา แคมมณี. 2545 : 40-78) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ที่ดีของผู้เรียน

ผู้ศึกษาในฐานะ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน และในฐานะครูผู้สอน เห็นคุณค่าและตระหนักในสภาพปัญหาของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงมีแนวคิดในการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อ การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่อพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

3. เพื่อศึกษาผลการใช้เว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้ศึกษา ได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย เป็น 3 ระยะ ดังภาพ 1

ภาพ 1 แสดงขั้นตอนการดำเนินการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นซึ่งมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ที่มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 360 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มหลายขั้นตอนแบบชั้นภูมิจากประชากรซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำนวน 3,574 คน จาก 56 โรงเรียนตามขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้จากสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน (Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20

ข้อ ที่มีค่าดัชนี ความสอดคล้องรายข้อ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.76 เก็บรวบรวมข้อมูล ผ่านช่องทางกล่องรับ-ส่งเอกสารราชการของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย เพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษา ระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการประเมินเว็บไซต์ จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารทางการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการประเมินค่าและรับรองเว็บไซต์ จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาระยะนี้ได้แก่ แบบประเมินเว็บไซต์ และแบบประเมินค่ารับรองเว็บไซต์ การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินและรับรองเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้น นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายเพื่อนำเสนอผลการพัฒนาเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นต่อไป

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้เว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นเป็นการวิจัยเชิงทดลองที่มีแบบแผนการทดลองแบบสองกลุ่ม เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 1 ชั้นเรียน รวม 24 คน และกลุ่มควบคุมที่เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ จำนวน 1 ชั้นเรียน รวม 25 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาระยะนี้ประกอบด้วย แบบประเมินผลการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย และสถิติทดสอบที ของ 2 กลุ่มที่เป็นอิสระแก่กัน ที่มีความแปรปรวนไม่เท่ากัน เพื่อการรายงานผลการศึกษาต่อไป

สรุปผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์เพื่อเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ คือ เว็บไซต์และรูปแบบการนำเสนอส่วนใหญ่ไม่น่าสนใจ เนื้อหาส่วนใหญ่ ไม่มีประโยชน์ต่อชีวิตและนำมาใช้จริงไม่ได้ การเข้าถึงเว็บไซต์ส่วนใหญ่ยากและมีหลายขั้นตอน และการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมส่วนใหญ่ทำไม่ได้ และมีประเด็นความต้องการ คือ ต้องการให้โรงเรียนของตนมีเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ ที่เลือกเรียนรู้ได้ตามความต้องการ มีภาพประกอบสวยงาม อธิบายเนื้อหาด้วยภาพเคลื่อนไหวหรือภาพนิ่ง และสามารถสื่อสารกับผู้จัดทำข้อมูลในเว็บไซต์ได้

2. ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นให้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินค่าความเป็นประโยชน์ให้อยู่ในระดับมากที่สุดและให้การรับรองเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น

3. นักเรียนที่เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นสามารถเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ไม่แตกต่างจากการเรียนการสอนปกติ แต่นักเรียนที่เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากเว็บไซต์มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้จากชั้นเรียนปกติซึ่งอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ($p < .01$)

อภิปรายผล

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ในประเด็น เว็บไซต์และรูปแบบการนำเสนอส่วนใหญ่ไม่น่าสนใจ เนื้อหาส่วนใหญ่ ไม่มีประโยชน์ต่อชีวิต และนำมาใช้จริงไม่ได้ การเข้าถึงเว็บไซต์ส่วนใหญ่ยากและมีหลายขั้นตอน และการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมส่วนใหญ่ทำไม่ได้ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ต้องการให้โรงเรียนของตนมีเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ และต้องการเว็บไซต์ที่สามารถเลือกเรียนรู้ได้ตามความต้องการ ต้องการให้เว็บไซต์มีภาพประกอบสวยงาม อธิบายเนื้อหาด้วยภาพเคลื่อนไหวหรือภาพนิ่ง สามารถสื่อสารกับผู้จัดทำเว็บไซต์ได้ อาจเป็นเพราะการเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

ความสามารถและความต้องการที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ และระยะทาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภิชัย สิริสวัสดิ์ (2554) ที่ได้ศึกษาแนวทางการให้บริการการศึกษาผ่านทางเว็บไซต์ ของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า นักศึกษามีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการพัฒนา ด้านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเป็นการออกแบบเว็บไซต์ และการนำเสนอข้อมูล มีระดับความต้องการในระดับมาก

2. เว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ที่พัฒนาขึ้นได้รับผลการประเมิน ความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก และได้รับผลการประเมินค่าความเป็นประโยชน์จากผู้ทรงคุณวุฒิให้อยู่ในระดับมากที่สุดและผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้การรับรองเว็บไซต์ ที่พัฒนาขึ้น อาจเป็นเพราะเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาภายใต้การตรวจสอบและ การให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรมา สิงห์คะนอง (2551 : 117-121) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ เรื่อง การเขียนเว็บเพจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าม่วงราชภัฏรำรูด โดยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บไซต์ตามขั้นตอนที่กำหนดภายใต้ การตรวจสอบและเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งส่งผลให้บทเรียนบนเว็บเรื่องการเขียนเว็บเพจที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. เว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ไม่แตกต่างจากการเรียนการสอนปกติ แต่นักเรียนที่เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้จากชั้นเรียนปกติซึ่งมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ($p < .01$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นนี้ได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของมนุษย์ ปรับปรุงให้สอดคล้องกับข้อค้นพบจากการศึกษาสำรวจสภาพปัญหาและ ความต้องการเกี่ยวกับเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงมีส่วนกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ วรมา สิงห์คะนอง (2551) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ เรื่อง การเขียนเว็บเพจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน บ้านท่าม่วงราชภัฏ

บำรุง ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยเว็บไซต์มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเว็บไซต์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ ชาญชัย ยมดิษฐ์ และปรัชญนันท์ นิลสุข (2552) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ สำหรับนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่พบว่า ผู้เรียนที่เรียนผ่านเว็บไซต์นี้มี ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนผ่านเว็บโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. เว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีกรอบเนื้อหาเฉพาะท้องถิ่นอำเภอชุมพลบุรีท่าตุม รัตนบุรี สนม และโนนนารายณ์ ซึ่งอาจมีเนื้อหาบางส่วนไม่เหมาะกับผู้เรียนในท้องถิ่นอื่น ที่มีสภาพปัญหาหรือความต้องการที่แตกต่าง ดังนั้นการนำไปใช้ควรประยุกต์

ปรับปรุงให้เหมาะกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนในท้องถิ่นนั้น ๆ ก่อน

2. การจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากเว็บไซต์เป็นแนวคิดที่ดี และมีประสิทธิภาพ จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการเผยแพร่และสืบทอดองค์ความรู้ที่มีค่าของคนไทย

3. องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำออกเผยแพร่ควรได้รับอนุญาตจากเจ้าของภูมิปัญญา ก่อน

4. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ให้มากและจริงจัง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียน มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรวิจัยเพื่อการพัฒนาเว็บไซต์การเรียนรู้อันเหมาะสมสำหรับบุคลากรในกลุ่มอาชีพอื่น

2. ควรวิจัยเพื่อการพัฒนาเว็บไซต์การเรียนรู้อื่น ๆ

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. ออนไลน์. แหล่งที่มา : <http://www.curriculum51.net/>.
- จักรพันธ์ โสมเกษตริน. (2551). **การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นศรีสะเกษ เพื่อการแข่งขันอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์ และปรัชญนันท์ นิลสุข. (2552). **การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก ครั้งที่ 1 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง 13-14 พ.ค. 2553**. ออนไลน์. แหล่งที่มา : <http://www.academia.edu/3849286>.
- ทิตนา แชมมณี. (2545). **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วрма สิงห์คนอง. (2551). **การพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ เรื่อง การเขียนเว็บเพจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านท่าม่วงราษฎร์บำรุง**. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : พรินทวนกราฟฟิค.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554-2556**. กรุงเทพฯ : สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภิชัย สิริสวัสดิ์. (2554). **การศึกษาแนวทางการให้บริการการศึกษาผ่านทางเว็บไซต์ ของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยศิลปากร**. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Yamane, T. (1973). **Statistics : An Introductory Analysis**. 3rd ed. Singapore : Harper International Education.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกหินเหล็กไฟอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
Task-Based Instructional Activities in Teaching English Vocabularies of Prathomsuksa 5
Students in Bankhokhinlekfai School,Sungnoen District, Nakhon Ratchasima

ทยิตา พลยัง*
ธีรภัทร วิชยพงศ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษและ 2) ศึกษาทัศนคติของผู้เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 มีจำนวนทั้งหมด 13 คน โรงเรียนบ้านโคกหินเหล็กไฟอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ได้มาจากการใช้วิธีสุ่มเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงาน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียน และหลังเรียน และ 3) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน หลังเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนอยากเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มขึ้น

ABSTRACT

The research purposes were 1) to investigate students' achievement through Task-

Based Instructional Activities and 2) to explore students' attitudes after using Task-Based Instructional Activities. The sample was 13 students who studied in Prathomsuksa 5 at Bankhokhinlekfai School at Sungnoen District under Nakhonratchasima Primary Education Service Area Office 4 in the second semester of the academic year 2015. The subjects were selected by using purposive sampling. The research instruments used for data collection were lesson plan, pre-test and post-test, and semi structured-interview. The statistical data analysis involved arithmetic mean, standard deviation, t-test, and content analysis.

The research result revealed that students' learning achievement after using Task-Based Instructional Activities in Teaching English vocabularies. They were also encouraged to participate more in the activities..

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์, ทัศนคติของผู้เรียนจากการเรียนคำศัพท์, กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ภาระงาน

Keywords : Vocabulary Achievement, Attitude of Students in Learning Vocabulary, Task-based Instructional Activities

* อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

** อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ตามกฎบัตรอาเซียน (The ASEAN Secretariat. 2557) ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ทำให้ต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของภาษา เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารของประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ในปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านโคกหินเหล็กไฟสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ขาดแคลนครูผู้สอนภาษาอังกฤษนักเรียนไม่สามารถเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน อันเนื่องมาจากไม่ทราบความหมายของคำศัพท์จึงไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์มีขั้นตอนและกระบวนการที่เป็นลำดับที่ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนได้ ครูต้องมีคุณสมบัติมากกว่าการเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สอน (Instructor) ครูต้องมีลักษณะของผู้ที่สามารถชี้แนะการเรียนรู้ (Learning Coaching) กล่าวคือครูต้องออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนในสภาพที่ใกล้เคียงชีวิตจริง (โชติมาพร ไชยสิทธิ์. 2557 : 23) อีกทั้งการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันนี้ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจึงมีการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดนิสัยรักการเรียนรู้และเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย (สุรางค์ เพ็ชรทอง. 2557 : 30) อีกทั้งสาระการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนคือภาษาแม่และ ภาษาโลก

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานในการจัดกิจกรรมนั้นสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุข ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์หลังเรียนสูงขึ้นมากกว่าก่อนเรียน (อภัทธลิน พลยิ่ง และสมโภชน์ พนาวาส. 2558 : 325) ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องเข้าใจปัจจัยที่มากกระทบและยึดหลักสำคัญในการจัดการเรียนรู้ มากที่สุด และวิธีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นอกจากครูต้องทำหน้าที่ในการเอาใจใส่ ต่อผู้เรียนแล้ว ผู้สอนต้องมีทักษะในการ “จุดไฟ” “ปรับทัศนะ” ในใจของผู้เรียนให้รักการเรียนรู้ ใ้รู้สึกสนุกกับการเรียนรู้หรือ ให้การเรียนรู้สนุก และกระตุ้นให้มีทัศนคติที่ดี เพื่อส่งผลให้เกิดการอยากเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิต

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงาน (Task-Based Learning) สามารถนำมาใช้ฝึกฝนทักษะได้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ด้วยการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจากการเลือก ภาระงาน หรือจาก

การที่ผู้สอนออกแบบภาระงานเองและต้องมีขั้นตอนที่ชัดเจน (อภัทธลิน พลยิ่ง และสมโภชน์ พนาวาส. 2558 : 324)

จากความสำคัญข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า การเรียนคำศัพท์เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ทั้ง 4 ด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ภาระงานเป็นวิธีที่มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนเหมาะสมกับการเรียนรู้ใช้ศตวรรษที่ 21 และทำให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ในการทำงานอย่างเป็นระบบ จึงทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานที่ดีในการศึกษาในระดับชั้นที่สูงขึ้น โดยเฉพาะคำศัพท์เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาและเป็นส่วนสำคัญต่อการเข้าใจเนื้อหาในบทเรียน บริบทต่าง ๆ และยังเป็นการทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษทั้งใน และนอกชั้นเรียน

ผู้วิจัยจึงมีความต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดภาระงานในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนบ้านโคกหินเหล็กไฟ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และฝึกฝนจากการทำ ภาระงานด้านคำศัพท์ซึ่งก่อให้เกิดความชำนาญจนส่งผลให้มีความแม่นยำในการนำคำศัพท์จากบทเรียนไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้ได้อ่านคำศัพท์มากยิ่งขึ้นจนกระทั่งสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศโดยแบ่งเนื้อหาได้ดังต่อไปนี้

สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร (2555) ได้ให้ความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงวิถีคิดกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่นับวันจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมากขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงวิถีคิดครั้งนี้ ถือว่าเป็นเรื่องที่จะต้องอยู่คู่กันต้องเกื้อกูลกันจะแยกออกจากกันไม่ได้ เมื่อมีการเรียนรู้ในศตวรรษใหม่ มีคำที่สำคัญที่น่าสนใจคือคำว่า “Teach Less” และ “Learn More” โดยความหมายแล้ว หมายความว่า การเปลี่ยนวิธีการศึกษา ด้วยการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายจาก “ความรู้ (Knowledge)” ไปสู่ทักษะ (Skill or Practices)” คำว่า “Teacher” ที่แปลว่า “ครู” นั้น ถือว่าเป็นคำเก่าไปแล้วนั้น จะถูกให้ความหมายหรือคางกัดความเสียใหม่ด้วยการเปลี่ยนมาเป็นเพียง “Facilitator” โดยระบุหน้าที่หรือคำจำกัดความว่าเป็น “ผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Coach) หรือ ผู้ชี้แนะ” ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่มี “ครู” เป็นหลัก เปลี่ยนเป็น “ผู้เรียน” เป็นหลัก

สุทัศน์ สังกะพันธ์ (2557) การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนะ (Perspectives) จากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิม (Tradition Paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) ที่ให้โลกของผู้เรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร

การศึกษาอาจมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปมากมายจากในอดีต หากสิ่งที่ไม่เคยเปลี่ยนเลยก็คือความเข้มข้นของเนื้อหา เพราะถ้านักเรียนมีพื้นฐานความรู้ดี จะไปศึกษาต่อในเรื่องใดก็ย่อมทำได้ง่าย แต่หากความรู้ไม่ดีแล้ว ถึงแม้จะมีเครื่องมือช่วยสอนที่ทันสมัยเพียงใด ผู้เรียนก็จะเต็มไปด้วยความเบื่อหน่ายท้อแท้ ไม่อาจซึมซับความรู้ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย อย่างไรก็ตาม วิธีการสอนเนื้อหาจะต้องมีความแตกต่างจากในอดีต ซึ่งเคยเน้นให้ครูเป็นผู้สอนเท่านั้น แต่ในศตวรรษที่ 21 จะต้องเน้นไปที่ผู้เรียน โดยเฉพาะการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

วิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นในการสอนคำศัพท์ให้แก่ นักเรียนในระดับประถมศึกษาเนื่องจากคำศัพท์ คือ “เสียงคำ หรือคำยอกที่ต้องแปล” และคำศัพท์เป็นสิ่งที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จนสามารถทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ดียิ่งขึ้น ผู้สอนต้องมีความรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบของคำศัพท์รวมถึงกระบวนการสอนเพื่อนำมาใช้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้มีความรู้คำศัพท์เพิ่มมากขึ้น (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542) ซึ่งให้มากกว่าหรือเท่ากับจำนวนคำศัพท์ของตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางเป็นไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้แบ่งออกเป็น 10 กลุ่มคำศัพท์ โดยเมื่อรวมทั้งหมดแล้วมีคำศัพท์ประมาณ 1050-1200 คำที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาตอนต้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้อย่างที่ ต้องเรียนรู้คำศัพท์ ประกอบกับมีผู้กล่าวเกี่ยวกับการเรียนรู้อำนาจและการจัดการกระบวนกรเรียนการสอนที่เข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

อภิทรลิน พลึง (2558) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนคำศัพท์ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้

ภาษาอังกฤษได้ทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสามารถนำมาแก้ไขความไม่เข้าใจเนื้อหาบทเรียนภาษาอังกฤษได้ แต่ในทางตรงกันข้าม การที่ผู้เรียนมีความรู้ทางด้านคำศัพท์ไม่เพียงพออาจทำให้ผู้เรียนมีปัญหาต่อการเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนที่เป็นภาษาอังกฤษ อีกทั้ง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงาน สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ทำให้นักเรียนเกิดความแม่นยำทางด้านคำศัพท์และทำให้รู้จักค้นหาคำศัพท์

พงศ์เทพ จิระโร (2558) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนสอนที่เข้าสู่ประชาคมอาเซียนว่า ควรเพิ่มกระบวนการวิชาด้านภาษาอังกฤษ และวัฒนธรรมของประเทศในอาเซียนกระบวนการเรียนการสอนควรเน้นที่ใช้ได้จริง กล่าวคือ ควรให้มีการฝึกปฏิบัติมากขึ้น เน้นกระบวนการที่ใช้ได้จริง มีการปฏิบัติมากขึ้น ไม่เน้นการบรรยาย ควรสอนทฤษฎีแล้วทำการต่อยอดสู่การปฏิบัติจริง

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาระงานจึงเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ผู้สอนเป็นผู้มอบหมายให้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดและฝึกฝนจากภาระงานที่ได้รับการมอบหมายจากผู้เปรียบเสมือนโค้ชมีการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนมอบหมายภาระงานให้กับผู้เรียนโดยการจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นและมีแบบแผนที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีความเชื่อว่าผู้เรียนจะเกิดประสิทธิภาพในการเรียนมากที่สุด เมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดภาระงานในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ
2. เพื่อการศึกษาทัศนคติผู้เรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดภาระงานในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกหินเหล็กไฟ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัยสามารถแบ่งได้ 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนเตรียมการ โดยทำการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3 ชนิด ดังนี้

1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบฝึกหัดท้ายแผนการเรียนรู้

ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานด้านคำศัพท์ จากการนำขั้นตอนของอภิทรลิน พลยัง (2558) ที่ได้ยึดขั้นตอนของแนวคิด Willis (1996) เป็นต้นแบบ และนำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบการสอนคำศัพท์ที่มีรูปแบบและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างแนวคิด (TBL) ของเจน วิลลิส และองค์ประกอบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (TBL) ของ อภิทรลิน พลยัง

ขั้นตอนแนวคิด ของ Willis (1996)	แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อภิทรลิน พลยัง (2558)
	องค์ประกอบสำคัญในแผนจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1. สารการเรียนรู้ 2. มาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 3. จุดประสงค์การเรียนรู้ 4. การวัดการประเมินผล 5. กิจกรรมการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอนหลัก คือ
1. Pre-Task เตรียมองค์ความรู้ให้กับนักเรียน เช่น ขึ้นอธิบายความหมายคำศัพท์ ส่วนต่าง ๆ	5.1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Pre-Task)
2. During-Task ลงมือปฏิบัติมี 3 ขั้นตอน 2.1 ค้นคว้า 2.2 ออกแบบขั้นตอนการทำงาน 2.3 ลงมือปฏิบัติจริง	5.2 ขั้นระหว่างปฏิบัติงาน (During-Task)
3. Post-Task ใช้คำศัพท์ในระดับโครงสร้าง และเป็นขั้นตอนที่นักเรียนนำเสนอหรือรายงานผลของการปฏิบัติการ และประเมินผลของตนเอง มี 3 ขั้นตอน 3.1 Language Analysis นักเรียนวิเคราะห์และแก้ไขให้ถูกต้องโดยมีครูช่วยอธิบายและให้คำแนะนำ 3.2 Practice ฝึกหัดใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความชำนาญ 3.3 Follow Up แสดงความคิดเห็นและเขียนบันทึกสิ่งที่ได้มีการพัฒนา	5.3 ขั้นหลังปฏิบัติงาน (Post-Task) - วิเคราะห์ภาษา (Language Analysis) - ฝึกหัดใช้ภาษา (Practice) - แสดงความคิดเห็นและเขียนบันทึกสิ่งที่ได้มีการพัฒนา (Follow Up)

จากนั้นนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบ คุณลักษณะของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านความถูกต้องและความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความสอดคล้องในองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้ ภาษาที่ใช้ ความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยหาค่า IOC (Index of Congruence) จำนวน 5 แผน มีค่า (X) มีค่าเท่ากับ 0.95

1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ เครื่องมือที่นำมาใช้ในการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 2 เรื่อง ได้แก่ 1) At School 2) Who's that? มีค่าเฉลี่ย IOC เท่ากับ 0.88 แล้วจึงนำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบไปทดลอง (Try Out) โดยใช้วิธีของ Kuder-Richardson สูตร KR-20 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.62 ดังนั้น แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ฉบับนี้ มีค่าความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ และนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ จำนวน 50 ข้อ ที่ผ่านการทดลอง Try Out นำมาตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ (Item Analysis) พิจารณาตรวจสอบความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อให้มีค่าระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.45 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านคำศัพท์ จำนวน 50 ข้อ จึงมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานตามที่ได้กำหนดไว้ เมื่อได้เครื่องมือที่ได้มาตรฐานตามที่ได้กำหนดแล้วจึงเข้าทำการเก็บข้อมูลตามวันและเวลาที่ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกหินเหล็กไฟ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 มีหนังสือเชิญเป็นวิทยากร

1.3 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง คือ ที่นำมาใช้สัมภาษณ์ นักเรียน และครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทำการสุ่ม ซึ่งผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้าโดยให้แนวคำถามครอบคลุมเนื้อหาสาระตามแนวความคิดและขอบเขตการวิจัย ซึ่งมีลักษณะการสัมภาษณ์นั้นเป็นการใช้คำถามปลายเปิด เพื่อเป็นประโยชน์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้พูดถึงทัศนคติจากการใช้แบบทดสอบความรู้ทางด้านคำศัพท์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดความรู้ความสามารถด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษอย่างเต็มที่ และเกิดความเป็นกันเอง เพื่อป้องกันการขุ่นในการตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ (Teijlingen. 2014) โดยมีประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบไปด้วยคำถามเพื่อต้องการทราบทัศนคติของนักเรียนในการเรียนรู้ศัพท์ภาษาอังกฤษจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงาน

2. ขั้นตอนดำเนินการทดลอง

มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน

2.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ให้นักเรียนทำแบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์ ก่อนเรียน

2.2 ผู้วิจัยคนที่1 ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอน เริ่มจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดภาระงานด้านคำศัพท์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 13คน ใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 สัปดาห์ละ 2 ครั้งต่อ 2 คาบ รวมจำนวน 10 สัปดาห์ โดยขณะที่สอนให้ผู้วิจัยคนที่ 2 สังเกตพฤติกรรมนักเรียนขณะเรียน

2.3 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ หลังจากการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานใช้เวลา 2 คาบ 100 นาที

3. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการตรวจสอบผลของการทำแบบข้อทดสอบ (Achievement Test) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ที่ได้จัดเก็บไว้ และสัมภาษณ์ผู้อำนวยการและครูประจำชั้น

3.2 การประมวลผล และนำผลคะแนนที่ได้จากการตรวจสอบในขั้นที่ 1 ไปวิเคราะห์ด้วยค่าทางสถิติเพื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดภาระงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล สามารถแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ ค่า IOC (Index of Congruence) 1) ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ 2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1-5 และแบบฝึกหัดท้ายแผนโดยใช้ภาระงานในการสอน คำศัพท์ภาษาอังกฤษ และ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่5 โดยใช้สูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2521) การหาค่าดัชนีความยากง่าย (p) การหาค่าอำนาจจำแนก การถอดความจากบทสัมภาษณ์โดยใช้ Grounded Theory ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย(Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าที่ (t-test for

One Sample Test) โดยใช้โปรแกรม SPSS ในการคำนวณ

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการนำข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มาใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียน (Pre-test) จากข้อทดสอบ จำนวน 50 ข้อ คะแนนเต็ม 50 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.56 และเมื่อทำการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบค่าที่ (t-test) แบบ One Sample t-test พบว่า ค่าที่ (t) = -18.00

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียน (Post-test) มีเนื้อหาของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นนั้น ประกอบด้วย 1) At School และ 2) Who's that? โดยกลุ่มทดลองมีนักเรียนจำนวน 13 คน จากข้อทดสอบจำนวน 50 ข้อ คะแนนเต็ม 50 คะแนน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.92 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.81 และเมื่อทำการตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบค่าที่ (t-test) แบบ One Sample t-test พบว่า ค่าที่ (t) = -11.07

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ก่อนเรียน (Pre-test) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.56 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน (post-test) เท่ากับ 22.92 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.81 มีเนื้อหาของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ประกอบด้วย 1) At School และ 2) Who's that? โดยมีกลุ่มทดลองที่มีนักเรียนจำนวน 13 คน และเมื่อได้ทำการทดสอบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน และหลังเรียน ของกลุ่มทดลองจากการนำค่าที่ (t-test) มาทดสอบแบบ Pair Samples Test พบว่า ค่าที่ (t) เท่ากับ -7.72 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนจากทั้ง 13 คน พบว่า ผู้เรียนต้องให้มีกิจกรรมแบบนี้อีก และระยะเวลาในการเรียนคำศัพท์น้อยไป ควรให้มีการเพิ่มเวลามากขึ้น อีกทั้งคำศัพท์ที่เรียนทำให้อ่านหนังสือเข้าใจ มากขึ้น

5. ผลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับตัวผู้เรียน 13 คน ผู้เรียนมีพฤติกรรมอยากเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากขึ้นกว่า

การเรียนรู้ด้วยการสอนจากดาวเทียม และผู้เรียนมีความสุข ในขณะที่เรียนอย่างเห็นได้ชัด

6. ผลจากการจัดกิจกรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยครั้งนี้ทำให้ทางสำนักงานการอุดมศึกษา เห็นความสำคัญมอบทุนให้กับโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง เพื่อเป็นการต่อยอดในปีการศึกษา 2559 เป็นจำนวน 60,000 บาทอีกด้วย

อภิปรายผล

จากการสรุปผลของการดำเนินการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานในการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกหินเหล็กไฟอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 13 คน มีสาระสำคัญที่จะอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและ หลังการเรียนของนักเรียนจากการการศึกษาผลสัมฤทธิ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานในการสอนคำศัพท์ ภาษาอังกฤษของนักเรียน พบว่า

ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ หลัง เรียนสูงขึ้นมากกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .01 เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการใช้ภาระงานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ วิเคราะห์หลักสูตร กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการ จะวัด กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ชนิดของข้อสอบเพื่อให้ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนด้านคำศัพท์ แล้วจึงให้ผู้เชี่ยวชาญช่วย ตรวจสอบและพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อทดสอบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนมีค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 ผู้วิจัยได้ทำการทดลอง (Try Out) แล้วจึงนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนมาทดสอบกับนักเรียนกลุ่มทดลอง เพื่อวิเคราะห์หา ความยากง่ายทั้งฉบับ (p) มีค่าเท่ากับ 0.20-0.80 ค่าอำนาจ จำแนก (r) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.45 และค่าความเชื่อมั่น (KR- 20) มีค่าเท่ากับ 0.62 ดังนั้นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางด้านคำศัพท์ จำนวน 50 ข้อ จึงมีคุณภาพตามเกณฑ์ มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้

การสัมภาษณ์โดยใช้รูปแบบสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้าง คือ ที่นำมาใช้สัมภาษณ์ นักเรียน และครูประจำ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยทำการสุ่ม ซึ่งผู้วิจัยกำหนด ประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้าโดยให้แนวคำถามครอบคลุม เนื้อหาสาระตามแนวความคิดและขอบเขตการวิจัย ซึ่งมี ลักษณะการสัมภาษณ์นั้นเป็นการใช้คำถามปลายเปิด ทางด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนต้องการให้มีการจัดกิจกรรม แบบนี้อีก และอยากให้มีการจัดกิจกรรมแบบนี้อีก ทางด้าน ผู้สอน พบว่า การจัดกิจกรรมครั้งนี้ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรม อยากเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากขึ้น อีกทั้งเมื่อเข้าใจคำศัพท์ทำ ให้ผู้เรียนอ่านหนังสือเข้าใจมากขึ้น และผู้เรียนมีความสุขใน ขณะที่เรียนมากกว่าการเรียนด้วยการสอนด้วยดาวเทียม

อีกทั้ง การวิจัยครั้งนี้ทำให้สำนักงานการ อุดมศึกษาเห็นความสำคัญ จึงมอบทุนให้กับโครงการพัฒนา คุณภาพทางการศึกษา และการพัฒนาท้องถิ่น โดยมี สถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง เพื่อเป็นการต่อยอดในปี การศึกษา 2559 เป็นจำนวน 60,000 บาท ทั้งนี้สืบ เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานที่ ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้ และวิธีการจัดการเรียนการสอนใน ศตวรรษที่ 21 นั้นครูต้องสามารถออกแบบการเรียนรู้ให้ นักเรียนได้เรียนในสภาพที่ใกล้เคียงชีวิตจริง เพื่อจุดไฟ และ ปรับทัศนคติในใจของผู้เรียน จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนด้านคำศัพท์หลังเรียนสูงขึ้นมากกว่าก่อนเรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิต ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิจัยหลายคน เช่น สุปรียา ศิริพัฒนกุล (2555) สุรางค์ เพ็ชรทอง (2557) โชติมาพร ไชยสิทธิ์ (2557) พงศ์เทพ จิระโร (2558) และ อภิทรลิน พลยัง (2558)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดย ใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโคกหินเหล็กไฟ อำเภอ สูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวน 13 คน มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ของนักเรียน ก่อนเรียน และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นมากกว่าก่อนเรียน เมื่อจัด กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานด้านคำศัพท์ และมีคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ หลังเรียน สูงขึ้น มากกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

อีกทั้ง ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่อยากเรียนรู้ ภาษาอังกฤษมากขึ้นกว่าการเรียนด้วยการสอนจาก ดาวเทียม และผู้เรียนมีความสุขในขณะที่เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผู้สอนควรใช้จิตวิทยาในการควบคุมผู้เรียนให้ปฏิบัติตามมีฉะนั้นผู้เรียนจะไม่กล้าแสดงออกว่าตนไม่เข้าใจคำสั่งหรือไม่เข้าใจสิ่งที่ให้กระทำ

2. ผู้สอนควรใช้การเสริมแรงแง่บวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้ง ทำให้เกิดความมั่นใจในการร่วมกิจกรรม ส่งผลให้อยากเข้าร่วมกิจกรรมหรืออยากทำภาระงานที่มอบให้เสร็จสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างกิจกรรมโดยใช้ภาระงานในทักษะอื่นประกอบ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้สอนและผู้เรียนในการแก้ปัญหาขณะการจัดกิจกรรม และเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ได้ดียิ่งขึ้น

2. ผู้วิจัยควรเข้าไปสังเกตการณ์การพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนเก็บข้อมูล เพื่อให้ผู้เรียน รู้สึกว่าผู้วิจัยไม่ใช่คนแปลกหน้า เพื่อลดความตึงเครียดของทั้งผู้เรียน

รายการอ้างอิง

- โชติมาพร ไชยสิทธิ์. (2557). **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 : สอนอย่างไรให้เกิดผลกับผู้เรียน.** ใน รวมบทความทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. หน้า 21-26.
- พงศเทพ จิระโร. (2558). “การวิเคราะห์การจัดการศึกษาของประเทศไทยในระดับบัณฑิตศึกษา,” **วารสารศึกษาศาสตร์.** 26(2) : 145-158.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ . (6 สิงหาคม 2559). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561).** ออนไลน์. แหล่งที่มา : http://www.onec.go.th/www.infopol1.net/plan4/reform2552_2561.doc
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับสมบูรณ์).** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สุปรียา ศิริพัฒนกุล. (2555). “การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The 21st Century Learning),” **The NAS Magazine.** 2 : 18-20.
- สุรางค์ เพ็ชรทอง. (2557). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21.** ใน รวมบทความทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. หน้า 27-33.
- อภัทรลิน พลยิ่ง และ สมโภชน์ พนาวาส. (2558). **การใช้ภาระงานในการสอนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** ในการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2 (หน้า 318-327). นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา.
- อภัทรลิน พลยิ่ง. (2558). **การใช้ภาระงานในการสอนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- Mahidol University. (2014). **Faculty of Tropical Medicine, Mahidol University.** Online. Available on : www.tm.mahidol.ac.th/th/asean/ASEAN15-Plan.docx.
- Teijlingen, E.V. (2014, December). **Semi-structured interviews.** Online. Available on : <https://intranetsp.bournemouth.ac.uk/documentsrep/PGR%20Workshop%20-%20Interviews%20Dec%202014.pdf>
- The ASEAN Secretariat.** (2015, November). Online. Available on : www.asean.org/archive/AC.pdf
- Willis, J. (1996). **A Framework for Task-Based Learning.** Malaysia : Longman.

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินเชิงธุรกิจที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนโครงการจัดตั้งศูนย์ ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพด้วยเทคนิควิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก

The Business Asset Management Factors Influencing the Decision Making for Investment of an Establishing Health Center Project Using Logistic Regression Analysis

ธิดารัตน์ วุฒิศรีเสถียรกุล*
ศุภศิวิ สุวรรณเกษตร*
วิจิตรา จำลองราษฎร์*
ปรีชาพล บุญส่ง*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินเชิงธุรกิจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนโครงการจัดตั้งศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ซึ่งทำการเก็บข้อมูลจากบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยจำนวน 220 คน ด้วยแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า ควรก่อสร้างศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 78.47 และบุคลากรที่เห็นควรปล่อยทิ้งไว้ก่อนยังไม่ควรพัฒนา มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 21.53 โดยบุคลากรสายวิชาการกับบุคลากรสายสนับสนุนที่เห็นด้วยว่าควรก่อสร้างศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพมีจำนวน 86 คน และ 78 คน คิดเป็นร้อยละ 52.44 และ 47.56 ตามลำดับ ในขณะที่บุคลากรสายวิชาการกับบุคลากรสายสนับสนุนที่เห็นควรปล่อยทิ้งไว้ก่อนยังไม่ควรพัฒนา มีจำนวน 16 คน และ 29 คน คิดเป็นร้อยละ 35.56 และ 64.44 ตามลำดับ สรุปผลการศึกษาโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก พบว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินเชิงธุรกิจที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการจัดตั้งศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ได้แก่ ปัจจัยด้านโครงสร้าง และปัจจัยด้านการเงินและงบประมาณ โดยโอกาสที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะเลือกตัดสินใจลงทุนในโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพมากขึ้นร้อยละ 70.9 และ 37.2 เมื่อระดับความคิดเห็นหรือความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารจัดการทรัพย์สินด้านโครงสร้าง และด้านการเงินและงบประมาณ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย

ABSTRACT

This research was aimed to analyze the business asset management factors influencing the investment decision making to establish a health center in a university. Questionnaires were used to collect the data from 220 participants who were academic and supporting personnel. The results showed that 164 respondents, 78.47% agreed to establish a health center, while 45 participants, 21.53% disagreed. The personnel who agreed to establish health center was 86 academic (52.44 %) and 78 supporting personnel (47.56%), while 16 academic (33.56%) and 29 supporting personnel (64.44%) disagreed. The results of logistic regression showed that the organizing factor and the financial and budget factor of business asset management could influence the investment decision making of the participants in establishing a health center. The chance of agreement to invest on the health center project would increase to 70.9% and 37.2%, if the level of perception or satisfaction with the organizing factor and the financial and budget factor of business asset management was rising one unit.

* อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

คำสำคัญ : การบริหารจัดการทรัพย์สินเชิงธุรกิจ, การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก, โครงการจัดตั้งศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

Keywords : Business Asset Management, Logistic Regression Analysis, Establishing of Health Center Project

บทนำ

ปัจจุบันกระแสการรักษาสุขภาพ กำลังเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง สาเหตุหนึ่งอาจเกิดจากการที่รูปแบบของสังคมในประเทศไทยมีความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ประชาชนจะต้องประสบกับสภาวะการแข่งขัน ความเร่งรีบ ความเครียดและความวิตกกังวล ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพในหลาย ๆ ด้านตามมา การออกกำลังกายจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการป้องกัน ลด และแก้ไขปัญหาทางด้านร่างกายและจิตใจที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต จึงอาจกล่าวได้ว่า “การออกกำลังกาย” มีความสำคัญและใกล้ตัวเรามากขึ้นในทุกขณะ จากงานวิจัยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2551) พบว่า ปัจจุบันประชาชนมีแนวโน้มการออกกำลังกายมากขึ้นเล็กน้อย จากร้อยละ 29.0 ในปี 2546 เป็น 29.1 ในปี 2547 และ 29.6 ในปี 2550 ตามลำดับ นอกจากนี้การสำรวจด้านจำนวนแล้วจากงานวิจัยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2555) ยังพบว่า ประชากรที่เล่นกีฬาและออกกำลังกายจำนวน 15.1 ล้านคน อยู่ในช่วงอายุ 25-59 ปี มากที่สุด ถึงร้อยละ 44.3 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 27.6 และช่วงอายุ 11-14 ปี ร้อยละ 15.3 จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่าคนในวัยทำงานเป็นกลุ่มคนที่มีการออกกำลังกายมากที่สุด จากความต้องการการออกกำลังกายที่มากขึ้น ประกอบกับการที่ประเทศไทยเป็นเมืองร้อนและมีพื้นที่ออกกำลังกายที่ค่อนข้างจำกัด “ธุรกิจศูนย์ออกกำลังกาย” จึงมีการเติบโตเพื่อตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหลายแห่งทั่วประเทศต่างมีการพัฒนาโครงการที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ อาทิเช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นต้น โดยการบริหารจัดการของศูนย์ออกกำลังกายจะแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและบริบทของสถาบันการศึกษานั้น ๆ แต่ก็มีบางแห่งที่ไม่ประสบความสำเร็จและยุติการดำเนินงานไป บางแห่งยังไม่กล้าตัดสินใจลงทุน อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการยอมรับของบุคลากร โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพย์สินเชิงธุรกิจ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มี

ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันที่จะทำให้การจัดตั้งศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพขึ้นในมหาวิทยาลัยได้ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาดังกล่าวด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกเพื่อค้นหาปัจจัยด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินเชิงธุรกิจด้านใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อที่บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยจะตัดสินใจให้มีการจัดตั้งโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพขึ้นในมหาวิทยาลัย ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะมีส่วนสำคัญในการที่ผู้บริหารจะใช้เป็นเครื่องมือผลักดันให้บุคลากรตัดสินใจยอมรับหรือเห็นด้วยกับการลงทุนในโครงการใหม่นี้ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินเชิงธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจลงทุนโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของงานวิจัยเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความรู้ และความเข้าใจในบริบทของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยบุคลากรทั้งหมด จำนวน 485 คน แบ่งออกเป็นบุคลากรสาขาวิชาการ 242 คนและสายสนับสนุน 243 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 220 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามคณะและหน่วยงาน และใช้การจัดสรรขนาดของตัวอย่างในแต่ละชั้นแบบสัดส่วน (Proportional Allocation) แล้วดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งแยกตามคณะ/หน่วยงาน

คณะ / หน่วยงาน	ประชากร		รวม	กลุ่มตัวอย่าง
	สายวิชาการ	สายสนับสนุน		
คณะครุศาสตร์	57	26	83	38
คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร	23	12	35	16
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม	20	7	27	12
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	47	3	50	23

ตาราง 1 (ต่อ)

คณะ / หน่วยงาน	ประชากร		รวม	กลุ่มตัวอย่าง
	สายวิชาการ	สายสนับสนุน		
คณะวิทยาการจัดการ	36	6	42	19
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	59	10	69	31
บัณฑิตวิทยาลัย	-	2	2	1
สำนักงานอธิการบดี	-	156	156	71
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม	-	2	2	1
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี	-	14	14	6
สารสนเทศ	-	5	5	2
- สถาบันวิจัยและพัฒนา	-	5	5	2
รวม	242	243	485	220

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงสูงและสามารถนำไปใช้ได้ ทั้งนี้จากการตรวจสอบพบว่า ไม่มีข้อคำถามใดที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.60 อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามบางส่วนเพียงเล็กน้อยตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรของมหาวิทยาลัยที่มีอายุการทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป โดยสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยที่มีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรเชิงธุรกิจที่เหมาะสมของ 6 หน่วยงาน/โครงการของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรมฯ โครงการจัดหารายได้เชิงธุรกิจศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพทางธุรกิจ โครงการจัดหารายได้เชิงธุรกิจน้ำดื่ม โครงการการบริการหอพักนักศึกษา สระว่ายน้ำและฟิตเนส และการให้เขาร้านค้าและสถานที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้ทำการเก็บข้อมูลแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การตรวจสอบข้อมูล เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถาม มาทำการลงรหัส (Coding) และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายลักษณะของ

ข้อมูลที่ได้เก็บมาได้ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสร้างแบบจำลองด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง โดยเป็นบุคลากรสายวิชาการจำนวน 110 คน และสายสนับสนุน จำนวน 110 คน ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 2- 7

ตาราง 2 ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งแยกตามประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัย

ประสบการณ์การทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
5-10 ปี	87	39.5
11-15 ปี	55	25.0
16-20 ปี	27	12.3
21 ปีขึ้นไป	51	23.2
รวม	220	100.0

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การทำงานในมหาวิทยาลัย 5-10 ปี มากที่สุด มีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 รองลงมามีประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี มีจำนวน 55 คน คิดเป็น ร้อยละ 25.0

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรเชิงธุรกิจของ 6 หน่วยงาน/โครงการ

การบริหารจัดการทรัพยากรเชิงธุรกิจ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ด้านนโยบาย	3.38	0.47
ด้านโครงสร้าง	3.31	0.48
ด้านบุคลากร	3.30	0.50
ด้านกฎระเบียบ	3.45	0.54
ด้านการเงินและงบประมาณ	3.49	0.52

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพย์สินเชิงธุรกิจที่เหมาะสมของ 6 หน่วยงาน/โครงการด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการเงินและงบประมาณ (Mean = 3.49) รองลงมาคือ ด้านกฎระเบียบ (Mean = 3.45) และด้านนโยบาย (Mean = 3.38) ตามลำดับ

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของบุคลากรมหาวิทยาลัยที่มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพ จำแนกตามบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุน

รูปแบบการพัฒนา	สายวิชาการ		สายสนับสนุน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ใช้พื้นที่บริเวณประมาณ 10 ไร่ เพื่อก่อสร้างศูนย์ออกกำลังกาย เพื่อสุขภาพที่ประกอบด้วย สระว่ายน้ำ ฟิตเนส ร้านอาหาร เพื่อสุขภาพและอื่น ๆ ที่ทันสมัย	86	52.44	78	47.56	164	78.47
2. ปล่อยทิ้งไว้ก่อนยังไม่ควรพัฒนา	16	35.56	29	64.44	45	21.53
รวม	102	48.80	107	51.20	209	100.00

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อก่อสร้างศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โดยเห็นด้วยว่าควรก่อสร้างศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพมีจำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 78.47 และความคิดเห็นของบุคลากรที่เห็นควรปล่อยทิ้งไว้ก่อนยังไม่ควรพัฒนา มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 21.53 โดยบุคลากรสายวิชาการกับบุคลากรสายสนับสนุนที่เห็นด้วยว่าควรก่อสร้างศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพจำนวน 86 คน และ 78 คน คิดเป็นร้อยละ 52.44 และ 47.56 ตามลำดับ ในขณะที่บุคลากรสายวิชาการกับบุคลากรสายสนับสนุนที่เห็นว่าควรปล่อยทิ้งไว้ก่อนยังไม่ควรพัฒนา จำนวน 16 คน และ 29 คน คิดเป็นร้อยละ 35.56 และ 64.44 ตามลำดับ

หลังจากที่ทราบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อก่อสร้างศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะทำการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารจัดการทรัพย์สินเชิงธุรกิจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในการจัดตั้งโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพด้วยเทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว ในกรณีที่มีตัวหนึ่งเป็นข้อมูลประเภทนามบัญญัติ

(Nominal Scale) แต่อีกตัวแปรเป็นข้อมูลประเภทอัตราส่วน (Ratio Scale) ด้วยการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบเซเรียล (Point Biserial Correlation Coefficient)

ตาราง 5 การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ทดสอบ (การบริหารจัดการทรัพย์สินเชิงธุรกิจ) กับการตัดสินใจลงทุนในการจัดตั้งโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพด้วยสถิติ Point Biserial Correlation Coefficient

ตัวแปรที่ใช้ทดสอบ	การบริหารจัดการทรัพย์สินเชิงธุรกิจ	ค่าความสัมพันธ์ (r_{pb})
Policy	ด้านนโยบาย	0.333
Organize	ด้านโครงสร้าง	0.453
Staff	ด้านบุคลากร	0.365
Rules	ด้านกฎระเบียบ	0.546
Finance	ด้านการเงินและงบประมาณ	0.221

จากตาราง 5 พบว่า ตัวแปรที่ทำการทดสอบได้แก่ Policy, Organize, Staff, Rules และ Finance มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจลงทุนในการจัดตั้งโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทำการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ด้วยแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก ตามตาราง 6

ตาราง 6 แสดงผลการทำนายการเกิดเหตุการณ์ของกลุ่มตัวอย่างจากสมการโลจิสติกที่สร้างขึ้น

Observed		การทำนาย		
		การพัฒนา		Percentage Correct
		ปล่อยทิ้ง	ทำการพัฒนา	
การปล่อยทิ้ง	3	52	5.5	
การพัฒนา	3	161	98.2	
Overall Percentage			74.9	

จากตาราง 6 พบว่า ค่า Overall Percentage แสดงความแม่นยำของแบบจำลองนี้มีโอกาสในการทำนายถูกโดยรวม ทั้งกรณีที่เกิดเหตุการณ์และไม่เกิดเหตุการณ์

ร้อยละ 74.9 และมีโอกาสที่จะทำนายถูก (ตัดสินใจทำการลงทุน) เท่ากับร้อยละ 98.2

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุโลจิสติก (Coefficient) และ ค่า Odds Ratio ของตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบ

Variables	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Policy	.695	.639	1.182	1	.277	2.003
Organize	.536	.740	.525	1	.039	1.709
Staff	.392	.600	.426	1	.514	1.479
Rule	-.679	.860	.624	1	.430	.507
Finance	.616	.793	.159	1	.014	1.372
Constant	3.003	1.219	6.067	1	.014	.050

2 Log likelihood = 234.330

Cox & Snell R Square = 0.456

Nagelkerke R Square = 0.382

จากตาราง 7 สามารถสร้างสมการ Logistic Regression ได้ดังนี้

$$\text{Center } (\hat{Y}_j) = 3.003 + .536 \text{ Organize} + .616 \text{ Finance}$$

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง มีดังต่อไปนี้

1. Organize โดยโอกาสที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะตัดสินใจลงทุนในโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพมากขึ้นร้อยละ 70.9 เมื่อระดับความคิดเห็นหรือความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรเพิ่มขึ้น 1 หน่วย

2. Finance โดยโอกาสที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะเลือกตัดสินใจลงทุนในโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพมากขึ้นร้อยละ 37.2 เมื่อระดับความคิดเห็นหรือความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรเพิ่มขึ้น 1 หน่วย

อภิปรายผล

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรเชิงธุรกิจ โดยด้านการเงินและงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านกฎระเบียบ และด้านนโยบาย ตามลำดับ สอดคล้องกับ อรรถกา สิบญะเรื่องบริมเบิล (2551) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ คู่แข่ง นโยบาย ระดับอัตรา

เงินเพื่อ อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน กฎหมาย ซึ่งในที่นี้รวมถึงสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน มาตรการสนับสนุนภาครัฐอื่น ๆ และการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ส่วนความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพเพื่อก่อสร้างศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรก่อสร้าง แต่มีบุคลากรอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าควรปล่อยทิ้งไว้ก่อนยังไม่ควรพัฒนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความไม่มั่นใจในการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย ถึงแม้ว่าจะเป็นบุคลากรส่วนน้อย ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยก็ควรดำเนินการชี้แจงแนวทางการบริหารจัดการโครงการให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดกับบุคลากรทุกภาคส่วน

สำหรับผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารจัดการทรัพยากรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ด้วยแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ได้แก่ ปัจจัยการบริหารจัดการทรัพยากรด้านโครงสร้าง (Organize) และด้านการเงินและงบประมาณ (Finance) โดยโอกาสที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะเลือกตัดสินใจลงทุนในโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพมากขึ้นร้อยละ 70.9 และร้อยละ 37.2 ตามลำดับ เมื่อระดับความคิดเห็นหรือความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรเพิ่มขึ้น 1 หน่วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤษฎา สังขมณี (2558) ที่พบว่า โครงสร้างพื้นฐาน เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกรูปแบบการลงทุน

ข้อเสนอแนะ

จากผลสรุปดังกล่าวสามารถนำเทคนิคนี้มาช่วยให้ผู้บริหารทราบถึงปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจจัดตั้งโครงการศูนย์ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และสมการพยากรณ์ที่ได้นี้ช่วยคาดการณ์ผลลัพธ์ล่วงหน้าได้ว่ามีโอกาสเกิดขึ้นอย่างไร อีกทั้งสามารถนำมาใช้ในการวางแผนในการตัดสินใจและเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในกรณีหากบุคลากรของมหาวิทยาลัยไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งโครงการดังกล่าว ผู้บริหารจะสามารถวางแผนการปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ ตามปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงความคิดเห็นของบุคลากรในมหาวิทยาลัยที่ได้จากผลการวิจัยนี้ ได้แก่ รูปแบบด้านโครงสร้างและรูปแบบด้านการเงินและงบประมาณให้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่จะสามารถให้

บุคลากรเห็นด้วยกับการตัดสินใจจัดตั้งโครงการศูนย์
ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพนี้ต่อไป

รายการอ้างอิง

กฤษฎา สังขมณี. (2558, สิงหาคม). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการลงทุนเพื่อเป็นแนวทางแก้ปัญหา
ขาดสภาพคล่องทางการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจที่พักในจังหวัดนครปฐมและสมุทรสงคราม,” *วารสารสมาคม
นักวิจัย*, 20 : 70–80.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). *การสำรวจพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชากร พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ : สำนัก
สถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

_____. (2555). *การสำรวจพฤติกรรมการเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายและสุขภาพจิต พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ : สำนัก
สถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

อรรถชา สืบบุญเรือง บริมเบิล. (2551). *เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการลงทุน*. ม.ป.ท.

การปรับปรุงกระบวนการผลิตด้วยการจัดการความสูญเปล่า กรณีศึกษาธุรกิจกาแฟอินทรีย์ ในภาคเหนือของประเทศไทย

Production Process Improvement Using Wastes Management : A Case Study of Organic Coffee Firms in the North of Thailand

ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการศึกษาการใช้แนวคิดในการจัดการความสูญเปล่า ที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตกาแฟในระบบเกษตรอินทรีย์หรือกาแฟอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรบ้านขุนลาว ซึ่งเป็นผลผลิตที่มีราคาสูงกว่ากาแฟที่ปลูกในระบบปกติ อย่างไรก็ตามการผลิตกาแฟในระบบเกษตรอินทรีย์จะให้ผลผลิตน้อยกว่าและมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าการผลิตในระบบเกษตรปกติในช่วงแรก ผู้วิจัยและกลุ่มเกษตรกรจึงมีแนวคิดในการปรับปรุงกระบวนการโดยลดความสูญเปล่าในกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรบ้านขุนลาวและคนกลางที่อยู่ในโซ่อุปทานการผลิตกาแฟอินทรีย์ ในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปการให้เหตุผลตามกระบวนการนิรนัยเพื่อลดความสูญเปล่าในกระบวนการผลิตเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ผลของการทดลองปฏิบัติการตามแผนสามารถลดเวลานำ (Lead time) ลงได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้จาก 17.2 วัน ให้เหลือเพียงประมาณ 6 วัน

ABSTRACT

The aim of this research is to present the results of waste management concept that occurs in the organic coffee production of Baan Khun Lao Village cooperation group. This local product has a higher price than the regular coffee because of the less coffee seed and high production cost. The production process improving was initiated by the researcher and the farmer as the cost

reduction concept. The waste management empirical data were collected by using the depth interview with the farmer and the middle man in the coffee supply chain of Viang Pa Pao District, Chiang Rai Province. The deductive process was used to conclude the cost reduction and increase the production efficiency. The lead time planning was experimented and the result showed that the production days were reduced from 17.2 days to 6 days.

คำสำคัญ : การจัดการความสูญเปล่า, ความสูญเปล่า 7 ประการ, กาแฟอินทรีย์, แนวคิดลีน

Keywords : Waste Management, ECRS 7 Wastes, Organics Coffee, Lean Concept

บทนำ

หนึ่งในประเด็นสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรคือ การพัฒนากระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดหรือเกิดข้อผิดพลาดในกระบวนการน้อยที่สุดในขณะเดียวกันต้องควบคุมต้นทุนการผลิตได้อย่างเหมาะสมเพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันทางธุรกิจ (Lewis. 2000 ; Russell & Taylor. 2003) แนวคิดดังกล่าวเป็นการมุ่งให้กระบวนการผลิตเกิดการไหลอย่างต่อเนื่องด้วยการใช้เครื่องมือสลินในการจัดการระบบการผลิต ที่จุดมุ่งหมายในการลดความสูญเปล่า (Wastes) ในกระบวนการผลิตให้เหลือน้อยที่สุดเพื่อให้เกิดการไหลอย่างต่อเนื่องสูงสุดในกระบวนการผลิตจนนำไปสู่ความเป็นเลิศทางธุรกิจ

* อาจารย์สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

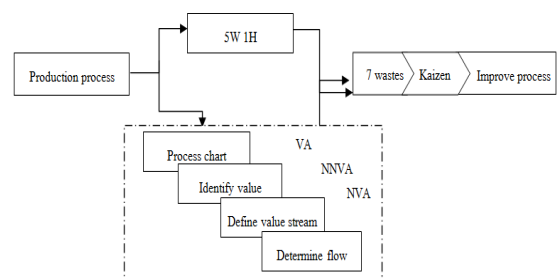
ความสูญเปล่าในกระบวนการผลิตเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องทำการศึกษาค้นคว้าโดยสามารถใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลด้วยเทคนิค 5W 1H (What, Why, When, Where, Who and How) เพื่อวิเคราะห์แต่ละกระบวนการและใช้หลักการ ไคเซ็น (Kaizen) เป็นเทคนิคในการจัดการการเปลี่ยนแปลงโดยให้พนักงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการมีส่วนร่วม (Boppa & Damain, 2011) รวมทั้งการใช้หลัก ECRS เป็นการใช้นวัตกรรมในการประยุกต์ใช้พัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการผลิตสำหรับอุตสาหกรรมเกษตร เนื่องจากกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรมีกระบวนการผลิตที่ใช้เวลาไม่แน่นอนจากสภาพทางอากาศ ข้อจำกัดด้านเครื่องมือและวัตถุดิบที่ไม่แน่นอนรวมทั้งวิธีการผลิตที่อาจจะมีมาตรฐานจากข้อจำกัดที่ได้กล่าวมาแล้วแต่เป็นปัจจัยที่อาจก่อให้เกิดปัญหาความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต ดังนั้นการวิเคราะห์ความสูญเปล่าในกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรบ้านขุนลาวเพื่อหาวิธีในการขจัดหรือลดความสูญเปล่าในกระบวนการลงจะทำให้กระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การพัฒนากระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์จะต้องทำการจำแนกประเภทของกิจกรรมในกระบวนการผลิตออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) กิจกรรมไม่สร้างมูลค่า (Non-value added: NVA) 2) กิจกรรมที่จำเป็นแต่ไม่สร้างมูลค่า (Necessary but non-value added : NNVA) และ 3) กิจกรรมสร้างมูลค่า (Value-added: VA) (Monden, 1993) เพื่อทำการสังเกตความสูญเปล่าซึ่ง Taiichi Ohno (2002) ได้กำหนดความสูญเปล่าไว้ 7 ประการ ได้แก่ ความสูญเปล่าจากการผลิตมากเกินไป (Overproduction) ความสูญเปล่าจากการรอคอย (Waiting) ความสูญเปล่าจากการขนส่ง (Transportation) ความสูญเปล่าจากกระบวนการที่ไม่เหมาะสม (Inappropriate Processing) ความสูญเปล่าจากสินค้าคงคลังที่ไม่จำเป็น (Unnecessary Inventory) ความสูญเปล่าจากการเคลื่อนไหวที่ไม่เหมาะสม (Unnecessary Motion) และความสูญเปล่าจากข้อบกพร่อง (Defects) ที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต ซึ่งความสูญเปล่าเหล่านี้มักจะเกิดขึ้นในกิจกรรมกลุ่มที่ 1 และ 2 นั้นเอง (Hines & Rich. 1997)

บทความนี้มุ่งนำเสนอการพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรบ้านขุนลาว โดยประยุกต์ใช้การจัดการความสูญเปล่าในกระบวนการผลิต ตามหลักแนวคิดลีน เพื่อให้ทราบ

ความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานเพื่อลดความสูญเปล่าจากแต่ละกิจกรรมในกระบวนการผลิตเมล็ดกาแฟอินทรีย์จากแนวความคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำการจำลองกระบวนการผลิตและทำให้พบว่า สามารถลดความสูญเปล่าที่กำหนดลงได้และทำให้รอบเวลาการผลิตลดลง

กระบวนการศึกษาในงานวิจัยนี้ มีกรอบแนวความคิดของการวิจัยเพื่อมุ่งศึกษาการปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อลดความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นโดยใช้แนวคิด ลีน เป็นหลักการในการศึกษาดังแสดงตามภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย ตามแนวคิดลีน (Lean concept)

วัตถุประสงค์

เพื่อใช้แนวคิดลีนในการกำหนดวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม (Good Practice) ของระบบการผลิตด้วยการจัดการความสูญเปล่าในกระบวนการ ทำให้ลดเวลาและต้นทุนการผลิตเมล็ดกาแฟอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรบ้านขุนลาว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาการดำเนินงานด้านการผลิตของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาวจำนวน 45 ราย ประกอบด้วยประธานคณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่มที่มีความชำนาญในการปลูกกาแฟอินทรีย์ นอกจากนี้ยังสัมภาษณ์คนกลางทางการตลาด จำนวน 5 ราย ประกอบด้วยนักธุรกิจและหน่วยงานภาครัฐบาลที่เข้ามาส่งเสริมการผลิตกาแฟ มีหน้าที่ในการแปรรูปเมล็ดกาแฟคั่วซึ่งกาแฟอินทรีย์จาก ดังนั้นระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยเป็นกรณีศึกษาแบบวิธีการวิจัยเฉพาะกรณีศึกษาเดียว (Single-case Study) (Lecompte & Schensul. 1999 ; Berg & Lune. 2012) เป็นวิธีที่ได้รับข้อมูลที่มีความถูกต้องมากจากผู้ปฏิบัติจริงจากนั้นนำข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ (Empirical evident) ที่รวบรวมมาทำการทดลองปฏิบัติ

เพื่อสรุปการให้เหตุผลตามกระบวนการนิรนัย (Deductive Process) (Maxwell. 2013 ; Creswell. 2013)

ด้วยเหตุผลของการใช้หลักการและทฤษฎีในการอธิบายที่ชัดเจน จากการทบทวนวรรณกรรม จึงกำหนดระเบียบวิธีวิจัย ตามหลักการผลิตแบบสิ้น เริ่มจากการศึกษาข้อมูลจากงานการผลิตกาแฟอินทรีย์ เพื่อเลือกสายการผลิตที่เหมาะสม และทำการวิเคราะห์กระบวนการผลิตด้วยผัง SIPOC เพื่อจัดทำผังกระบวนการเพื่อให้ทราบขั้นตอนทั้งหมดในการทำงานด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) เป็นการสัมภาษณ์ตามหลักการ 5W 1H วิเคราะห์ความจำเป็นของแต่ละกิจกรรมในกระบวนการซึ่งจะแสดงให้เห็นความสูญเสียเปล่าที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต จากนั้นจึงทำการเสนอแนวทางการปรับปรุงงานด้วยหลัก ECRS เป็นแนวทางการปรับปรุงงานด้วยการกำจัด (Elimination) การผสมผสาน (Combination) การจัดลำดับใหม่ (Regrouping) และการทำให้ง่ายขึ้น (Simplification) (Yang. 2007)

สรุปผล

จากการศึกษาบริบทของกลุ่มผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาว พบว่า ผู้ผลิตได้มีความพยายามสร้างคุณค่าโดยการเสนอกาแฟที่ปลูกด้วยระบบอินทรีย์ การปลูกพืชในระบบอินทรีย์จะต้องพิถีพิถันในกระบวนการตั้งแต่การเตรียมพื้นที่เพาะปลูกการควบคุมการปนเปื้อนของสารเคมีรวมทั้งการป้องกันศัตรูพืชเนื่องจากไม่ได้ใช้สารเคมีป้องกันและใช้ระบบการผลิตเมล็ดกาแฟด้วยวิธีเปียกในการทำกาแฟ อย่างไรก็ตามการควบคุมจากองค์ภายนอกที่เข้ามาตรวจสอบขั้นตอนตั้งแต่การเพาะปลูกจนถึงขั้นตอนการผลิตเมล็ดกาแฟในระบบอินทรีย์นั้นก็ต้องมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งผลการรับรองจากหน่วยงานตรวจสอบจะเป็นเครื่องมือในการยืนยันความมั่นใจให้กับผู้บริโภคที่ยอมจ่ายเงินเพื่อได้รับสิ่งที่พึงพอใจ

การศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต รวมทั้งเงื่อนไขที่อาจส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ สำหรับการตรวจสอบสถานการณ์การผลิตของกลุ่มผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาวเพื่อลดความสูญเสียเปล่าในการดำเนินงานในสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน โดยมีขั้นตอนการพัฒนากระบวนการผลิตปฏิบัติตามกระบวนการ 4 ขั้นตอนดังนี้

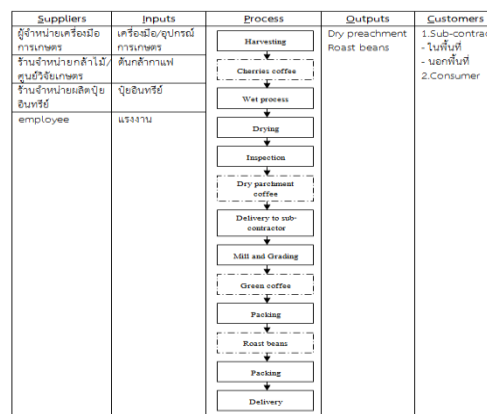
1. การเลือกผลิตภัณฑ์ที่ทำการศึกษาด้านแบบ

ผลผลิตหลักของกลุ่มผู้ผลิตกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาวคือ กาแฟอินทรีย์เนื่องจากมีราคาที่สูงกว่ากาแฟทั่วไปที่ผ่านมาผลผลิตของผู้ผลิต มี 2 ประเภท ได้แก่ ผลกาแฟสด

กะลากาแฟแห้ง โดยลูกค้าของผู้ผลิต ส่วนใหญ่เป็นผู้รับช่วงการผลิตมีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่เป็นกาแฟกะลาแห้งเพื่อนำไปแปรรูปเป็นเมล็ดกาแฟคั่ว จึงทำให้อุดหนุนซื้อส่วนใหญ่เป็นการสั่งซื้อกาแฟแห้งจากกลุ่ม อีกทั้งยังสามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงกว่าการจำหน่ายผลกาแฟสด อย่างไรก็ตามการผลิตกาแฟกะลาแห้งมีกระบวนการและต้นทุนการผลิตที่สูง จึงเป็นเหตุให้ตัดสินใจเลือกวิเคราะห์กรณีศึกษา เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการผลิต

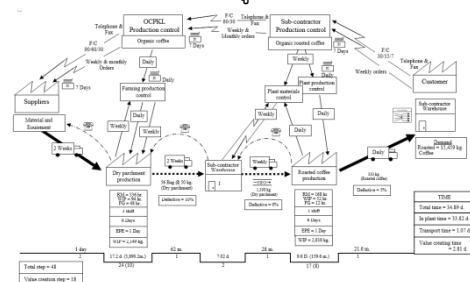
2. กระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาว

การศึกษาสถานะของกระบวนการปัจจุบันในการผลิตกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาว เป็นสิ่งจำเป็นก่อนการค้นหาค่าสูญเสียเปล่าที่เกิดขึ้นในกระบวนการและหาแนวทางลดหรือกำจัดความสูญเสียเปล่าที่เกิดขึ้น (Womack & Jones, 2002) จากภาพ 2 เป็นแผนผังระบุงองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการผลิตเพื่อให้เห็นมุมมองของการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นเป้าหมายของการปรับปรุง (George and others. 2005)

ภาพ 2 แสดงกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์

กิจกรรมที่ใช้เวลานานส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่ต้องมีการรอคอย ซึ่งอาจจะเป็นการรอคอยที่จำเป็นหรือไม่จำเป็น การปรับปรุงจึงมุ่งเน้นไปที่การออกแบบกระบวนการผลิตขึ้นมาใหม่เพื่อลดเวลาที่เกิดขึ้นในการผลิต นอกจากนี้ยังมีงานระหว่างทำสูงถึง 4,967 กิโลกรัม ดังภาพ 3

ภาพ 3 ภาพกระบวนการสายธารคุณค่าของผลิตภัณฑ์กาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาว

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมในกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ของกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาว ตลอดโซ่อุปทานส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ไม่สร้างมูลค่า ตามแสดงในตาราง 1 นั้นหมายความว่า การปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงานควรมุ่งที่การลดเวลานำ ซึ่งจะช่วยให้รอบเวลาการผลิตรวมลดลงนั่นเอง เพื่อสร้างแนวทางในการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินไปสู่เป้าหมายโดยการกำหนดมาตรวัดสิน ได้แก่ ระดับสินค้าคงคลัง รอบเวลาผลิตรวม เวลานำรวม กำลังคนและการส่งมอบตรงเวลา จากนั้นทำการวาดแผนผังสายธารแห่งคุณค่าสถานะอนาคต

ตาราง 1 การวิเคราะห์เวลาเฉลี่ยและการจัดประเภทของกิจกรรมการผลิตกาแฟอินทรีย์

กิจกรรม	เวลา (ชั่วโมง)	ร้อยละ
VA	67.4	9.5
NNVA	24.5	3.5
NVA	618.8	87
รวม	710.7	100.00

3. การวิเคราะห์ความสูญเสียในกระบวนการไหลของการผลิตกาแฟอินทรีย์

3.1 สินค้าคงคลังที่ไม่จำเป็น จากการศึกษากระบวนการ พบว่า สินค้าคงคลังที่อยู่ในกระบวนการผลิตของกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาว มีจำนวนถึง 2,149 กิโลกรัม โดยเฉพาะกระบวนการระหว่างการทำสารกาแฟและการตากแห้งกาแฟกะลา ซึ่งต้องใช้บ่อหมักและลานตากบริเวณกว้างเพียงพอที่จะรองรับกาแฟกะลาหลังขัดเมือกจำนวน 450 กิโลกรัมในแต่ละวัน และอยู่ในกระบวนการนำกาแฟกะลาไปตากแห้ง 7 วัน รวมแล้วต้องจัดเตรียมพื้นที่ตากกาแฟกะลาหลังขัดเมือกจำนวน 3,150 กิโลกรัม นอกจากนี้ต้องจัดเก็บกาแฟกะลาแห้งในแต่ละวัน 233 กิโลกรัม ซึ่งจะต้องมีบริเวณกว้างพอที่จะจัดเก็บกาแฟกะลาแห้งหลังกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ อีก 466 กิโลกรัมต่อ 2 วัน รวมแล้วต้องมีพื้นที่จัดเก็บกาแฟกะลาแห้ง จำนวน 699 กิโลกรัม

ในส่วนการดำเนินงานของผู้รับช่วงการผลิตจะมีสินค้าคงคลังในจำนวน 2,818 กิโลกรัม ตลอดกระบวนการโดยจะมีสินค้าคงคลังจำนวนมากในขั้นตอนการรับกาแฟกะลาแห้ง เข้ามา เนื่องจากกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาวส่ง 2 สัปดาห์ต่อครั้ง และนำวัตถุดิบเข้ากระบวนการโดย

เฉลี่ย 380 กิโลกรัม ต่อวัน และใช้เวลาอบบรรจุ 2 วันจึงทำให้มีเมล็ดกาแฟคั่ว จำนวน 660 กิโลกรัม

3.2 การดำเนินงานที่ไม่เหมาะสม เกิดจากการขนส่งผลกาแฟสดออกจากสวนที่ล่าช้าจากระยะทางที่ไกล และไม่มีการรวมสินค้าในการขนส่งอันจะกระทบต่อกระบวนการถัดไป จนก่อให้เกิดงานระหว่างทำมากจนเกินไปจนต้องจัดเตรียมพื้นที่จัดเก็บสินค้าคงคลังที่ไม่จำเป็น และยังส่งผลต่อการที่จะต้องเพิ่มแรงงานที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากจะต้องมีจำนวนคนงานจำนวนมากเพื่อรองรับการไหลของมาของวัตถุดิบที่มาก แต่ในบางครั้งวัตถุดิบเข้ามาน้อยก็ทำให้เกิดการว่างงานหรือพนักงานมากเกินความจำเป็น นอกจากนี้ยังคงมีการจัดสายการผลิตที่ไม่มีความต่อเนื่อง เช่น ระหว่างกระบวนการตากแห้งกาแฟกะลาและการตรวจสอบคุณภาพสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องพักสินค้าจนกลายเป็นงานระหว่างทำคงคลัง (WIP inventory) จึงต้องจัดพื้นที่จัดเก็บสินค้าคงคลังอย่างแน่นนอน ในส่วนของผู้รับช่วงการผลิตมีการแยกกระบวนการออกจากกันซึ่งต้องใช้พนักงานคนละกลุ่มก่อให้เกิดการไหลไม่ต่อเนื่องในกระบวนการผลิต หรือเป็นกระบวนการไหลที่ไม่สมบูรณ์และยังก่อให้เกิดการใช้พนักงานที่มากเกินความจำเป็นอีกด้วย

3.3 การรอคอย เนื่องจากเป็นสินค้าทางการเกษตร จึงทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการเก็บเกี่ยวผลผลิตตลอดจนความสะดวกในการดำเนินงานต่ำ ส่งผลให้เกิดการรอคอยในกระบวนการผลิตสารกาแฟวิธีเปียกซึ่งในบางครั้งไม่มีผลกาแฟสดหรือมีปริมาณน้อยและในบางครั้งผลผลิตส่งเข้ากระบวนการมากเกินไปทำให้เกิดการเวลาว่าง (Idle Time) จึงต้องรอคอยในกระบวนการกะเทาะเปลือกผลกาแฟสด อีกประการหนึ่งคือกระบวนการตากแห้งกาแฟกะลา แต่หากสภาพภูมิอากาศไม่ได้ตามมาตรฐานก็จะทำให้ต้องใช้เวลามากขึ้นเพื่อลดความชื้นลง ซึ่งต้องใช้เวลาในกระบวนการมากขึ้นอันจะส่งผลต่อการรอคอยของกระบวนการถัดไป

ข้อสรุปโดยรวมของกระบวนการไหลของการผลิตกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาว คือ มีจัดสายการผลิตที่ไม่สมดุลหรือการแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละกระบวนการที่ทำให้กระบวนการไหลไม่ต่อเนื่องเนื่องจากการรอคอยวัตถุดิบที่ต้องผ่านมาในแต่ละขั้นตอนนั่นเอง

3.4 การเคลื่อนย้ายที่ไม่จำเป็น จากการผลิตพื้นที่เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาว จะพบการเคลื่อนย้ายที่ไม่จำเป็นมากในการปฏิบัติงานของพนักงาน เช่น การจัดเก็บเครื่องมือ

ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวที่ไม่ก่อให้เกิดคุณค่าทำให้เกิดเวลาในกระบวนการสูงขึ้น นอกจากนี้การทำงานซ้ำซ้อนจากการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบที่ต้องรอเข้าสู่กระบวนการผลิตถัดไปเนื่องจากพื้นที่จัดเก็บจำกัดแต่ต้องนำวัตถุดิบใหม่เข้าสู่กระบวนการ ทำให้ต้องขนย้ายวัตถุดิบส่วนที่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการออกไปก่อน นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวแล้วการเคลื่อนย้ายที่ไม่จำเป็นยังก่อให้เกิดความสูญเปล่าในการรอคอย ทำให้จำเป็นต้องกำหนดกระบวนการเพิ่มขึ้นตลอดจนการปรับปรุงการไหลอย่างต่อเนื่องของกระบวนการผลิต

3.5 การขนส่งที่ไม่จำเป็น การขนส่งที่ไม่จำเป็นเกิดขึ้นที่ระหว่างจุดการเก็บเกี่ยวผลผลิตและการทำสารกาแฟวิธีเปียก ซึ่งเป็นการขนส่งผลกาแฟสดออกจากไร่กาแฟมายังศูนย์รับผลกาแฟ วิธีการขนส่งจะใช้รถมอเตอร์ไซด์ขนออกมาครั้งละ 1 กระสอบ กระสอบละ 50 กิโลกรัม ซึ่งในหนึ่งวันต้องขนออกมาจากไร่แต่ละที่ของสมาชิกรวม 20 เที่ยว ทำให้เกิดการขนส่งวัสดุเป็นจำนวนมากเกินความจำเป็นและยังมีความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ อันจะทำให้เกิดการส่งวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการที่ไม่ทันเวลา อย่างไรก็ตามความสูญเปล่านี้ไม่สามารถปรับกระบวนการเพื่อลดความสูญเปล่าด้วยการปรับการวางผังโรงงานได้

สำหรับความสูญเปล่าจากการขนส่งที่ไม่จำเป็นในกระบวนการของผู้รับช่วงการผลิตจะเกิดขึ้นที่จุดการคั่วเมล็ดกาแฟ เป็นการแยกกระบวนการก่อนเข้าสู่กระบวนการบรรจุภัณฑ์ ทำให้สินค้าคงคลังที่อยู่ระหว่างการคั่วและการบรรจุเมล็ดกาแฟ 2 วัน โดยต้องขนส่งเมล็ดกาแฟจากโรงคั่วมายังจุดบรรจุภัณฑ์อยู่ห่างกันซึ่งหากลดระยะในส่วนนี้ลงได้จะทำให้รอบเวลาการผลิตลดลงได้ ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขจึงควรทำการวางผังโรงงานให้เหมาะสม

4. ผลการลดความสูญเปล่าในกระบวนการผลิต

ผลของการทดลองปฏิบัติการตามแผนกับสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาว บางรายสามารถลดเวลานำลงได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้จาก 17.2 วัน เหลือเพียงประมาณ 6 วัน โดยในช่วงทดลอง 3 เดือนแรกของการเก็บเกี่ยวสมาชิกกลุ่มบางรายสามารถลดเวลาได้เหลือเพียง 10 วัน จากนั้นค่อยปรับพฤติกรรมในการทำงานเพื่อจะสามารถลดเวลานำลงเหลือ 6 วันในช่วงต่อไป นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการลดความสูญเปล่าต่าง ๆ ได้แก่ สินค้าคงคลังที่ไม่จำเป็น พื้นที่จัดเก็บสินค้าคงคลังที่ไม่จำเป็น การรอคอย และการเคลื่อนย้ายที่ไม่จำเป็น แต่อย่างไรก็ตามการสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวคิดการ

ผลิตแบบลีนต่อบุคลากรในกระบวนการผลิตยังคงเป็นประเด็นในการปรับปรุงกระบวนการต่อไป

อภิปรายผล

บทความนี้นำเสนอผลการศึกษาคำปรึกษาการใช้แนวคิดการผลิต ลีน ในการปรับปรุงกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ของกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาว ด้วยการใช้โคเซ็น เป็นแนวคิดการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้กระบวนการดีขึ้นหรือการปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยมีกฎ 3 ข้อคือ การเลิก ลด และเปลี่ยน ทำให้ความสูญเปล่าลดลงด้วยการรวมให้เป็นการทำงานร่วมกัน หรือเลิกขั้นตอนที่เป็นส่วนเกินที่ไม่จำเป็นด้วยการเปลี่ยนแปลงการทำงาน ซึ่งจะเห็นว่าการปรับปรุงงานประจำไม่ใช่การสร้างกระบวนการของงานที่นอกเหนือจากงานประจำ แต่เป็นการลดความไม่จำเป็นด้วยการเปลี่ยนวิธีการทำงานและทำด้วยความตั้งใจ วิธีการปรับใช้เทคนิค โคเซ็น ในกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาว มีกระบวนการดังนี้ (Boppana & Damain, 2011)

1. การควบคุมคุณภาพและการบริหารคุณภาพทั้งระบบ (Quality control and Total quality management) โดยควบคุมกระบวนการเพื่อให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุดจนทำให้เกิดกระบวนการไหลอย่างต่อเนื่องในการผลิต

2. ระบบการผลิตแบบทันเวลาพอดี (Just in time production system : JIT) ในระบบการผลิตควรมีการบริหารสินค้าคงคลังและการจัดการคลังสินค้าเพื่อไม่ให้เกิดการชะงักในการผลิตรวมทั้งมีสินค้าป้อนเข้าสู่กระบวนการถัดไปไม่ทำให้เสียเวลาหรือเกิดความสูญเปล่าในการรอคอยนั่นเอง

3. การบำรุงรักษาทีผล (Total productive maintenance : TPM) เพื่อให้ไม่เกิดการหยุดการทำงานของเครื่องจักร จึงต้องมีการบำรุงรักษา แต่สำหรับกระบวนการของกลุ่มผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์บ้านขุนลาว ทักษะในการดูแลรักษาเครื่องจักรยังมีน้อย หรือเวลาในการซ่อมบำรุงเครื่องจักร (Change Over) สูงส่งผลกระทบต่อเวลาที่เครื่องจักรใช้งานได้ (Up time) ดังนั้นจึงความฝึกทักษะของพนักงานให้มีความสามารถในการบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ

4. ระบบข้อเสนอแนะ (Suggestion System) จากแผนผังสายธารแห่งคุณค่าสถานะปัจจุบันจะเห็นว่าการผลิต (Takt Time) ไม่สอดคล้องกับปริมาณสินค้าคงคลังสำเร็จรูป ดังนั้นเพื่อให้จังหวะการผลิตมีความสอดคล้องกับปริมาณการส่งมอบสินค้าให้แก่ลูกค้า

ควรจัดให้มีผู้ควบคุมการเบิกและจ่ายสินค้าคงคลังในแต่ละกระบวนการ

5. กิจกรรมกลุ่มย่อย (Small Group Activities) การพัฒนากระบวนการผลิตให้เป็นระบบการผลิตแบบลีน นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่จะอยู่ในกระบวนการต้องมีความรู้ความเข้าใจและยอมรับการทำงานภายใต้แนวคิดลีน โดยการให้พนักงานทุกคนทุกกระบวนการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการทำงานเพื่อเกิดความเข้าใจและปฏิบัติงานร่วมกันจนเป็นเนื้อเดียวกันอันจะส่งผลต่อจังหวะการผลิตในกระบวนการจนถึงการส่งมอบในแต่ละขั้นตอนการผลิต

จากแนวทางปฏิบัติเพื่อลดความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตกาแพนอินทรีย์ จะทำให้สามารถลดรอบเวลาการผลิตรวมลงได้รวมทั้งการลดงานระหว่างทำลงจากการผสมผสานขั้นตอนการทำงานร่วมกัน ซึ่งทางกลุ่มผู้ผลิตตั้งเป้าหมายในการลดงานระหว่างทำในกระบวนการลงร้อยละ 5 และจากการติดตามการปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานในช่วง 3 เดือนแรก พบว่า ใช้ระยะเวลาการดำเนินงานรวมเพียง 10 วัน จากเดิม 17.2 วัน นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการลดความสูญเปล่าต่าง ๆ ได้แก่ สินค้าคงคลังที่ไม่จำเป็น พื้นที่จัดเก็บสินค้าคงคลังที่ไม่จำเป็น การรอคอย และการเคลื่อนย้ายที่ไม่จำเป็น ทำให้

สมาชิกในกลุ่มผู้ผลิตมีความต้องการร่วมกันที่จะลดเวลาในกระบวนการผลิตอย่างจริงจัง ซึ่งต้องใช้เครื่องมืออื่น ๆ เช่น การจัดการ 5ส การใช้ระบบคัมบัง ในการเบิกจ่ายวัสดุ จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากงานวิจัยที่ได้เสนอในบทความนี้เป็น การเสนอการจัดทำต้นแบบการผลิตความสูญเปล่าเพื่อประเมินความสูญเปล่า หากทำการศึกษาต่อไปเฉพาะประเด็นความสูญเปล่าในกระบวนการผลิตควรพัฒนาแบบฟอร์มการวิเคราะห์ความสูญเปล่าที่เกิดขึ้นในแต่ละกระบวนการเพื่อวิเคราะห์แนวทางการลดหรือจัดความสูญเปล่าที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามการทดสอบการแก้ปัญหาเป็นการทดสอบเฉพาะในกระบวนการผลิตของกลุ่มเกษตรกรบ้านขุนลาวและผู้รับช่วงการผลิต ในการผลิตกาแพนอินทรีย์เท่านั้น หากจะนำไปปรับใช้กับธุรกิจแห่งอื่น ๆ อาจจะต้องมีการวิเคราะห์งานเพื่อกำหนดลักษณะของความสูญเปล่าในกระบวนการผลิตแต่ละประเภท จากข้อจำกัดในกระบวนการของกรณีศึกษาที่มีไม่มากขั้นตอนการทำงานไม่ซับซ้อนจึงไม่เหมาะสมสำหรับธุรกิจที่มีขนาดใหญ่

รายการอ้างอิง

- Berg, B.L., & Lune, H. (2012). *Qualitative research methods for the social sciences*. 8th ed. New York, NY : Pearson Education.
- Boppana, V.C., & George, D. (2011). "Improvement of Manufacturing Operations at a Pharmaceutical Company : A lean manufacturing approach," *Journal of Manufacturing Technology Management*. 23(1) : 56-75.
- Creswell, J.W. (2013). *Qualitative Inquiry and Research Design : Choosing among Five Approaches*. 3rd ed. Thousand Oakes, CA : SAGE.
- George, M.L., Rowlands, D.T., Price, M. & Maxey, J. (2005). *Lean Six Sigma Pocket Toolbook*. New York, NY : McGraw-Hill.
- Hines, P., & Rich, N. (1997). "The Seven Value Stream Mapping Tools," *International Journal of Operation and Production Management*. 17(1) : 46-64.
- LeCompte, M.D., & Schensul, J.J. (1999). *Essential Ethnographic Methods : Observation, Interview, and Questionnaires*. Walnut Creek, CA : Alta Mira Press.
- Lewis, M.A. (2000). "Lean Production and Sustainable Competitive Advantage," *International Journal of Operations & Production Management*. 20(8) : 959-978.
- Maxwell, J.A. (2013). *Qualitative research design: An interactive approach*. 3rd ed. Thousand Oaks, CA : SAGE.
- Monden, Y. (1993). *Toyota Production System : An integrated approach to Just-In-Time*. 2nd ed. Norcross, GA : Industrial Engineering and Management Press.

-
- Ohno, T. (2002). **Toyota Production System : Beyond large-scale Production**. Portland, OR : Productivity Press.
- Russell, R.S., & Taylor, B.W. (2003). **Operation Management**. 4th ed. Upper Saddle River, NJ : Prentice-Hall.
- Womack, J.P., & Jones, D.T. (2002). **Lean Thinking : Banish Waste and Create Wealth in Your Corporation**. 2nd ed. New York, NY : Free Press.
- Yang, T.M. (2007). "Application of Hoshin Kanri for Productivity Improvement in a Semiconductor Manufacturing Company," **Journal of Manufacturing Technology Management**. 18(6) : 761-775.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ของนักศึกษาสาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยเทคนิคการสอนแบบ Jigsaw
The Development of Learning Achievement Using Jigsaw Technique on Administration
of Thai Bureaucracy for the First Year Students, Public Administration Program,
Thepsatri Rajabhat University

ชัยวัฒน์ มัจฉาธิคุณ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์
เรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดินโดยใช้เทคนิคการสอน
แบบ Jigsaw กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ
นักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 1
ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา รหัส 2208104 ระบบบริหาร
ราชการไทย กลุ่มที่ 1 ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา
2558 จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดิน และแบบประเมินความพึงพอใจของ
นักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ
Jigsaw สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test for Dependent Sample
ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
หลังได้รับการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw สูง
กว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และนักศึกษามี
ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw อยู่ใน
ระดับมาก

ABSTRACT

The purpose of this research was to study
learning achievement of teaching : administration
of Thai bureaucracy using jigsaw technique.
The subjects of this study were 48 first-year
students who were majoring in public
administration and studying in Thai Public
Administration subject in second semester of the
2015 academic year. The research instruments
were: 1) an achievement test 2) evaluation form

to assess learners' satisfaction towards the
teaching by jigsaw technique. Data were analyzed
by using mean, standard deviation and t-test for
Dependent Sample.

The results from this study found that:

1. Learning achievement of students
taught with jigsaw technique was statistically
higher than before being provided at .01 level of
significance.
2. The satisfaction assessment showed
that the sample group had a high level of
satisfaction.

คำสำคัญ : เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw,
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจ

Keywords : jigsaw technique, learning achievement
and satisfaction

บทนำ

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตได้กำหนดให้
นักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ต้องเรียนรายวิชา
ระบบบริหารราชการไทย เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับ
ความเป็นมาของการบริหารราชการ วิวัฒนาการของ
การบริหารราชการ และการจัดระเบียบบริหารราชการไทย
ในปัจจุบัน จากสภาพการเรียนการสอนที่ผ่านมา พบว่า
หัวข้อระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เป็นประเด็น
ที่นักศึกษาประสบปัญหาในการทำความเข้าใจ เนื่องจาก
เนื้อหาค่อนข้างมาก และมีสาระเกี่ยวกับเรื่องทางกฎหมาย
ระเบียบข้อบังคับต่างๆเป็นจำนวนมากซึ่งแตกต่างกันตาม
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินในแต่ละระดับ

* อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

อีกทั้งระเบียบในการบริหารราชการมีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา หากนักศึกษาขาดการติดตามข่าวสารบ้านเมือง ก็จะทำให้เกิดความสับสนและความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกับนักศึกษาไม่กล้าซักถามเมื่อมีข้อสงสัย เนื่องจากเกรงว่าจะต้องใช้เวลาเรียนนานขึ้น ส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แม้จะมีจำนวนนักศึกษาที่สอบผ่าน แต่ก็มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

จากสภาพปัญหาการเรียนการสอนดังกล่าว รูปแบบการสอนที่อาศัยการบรรยายหรืออภิปรายโดยผู้สอนเป็นหลักนั้น อาจจะไม่สามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การปรับลักษณะการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และกระตุ้นความร่วมมือในการเรียนนั้นมีหลากหลายวิธีการ ซึ่งการสอนแบบ Jigsaw นั้นก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เสนอโดย Aronson (1978) ซึ่งเน้นการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ นักศึกษาแต่ละคนจะได้ศึกษาเพียงบางส่วนหรือหัวข้อย่อยของเนื้อหาทั้งหมด โดยสามารถทำการศึกษาจากเอกสาร ใบงาน กิจกรรม หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งนี้ นักศึกษาจะทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อนที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาหัวข้อย่อยเดียวกัน จากนั้นก็จะกลับไปอธิบายหรือสอนเพื่อนสมาชิกในกลุ่มพื้นฐานของตนอีกทีหนึ่ง ดังแนวคิดของการต่อภาพนั่นเอง (รัชนี้ ทาเหล็ก. 2556 : 3) กล่าวคือ สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น แต่ต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคน ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการนำเทคนิคการสอนแบบ Jigsaw มาทดลองปรับใช้ เพื่อเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมขาดความสนใจ เพื่อช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ ก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดินโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดินในครั้งนี้

ใช้แผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design รายละเอียดตามตาราง 1

ตาราง 1 แผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแผนแบบการวิจัย

E แทน กลุ่มทดลอง (Experimental group)

X แทน การจัดการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw

T₁ แทน การสอบก่อนเรียน

T₂ แทน การสอบหลังเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา รหัส 2208104 ระบบบริหารราชการไทย กลุ่มที่ 1 ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 48 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อนเรียนและหลังเรียน) เรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องในรายวิชา ระบบบริหารราชการไทย เรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534

1.2 สร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งมีลักษณะเป็นปรนัย จำนวน 40 ข้อ

1.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความสอดคล้องด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) ผลของการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญพบว่าแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1

1.4 นำข้อสอบทั้งหมดไปสุ่มเป็นแบบทดสอบคู่ขนาน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย ฉบับละ 20 ข้อ หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ผลปรากฏว่าแบบทดสอบฉบับที่ 1 มีค่า p ระหว่าง 0.33–0.76 และมีค่า r ระหว่าง 0.40–0.83 แบบทดสอบฉบับที่ 2 ปรากฏว่ามีค่า p ระหว่าง 0.35–0.79 และมีค่า r ระหว่าง 0.38–0.89 แสดงให้เห็นว่าแบบทดสอบคู่ขนานมีค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกใกล้เคียงกัน

1.5 นำแบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์แล้วไปใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อนำไปเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อไป

2. แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw เรื่อง ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ พัฒนาโดยการนำข้อคำถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ และการประเมินที่ถูกต้อง จากนั้นนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีขั้นตอนดังนี้ 1) ทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน 2) ดำเนินการปรับใช้เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 9 ชั่วโมง เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยคือเรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 อันประกอบด้วยระเบียบบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น 3) เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนแล้ว กำหนดให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดที่ 2 4) ความพึงพอใจของนักศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ค่าสถิติ t-test for Dependent Sample

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการสอนโดยเทคนิคการสอนแบบ Jigsaw ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยเทคนิคการสอนแบบ Jigsaw สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ตาราง 2 แสดงความก้าวหน้าในการจัดการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw โดยใช้วิธีการของ พิซิต ฤทธิ์จรูญ (2547 : 78)

	ก่อนเรียน (N=48)	หลังเรียน (N=48)
รวมคะแนนทดสอบ	414	795
คะแนนเฉลี่ย	8.63	16.56
ค่าร้อยละของความก้าวหน้า	$16.56 - 8.63 \times 100 = 39.65$ 20	

จากตาราง 2 อธิบายได้ดังนี้คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw ปรากฏว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน คิดเป็นร้อยละ 39.65 ซึ่งเกิน 25 % แสดงว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียน

คะแนน	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ค่า t (t-test)
ก่อนเรียน	48	20	8.63	1.712	46.830*
หลังเรียน	48	20	16.56	1.817	

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาหลังเรียน จากการใช้เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw เรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.56 สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.63 และเมื่อทำการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ t พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้โดยเทคนิคการสอนแบบ Jigsaw

ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การสอนแบบ Jigsaw ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและชัดเจน	4.23	0.52	มาก
2. การสอนแบบ Jigsaw ทำให้พัฒนาความคิด วิเคราะห์	4.00	0.62	มาก
3. การสอนแบบ Jigsaw ส่งเสริมการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	4.42	0.50	มาก
4. การสอนแบบ Jigsaw ทำให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน	4.27	0.45	มาก
5. บรรยากาศของการสอนแบบ Jigsaw ไม่เคร่งเครียด	4.08	0.50	มาก
6. ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้	3.98	0.39	มาก
7. การแบ่งกลุ่ม และจำนวนสมาชิกแต่ละกลุ่ม	4.25	0.44	มาก
8. การมอบหมายงาน/ใบงาน ให้ปฏิบัติ	4.15	0.55	มาก
9. การสรุปองค์ความรู้ร่วมกันของกลุ่ม	4.15	0.50	มาก
10. การถ่ายโอนความรู้ไปใช้ในรายวิชาอื่นๆ	3.90	0.47	มาก
รวม	4.14	0.26	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิคการสอนแบบ Jigsaw โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การสอนแบบ Jigsaw ช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.42$) รองลงมา คือ การสอนแบบ Jigsaw ทำให้เห็นความสำคัญของการรับผิดชอบร่วมกัน ($\bar{x} = 4.27$) ในขณะที่การถ่ายโอนความรู้ไปใช้ในรายวิชาอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.90$)

จากผลของการวิจัยจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น โดยมีอัตราความก้าวหน้าของการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนมาก อีกทั้งการสอนแบบ Jigsaw ยังช่วยส่งเสริมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน ตลอดจน

การตระหนักถึงความรับผิดชอบในการเรียนรู้ทั้งของตนเองและของกลุ่ม จึงสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนเรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดินครั้งต่อไปได้

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 โดยเทคนิคการสอนแบบ Jigsaw สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

จากการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่าคุณภาพก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยเรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ภายหลังจากจัดการเรียนรู้โดยเทคนิคการสอนแบบ Jigsaw สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 25 % แสดงว่านักศึกษาเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และเมื่อทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ค่าสถิติ t-test ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภายหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยเทคนิคการสอนแบบ Jigsaw สูงกว่าก่อนได้รับการสอนแบบ Jigsaw อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

ทั้งนี้เนื่องจากว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw นั้น จะเป็นการแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อย่อย และกระจายให้นักศึกษาได้แบ่งกันไปศึกษาค้นคว้าในสาระสำคัญของประเด็นที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นจึงนำมาสรุปและอธิบายร่วมกันในกลุ่ม ซึ่งเป็นการแบ่งภาระในการเรียนที่จากเดิมต้องเรียนรู้ด้วยตนเองในทุกหัวข้อ เปลี่ยนเป็นการร่วมมือ แบ่งปัน และแลกเปลี่ยนความรู้ในแต่ละส่วนซึ่งกันและกัน อันตรงกับแนวคิดของ Aronson (1978) ที่เสนอว่า การสอนแบบ Jigsaw นั้น จะเน้นการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ นักศึกษาแต่ละคนจะได้ศึกษาเพียงบางส่วนหรือหัวข้อย่อยของเนื้อหาทั้งหมด ทั้งนี้ นักศึกษาจะทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อนที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาหัวข้อย่อยเดียวกัน จากนั้นก็จะกลับไปอธิบายหรือสอนเพื่อนสมาชิกในกลุ่มพื้นฐานของตนอีกทีหนึ่ง

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผลการศึกษาค้นคว้าความพึงพอใจของนักศึกษาที่เห็นว่า การสอนแบบ Jigsaw ช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย = 4.42) และยังทำให้เห็นความสำคัญของการรับผิดชอบร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย = 4.27) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมลธิรา มีทรัพย์ (2547) และศิริ ถีอาสนา (2553) ที่เห็นตรงกันว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย จะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการร่วมกันคิด ร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน

ในขณะที่ด้านบรรยากาศของการเรียนโดยการสอนแบบ Jigsaw นั้น นักศึกษาส่วนมากเห็นว่าไม่เคร่งเครียดจนเกินไป (ค่าเฉลี่ย = 4.08) และจากการสังเกตระหว่างจัดการเรียนรู้พบว่า นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการอธิบาย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสรุปความรู้ร่วมกันในกลุ่มของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสิษฐศรี เพ็งนุ้ม (2551) ที่ศึกษาการใช้วิธีสอนแบบจิ๊กซอว์กับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ซึ่งพบว่า นักศึกษาจะมีสนุกกับบทเรียน ไม่เคร่งเครียด และทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และคล้ายกับงานวิจัยของ ลออ โพธิ์ภิรมย์ (2549) ที่ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชากฎหมายธุรกิจ ด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Jigsaw โดยพบว่า นักศึกษามีความสนใจและมีความสุขสนุกสนานในขณะที่เรียน มีความกระตือรือร้นภายในกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งการอภิปรายและการตอบคำถามเพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ ประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จึงช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

ของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 โดยเทคนิคการสอนแบบ Jigsaw เพิ่มขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยเทคนิคการสอนรูปแบบต่าง ๆ ควรจัดทำเป็นแบบทดสอบคู่ขนาน เพื่อให้ผลการเรียนรู้นั้น เป็นผลมาจากตัวนวัตกรรมหรือรูปแบบการสอนอย่างแท้จริง

2. การจัดการเรียนรู้แบบ Jigsaw ในช่วงแรก นักศึกษาบางส่วนยังขาดความมั่นใจในการอธิบายสาระในส่วนของตนให้กับเพื่อน ดังนั้นผู้สอนจะต้องให้กำลังใจ หรือสิ่งเสริมแรงในระยะแรก และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของนักศึกษาทุกคนในการเรียนการสอน

3. ควรทำการวิจัยในเชิงเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการประยุกต์ใช้กิจกรรมการเรียนแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่น ๆ อาทิ กิจกรรมเล่าเรื่องรอบวง (Round Robin) การเรียนการสอนแบบ TGT (Team Game Tournament) หรือการจัดการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน (Project-Based Learning) เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2547). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ : ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- มลธิรา มีทรัพย์. (2547). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิธีสอนวิชาวิทยาศาสตร์ 5 ของนักเรียนชั้น ปวส. 2 วิทยาลัยการอาชีพบางสะพานที่ได้รับการสอนโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ(เทคนิคการสอนแบบ Jigsaw) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546. ประจวบคีรีขันธ์ : วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน.
- รัชณี ทาเหล็ก. (2556). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง เส้นขนาน ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ละออ โพธิ์ภิรมย์. (2549). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชา กฎหมายธุรกิจ ด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Jigsaw. ราชบุรี : คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี.
- วิสิษฐศรี เพ็งนุ้ม. (2551). ผลการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบจิ๊กซอว์. พิษณุโลก : วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีฟูทชินราช.
- ศิริ ถืออาสา. (2553). การใช้วิธีสอนแบบจิ๊กซอว์ เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ เรื่อง มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา รายวิชาการบริหารจัดการในห้องเรียนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Aronson, E. and others. (1978). *The Jigsaw Classroom*. CA. London : Sage.

แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

Guidelines for the Educational Institute Administration of Student Development Activities in Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4

สาคร มหาหิงค์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 2) ศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 181 คน และครูที่เป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาจำนวน 181 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 362 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย 1) สภาพปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการควบคุม ด้านการจัดองค์การ และด้านการนำองค์การตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา พบว่า 1) ควรมีการจัดทำแผนโครงการ ควรจัดสรรงบประมาณ ควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ แผนงาน โครงการ ความต้องการของผู้เรียนที่เป็นรูปธรรม 2) ควรนิเทศติดตามการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นระบบโดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการประเมินกิจกรรม ควรมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อนำไปพัฒนา 3) ควรเปิดโอกาสให้ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรม ควรประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำในการสร้างความเข้าใจความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรประสานงาน ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานอื่น

ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เผยแพร่ และแสดงผลงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aimed 1) to investigate the problem situation of the educational institute administration of student development activities in Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 2) to explore the guidelines for the educational institute administration of student development activities of Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4. The population included 181 educational administrators and teachers who were responsible for the student development activities of the educational institutions. The total population was 362 persons. The purposive population was used for this study and the research instrument was a rating scale questionnaire with a reliability of 0.95. The data description tools used was percentage, mean, and standard deviation.

The results showed that: The general problem situation was at a good level sorting by an average from most to least level that included planning, controlling, organization management, and organization leading respectively. The guideline for the educational institute administration of student development activities: 1) should have the arrangement for plans, projects, budgets, and student development activities related to vision, plan, project, and student needs based on concrete result.

* ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2) should have orientation, monitor, and administration of student development activities systematically. In addition, the participation from all sectors for the activity evaluation should have a report of organizing student development activities for further development. 3) should provide the opportunity to teachers to role in the activity arrangement and should corporate with parents, community, public and private sectors to participate in the activities. 4) the institute administrators should have a leadership to make an understanding and awareness on role and responsibility of organizing student development activities. It should corporate, promote, publicize, share and learn with others in both public and private sectors to present and show the results of student development activities of the educational institutes.

คำสำคัญ : การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน,
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

Keywords : Management of student
Development activities,
Student development activities

บทนำ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียน ได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญาอารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็น ผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้าง จิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการ ตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรม พัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติจากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ อันได้แก่ ความสามารถในการ สื่อสาร ความสามารถในการคิด การพัฒนาองค์กรรวมของ ความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบ วินัย และมีคุณภาพ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการ

ทำประโยชน์เพื่อสังคมและประเทศชาติ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : 2- 3)

จากการถอดบทเรียนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนัก วิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2555 : 263) ได้ให้ ข้อเสนอแนะไว้ว่าการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นเป็นการ เรียนรู้ควบคู่การพัฒนาตนเองของผู้เรียนสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่หลากหลายที่เน้น ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและเรียนผ่านประสบการณ์ เป็นการ เสริมสร้างคุณลักษณะนิสัยที่ดี ควรรวบรวมแนวทางการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ที่สามารถ เป็นแบบอย่างให้แก่ครูที่รับผิดชอบ โดยจัดกิจกรรม ที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละระดับ และให้มีหลากหลาย ยิ่งขึ้น ควรมีการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยสร้าง ความเข้าใจให้แก่ครูและการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตาม ศักยภาพ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนสร้างเครือข่าย ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน องค์กรในท้องถิ่นภาครัฐ และ ภาคเอกชนเพื่อเป็นการช่วยเหลือทางวิชาการ และช่วย ต่อยอดพัฒนาการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการ ดำรงชีวิต สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการและเสริมสร้างรายได้ และนำไปสู่การประกอบอาชีพ การส่งเสริมความเข้มแข็ง ด้านสังคม การเสริมสร้างความสามารถเฉพาะด้าน การเสริมสร้างความมีระเบียบวินัย และการพัฒนาเด็กและ เยาวชนให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคม โดยจัดกิจกรรม ทั้งรายกลุ่มและรายบุคคลตามความต้องการ ความสนใจ และความสมัครใจของผู้เรียน ครูหรือผู้รับผิดชอบกิจกรรม ควรจัดกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ หลากหลายรูปแบบ น่าสนใจ เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง ด้านการจัดองค์การ ประเมินผล การสะท้อนคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดองค์ความรู้ใหม่ และเป็นกิจกรรมที่ต่อยอดขยายผล จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง ตลอดจนมีการวางแผน จัดการทรัพยากร การเตรียมกิจกรรม มีการกระตุ้นให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทำงานให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ตลอดจนมีการควบคุม ติดตามผลการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิด การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สำหรับปัญหาและอุปสรรคการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2555 : 2) และจากแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4. 2559 : 16-17) พบว่า ครูขาดความชัดเจนในวิธีการแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูให้ความสำคัญกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนน้อยมาก สถานศึกษาบางแห่งขาดครูที่รับผิดชอบ ขาดผู้รู้และปฏิบัติจริงในระดับสถานศึกษา ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ ขาดทักษะการจัดกิจกรรมและไม่สามารถบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ ได้ ขาดตัวอย่างและแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละกิจกรรมย่อยอย่างเป็นรูปธรรม และจากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ มีความต้องการพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ จัดอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางหรือกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้แก่ครูโดยตรง จัดทำตัวอย่างรูปแบบ แนวทางการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถเป็นแบบอย่างแก่ครูในสถานศึกษาต่าง ๆ นำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาต่อไป

จากความเป็นมา ความสำคัญ และปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในประเด็นแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามหลักกระบวนการการบริหารแบบ POLC ในภารกิจการบริหาร 4 ด้าน (สาคร สุขศรีวงศ์. 2552 : 94) ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำองค์การ และการควบคุม โดยผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะนำไปสู่การพัฒนา หรือหาแนวทางสร้างความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้อง ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่บริหารจัดการสถานศึกษา และครู ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ยังไม่มี ความเข้าใจ ชัดเจน ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง พร้อมทั้งนำไปปฏิบัติได้ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางประกอบการวางแผน การจัดองค์การ การนำองค์การ และการควบคุม นิเทศ ติดตาม กำกับ การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพ จนสามารถนำไปสู่ประสิทธิผลสูงสุด ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ประชากรในสถานศึกษาของรัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 181 แห่ง จำนวน 362 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 181 คน และครูที่เป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาจำนวน 181 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 362 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 45)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 สอบถามแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นคำถามแบบปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำ

แบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือถึงประธานกลุ่มโรงเรียน จำนวน 16 กลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่รับผิดชอบงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาภายในกลุ่ม และเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามจากประธานกลุ่มโรงเรียนจำนวน 16 กลุ่มโรงเรียนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 362 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดทฤษฎี การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จากแหล่งข้อมูลเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างเดือนมกราคม 2559 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2559 รวมระยะเวลา 2 เดือน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ระหว่างเดือนมีนาคม 2559 ถึง เดือนเมษายน 2559 รวมระยะเวลา 2 เดือน

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยแจกแจงเป็นค่าความถี่ และค่าร้อยละ ประกอบการบรรยายระหว่างเดือนพฤษภาคม 2559 ถึง เดือนมิถุนายน 2559 รวมระยะเวลา 2 เดือน

สรุปผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตามภารกิจการบริหารทั้ง 4 ด้าน (POLC) โดยสภาพปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ

ด้านการวางแผน ด้านการควบคุม ด้านการจัดองค์การ และด้านการนำองค์การตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการควบคุม ด้านการจัดองค์การ และด้านการนำองค์การตามลำดับ มีดังนี้ 1) ด้านการวางแผน ควรมีการจัดทำแผน โครงการ ควรจัดสรรงบประมาณ ควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ แผนงาน โครงการ ความต้องการของผู้เรียนที่เป็นรูปธรรม 2) ด้านการควบคุม ควรนิเทศ ติดตาม การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นระบบโดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการประเมินกิจกรรม ควรมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อนำไปพัฒนา 3) ด้านการจัดองค์การ ควรเปิดโอกาสให้ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรม ควรประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 4) ด้านการนำองค์การ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำในการสร้างความเข้าใจความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรประสานงาน ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เผยแพร่ และแสดงผลงาน เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 ตามภารกิจการบริหารทั้ง 4 ด้าน (POLC) มีประเด็นเพื่อการอภิปรายผลจากข้อค้นพบใหม่ที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1. ด้านการวางแผน จากผลการศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายข้อ พบว่าแนวทางการพัฒนามากที่สุด คือ ด้านการวางแผนโดย เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ควรมีการจัดทำแผน โครงการ จัดสรรงบประมาณ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ แผนงาน โครงการ ความต้องการของผู้เรียนที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลักในการกำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติ รวมถึงการมอบหมายภารกิจให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา เพราะแผนถือเป็นกรอบแนวทางในการทำงานทุกอย่างต้องมีการวางแผน และการมีแผนที่ทำให้

การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างราบรื่น และประสบผลสำเร็จโดย สอดคล้องกับ อรรถธรรม ธนะราช (2550 : 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนปฏิบัติการไว้ว่า การมีแผนเปรียบเสมือนเครื่องมือของผู้บริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางและเป้าหมาย เพื่อการพัฒนาองค์กร และนำมาเป็นกรอบชี้แนะการปฏิบัติงาน แผนปฏิบัติการอาจเป็นแนวทางดำเนินงานทั้งในระดับกว้าง และในระดับองค์กร ซึ่งมีความสำคัญต่อการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ ให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ แผนปฏิบัติการเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการบริหารงานทุกชนิดจะทำให้ประหยัดทั้งการเงิน เวลา บุคลากรรวมถึงพลังงาน ความสามารถ และศักยภาพ และยังทำให้การทำงานของบุคลากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายขององค์กร เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้บริหารทราบว่า จะทำอะไร ทำอย่างไร ใช้ปัจจัยชนิดใดบ้างช่วยให้ผู้บริหารปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างมั่นใจ ช่วยให้บุคลากรทุกระดับชั้นในองค์กร หรือหน่วยงานได้เข้าถึงภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัด รวมทั้งวิธีการปฏิบัติภารกิจให้ประสบผลสำเร็จ โดยไม่ซ้ำซ้อน กับภาระหน้าที่อื่น ๆ ภายในองค์กรเดียวกัน ช่วยให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานเป็นไปได้อย่างขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัชฎาพร โชคสงวนทรัพย์ (2551 : 85-90) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในสถานศึกษาพบว่าด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาจากสภาพปัญหาที่สอดคล้องกับแนวทางจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ แผนงาน โครงการ ความต้องการของนักเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการกำหนดแนวทางไว้ในแผนงานบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2552 : 6) กล่าวว่า สถานศึกษาจำเป็นต้องทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่าโลก และสังคมรอบ ๆ จะเปลี่ยนแปลงอย่างไร และสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ภาครัฐ ภาคธุรกิจในชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษาแสดงความประสงค์อันสูงส่ง หรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็น

สถาบันพัฒนาผู้เรียนมีพันธกิจ หรือภาระหน้าที่ร่วมกัน ในการกำหนดหลักที่สำคัญ ๆ ของสถานศึกษาพร้อม เป้าหมาย แผนปฏิบัติการและติดตามผล ตลอดจนจัดทำ รายงานแจ้งสาธารณชนและส่งผลย้อนกลับให้สถานศึกษา ปฏิบัติงานที่เหมาะสมตามหลักสูตรของสถานศึกษา และมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ ที่กำหนดไว้ต่อไป และจากผลการวิจัยพบว่าปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คติ ปรึษา (2550 : 15) ที่ได้ วิจัยเรื่องการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถาบัน อาชีวศึกษาจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในด้านที่มีการปฏิบัติต่ำกว่า กิจกรรมอื่นซึ่งควรได้รับการพัฒนาคือ การสนับสนุน งบประมาณอย่างเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน

2. ด้านการควบคุม จากสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ควรนิเทศ ติดตาม การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นระบบ โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการประเมินกิจกรรม ควรมี การรายงานผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อนำไปพัฒนา เนื่องมาจากการขาดการติดตาม ประเมินผลการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ซึ่งบุคลากรไม่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ทำให้ ไม่มีการพัฒนา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรนาฏ สิทธิฤทธิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 1 พบว่า สภาพการบริหาร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญคือ บุคลากรไม่เห็น ความสำคัญของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับ อรุณี อินทรปัญญา (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัด นนทบุรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อ เกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ ขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการ พัฒนากิจกรรม และการนิเทศติดตามการประเมินผล การจัดกิจกรรมนอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรองแก้ว จันทร์เกตุ (2548) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและ ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของรัฐ จังหวัดปทุมธานี พบว่า การจัดหลักสูตรสถานศึกษา เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรให้คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วม และมีการ

กำหนดให้มีกรณีพิเศษ ติดตามผล และประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการจัดองค์การจากสภาพปัญหาและแนวทาง การพัฒนา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าควรเปิดโอกาสให้ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรม ควรประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาไม่กระตือรือร้น และบำรุงขวัญให้บุคลากรมีความตั้งใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่สร้างความเข้าใจถึงความสำคัญที่ทุกคนต้องมีบทบาท ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแก่ทุกฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษา ขาดการประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดาริน สุทธิสะอาด (2547) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมแนวนว และกิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจตามความสนใจของผู้เรียน ปัญหาที่พบ ได้แก่ ผู้ปกครองและชุมชน ไม่มีส่วนร่วมขาดการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญกิจกรรมแนวนวไม่หลากหลาย วิธีปฏิบัติ สถานที่จัดกิจกรรมไม่เหมาะสม ขาดแหล่งเรียนรู้ ครูได้รับการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถน้อย และไม่ต่อเนื่อง

4. ด้านการนำองค์การ จากสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำในการสร้างความเข้าใจความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรประสานงาน ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการจัด เผยแพร่ แสดงผลงาน เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามบทบาทของตนเองอย่างต่อเนื่องในการกำหนดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา จัดโครงสร้างองค์การในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างชัดเจน ชี้แจงทำความเข้าใจและสร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความเชี่ยวชาญและมีความทันสมัย ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสถานการณ์ปัจจุบัน สร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมืออันดีระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน

องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานที่ประสบความสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 : 256-257) จากการถอดบทเรียนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ว่าต้องมีความคิดระดับสากล ปฏิบัติการระดับท้องถิ่น คือเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงในหลาย ๆ มิติ ซึ่งเป็นประเด็นสากล แต่สามารถดำเนินงานได้ในระดับท้องถิ่น ครู หรือผู้รับผิดชอบจะมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเห็นประเด็นดังกล่าวในช่วงการพูดคุยสะท้อนคิด มีการเรียนรู้จากชีวิตจริง การทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ จะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติ และได้เรียนรู้ความแตกต่างในสังคม มีการเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้หลักในขณะที่ทำเนิกรกิจกรรม นักเรียนจะมีโอกาสนำความรู้จากในห้องเรียนการยกย่องชมเชยนักเรียนทุกคน นำเสนอผลการเรียนรู้หรือผลการปฏิบัติงานให้บุคคลอื่นรับทราบและเข้าใจวิธีการต่าง ๆ การนำเสนอด้วยวาจา การนำเสนอด้วยภาพ การจัดนิทรรศการ การเขียนรายงาน และการขยายผลงานเดิมให้มีจำนวนกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น เพิ่มประเด็นหรือกิจกรรมให้มากขึ้น หรือขยายไปสู่สถานศึกษา หรือชุมชนอื่นๆสอดคล้องกับการศึกษาของ ชัชฎาพร โชคสงวนทรัพย์ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอทองผาภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยด้านการนำองค์การสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนา การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา พบว่า ควรจัดเวทีให้ผู้เรียนได้แสดงหรือนำเสนอเผยแพร่ผลงาน ควรมีการประสานงานการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกสถานศึกษา กระตือรือร้นและบำรุงขวัญบุคลากร มีการจัดประชุมผู้ปกครองเป็นประจำทุกภาคเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง และมีการส่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ผู้ปกครองรับทราบเป็นระยะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

โดยกำหนดนโยบาย วางแผน จากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วม สนับสนุนด้านงบประมาณ รวมทั้งนิเทศ ติดตาม รายงานผล เพื่อพัฒนาอย่างเป็นระบบ และยั่งยืนให้เห็นความสำคัญ และเกิดความตระหนัก ส่งเสริมระบบเครือข่าย จากผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาร่วมพัฒนาให้อึดต่อ สภาพและบริบทการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในสถานศึกษา

2. หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานในระดับสูง ควรใช้สารสนเทศเกี่ยวกับแนวทางการบริหารกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่ค้นพบนี้ ไปเป็น ข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดเป็นสถานศึกษาตัวอย่าง เพื่อขยายผลการบริหารสถานศึกษาในเชิงปฏิบัติต่อไป

3. หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานในระดับสูง ควรใช้สารสนเทศเกี่ยวกับแนวทางการบริหารกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่ค้นพบนี้ไปเป็น ข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย และขยายผลใน เชิงปฏิบัติไปยังสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วไป ให้เป็นไปตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รายการอ้างอิง

- กรองแก้ว จันทร์เกตุ. (2548). **สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาศึกษาของรัฐ จังหวัด พทุมธานี**. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คติ ปรีชา. (2550). **การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถาบันอาชีวศึกษาจังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การ บริหารการศึกษา). ลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ชัชฎาพร โชคสงวนทรัพย์. (2551). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน**. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโท สาขาจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดาริน สุทธิสะอาด. (2553). **ปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.
- วรรณภา สิทธิฤทธิ. (2550). **การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2552). **การจัดการ : จากมุมมองนักบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : จี.พี.ไซเบอร์พริ้นท์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2559). **แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559**. ขอนแก่น : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2555). **การถอดบทเรียนการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

ซึ่งได้กำหนดแนวนโยบาย โดยส่งเสริม สนับสนุนให้มีการดำเนินการตามกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถ พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาศักยภาพและความสามารถ ต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเป็นพลังสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยและพัฒนาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษาอื่น ๆ

2. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพการบริหาร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รวมถึงจากหน่วยงาน ทางการศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นการยืนยันข้อค้นพบจาก การวิจัยนี้ ไปกำหนดข้อค้นพบที่จะได้จากองค์ความรู้ใหม่ ต่อไป

3. ควรมีการทำวิจัยการบริหารกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนในสถานศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล องค์กรใน ชุมชน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น นักพัฒนา ผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งชุมชนในเขตบริการของสถานศึกษา

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- อรรวรรณ ณะราช. (2550). **การบริหารเรือนนอนโรงเรียนในสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ เขตการศึกษา 8**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- อรุณี อินทรปัญญา. (2548). **ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ
ของคุรุสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Teachers' Expectations about Administrators' Characteristics in the Secondary
Educational Service Area Office 26 According to Professional Standard of the Teacher
Council, Buriram Rajabhat University

ยุพยงค์ สุรักษา*
รพีพรรณ พงษ์อินทร์วงศ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 317 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 3 ตอน มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t-test) และ one-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน คุณลักษณะตามมาตรฐานการปฏิบัติตน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะตาม มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2) การเปรียบเทียบความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา จำแนกตามเพศ โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนก ตามขนาดโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the expectations of teachers about administrators' characteristics according to the professional standards of the Teacher Council.

The participants were classified by gender, working experience, and school size. The sample of this study were 317 teachers selected through the table of Krejcie and Morgan, and proportional stratified random Sampling. The research instrument was a 3-part questionnaire including a checklist, a 5-rating scale, and open-ended questions. The statistics used to describe the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The hypotheses were tested by independent samples t-test and one-way ANOVA. The results were as follows:1) Teachers' Expectation about Administrators' Characteristics According to professional standard of the Teachers Council as a whole resulted in the highest mean score was on the standard of self-performance aspect and the lowest mean score was on the standard of knowledge and professional experiences. 2) The results of comparing teachers' expectation about administrators' characteristics according to professional standard of the Teachers Council classified by gender both in a whole aspect and each aspect were not found to be significantly different, and classified by working experience as a whole aspect was not found to be significantly different. And classified by school size as a whole aspect was statistical significant different at .05 level.

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

** อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คำสำคัญ : ความคาดหวังของครู, คุณลักษณะของ
ผู้บริหารสถานศึกษา, มาตรฐานวิชาชีพของครู
สภา

Keywords : *Expectation of teachers,
Administrators' Characteristics,
Professional Standard of the Teachers
Council*

บทนำ

ปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จคือผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารต้องมีคุณลักษณะพื้นฐาน ดังนี้คือ มีพลังในการขับเคลื่อนทีมงาน สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นได้ ซื่อสัตย์ และทุ่มเทอย่างจริงจัง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถเป็นที่ยอมรับ ต้องรอบรู้ และมีภาวะผู้นำ ทำงานร่วมกับทุกฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการร่วมมือกับครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีและคนเก่ง (ธารงศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. 2549 : 40) การที่ผู้บริหารจะบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น ผู้บริหารต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่น สามารถใช้ศิลปะและกระบวนการของการมีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่มคน และสามารถ ทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความศรัทธา มีความเชื่อถือ มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ตลอดทั้ง สามารถสร้างสภาวะแวดล้อมสนับสนุนให้ร่วมมือกันสร้างประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ (ธีระ รุญเจริญ. 2550 : 163) จะเห็นว่าความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรขึ้นอยู่กับตัวผู้นำและ คุณลักษณะผู้นำที่สามารถดึงดูดใจและผลักดันคนให้ยินยอมพร้อมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการดำเนินกิจกรรมต่างๆขององค์กร (อุทัย หิรัญโต. 2544 : 11-12) แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของผู้บริหารมีผลโดยตรงต่อครูและบุคลากรในสถานศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคาดหวัง ของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถจูงใจบุคลากรในสถานศึกษาให้ร่วมมือในการดำเนินงานต่างๆด้วยความเต็มใจและเต็มศักยภาพเพื่อความก้าวหน้าขององค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพ

ของคุรุสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากร คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 1,777 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดจากตาราง เครจซี่และมอร์แกน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของครู ที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม 1) ศึกษาเอกสาร บทความ งานการวิจัย ที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการบริหาร และคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหาร 2) นำข้อมูลที่ได้ในข้อ 1 มาสร้างแบบสอบถาม เพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3) แบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Conguence-IOC) ได้ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ 4) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาอำนาจจำแนก ผลปรากฏว่า ผ่านเกณฑ์ทุก จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .952 5) นำแบบสอบถามมาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ พร้อมกำหนดเวลาส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัยภายใน 2 สัปดาห์ กรณีแบบสอบถามหาย หรือมีปัญหาในการส่ง ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเอง ผลปรากฏว่า

แบบสอบถามจำนวน 317 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้จำนวน 317 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Independent) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe Method) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 และวิเคราะห์ความคิดเห็นเพิ่มเติมใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณลักษณะตามมาตรฐานการปฏิบัติตน ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านคุณลักษณะตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน และด้านคุณลักษณะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา จำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน รายด้าน พบว่า คุณลักษณะตาม มาตรฐานการปฏิบัติตน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทดสอบรายคู่พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพและคุณลักษณะตามมาตรฐานการปฏิบัติตน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทำการทดสอบเป็นรายคู่ ระหว่างคุณลักษณะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า ความคาดหวังของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง และความคาดหวังของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคุณลักษณะตามมาตรฐานการปฏิบัติตน พบว่า ความคาดหวังของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ดังนี้

5.1 คุณลักษณะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ เรียงลำดับมากไปน้อยดังนี้ คือ มีความรอบรู้ในทุกๆด้านที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร มีประสบการณ์ทั้งด้านการสอนและหัวหน้างานมาก่อน มีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการบริหาร และแสวงหาความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอ

5.2 คุณลักษณะตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน เรียงลำดับมากไปน้อยดังนี้ เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ มีการทำงานที่เป็นระบบ ทำงานเป็นทีม อาศัยการมีส่วนร่วม และมีนโยบายการทำงานที่ชัดเจน และปฏิบัติง่าย และมีการพัฒนาครูและนักเรียนได้จริง

5.3 คุณลักษณะตามมาตรฐานการปฏิบัติตน เรียงลำดับมากไปน้อยดังนี้ มีคุณธรรม จริยธรรม รองลงมา คือ เป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆด้าน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ส่วนตนและมีบุคลิกภาพที่ดี

อภิปรายผล

1. ความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากครูเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ เป็นผู้ที่มีภาระรับผิดชอบในการบริหารจัดการในด้านต่างๆที่

เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยให้ครูเป็นผู้จัดกิจกรรมทางการศึกษาให้ผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงานหลากหลาย และเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวีย์ พลธีรยุทธ (2557 : 75-76) วิจัยเรื่องคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูโรงเรียนเทศบาล จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าทัศนะของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมมีทัศนะอยู่ในระดับมาก

2. ความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความความคาดหวังโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจาก ทุกคนย่อมคาดหวังว่าจะได้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในทุกๆด้าน และเป็นคนดี ไม่ว่าจะเป็นครูเพศชายหรือเพศหญิง ก็ต้องการผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะเป็นผู้ที่รู้งาน รู้คน และเป็นคนที่มีการประพฤติตนที่ดี จึงส่งผลให้ครูที่มีเพศต่างกันมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวีย์ พลธีรยุทธ (2557 : 75-76) ซึ่ง วิจัยเรื่องคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูโรงเรียนเทศบาล จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีทัศนะไม่แตกต่างกัน

3. ความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคาดหวังโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะตามมาตรฐานการปฏิบัติตน แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจ เป็นเพราะว่าประสบการณ์มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านความรู้และความคิด ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานไม่เท่ากันมีมุมมองและทัศนคติที่แตกต่างกัน จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวีย์ พลธีรยุทธ (2557 : 75-76) วิจัยเรื่องคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูโรงเรียนเทศบาล จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าคุณลักษณะที่

คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐาน วิชาชีพของคุรุสภา ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคาดหวังโดยรวม แตกต่างกัน พบว่า คุณลักษณะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และคุณลักษณะตามมาตรฐานการปฏิบัติตน แตกต่างกัน อาจเนื่องจาก ขอบข่ายหรือภาระงาน หลักของสถานศึกษาอาจจะไม่มีความแตกต่างกัน แต่ในรายละเอียดปลีกย่อยของงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันก็ต้องมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ส่งผลให้ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันจึงมีความคาดหวังเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยรัตน์ กรุรัมย์ (2555 : 85-87) ศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษากลุ่มโนนดินแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3พบว่าความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารจำแนกตามประเภทสถานศึกษา ด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา พบว่า คุณลักษณะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ควรมีความรอบรู้ในทุกๆด้านที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร มีประสบการณ์ทั้งด้านการสอนและหัวหน้างานมาก่อน มีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการบริหาร และแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำของครูในทุกๆด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนั้นครูจึงมีความคาดหวังว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรอบรู้ และมีประสบการณ์ที่หลากหลาย สามารถให้คำแนะนำกับครูได้ และเป็นผู้ที่มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบันอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงนิพร สงกุล (2557 : 82) วิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามทัศนะของครูในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านคุณสมบัติส่วนตัว ด้านสังคมและด้านการบริหารงาน ตามลำดับ คุณลักษณะตาม

มาตรฐานการปฏิบัติงาน ควรเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ มีการทำงานที่เป็นระบบ ทำงานเป็นทีม อาศัยการมีส่วนร่วม มีนโยบายการทำงานที่ชัดเจน ปฏิบัติง่าย และมีการพัฒนาครูและนักเรียนได้จริง อาจเนื่องจาก ครูมีความคาดหวังว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล สามารถสร้างทีมงานได้ ไม่ใช่เป็นเพียงผู้สั่งการเท่านั้น เป็นผู้ที่รับผิดชอบและมีไหวพริบ สามารถแก้ไขปัญหาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรัตน์ จันทรสุวรรณ (2547 : 83) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเรียงลำดับ ดังนี้ การมีภาวะผู้นำด้านการศึกษาความสามารถในการวางแผนและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ความมีประสิทธิภาพเฉพาะตน ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีภาวะผู้นำชุมชน และการมีภาวะผู้นำด้านศาสนา วัฒนธรรมและจริยธรรม คุณลักษณะตามมาตรฐานการปฏิบัติตน ครุมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนและมีบุคลิกภาพที่ดี อาจเนื่องจาก ครูมีความคาดหวังว่าหากผู้บริหารเป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรมแล้วผู้บริหารก็จะเป็นคนดี และแสดงออกด้วยการกระทำเฉพาะสิ่งที่ถูกต้องและดีงามในทุกๆเรื่อง ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการศึกษาคความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพ

รายการอ้างอิง

- ชัยรัตน์ กรุมนรัมย์. (2555). คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษากลุ่มโนนดินแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรัสศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. (2549). “6 คุณลักษณะสำคัญของผู้นำที่แตกต่าง,” *The First Quality Magazine in Thai*. 12(101) : 40-43.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารสถานศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : แอล ดี เพรส.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2549). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : บพิตรการพิมพ์.

ของครูสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านคุณลักษณะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และด้านคุณลักษณะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นในภาพรวมแล้วผู้บริหารจึงควรพัฒนาตนเองอยู่เสมอในทุกครั้งที่มีโอกาส เพื่อให้ตนเองมีความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายมากขึ้นทั้งนี้เพื่อที่จะนำความรู้และประสบการณ์ต่างๆไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. จากผลการศึกษาคความคาดหวังของครูที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านคุณลักษณะตามมาตรฐานการปฏิบัติตน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นโดยรวมแล้วผู้บริหารต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆด้านเพื่อให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้การยอมรับและเกิดความศรัทธาและเต็มใจที่จะทำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้ปกครองและนักเรียนต่างก็เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับสถานศึกษาเพื่อที่จะได้ทราบทัศนะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาอื่นๆ
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

- พจน์พร สงกุล. (2557). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิรัตน์ จันท์สุวรรณ. (2547). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กาญจนบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สรวิทย์ พลธีรยุทธ. (2557). **คุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูโรงเรียนเทศบาล จังหวัดบุรีรัมย์.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อุทัย หิรัญโต. (2544). **ศิลปะศาสตร์ของนักบริหาร.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

การศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา The Study on Exercise Behavior of Students in Nakhon Ratchasima Rajabhat University

สิริกาญจน์ สันติเสวี*
ธนิดา ผาติเสนะ**
วิวรรณ กาญจนวชิ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำแนกตามระหว่างเพศและคณะที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเรื่องพฤติกรรมการออกกำลังกาย ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีพฤติกรรมการออกกำลังกายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=2.62$) กลุ่มตัวอย่างเลือกสถานที่ในการออกกำลังกายที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนพฤติกรรมการออกกำลังกายที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการกำหนดตารางการออกกำลังกายไว้อย่างชัดเจน 2) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ระหว่างเพศหญิงและเพศชาย พบว่า เพศหญิงและเพศชายมีพฤติกรรมการออกกำลังกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ระหว่างคณะที่ศึกษา พบว่า คณะศึกษามีพฤติกรรมการออกกำลังกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีพฤติกรรมการออกกำลังกายน้อยกว่าคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ABSTRACT

The objective of this research was to study about exercise behavior of students at Nakhon Ratchasima Rajabhat University (NRRU). The study aimed to compare exercise behavior of the students both male and female within different faculties. 375 students of Nakhon Ratchasima Rajabhat University were sampled. Tools used in the research included the questionnaire of exercise habits with 2 steps: general information of the respondents and information about the exercise habits of students at Nakhon Ratchasima Rajabhat University. The research findings were: 1) The students at Nakhon Ratchasima Rajabhat University had high rate of exercise behavior ($\bar{x}=2.62$). Their exercise behavior at places with good ventilation was at the highest rate. The lowest rate was to exercise with timetable. 2) The results of comparing between exercise behavior of female and male students showed that there was significant difference at 0.05. 3) The results of comparing exercise behavior of students among faculties showed that there was significant difference at 0.05. The students from Faculty of Humanities and Social Sciences had lower exercise behavior than those from Faculty of Science and Technology.

* สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

** อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

*** อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

คำสำคัญ : พฤติกรรม, การออกกำลังกาย และ
นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Keywords : Behavior, Exercise, Students in
Nakhon Ratchasima Rajabhat
University

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการพัฒนา
ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ไปอย่างรวดเร็วและ
แพร่หลาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนิน
ชีวิตประจำวัน เพื่อประหยัดแรงงาน บางครั้งอาจส่งผลให้
มนุษย์ขาดแนวความคิดและการยืนอยู่บนพื้นฐานแห่งความ
เป็นจริง ขาดการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ อย่างเช่น
วัยรุ่นปัจจุบัน มีปัจจัยเสี่ยงต่อการมีสุขภาพที่ไม่ดีมากขึ้น
เช่น พฤติกรรมการดำเนินชีวิต การนอนหลับพักผ่อน
ไม่เพียงพอ ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ติดเกมส์ อินเทอร์เน็ต
การเลือกรับประทานอาหารที่มีปริมาณไขมันอิ่มตัวมาก
ดื่มน้ำอัดลมเป็นอาหารว่าง มีภาวะโภชนาการเกิน และขาด
การออกกำลังกายหรือมีการออกกำลังกายที่ไม่สม่ำเสมอ
ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนสำคัญส่งผลให้มีปัญหาสุขภาพ
และมีโอกาสเสี่ยงการเป็นโรคเรื้อรังได้ เช่น โรคเบาหวาน
โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดตีบตัน
โรคอ้วน ภาวะไขมันในเลือดสูง ฯลฯ สอดคล้องกับ มูลนิธิ
หมอชาวบ้าน (2550) กล่าวไว้ว่า ภาวะทุพโภชนาการ
ในวัยรุ่น (Malnutrition) มีได้หลายรูปแบบ ทั้งทำให้
การเจริญเติบโตล่าช้า เจ็บป่วยบ่อย ความสามารถในการ
การเรียนรู้ ผลการเรียน สมรรถภาพในการทำกิจกรรมและ
การเล่นกีฬาต้อยหรือถดถอยลงในขณะเดียวกันปัญหา
ด้านโภชนาการทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ภาวะโภชนาการเกิน
ที่ก่อให้เกิดโรคอ้วนและนำมาซึ่งโรคเรื้อรังต่างๆ และจาก
ข้อมูลปัญหาสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพที่สำคัญของ
คนไทยกลุ่มวัยเรียนโดยกองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข
(2553) พบว่า ปัญหาโรคอ้วนในเด็กวัยเรียนเพิ่มจาก
ร้อยละ 6 เป็นร้อยละ 22 ในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2545 - 2550)
เป็นผลมาจากการขาดกิจกรรมเคลื่อนไหวออกแรง ขาดการ
ออกกำลังกาย และมีพฤติกรรมการบริโภคขนมกรุบกรอบ
และน้ำอัดลมที่มีแนวโน้มมาก จากการสำรวจพฤติกรรม
การออกกำลังกายของประชากร พ.ศ. 2550 โดยสำนักงาน
สถิติแห่งชาติ พบว่า ประชากรกลุ่มเยาวชน ที่มีอายุ 15-24 ปี
มีพฤติกรรมการออกกำลังกายร้อยละ 45.4 ดังนั้น
การส่งเสริมสุขภาพหรือการสร้างเสริมสุขภาพให้ประชาชน
ทุกกลุ่มมีจิตสำนึก และพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพที่ดี

ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนกลุ่มสังคมต่าง ๆ
จึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการลดความเสี่ยง
ต่อการเกิดโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ สอดคล้องกับ (มณฑล แผงสาเคน.
2548) กล่าวไว้ว่า การแก้ปัญหาสุขภาพของประชาชน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนของชาติในปัจจุบันและในระยะยาว
คนไทยจะต้องปรับแนวคิดเรื่องสุขภาพจากการซ่อมแซม
รักษา มาสู่การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ พฤติกรรมการ
ส่งเสริมสุขภาพควรเริ่มต้นตั้งแต่เด็ก โดยเฉพาะพฤติกรรม
การบริโภคอาหาร พฤติกรรมการป้องกันการใช้สารเสพติด
พฤติกรรมการออกกำลังกาย และพฤติกรรมการคลาย
เครียดด้วยกิจกรรมนันทนาการ เพราะวัยเด็ก เยาวชน
เป็นวัยที่ง่ายต่อการเรียนรู้ ง่ายต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
เมื่อเด็กรู้จักและเห็นความสำคัญ และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ
ได้อย่างเหมาะสม จะทำให้เด็ก เยาวชน มีความสมบูรณ์
พร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
กลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า เป็นกำลังของชาติ
ต่อไป

ดังนั้น จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัย
จึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อเป็นข้อมูล
พื้นฐานในการปรับปรุงส่งเสริม พัฒนาสุขภาพ
และสมรรถภาพทางกายของนักศึกษาและเป็นแนวทางการ
วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมการ
ออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา ระหว่างเพศหญิงและเพศชาย
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมการ
ออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา ระหว่างคณะที่ศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา (ภาคปกติ) ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2555
จำนวน 6,000 คน 3.1.2

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่าง
โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางการประมาณ
กลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เป็น 5 คณะฯ ละ 2 โปรแกรมวิชา คำนวณหาค่าสัดส่วนด้วยการเปรียบเทียบบัญญัติไตรยางศ์ จากประชากรทั้งหมดกับกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามเรื่อง พฤติกรรมการออกกำลังกาย ประกอบด้วย 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออกกำลังกาย จำนวน 15 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ พฤติกรรมที่ต้องการวัด ลักษณะการใช้คำถาม และความถูกต้องด้านภาษา และดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำมาหาความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับวัตถุประสงค์ (*Index of Congruence* หรือ *IOC*) คัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป นำแบบสอบถามเรื่องพฤติกรรมการออกกำลังกายที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเที่ยง (*Reliability*) ของแบบวัดโดยใช้ Cronbach's Alpha จำนวน 20 คน ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.873

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามเรื่องพฤติกรรมการออกกำลังกายที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพตามเกณฑ์แล้วไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างตามที่ออกแบบไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

- สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าร้อยละ (Percentage)
- สถิติเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ t-test (Independent Samples t-test) One-Way Analysis of Variance ; ANOVA)

สรุปผล

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างโดย จำแนก ตามเพศและคณะที่ศึกษา

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = 375)	ร้อยละ	
เพศ หญิง	188	50.10	
ชาย	187	49.90	
รวม	375	100.00	
คณะที่ศึกษา	ครุศาสตร์	161	42.90
	เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	10	2.70
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	64	17.10
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	56	14.90
	วิทยาการจัดการ	84	22.40
รวม	375	100.00	

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 50.10 และ เพศชาย จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 49.90 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา คณะครุศาสตร์ จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 42.90 และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยที่สุดคือคณะ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนก ระหว่างเพศหญิงและเพศชายตามคณะที่ศึกษา

คณะที่ศึกษา	เพศหญิง		เพศชาย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ครุศาสตร์	81	50.30	80	49.70	161	100.00
เทคโนโลยี	5	50.00	5	50.00	10	100.00
อุตสาหกรรม มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	32	50.00	32	50.00	64	100.00
สังคมศาสตร์						
คณะที่ศึกษา	เพศหญิง		เพศชาย		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	28	50.00	28	50.00	56	100.00
เทคโนโลยี						
วิทยาการจัดการ	42	50.00	42	50.00	84	100.00
รวม	188	50.10	187	49.90	375	100.00

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ เป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ โดยแบ่งออกเป็นเพศหญิง 81 คน คิดเป็นร้อยละ 50.30 และเพศชาย จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 49.70 และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยที่สุดคือคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม แบ่งออกเป็นเพศหญิง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกรรมการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมกรรมการออกกำลังกาย	$\bar{x}$	S.D.	ระดับพฤติกรรมกรรมการออกกำลังกาย
1.ท่านออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ	2.54	0.77	มาก
2.ท่านออกกำลังกายแต่บางครั้งใช้เวลาต่อเนื่องอย่างน้อย 30 นาที	2.60	0.85	มาก
3.ท่านออกกำลังกายด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การเดิน วิ่ง ซึ่จักรยาน ว่ายน้ำ เดินเอโรบิคตามศูนย์ ฯลฯ	2.68	0.77	มาก
4.ก่อนออกกำลังกายท่านมีการอบอุ่นร่างกายและยืดเหยียดกล้ามเนื้อ	2.66	0.85	มาก
5.หลังการออกกำลังกายท่านมีการลดสภาวะร่างกายและยืดเหยียดกล้ามเนื้อ	2.59	0.82	มาก
6.ถ้าท่านมีความผิดปกติในขณะที่ออกกำลังกายท่านหยุดพักทันที เช่น หน้ามืด ใจสั่น เวียนศีรษะ ฯลฯ	2.49	0.95	ปานกลาง
7.เมื่อเกิดการบาดเจ็บจากการออกกำลังกาย เช่น ข้อพลิก เคล็ด ฟกช้ำ ท่านจะหยุดพักและประคบด้วยน้ำแข็ง	2.50	0.96	ปานกลาง
8.ท่านมีการกำหนดตารางการออกกำลังกายไว้อย่างชัดเจน	2.02	0.88	ปานกลาง
9.ท่านออกกำลังกายอย่างค่อยเป็นค่อยไปไม่หักโหมและจากกิจกรรมง่าย ๆ ก่อน	2.75	0.78	มาก
10.ขณะออกกำลังกายท่านมีการดื่มน้ำเปล่าเป็นระยะโดยจิบเบา ๆ ซ้ำๆ	2.68	0.90	มาก
11.ท่านแต่งกายเหมาะสมกับการออกกำลังกาย เช่น สวมรองเท้าผ้าใบ ใส่เสื้อผ้าช่วยระบายอากาศ และสามารถเคลื่อนไหวได้ดี	2.99	0.87	มาก
12.ท่านออกกำลังกายถึงระดับความหนักเป้าหมายที่เหมาะสม คือ ซิฟองมีค่าเท่ากับ 100 – 141 ครั้ง/นาที	2.51	0.79	มาก
13.ท่านมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการออกกำลังกายอยู่เสมอเพื่อใช้กล้ามเนื้อส่วนส่วนของร่างกาย ช่วยลดความเบื่อหน่ายและกิจกรรมมีความสนุกสนาน	2.61	0.79	มาก
14.ก่อนการออกกำลังกายท่านจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการออกกำลังกายอยู่เสมอ	2.58	0.86	มาก
15.ท่านเลือกสถานที่ในการออกกำลังกายที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก	3.05	0.87	มาก
รวม	2.62	0.54	มาก

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการออกกำลังกายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.62$) เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการออกกำลังกายเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่อยู่ในระดับมาก 3 ลำดับแรก คือ ข้อที่ 15 ท่านเลือกสถานที่ในการออกกำลังกายที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ($\bar{x} = 3.05$) ข้อที่ 11 ท่านแต่งกายเหมาะสมกับการออกกำลังกาย เช่น สวมรองเท้าผ้าใบ ใส่เสื้อผ้าช่วยระบายอากาศ และสามารถเคลื่อนไหวได้ดี ($\bar{x} = 2.99$) และข้อที่ 9 ท่านออกกำลังกายอย่างค่อยเป็นค่อยไปไม่หักโหม และจากกิจกรรมง่ายๆ ก่อน ($\bar{x} = 2.75$) ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 ลำดับ คือ ข้อที่ 8 ท่านมีการกำหนดตารางการออกกำลังกายไว้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 2.02$) ข้อที่ 6 ถ้าท่านมีความผิดปกติในขณะที่ออกกำลังกายท่านหยุดพักทันที เช่น หน้ามืด ใจสั่น เวียนศีรษะ ฯลฯ ($\bar{x} = 2.49$) และข้อที่ 7 เมื่อเกิดการบาดเจ็บจากการออกกำลังกาย เช่น ข้อพลิก เคล็ด ฟกช้ำ ท่านจะหยุดพักและประคบด้วยน้ำแข็ง ($\bar{x} = 2.50$)

ตาราง 4 เปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมกรรมการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมกรรมการออกกำลังกาย	เพศหญิง (n = 188)		เพศชาย (n = 187)		t	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
พฤติกรรมกรรมการออกกำลังกายโดยรวม	2.43	0.45	2.80	0.56	-6.98*	<0.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามเพศ พบว่า มีพฤติกรรมการออกกำลังกายโดยภาพรวมเพศหญิง ($\bar{x} = 2.43$, S.D. = 0.45) และเพศชาย ($\bar{x} = 2.80$, S.D. = 0.56) และเมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเพศพบว่า พฤติกรรมการออกกำลังกายโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -6.98^*$, $p = <0.001$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมการออกกำลังกายที่ไม่มีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 ข้อ ข้อที่ 9 ท่านออกกำลังกายอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่หักโหม และจากกิจกรรมง่าย ๆ ก่อน และข้อที่ 15 ท่านเลือกสถานที่ ในการออกกำลังกายที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

ตาราง 5 เปรียบเทียบพฤติกรรมการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกระหว่างคณะที่ศึกษา

คณะ	ครุศาสตร์	เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิทยาการและการจัดการ	
	$\bar{x}$	2.63	2.63	2.47	2.79	
ครุศาสตร์	2.63	-	-0.00	0.16	-0.16	0.05
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	2.63		-	0.16	-0.15	0.05
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	2.47			-	-0.32*	-0.12
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	2.79				-	0.20
คณะ	ครุศาสตร์	เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิทยาการและการจัดการ	
	$\bar{x}$	2.63	2.63	2.47	2.79	
วิทยาการและการจัดการ	2.59					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการออกกำลังกายของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกระหว่างคณะที่ศึกษา พบว่า นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความแตกต่างจากนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีพฤติกรรมการออกกำลังกายภาพรวม 15 ข้อ น้อยกว่านักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 50.10 และเพศชาย จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 49.90 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา คณะครุศาสตร์ จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 42.90 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.70 นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีพฤติกรรมการออกกำลังกายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างเลือกสถานที่ในการออกกำลังกายที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนพฤติกรรมการออกกำลังกายที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีการกำหนดตารางการออกกำลังกายไว้อย่างชัดเจน ส่วนผลการเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมการออกกำลังกาย นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ระหว่างเพศหญิงและเพศชาย พบว่า โดยรวมเพศหญิงและเพศชายมีพฤติกรรมการออกกำลังกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผลการเปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมการออกกำลังกาย นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ระหว่างคณะที่ศึกษาพบว่า โดยภาพรวมคณะที่ศึกษามีพฤติกรรมการออกกำลังกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีพฤติกรรมการออกกำลังกายน้อยกว่าคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำผลมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่า โดยภาพรวมส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการออกกำลังกายอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ด้านการออกกำลังกายแต่ละครั้งใช้เวลาต่อเนื่องอย่างน้อย 30 นาที ด้านการออกกำลังกายด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การเดิน วิ่ง ขี่จักรยาน ว่ายน้ำ เต้นแอโรบิกแดนซ์ ฯลฯ ด้านการออกกำลังกายถึงระดับความหนักเป้าหมายที่เหมาะสม คือ ซีพิจรมีค่า เท่ากับ 100-141 ครั้งต่อนาที ด้านการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการออกกำลังกายอยู่เสมอ เพื่อใช้กล้ามเนื้อครบส่วนของร่างกาย ช่วยลดความเบื่อหน่าย และกิจกรรมมีความสนุกสนาน ด้านก่อนการออกกำลังกายมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการออกกำลังกายอยู่เสมอ ด้านก่อนออกกำลังกายมีการอบอุ่นร่างกายและยืดเหยียดกล้ามเนื้อ

ด้านการออกกำลังกายมีการลดสภาวะร่างกายและยืดเหยียดกล้ามเนื้อ ด้านการออกกำลังกายอย่างค่อยเป็นค่อยไปไม่หักโหม และจากกิจกรรมง่าย ๆ ก่อน ด้านขณะออกกำลังกายมีการดื่มน้ำเปล่าเป็นระยะโดยจิบเบา ๆ ซ้ำ ๆ ดังเช่น (โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2553) กล่าวไว้ เพื่อให้การออกกำลังกายมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ควรใช้หลัก FITT คือ มีความสนุกสนาน (Fun) มีความบ่อย (Frequency) มีความหนัก (Intensity) ระยะเวลาในการออกกำลังกาย (Time or Duration) มีชนิดกิจกรรม ที่หลากหลาย (Types of activity) และควรออกกำลังกายตามขั้นตอนที่ถูกต้องเพื่อความปลอดภัย ประกอบด้วย การอบอุ่นร่างกายและการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ การออกกำลังกายด้วยความหนักที่เหมาะสม และการลดสภาวะร่างกาย รวมถึงการยืดเหยียดกล้ามเนื้อภายหลังการออกกำลังกาย เสรีจลิน เป็นการเตรียมร่างกายให้พร้อม ก่อนออกกำลังกาย และปรับสภาพร่างกายให้เข้าสู่สภาวะปกติและกล่าวว่า น้ำเป็นองค์ประกอบของร่างกายที่สำคัญของมนุษย์ ร่างกายขาดไม่ได้ จะทำให้เกิดอันตรายร่างกายแห้งน้ำ (Dehydration) หรือถ้าได้น้ำมากเกินไปจะทำให้เซลล์สมองบวมน้ำได้ (Over Hydration) เกิดจากดื่มน้ำปริมาณมาก และรวดเร็ว เพื่อให้เกิดความปลอดภัยควรดื่มน้ำเป็นระยะจิบเบา ๆ ซ้ำ ๆ ด้านการแต่งกายที่เหมาะสม กกับการออกกำลังกาย เช่น สวมรองเท้าผ้าใบ ใส่เสื้อผ้า ช่วยระบายอากาศ และสามารถเคลื่อนไหวได้ดี ด้านการเลือกสถานที่ในการออกกำลังกายที่มีอากาศถ่ายเทได้ รองลงมาเป็นส่วนน้อยมีพฤติกรรมการออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลางในด้านต่าง ๆ ดังนี้ เมื่อมีความผิดปกติในขณะที่ออกกำลังกาย ท่านหยุดพักทันที เช่น หน้ามืด ใจสั่น เวียนศีรษะ ฯลฯ เมื่อเกิดการบาดเจ็บจากการออกกำลังกาย เช่น ข้อพลิก เคล็ด ฟกช้ำ ท่านจะหยุดพักและประคบด้วยน้ำแข็งมีการกำหนดตารางการออกกำลังกายไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการออกกำลังกายให้ถูกต้อง ปลอดภัย และเห็นความสำคัญของการออกกำลังกายพอสมควร

2. พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ระหว่างเพศหญิงและเพศชาย พบว่า โดยส่วนใหญ่พฤติกรรมการออกกำลังกายระหว่างเพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกัน เพศชายมีพฤติกรรมการออกกำลังกายมากกว่าเพศหญิงในทุก ๆ ด้านสรุปได้ว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีความรู้ ความเข้าใจ และมี

ความสนใจเกี่ยวกับการออกกำลังกายที่ถูกต้อง และเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดมากกว่านักศึกษาเพศหญิงอย่างชัดเจน

3. พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ระหว่างคณะที่ศึกษาพบว่า โดยภาพรวมส่วนใหญ่ นักศึกษาแต่ละคณะ มีพฤติกรรมการออกกำลังกายไม่แตกต่างกัน มีเพียงนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีความแตกต่างกันกับนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีพฤติกรรมการออกกำลังกายดีมากที่สุด และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมการออกกำลังกายน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบความแตกต่างกันของพฤติกรรมการออกกำลังกาย จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ด้านการออกกำลังกายแต่ละครั้งใช้เวลาต่อเนื่องอย่างน้อย 30 นาที ด้านก่อนการออกกำลังกายมีการอบอุ่นร่างกายและยืดเหยียดกล้ามเนื้อ และหลังการออกกำลังกายมีการลดสภาวะร่างกายและยืดเหยียดกล้ามเนื้อ หากมีความผิดปกติในขณะที่ออกกำลังกาย ท่านหยุดพักทันที เช่น หน้ามืด ใจสั่น เวียนศีรษะ ฯลฯ ด้านเมื่อเกิดการบาดเจ็บจากการออกกำลังกาย เช่น ข้อพลิกเคล็ด ฟกช้ำ ท่านจะหยุดพักและประคบด้วยน้ำแข็ง ด้านขณะออกกำลังกายท่านมีการดื่มน้ำเปล่าเป็นระยะ โดยจิบเบา ๆ ช้า ๆ และด้านการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการออกกำลังกายอยู่เสมอ เพื่อใช้กล้ามเนื้อครบส่วนของร่างกาย ช่วยลดความเบื่อหน่าย และกิจกรรมมีความสนุกสนาน

รายการอ้างอิง

- กองสุขศึกษา. กระทรวงสาธารณสุข. (2553). **แผนกกลยุทธ์กองสุขศึกษา**. ออนไลน์. แหล่งที่มา : <http://www.Thaihed.com/html/hednews/index.php>.
- ข้อมูลสุขภาพ. มูลนิธิหมอชาวบ้าน. (2550, กรกฎาคม). **โภชนาการในวัยรุ่น**. เล่ม 271. ออนไลน์. แหล่งที่มา : <http://doctor.or.th>
- โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา. (2553). **เอกสารประกอบการสอนวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกาย**. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- มงคล แผงสาเคน. (2548). **พฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วัดผล สถิติ และวิจัยทางการศึกษา. **ตารางสถิติ. ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane**. ออนไลน์. แหล่งที่มา: <http://www.watpon.com/th/mod/page/view.php?id=17>.

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ควรให้ความรู้กับนักศึกษามีการกำหนดตารางการออกกำลังกายไว้อย่างชัดเจน เพื่อความสม่ำเสมอ ปลอดภัย เพื่อพัฒนาการจากการออกกำลังกาย ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายที่ถูกต้องและจัดกิจกรรมสนับสนุนให้นักศึกษาเพศหญิงและนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีพฤติกรรมการออกกำลังกายมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาภายหลังการให้ความรู้ด้านการออกกำลังกาย และควรทำวิจัยเชิงทดลองภายหลังจากนักศึกษามีการกำหนดตารางการออกกำลังกาย มีการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายและการส่งเสริมสมรรถภาพทางกายเป็นประจำสม่ำเสมอ

สภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

Child Development Center of Local Administrative of Bankruad District, Buriram Province

วรินทร์ ดั่งขำนาญ*

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่งระดับวุฒิการศึกษา และรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยจะศึกษาใน 4 ด้าน คือด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 53 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 34 คนคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 85 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 172 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งระดับคะแนน 5 ระดับ และแบบปลายเปิดแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.90 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9558 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบโดยใช้สถิติ t – test และ F – test ถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ้กำหนดค่า นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยจัดด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนี้ คือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ

ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 3) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นแตกต่างกันจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรผู้บริหารมีความคิดเห็นแตกต่างกันจากครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวดจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้มีวุฒิมัธยมศึกษาชั้นปรีญญาตรีกับระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวดจังหวัดบุรีรัมย์ ตามตัวแปรรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

* สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

5. คำถามปลายเปิดมีผู้เสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้ ด้านที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อ 4 ควรมีการจัดส่งบุคลากรครูผู้ดูแลเด็กเข้ารับการอบรมพัฒนาด้านวิชาการและการจัดการศึกษาของรองลงมา ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อ 10 ควรจัดสถานที่ให้มีบรรยากาศที่น่าอยู่ น่าเรียน เพื่อเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อ 12 ให้มีการจัดทำหลักสูตรปฐมวัย ให้มีความสอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่นของตนเอง และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อ 16 ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษามากขึ้นตามลำดับ

ABSTRACT

The purpose of the research was to study and compare the opinions of administrators of the child development center and members of the committee of child development center about the condition of administration classified by rank, education and type of local administration by studying in four items: 1) personnel and administration, 2) construction, surrounding and safety 3) academic and course activity and 4) corporation and public support.

The sample group was 53 administrators, 34 child development center teachers, and 85 child development center committees, 172 altogether. The data was collected using questionnaire which was divided into 5 level scores and contained open-ended questions. The question has 2.213–9.000 discrimination and .9558 reliability. The data was described by using percentage, mean and standard deviation, and was tested by using t-test and F-test. If the median differences found in each item in statistical significance, Scheffe's method was used. Statistical significance is specified at .05.

The study found that

1. The opinions of administrators, child development center teachers and the committee of child development center about the administration of child development center was at high level. All items were found to be at a high level. The levels were shown from the highest to the lowest as follow, construction, surrounding and safety, personnel and administration corporation and public supporting, and academic and course activity.

2. Comparing the opinions of administrators, teachers who take care of children and members of the committee of child development centers under Local Administrative Organization of Bankruad District, Buriram, it was found that there was significant difference between group at the .05 level. When compared in pairs it was found that 1) personnel and administration, 2) construction, surrounding and safety 3) corporation and public supporting, the administrators and teachers had a different idea from members of the child development center's committee. But in academic and course activity, administrators had a different idea from teachers and members of the child development center's committee.

3. Comparing the opinions of the administrators, teachers who take care of children and members of the committee of child development center about administrative conditions of child development center of Local Administrative Organization of Bankruad District, Buriram, divided by education's level in total and in each item it was found that there was significance at the .05 for all items. And when comparing between pairs of groups, it was found that the people who were at bachelor degree were significantly different at the .05 level than people who were lower than the bachelor degree level.

4. Comparing the opinions of the administrators, teachers who take care of children and members of the committee of child development center on administrative condition of child development center of Local Administrative of Bankruad District, Buriram, on the form of Local Administration found that there was significant difference at .05.

5. For the open-ended questions, there were opinions and suggestions about the administrative conditions of the child development center of Local Administrative Organization of Bankruad District, Buriram, such as, 1) personnel and administration, should allow personnel and the teacher who take care of children to develop in the areas on academic purpose and academic administration. 2) Construction, surrounding and safety in child center, should be suitable for learning in order to develop all workers and students' learning skills. 3) Academic and course activity, the course should get along with each community. And (4) corporation and public supporting, should allow community to participate in learning administration.

คำสำคัญ : องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Keywords : Local Administrative Organization and Child Development Center

บทนำ

การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี ซึ่งอยู่บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อพัฒนาการของเด็กในแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทในแต่ละสังคมวัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้กับเด็กได้พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่มีความเหมาะสมนั้น ต้องมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการ

ทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และคำนึงถึงวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมเด็ก เพื่อบ่งชี้ให้เด็กมีพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของสังคมโลก

เด็กอายุ 3-5 ปี เป็นวัยที่ร่างกายและสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต เด็กต้องการความรักความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าได้สำรวจ เล่น ทดลอง ค้นพบด้วยตนเองได้มีโอกาสคิดแก้ปัญหา เลือกตัดสินใจ ใช้ภาษาสื่อความหมาย คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบจึงมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมเด็กให้มีความกระตือรือร้น ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในส่วนผู้เกี่ยวข้องจึงต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีความรักความเข้าใจ ความเอาใจใส่เด็กวัยนี้เป็นพิเศษ เพราะจะเป็นพื้นฐานที่ช่วยเตรียมพร้อมให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนและในชีวิตของเด็กต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555 : 6)

การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษา ก่อนภาคบังคับที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นการศึกษาที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสม มีความสอดคล้องกับช่วงอายุของวัยและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน และในการจัดการศึกษาปฐมวัย ก็เป็นอีกภารกิจหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการจัดส่งเสริม สนับสนุนด้านการศึกษา และได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีภารกิจหน้าที่ในด้านการจัดการศึกษาในท้องถิ่น เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของคนในท้องถิ่น คือ ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความรับผิดชอบในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ และที่มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเอง ตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2556 : 1)

การจัดการศึกษาจะต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็กเล็ก เพราะเป็นการเตรียมความพร้อม และเป็นวัยที่มีความเจริญเติบโตสูง ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา บนพื้นฐาน ความรู้ ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. 2554 : 1) การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาก่อนภาคบังคับที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา โดยคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กที่มีความสามารถพิเศษและเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ เนื่องจากเด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 0 - 6 ขวบ เป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้านเจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุด หากเด็กได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ก็ถือว่าเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่ออนาคต ถือได้ว่าเป็นการสร้างพลเมืองที่ดีมีคุณภาพให้กับประเทศชาติในจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้น คือ เพื่อเป็นการสร้างเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้านให้เจริญเติบโตตามศักยภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้และชีวิตต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553 : 4)

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา พบว่ายังมีปัญหาหลายประการ โดยมีปัญหาหลัก คือ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดนโยบายและแผนการพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจน และมักขาดความต่อเนื่อง รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารท้องถิ่น และในองค์กรยังขาดความพร้อมทั้งในด้านของบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ และการมีข้อจำกัดอื่น ๆ ของการบริหารจัดการ ซึ่งส่งผลสัมฤทธิ์ต่อการจัดการศึกษาในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การขาดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนด้านบุคลากร คือ การรับครูผู้สอนหรือครูผู้ดูแลเด็กที่ไม่ตรงตามคุณสมบัติของการจัดสรรตามระเบียบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือที่มีวุฒิทางการศึกษาน้อยกว่าปริญญาตรี และโดยส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิด้านอนุบาลศึกษาหรือด้านการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจในงานด้านวิชาการ การจัดทำแผนการจัด

ประสบการณ์ การจัดทำหลักสูตรและการผลิตสื่อสำหรับการเรียนการสอนหรืองานธุรการที่เกี่ยวกับผู้เรียน ส่งผลในเรื่องของการจัดการศึกษา การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็ก ทำให้เด็กที่ได้รับการศึกษาในสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีพัฒนาการที่ล่าช้า รวมถึงเข้าปัญหาที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ. 2551 : 8) ให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงาน และก่อให้เกิดปัญหาด้านการศึกษาของชาติในระดับต่อไป

ในการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นมีปัญหาหลายด้าน และเป็นมาอย่างช้านานไม่ว่าจะในสถานศึกษาหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ยังด้อยคุณภาพ ทั้งในด้านการบริหาร การจัดการและยังขาดคุณภาพในเรื่องของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของการศึกษาปฐมวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เช่น การเร่งสอน อ่าน เขียน คิดเลข เพื่อให้เด็กอ่านออก เขียนได้ ไม่ให้อิสระแก่เด็กในการแสดงออก ห้ามเด็กพูด การบังคับให้นั่งเงียบ ๆ รวมทั้งยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และอีกปัญหาประการหนึ่ง คือ บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องปรัชญาการพัฒนาเด็กปฐมวัย และขาดการวิจัย การสังเคราะห์ข้อมูลและการเผยแพร่การประชาสัมพันธ์ ผลงานนั้น ๆ ซึ่งเป็นการเอื้อต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ยังขาดการกระตุ้น การให้ความรู้ และการส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้ การวิจัย การพัฒนา ซึ่งเป็นวิธีที่จะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาปฐมวัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เด็กปฐมวัยในระยะยาว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2555 : 11-17)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ กำกับ ดูแล ติดตามการจัดการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ได้ตามมาตรฐาน ให้เกิดคุณภาพแก่เด็ก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการที่สมบูรณ์เหมาะสมกับวัยผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ว่ามีสภาพและปัญหาในการดำเนินงานและการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่ามีความเหมาะสม มีปัญหา อุปสรรคอะไร และเป็นการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรงตามมาตรฐาน และจุดประสงค์ของการดำเนินงานตามมาตรฐาน

การดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดไว้หรือไม่ และเกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นแนวทางต่อไป ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ น่าจะมีประโยชน์ต่อผู้วิจัย ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารท้องถิ่น หรือต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะได้ทราบถึงสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทราบถึงความต้องการแนวทางการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ หากได้ทำการศึกษาล้วนแล้วนั้น สามารถนำข้อเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ นำมาปรับปรุง พัฒนาให้เกิดประโยชน์เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันจะส่งผลต่อการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาหลักสูตรปฐมวัยของเด็กไทยให้เกิดการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ระดับการศึกษา และรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีวิธีดำเนินงานดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เป็นผู้บริหาร จำนวน 53 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 34 คน

และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 85 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 172 คน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่

1. สถานภาพตำแหน่ง จำแนกเป็น
  - 1.1 ผู้บริหาร
  - 1.2 ครูผู้ดูแลเด็ก
  - 1.3 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ระดับการศึกษา จำแนกเป็น
  - 2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี
  - 2.2 ปริญญาตรีขึ้นไป
3. รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนก

เป็น

- 3.1 เทศบาลตำบล
- 3.2 องค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรตาม คือ สภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ
2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
4. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2556 : 3-28) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ
2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
4. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบ่งเป็น 3 ตอน คือตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 30 ข้อ แบ่งระดับคะแนน 5 ระดับ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21-0.90 นำแบบสอบถามที่ผ่านค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อไปหาค่าความเชื่อมั่น ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ .9558 นำไปจัดพิมพ์และใช้ในการวิจัยต่อไป ตอนที่ 3 เป็นแบบคำถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง ได้แสดง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งโดยตรงถึงผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ พร้อมแบบสอบถาม จำนวน 198 ฉบับ เพื่อขอความร่วมมือช่วยตอบแบบสอบถามได้นัดหมาย กำหนดวัน สถานที่รับแบบสอบถามคืน ณ ช่องรับ-ส่งหนังสือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง กรณีที่ไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนด ไปติดตามขอด้วยตนเอง เพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาค่าที่ต้องการ โดยวิธีการ ดังนี้ 1) นำข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง 2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดอันดับ โดยจำแนกเป็นรายด้านและโดยภาพรวมเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบ

คำอธิบาย 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยการทดสอบ F-test 4) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามระดับการศึกษา โดยการทดสอบ F-test 5) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ดูแลเด็ก และ คณะกรรมการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามตัวแปรรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test 6) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาสรุปได้ว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยจัดด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนี้ คือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

2.1 ผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.1.1 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นด้านบุคลากรและการบริหารจัดการแตกต่างกันจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.2 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยแตกต่างกันจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.3 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรแตกต่างกันจากผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.4 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน แตกต่างจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.2.1 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นด้านบุคลากรและการบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผู้มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

2.2.2 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 กับผู้มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

2.2.3 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นด้านด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผู้มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

2.2.4 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นด้านด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนแตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผู้มีวุฒิการศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

2.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการจัดส่งบุคลากร ครูผู้ดูแลเด็กเข้ารับ การอบรม พัฒนาด้านวิชาการและการจัดการศึกษา รองลงมา ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดสถานที่ให้มีบรรยากาศน่าดู น่าอยู่ น่าเรียน เพื่อเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มี การจัดทำหลักสูตรปฐมวัยให้มีความสอดคล้องกับชุมชน ท้องถิ่นของตนเอง และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษามากขึ้น ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านต่าง ๆ และประเด็นที่ค้นพบอันจะนำไปสู่การวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่

ด้านวิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสนใจใคร่รู้ ใคร่เรียน น่าดู น่าอยู่ และน่าสนใจให้แก่ผู้เรียน โดยจัดให้มีสภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคาร และภายนอกอาคารให้มีความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้ผู้ปกครอง มีความมั่นใจ ไว้วางใจ การก่อสร้างและพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็ก โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะอันจะส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็ก และฝึกนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้องช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติอันดีงามให้แก่เด็ก ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตเป็นคนมีคุณภาพ จึงทำให้ทั้งผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้การจัดอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยสำคัญสูงสุด ซึ่งความเห็นนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของราตรี นาสาทร (2553) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครอง ที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านเล่า อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังมากที่สุดในด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนในระดับความคาดหวังมากตามลำดับ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริศิลป์ บุตรจันทร์ (2556) ได้การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินการตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายใต้กำกับการดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลเป้า อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา มีผลโดยภาพรวมสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกันในรายด้าน โดยค่าเฉลี่ยมากที่สุดของงานวิจัยนี้ คือ มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร รองลงมา คือ มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย อาจเป็นเพราะว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายใต้กำกับการดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลเป้า อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ในระยะนั้นมีการพัฒนาด้านวิชาการมาก

นำหน้ามาตรฐานด้านอื่นเกือบหรือได้มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนในเรื่องของอาคารสถานที่ยังไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณให้ได้พัฒนามากนักจึงยังมีการปฏิบัติที่ยังไม่ได้ตามมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันทุกด้านและทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นด้านบุคลากรและการบริหารจัดการแตกต่างกัน จากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษาในหลักสูตรหรือสาขาที่คล้ายคลึงกันจึงทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจตรงกัน ส่วนคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละคนมีตำแหน่งงานมีหน้าที่หรือมีสถานะแตกต่างกัน แต่มารับหน้าที่ในความรับผิดชอบต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเหมือนกัน จึงทำให้ความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาแตกต่างกันได้ โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะทำการศึกษาเลือกจากผู้ปกครองหรือชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้นส่วนใหญ่แล้วจะไม่ได้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย จึงอาจทำให้ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดีเท่ากับผู้ที่ปฏิบัติงานจริงผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิชา ชูเชื้อ (2554) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก อนุบาลและปฐมวัย คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่กองการศึกษา สังกัดเทศบาลนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีสถานภาพส่วนบุคคลทั้ง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาตามมาตรฐานในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครเกาะสมุย มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาตามมาตรฐานด้านบุคลากรและการบริหารจัดการแตกต่างกันแตกต่างกับครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย และเจ้าหน้าที่กองการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันทุกด้าน เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ผู้มีวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีความคิดเห็นด้าน บุคลากรและการบริหารจัดการต่างกับกับผู้มีวุฒิ การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีทุกด้าน อาจเป็นเพราะผู้ม ีวุฒิการศึกษาสูงอาจมีส่วนให้เกิดการมุมมอง ความคิดเห็น ข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเรื่องสภาพ การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แยกกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นที นุชนนท์ (2555) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีที่สูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่างกับกับผู้มีวุฒิการศึกษาระดับต่ำกว่า ปริญญาตรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิชา ชูเชื้อ (2554) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีตามมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาลและเจ้าหน้าที่กองการศึกษาสังกัด เทศบาลนครเกาะสมุย อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ ธานี ที่มีสถานภาพส่วนบุคคลทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา ตามมาตรฐาน ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน และสอดคล้องกับ งานวิจัยของศิริทิพย์ ชมพู่ (2556) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วม ของชุมชนต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอ เวียงชัย จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับ การศึกษาต่างกันจะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุก ๆ ด้าน

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ในสังกัดเทศบาลตำบลกับสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะว่าสภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และบริบททางสังคมของ เทศบาลที่ได้ยกฐานะจากเขตสุขาภิบาลเดิมมีชุมชนหนาแน่น กว่ามีความเจริญทางโทรคมนาคม และการสื่อสารมากกว่า การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐสะดวก และง่ายกว่า รายได้ของเทศบาลมีมากกว่าวุฒิการศึกษา ฐานะทาง เศรษฐกิจของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองของ เทศบาลดีกว่า ส่วนสภาพพื้นที่ภูมิศาสตร์และบริบท ทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหาร ครูผู้ดูแล เด็ก และผู้ปกครอง อาจมีรายได้น้อย มีสภาพยากจน ห่างไกลความเจริญการติดต่อสื่อสารยากลำบาก การแสวงหาข้อมูลจากแหล่งความรู้สำคัญ ๆ เป็นไปด้วย ความล่าช้า ได้รับข่าวสารความรู้ลำบากกว่าเทศบาล ความคิดเห็นจึงแตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของสมคิด หอมพิกุล (2554) ได้ศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษา ปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดลพบุรี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน มีความพร้อมในระดับปานกลาง โดยมีระดับความพร้อมตามลำดับ ดังนี้ ด้านการยอมรับ ภายในท้องถิ่น ด้านบุคลากร ด้านการประสานงานและการ จัดการ และด้านงบประมาณ เมื่อพิจารณาแต่ละชั้น (ระดับชั้นหรือขนาด) ขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ชั้น 2 (ขนาดใหญ่) มีความพร้อมในระดับมาก ส่วนองค์การ บริหารส่วนตำบล ชั้น 3 (ขนาดกลาง) ชั้น 4 และชั้น 5 (ขนาดเล็ก) มีความพร้อมในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้แต่องค์การบริหารส่วนตำบลต่างชั้น ต่างระดับกันยังมี ความพร้อมไม่เท่ากัน เพราะว่องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 1 (ขนาดใหญ่ที่สุด) และชั้น 2 มีความพร้อมเรื่องรายได้ และความพร้อมด้านการจัดการศึกษามากที่สุด และ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของณัฐญา พลเสน, อนงค์ อนันตริยเวช และภิเชก จันท์เอี่ยม (2554 : 71) ที่พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัด สุพรรณบุรี ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผล การเปรียบเทียบมีความ คิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัด สุพรรณบุรี โดยรวมและรายด้านพบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความ ปลอดภัยแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า หากผู้ปกครองมีอาชีพ

ต่างกัน อาจจะมีผลมาจากวุฒิการศึกษา ความรู้ รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน ความคิดเห็นจึงต่างกันด้วย

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพ การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้ ด้านที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลากรและ การบริหารจัดการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการจัดส่ง บุคลากรครูผู้ดูแลเด็กเข้ารับการอบรม พัฒนาด้านวิชาการ และการจัดการศึกษา รองลงมา ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัด สถานที่ให้มีบรรยากาศน่าอยู่ น่าเรียน เพื่อเป็นการ เสริมสร้างการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีการจัดทำหลักสูตร ปฐมวัยให้มีความสอดคล้องกับชุมชน ท้องถิ่นของตนเอง และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การสนับสนุนการจัดการศึกษามากขึ้นตามลำดับ เหตุที่เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น เห็นว่า ด้านบุคลากรและบริหารจัดการในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความก้าวหน้า และมั่นคงทางวิชาชีพ โดยการส่งเสริมสนับสนุนการให้ ทุนการศึกษา แก่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และพนักงานจ้างในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามหลักเกณฑ์และฐานะการคลังขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน อย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และการ ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความเจริญก้าวหน้าบรรลุตามนโยบายและเป้าหมาย ของชาติไทยต่อไปสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริศิลาปี บุตรจันทร์ (2556) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการ ดำเนินงานและการดำเนินการตามมาตรฐาน การดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายใต้กำกับดูแลของขององค์การ บริหารส่วนตำบลเป่า อำเภอตระการพืชผล จังหวัด อุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเป่าเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม และสามารถดำเนินการได้ถูกต้องตามมาตรฐานการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับในด้านบุคลากรนั้น ควรมีการเพิ่มเงินสนับสนุนแก่ครู และผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กเล็กเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจใน การทำงาน และควรให้ครูและผู้ช่วยผู้ดูแลเด็กเล็กได้เข้ารับ

การอบรมเรื่องการดูแลสุขภาพเด็กที่ป่วยด้วยโรคง่าย ๆ จาก หน่วยงานสาธารณสุข ถ้าเป็นไปได้ครูและผู้ช่วยผู้ดูแล เด็กเล็กควรมีการศึกษาอย่างน้อยระดับปริญญาตรีและควร ได้รับการอบรมเพิ่มเติมส่งเสริมความสามารถในดูแลเด็กเล็ก เพื่อการพัฒนาคุณภาพเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้ การกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลเป่าเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านรองลงมา ได้แก่ ด้าน อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ข้อที่ว่า ควรจัดสถานที่ให้มีบรรยากาศน่าดู น่าอยู่ น่าเรียน เพื่อเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น โดยเห็นว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปัจจุบันได้รับการพัฒนาด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยอยู่ในระดับที่ น่าพอใจ สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ในพื้นที่มีขนาด เหมาะสมแยกส่วนมาตั้งอยู่เอกเทศต่างหากจาก เขต สังฆาวาสพระสงฆ์ พุทธาวาสและไม่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อ อันตราย อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีพื้นที่บริเวณใช้สอย อาคารสถานที่ สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอเหมาะสมกับ การทำกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การ รับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากกัน จึงเห็นว่า มีความสำคัญลำดับรองลงมา ส่วนในด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แม้ตาม หลักการบริหารการศึกษา จัดเป็นหัวใจของการบริหาร จัดการ จัดให้อยู่ในลำดับที่หนึ่งของงานทั้งปวง แต่โดยที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้พัฒนางานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร เรื่อง การอบรม เลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้เด็ก ได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์- จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก ได้รับการพัฒนามากขึ้นแล้ว สมควรได้ยกเอางานด้านอื่น เร่งรัดพัฒนาให้มีความเท่าเทียมกันต่อไป เป็นต้น งานที่ ผู้แสดงความคิดเห็นลำดับสุดท้าย แต่จำนวนผู้ที่แสดงก็ไม่ น้อยกว่าด้านอื่นมากนัก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมและ การสนับสนุนจากชุมชนในด้านนี้มองดูแล้วมีขอบเขตกว้าง และห่างไกล และถ้าพิจารณาให้ดีแล้ว ด้านนี้ได้ส่งเสริม สนับสนุนให้ด้านอื่น ๆ ไม่มีความสมบูรณ์ขึ้นได้อย่างแน่นอน เพราะฉะนั้น พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็ง ของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้

ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ พัฒนาการระหว่างชุมชน ในการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้อง คำนึงถึงการมีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อให้เป็นไป ตามกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กเป็นการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่เด็กเล็ก ที่จะให้มีการสานเสริมการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานต่อไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการ ของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการ การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการ บริหารแบบการมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อ การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะจะทำให้สามารถ ขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐานการบริหาร แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วน ของสังคม ภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนา เด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็กและผู้เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิดความ พร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กให้ก้าวหน้าต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากภาพรวมที่ได้จากการวิจัยเรื่อง สภาพการ บริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งนำไปสู่ ข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเร่งรัด จัดให้มีการปฏิบัติตามนโยบายส่งเสริมสนับสนุนครูผู้ดูแล เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความก้าวหน้า และมั่นคง ทางวิชาชีพโดยการส่งเสริมสนับสนุนการให้ทุนการศึกษาแก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และพนักงานจ้างในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักเกณฑ์และ ฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับ คุณภาพการศึกษา และการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

ส่งผลให้งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความเจริญก้าวหน้าบรรลุ ตามนโยบายและเป้าหมายของชาติไทย

2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความ ปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดสถานที่ให้มี บรรยากาศน่าดู น่าอยู่ น่าเรียน เพื่อเป็นการเสริมสร้าง การเรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยจัดอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัย อาคารสถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรตั้งอยู่ในพื้นที่มีขนาดเหมาะสม แยกส่วนมาตั้งอยู่แยกเทศ ต่างหากจากเขตสังฆาวาสพระสงฆ์ พุทธาวาส และไม่อยู่ใน พื้นที่เสี่ยงต่ออันตราย อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีพื้นที่ บริเวณใช้สอยเพียงพอ อาคารที่สถานที่ สะอาด ปลอดภัย เหมาะสมกับการทำกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยก เป็นสัดส่วนจากกัน

3. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามหลักการบริหารการศึกษา จัดเป็นหัวใจของการบริหารจัดการ จัดให้อยู่ในลำดับที่หนึ่ง ของงานทั้งปวง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความสำคัญงานวิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตร ให้อยู่ในลำดับที่หนึ่งตลอดไป เพราะเรื่อง การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้เด็ก ได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก สมดังคำที่ว่า เด็กดีวันนี้ จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้า

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่องสภาพการจัดการเรียน การสอนของเด็กปฐมวัยตามความคาดหวังของผู้บริหาร ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ควรมีการวิจัยเรื่องพฤติกรรมของบุคลากรครู ผู้ดูแลเด็กที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ตามความ คิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ควรมีการวิจัยเรื่อง สภาพความคาดหวัง และการปฏิบัติจริงงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายการอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2556). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**.
กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2554**. (ม.ป.ท.)
_____. (2555). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2559**. กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์.
- ชาญศักดิ์ เสงี่ยมบูรณ์. (2555). **ความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดฉะเชิงเทรา**.
ปริญญาณิพนธ์ คศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- นันทิชา ชูเชื้อ. (2554). **ศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครเกาะสมุย อำเภอ
เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามมาตรฐานการศึกษา(ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น**. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ราตรี นาสาทร. (2553). **ศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านเล่า อำเภอมือง จังหวัดชัยภูมิ**. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2548). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรานี เวสสุนทรเทพ. (2553). **“พัฒนาการสมองของเด็ก”** วารสารวิทยาจารย์. 109 (8) 39.
- ศิริทิพย์ ชมพู. (2556). **การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอเวียงชัยจังหวัด
เชียงราย**. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ศิริศิลป์ บุตรจันทร์. (2556 : บทคัดย่อ). **ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและการดำเนินการ ตามมาตรฐานการ
ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้กำกับการดูแลของขององค์การบริหารส่วนตำบลเป้าอำเภอตระการพืชผล
จังหวัดอุบลราชธานี**. ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. คณะรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2556). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุรักษ์ มาสเนตร. (2552). **ศึกษาการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถาน
พัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตบางซื่อ**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
โรงเรียนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
A Study of Competency on Profession of Preschool teachers in 21th Century in Schools
Participating in Professional Teacher Development of
Rajabhat Mahasarakham University.

สุชาดา หวังสิทธิเดช*
ทัศนีย์ นาคุมทรง*
บงกชรัตน์ ศุภเกษร*
วารินทิพย์ ศรีกุลลา*
พีระพร รัตนเกียรติ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูพี่เลี้ยงระดับปฐมวัยในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประจำปี 2558 จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดกาฬสินธุ์ ประชากรจำนวน 251 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 154 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามปลายปิดและแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูปฐมวัยโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.39 เมื่อพิจารณาสมรรถนะทั้ง 11 ด้าน พบว่าสมรรถนะที่มีระดับปฏิบัติมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่

ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ ค่าเฉลี่ย 4.66 ด้านความเป็นครู ค่าเฉลี่ย 4.60 และด้านจิตวิทยาสำหรับครู ค่าเฉลี่ย 4.53

2. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครู ดังนี้ ควรจัดอบรมครูปฐมวัยเกี่ยวกับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อมัลติมีเดียอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เนื่องจากโรงเรียนขาดอุปกรณ์การจัดประสบการณ์ด้านเทคโนโลยี และครูประสบปัญหาสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ขาดความชำนาญในการผลิตสื่อมัลติมีเดียและขาดความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี ขาดทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

ABSTRACT

The purpose of this research was to a study of competency and guideline in developmental Competencies on Profession of Preschool teachers in 21th Century in Schools Participating in Professional Teacher Development of Rajabhat Mahasarakham University.

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

The population of this research were mentors at preschool level of the academic year 2015 in 4 provinces including Maha Sarakham, Roi Et, Khon Kaen, and Kalasin at 64 schools, including 251 people. Using a sizing sample (Krejcie and Morgan) this research had a sample of 154 people. The research instruments were an open-ended questionnaire. The data of the research were described using percentage, mean and standard deviation. The research results were as follows:

1. Preschool teachers in schools Participating in Professional Teacher Development of Rajabhat Mahasarakham University has comments about competency of professional teachers in 21th century of overview at the high level ($\bar{x}$ =4.39). When considered 3 of 11 competencies have active ranking at highest level and sorted in descending order were as follow: concerning of ethic ($\bar{x}$ =4.66), being the teacher ($\bar{x}$ =4.60), and psychology for teacher ($\bar{x}$ =4.53).

2. Associated problems and suggestions on Developing of Competencies on Profession of Preschool teachers in 21th Century in Schools Participating in Professional Teacher Development of Rajabhat Mahasarakham University were as below:

School leaders should provide seminar professional development for preschool teachers 1 time per semester that the schools lacking material in experience management on technology, and teachers have problems of competency concerning innovation and information technology on education, there is a lack of expertise in producing multi-media, and a lack of knowledge and capacity concerning technology. Most teachers are lacking skills in using computers and the Internet.

คำสำคัญ : สมรรถนะทางวิชาชีพครู, ครูปฐมวัย
ศตวรรษที่ 21, โรงเรียนเครือข่ายพัฒนา
วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Keywords : Competency on Professional teacher, Preschooler in 21th Century, Schools Participating in Professional teacher Development of Rajabhat Mahasarakham University

บทนำ

จากสภาพสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลง ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารที่ส่งผลต่อ ระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถระดับสูงสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เผชิญ กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ถึงเป็น สิ่งจำเป็นปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลก มีการตื่นตัวด้านการ ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มาตรฐานสามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสำหรับยุคสังคม แห่งการเรียนรู้ หลายประเทศได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการ พัฒนาวิชาชีพ โดยมีการกำหนดสมรรถนะครู ซึ่งเป็น สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพครูให้บรรลุผล อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการขับเคลื่อนคุณภาพของ ครูในปัจจุบัน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งชัน. 2551) องค์การด้านการพัฒนาครูปฐมวัย รัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา (Office of Early Childhood Development Virginia Department of Social Services) ได้กำหนดสมรรถนะครูปฐมวัย เพื่อส่งเสริมให้ครูปฐมวัย มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและปรับปรุงคุณภาพการสอน อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และสัมฤทธิ์ผลของเด็ก โดยแบ่งสมรรถนะทางวิชาชีพครูปฐมวัยเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (Commitment to Quality) หมายถึง ความเข้าใจและความสามารถในการ ปฏิบัติงานตามคุณภาพและที่กำหนด 2) ด้านการพัฒนา วิชาชีพ (Professional Development) หมายถึง ความ มุ่งมั่นในการพัฒนาความรู้ด้านวิชาชีพ รวมถึงการพัฒนา ทักษะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพ 3) ด้านการสนับสนุน (Advocacy) หมายถึง การส่งเสริมและให้ความรู้ด้าน การศึกษาปฐมวัยแก่ชุมชน 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม (Ethics) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่ดีต่อเพื่อนร่วม วิชาชีพ ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับ เด็ก (Office of Early Childhood Development Virginia Department of Social Services. 2008)

ดังนั้น มาตรการและแนวทางของการยกระดับ การพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพของวิชาชีพแห่งความ

เป็นครู จึงถูกกำหนดขึ้นในหลากหลายกลยุทธ์เพื่อนำมาซึ่งความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดสมรรถนะเชิงวิชาชีพในระดับต่าง ๆ จะเป็นประเด็นสำคัญของการสร้างประสิทธิภาพในการพัฒนาศาสตร์แห่งความเป็นครูให้บรรลุผล สอดรับกับสถานการณ์และบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ก้าวไปในสังคมแห่งการเรียนรู้ยุคใหม่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี ด้วยเหตุนี้ครูปฐมวัยจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพ เพื่อให้ครูปฐมวัยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมดูแลให้การศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ การวางแผนการทำงานเพื่อพัฒนาในเรื่องใดก็ตาม ควรเริ่มจากการประเมินบริบท เพื่อให้เข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ขององค์กรและรู้ความต้องการขององค์กรว่าจำเป็นต้องได้รับการสนองตอบในด้านใด การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ช่วยในการทำงาน ผลที่ได้มาจากการประเมินจะสะท้อนสภาพบริบทที่เกิดขึ้นของหน่วยงาน ข้อมูลดังกล่าว จึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การวางแผน การกำหนดแนวทางพัฒนาหน่วยงานให้สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้น และช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานนั้นอย่างแท้จริง (สุวิมล ร่วงวานิช. 2548)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาวิชาชีพครูภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมในช่วงเวลานี้ นับได้ว่าเป็นบทบาทและภารกิจสำคัญที่ทำทายเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนา เพื่อก่อให้เกิดศักยภาพและประสิทธิภาพสูงสุดของศาสตร์แห่งวิชาชีพครู ทั้งนี้คงสืบเนื่องมาจากสภาพทางบริบทรอบด้านที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา โดยเฉพาะในด้านการจัดการศึกษาของยุคปฏิรูปในทศวรรษที่สองนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งมีดัชนีบ่งชี้ (Indicators) หลายประการที่บ่งบอกและสะท้อนผลให้ทราบทั้งที่เป็นภาพในเชิงบวกบวกและลบควบคู่กันไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลลัพธ์ (Output) ที่เกิดกับผลผลิตของกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งก็หมายถึงผู้เรียนนั่นเอง ที่เป็นสิ่งบ่งบอกหรือเป็นสัญญาณของการสะท้อนภาพดังกล่าวออกมาสู่สังคมจากกระแสของการปฏิรูปการศึกษาของไทยในปัจจุบัน ผลที่เกิดขึ้นย่อมเป็นการตอบโจทย์สำคัญที่สังคมโดยรวมต่างมุ่งเป้าหมายกลุ่มใหญ่ไปที่ “ครูอาจารย์” ในด้านประสิทธิภาพและศักยภาพของการ

จัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน โดยมีอาจหลักเลี้ยงหรือปฏิเสธความรับผิดชอบเหล่านี้ได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน อันเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่แนวทางใหม่ในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับยุคสมัยของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถนำผู้เรียนไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ นำโรงเรียนไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทตามความต้องการอย่างแท้จริงของประเทศ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากร คือ ครูพี่เลี้ยงระดับปฐมวัยในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประจำปี 2558 จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดกาฬสินธุ์ รวมทั้งสิ้น 64 โรงเรียน 251 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูพี่เลี้ยงระดับปฐมวัยที่ได้มาจากการสุ่มตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 154 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับเกี่ยวกับ สมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมเนื้อหาสมรรถนะครู 11 มาตรฐาน ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

การวิจัยครั้งนี้กำหนดระยะเวลาในภาคเรียนที่ 1-2 ปีการศึกษา 2558

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามมีดังนี้

1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาสำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2556 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน ทั้งนี้ได้ยึดหลักมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครอบคลุมสมรรถนะครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครู 11 มาตรฐาน

2) สร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตามแบบของไลเคิร์ท

3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Objective Congruence) ต้องมีค่าดัชนี IOC มากกว่า 0.5 จึงถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับโครงสร้างและนิยามที่ต้องการวัด พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 - 1.0 แสดงว่ามีความตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายไปทดลองใช้ (try-out) กับครูที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มประชากรและไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach. 1990 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.962

5) นำผลการทดลองใช้เสนอผู้เชี่ยวชาญให้ตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือครูปฐมวัยตอบแบบสอบถามโดยส่งไปโรงเรียนเครือข่ายวิชาชีพครูจำนวน 154 ชุด ได้รับคืน 154 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 มีความสมบูรณ์ 154 ชุด

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนคำถามปลายเปิดใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

สรุปผล

ผลการวิจัย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 97.40 อายุ 45 ปีขึ้นไป จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 62.34 ตำแหน่ง/วิทยฐานะเป็นครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 67.53 ระดับการศึกษา อยู่ระดับปริญญาตรีจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 82.47

ตาราง 1 ระดับการปฏิบัติตามสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 11 มาตรฐาน

สมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ		แปลความหมาย
	$\bar{x}$	S.D.	
สมรรถนะที่ 1 ด้านความเป็นครู	4.60	0.48	มากที่สุด
สมรรถนะที่ 2 ปรัชญาการศึกษา	4.30	0.57	มาก
สมรรถนะที่ 3 ภาษาและวัฒนธรรม	4.38	0.57	มาก
สมรรถนะที่ 4 จิตวิทยาสำหรับครู	4.53	0.52	มากที่สุด
สมรรถนะที่ 5 หลักสูตร	4.42	0.56	มาก
สมรรถนะที่ 6 การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน	4.42	0.56	มาก
สมรรถนะที่ 7 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	4.23	0.57	มาก
สมรรถนะที่ 8 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	4.08	0.65	มาก
สมรรถนะที่ 9 การวัดและประเมินผล การเรียนรู้	4.31	0.55	มาก
สมรรถนะที่ 10 การประกันคุณภาพการศึกษา	4.37	0.56	มาก
สมรรถนะที่ 11 คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ	4.66	0.49	มากที่สุด
โดยรวม	4.39	0.55	มาก

จากตาราง 1 แสดงระดับการปฏิบัติตามสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 11 มาตรฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$) เมื่อพิจารณาสมรรถนะ 3 ด้านจาก 11 ด้าน มีระดับปฏิบัติมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$) ด้านความเป็นครู อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) และ ด้านจิตวิทยาสำหรับครู อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$) และเมื่อพิจารณาสมรรถนะการปฏิบัติงาน ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 4.08$)

อภิปรายผล

หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว สามารถนำผลนั้นมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป พบว่า ครูปฐมวัยเป็นเพศหญิงร้อยละ 97.46 ทำให้เด็กปฐมวัยทั้งเพศชายและเพศหญิง ได้แบบอย่างการประพฤติตนของเพศหญิงเป็นส่วนใหญ่ การที่เพศหญิงสนใจในการทำหน้าที่ครูปฐมวัย ดูแลเด็กวัย 3-5 ปี เช่นนี้ คงเป็นด้วยความเป็นเพศของผู้ทำหน้าที่แม่ซึ่งในสังคมไทย แม่คือผู้ดูแลทุกสิ่งทุกอย่างที่ดำเนินการภายในครอบครัว และการดูแลบุตรทุกคน ส่วนพ่อทำงานนอกบ้านหาเงินมาเลี้ยงจุนครอบครัว ความคุ้นเคยในวิถีชีวิตประจำวัน เพศหญิงจึงสามารถทำหน้าที่ในการดูแลเด็กได้ดีกว่า เมื่อต้องไปปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย

2. การวิเคราะห์สมรรถนะทางวิชาชีพครูปฐมวัยรายด้าน พบว่า ในด้านความเป็นครู ด้านจิตวิทยาสำหรับครู และด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ อยู่ในระดับปฏิบัติ มากที่สุด แสดงให้เห็นได้ว่า ครูปฐมวัยมีความตั้งใจที่จะประกอบวิชาชีพครู ชอบที่จะทำงานครู และภูมิใจที่จะแสดงตนว่าเป็นครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ ดูแล เอาใจใส่ และช่วยเหลือเด็กปฐมวัยในการทำกิจกรรมประจำวัน ทั้งนี้ครูปฐมวัยมีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเด็กตั้งแต่เริ่มมาโรงเรียน เนื่องจากเด็กวัยอนุบาลยังเป็นเด็กเล็กมีลักษณะไม่จดจ่ออยู่นิ่ง ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้มากนัก ครูจึงต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด มีหน้าที่อบรมเลี้ยงดู ปลูกฝังสิ่งที่ดีงามตลอดจนขัดเกลาพฤติกรรมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนตลอดทั้งวัน จนกระทั่งถึงเวลาที่ผู้ปกครองมารับกลับ รวมใช้เวลาในการอบรมดูแลมากกว่า 6 ชั่วโมงต่อวัน จนบางครั้งครูจึงเกิดความเครียด ดังเช่น ผลงานวิจัยของ รุ่งนภา

อินทา (2549) ที่ศึกษาพบว่า นอกจากงานสอนที่เป็นงานหลักของครูแล้ว ครูปฐมวัยจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบงานอื่นๆ มากมาย เช่น งานธุรการ งานการเงิน งานกิจกรรมพิเศษ งานความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นต้น บทบาทหน้าที่ครูจึงถือว่าเป็นภาระงานที่หนัก สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) พบว่า ปัจจุบันภาระงานครูมีมากเกินไป จึงทำให้ครูไม่สามารถพัฒนางานได้อย่างเต็มที่จนเกิดความรู้สึกเหนื่อยหน่าย ท้อแท้ ไม่มีความมุ่งมั่นในอาชีพ ดังนั้นการจะเป็นครูที่ดีได้จึงต้องอาศัยความรักความเมตตาต่อเด็ก ต้องรู้จักควบคุมตนเองได้อย่างมีสติ (ยนต์ ชุ่มจิต. 2553) ผลจากการประชุมกลุ่มเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย ในด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ สรุปว่า สถาบันผลิตครูควรจัดทำหลักสูตรที่เน้นการส่งเสริมให้ครูรักและตระหนักในความสำคัญของอาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) เสนอให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมุ่งมั่น และปลูกฝังความศรัทธาในอาชีพเพื่อสร้างความตระหนักในบทบาทของความเป็นครูมากยิ่งขึ้น

3. ความคิดเห็นของครูปฐมวัยเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม อยู่ในระดับปฏิบัติมาก และได้แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัย ดังนี้ ควรจัดอบรมครูปฐมวัยเกี่ยวกับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อมัลติมีเดียอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เนื่องจากโรงเรียนขาดอุปกรณ์การจัดประสบการณ์ด้านเทคโนโลยี และครูประสบปัญหาสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ขาดความชำนาญในการผลิตสื่อมัลติมีเดียและขาดความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี ขาดทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2537 : 1-22) สรุปว่า ครูต้องมีการพัฒนาตนเองตลอดเวลา ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ มีสมรรถนะด้านการสอน เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรม ประพฤติตนดีเป็นที่น่าเคารพนับถือ รวมเป็นแบบอย่างที่ดีตามหลักศาสนาแก่เยาวชนและสังคม

สรุปผล

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีประเด็นด้านที่สำคัญหรือจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะตามที่ครูได้ระบุความต้องการไว้ คือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา โดยจัดอบรม สัมมนา

ให้ครูอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้งอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องของโรงเรียนฯ ควรจัดสรรงบประมาณ ระบบสื่อสารสนเทศ สื่อมัลติมีเดีย สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ครูปฐมวัย พัฒนาตนเองให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยจัด แหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ทันสมัย เช่น จัดแหล่งเรียนรู้ ด้านภาษาต่างประเทศ (Self Access Foreign Languages Center) พัฒนาห้องสมุดให้ทันสมัยที่สามารถติดต่อ เชื่อมโยงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึง จัดทำศูนย์ เครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนหรือท้องถิ่น ทั้งนี้ครูยุคใหม่ต้อง รู้เท่าทันความเจริญก้าวหน้าอย่างรอบด้าน อาทิ สังคม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งครูปฐมวัย ยุคใหม่มีความจำเป็นต้องมีทักษะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อจะได้นำไปสอน หรือถ่ายทอดแก่เด็กปฐมวัยในชั้นเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

รายการอ้างอิง

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพรทิพย์ แข็งขัน. (2551). รายงานการวิจัย สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- รุ่งนภา อินทา. (2549). การศึกษาภาระงานครูอนุบาลในยุคปฏิรูปการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย) กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวามิช. (2548). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2537). การกำหนดแนวทางในการออกไปอนุญาตประกอบวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ คุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) : ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2552). ข้อเสนอแนะการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

1. ควรนำผลการวิจัยไปจัดหลักสูตรฝึกอบรม สัมมนา ให้แก่ครูผู้สอนระดับปฐมวัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะ ทางวิชาชีพของครูปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ 11 มาตรฐาน เช่น ด้านภาษาและ วัฒนธรรม ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทาง การศึกษา

2. หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการถอดบทเรียน หรือประสบการณ์ครูที่ประสบความสำเร็จในการจัด การศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของครู ปฐมวัย โดยการนำบทเรียนที่ได้ไปเผยแพร่เป็นความรู้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการสร้างโปรแกรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะของครูปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพครู 11 มาตรฐาน

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะครู ปฐมวัยโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครู จึงควรมี การศึกษา ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ ของครูปฐมวัยในส่วนภูมิภาคที่มีความแตกต่างกันของบริบท เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากขึ้น

สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภาในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
The Competencies of School Administrators Based on Professional Standard of the
Secretariat Office of the Teachers' Council of Thailand in Educational Opportunity
Expansion School under Buriram Primary Educational Service Area Office 3

สุทธิเทพ ช่อปทุมศิริกุล*
เชาว์ การวิชา**
กระพั่น ศรีงาน***

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 181 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่ และมอร์แกน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.994 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test แบบ Independent Samples และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ โดยกำหนดค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถนะผู้บริหารตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ

คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านหลักสูตรการสอน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียน และด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ตามลำดับ

2. ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to investigate the competencies of school administrators based on professional standard of the secretariat office of the teachers' council of Thailand in educational opportunity expansion school under Buriram primary educational service area office 3 and

* นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

*** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

2) to compare teachers' perceptions towards the competencies of school administrators based on professional standard of the secretariat office of the teachers' council of Thailand in educational opportunity expansion school under Buriram primary educational service area office 3 as classified by educational qualifications and work experience. The participants consisted of 181 teachers of educational opportunity expansion schools under Buriram primary educational service area office 3 in academic year 2016. Participants were selected by assigning the sample size according to the table of Krejcie and Morgan and were randomly selected by using the simple random sampling technique. The research instrument was a questionnaire with reliability 0.994. The data were described using percentage, mean, standard deviation, and a t-test (Independent), one-way analysis of variance (ANOVA) and Scheffé's method of paired comparison were used for testing the hypotheses, where the statistically significant difference was at the .05 level.

The research findings were:

1. The competencies of the school administrators based on professional standard of the secretariat office of the teachers' council of Thailand in educational opportunity expansion school under Buriram primary educational service area office 3 were found to be rated at high levels. As the average, they were put in order from high to low as the followings : educational quality assurance, professional development, curriculum and instruction, measurement and evaluation, morality, ethics and code of ethics, education administration, student affairs and activities and academic leadership respectively

2. The perceptions of the teachers who possessed graduate degrees in different fields in

educational opportunity expansion school towards the competencies of school administrators based on professional standard of the secretariat office of the teachers' council of Thailand in educational opportunity expansion school under Buriram primary educational service area office 3, both total and each part were different with statistically significant at .05 level.

3. The perceptions of the teachers in educational opportunity expansion school towards the competencies of school administrators based on professional standard of the secretariat office of the teachers' council of Thailand in educational opportunity expansion school under Buriram primary educational service area office 3. were not statistically different by work experiences.

คำสำคัญ : สมรรถนะ, ผู้บริหารโรงเรียน,
มาตรฐานวิชาชีพ

Keywords: Competencies, School Administrators,
Professional Standard

บทนำ

การก้าวเข้าสู่โลกาภิวัตน์ สังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน และรัฐบาลได้กระจายอำนาจการบริหารไปสู่ส่วนราชการภูมิภาค เพื่อให้การบริหารงานมีความคล่องตัวมากขึ้น มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ที่สามารถแพร่กระจายข่าวสาร และข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ไร้พรมแดนทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรง และภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้กระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต สังคม และสภาพแวดล้อมครอบคลุมไปทั่วโลกทำให้ประเทศต้องมีการปรับเปลี่ยนสังคมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประเทศที่มีขีดความสามารถในการบริหารเปลี่ยนแปลงได้ดีก็จะได้รับผลกระทบน้อย ส่วนประเทศที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ทันเหตุการณ์ย่อมได้รับผลกระทบมาก จนเกิดภาวะวิกฤตเหมือนประเทศไทยได้ประสบภาวะวิกฤตทั้งเศรษฐกิจ

การเมือง และด้านการศึกษาจนก่อให้เกิดกระแสแห่งการปฏิรูปสังคมไทยขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ และทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีการศึกษาแห่งชาติกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และการปฏิรูปการศึกษาโดยจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 52 ได้ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิต การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง มาตรา 53 กำหนดให้มืองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของกระทรวงมีอำนาจหน้าที่ กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. 2545 : 38)

ผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสำคัญมากที่สุดในการเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา คุณภาพผู้เรียน ให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำรงชีวิตในสังคมอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาจะต้องกำหนดเป้าหมายและกระบวนการบริหารการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดให้บรรลุเป้าหมาย เพราะจากแนวทางการปฏิรูปการศึกษาได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหาร การตัดสินใจ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา คือ การบริหารตนเองอย่างอิสระจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ทุกคนมีส่วนร่วมในการสื่อสาร การประสานงาน การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

2548 : 72) ภารกิจที่สำคัญของสถานศึกษาที่จะสามารถจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายได้ และเป็นผู้กำหนดนโยบาย เป้าหมาย วิสัยทัศน์ กระบวนการจัดการ และทีมงานในสถานศึกษา จึงถือเป็นผู้บุคคลสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวได้ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นคนที่ใช้ความรู้ความสามารถเข้ามาบริหารสถานศึกษาและทำให้สถานศึกษาหรือผู้เรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องพอใจกับคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามที่สังคมต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารสถานศึกษาภายใต้สภาวะการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถเลือกแนวทางและการตัดสินใจในการนำวิธีการบริหารที่มีประสิทธิภาพที่สุด เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อการแก้ปัญหาที่ดีขึ้น และบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารงานที่เป็นหน้าที่หลักในสถานศึกษาซึ่งแบ่งได้ 4 ด้านที่สำคัญคือ ด้านงานวิชาการ ด้านงานบุคคล ด้านงานงบประมาณ และด้านงานบริหารทั่วไป ให้มีคุณภาพและเป็นประโยชน์กับทุกฝ่าย

ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งต่อความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กร คือ ผู้บริหารที่มีความสามารถในการพัฒนาบริหารองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงได้มีการกำหนดให้มีระบบการพัฒนาสมรรถนะ สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถหรือสมรรถนะของผู้ดำรงตำแหน่งงานที่งานนั้น ๆ ต้องการ คำว่า Competency นี้ไม่ได้หมายถึงเฉพาะพฤติกรรมแต่จะมองลึกไปถึงความเชื่อ ทศคติ อุปนิสัยส่วนลึกของตนด้วย (ณรงค์วิทย์ แสนทอง. 2550 : 27) จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2557 พบว่า มีโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่า 9,000 แห่ง ที่ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาในรอบที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่แล้วโรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินเป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากำลังประสบปัญหา ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ควรมีการทบทวนถึงบทบาทหน้าที่ และสมรรถนะ

ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การศึกษาของประเทศมีการพัฒนาต่อไป (สุริยา ช้องเสนาะ. 2558 : 1)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 336 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ปีการศึกษา 2558 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 149) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 181 คน แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความคิดเห็นของครู

เกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ทั้ง 7 ด้าน และ 3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความ ผลงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
  2. นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำแบบสอบถามเพื่อสำรวจสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยกำหนดเป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (Check Lists) และแบบปลายเปิด (Open-ended Form) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของภาที่ใช่และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำเครื่องมือ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้
  4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
  5. นำผลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 181 คน
  6. นำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.994
- การวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและใช้สถิติวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวน และร้อยละ

2. การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล และ

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ค่า ร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตาราง 1 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ที่	สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1	ด้านการพัฒนาวิชาชีพ	4.21	0.89	มาก	2
2	ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ	3.81	0.89	มาก	7
3	ด้านการบริหารสถานศึกษา	4.09	0.78	มาก	5
4	ด้านหลักสูตรการสอน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้	4.13	0.77	มาก	3
5	ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียน	4.01	1.00	มาก	6
6	ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.28	0.66	มาก	1
7	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ	4.11	0.46	มาก	4
	รวมเฉลี่ย	4.09	0.74	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่า สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ตามความคิดเห็นของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.09, S.D. = 0.74) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{x}$ = 4.28, S.D.=0.66) ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{x}$ = 4.21, S.D.=0.89) ด้านหลักสูตรการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.13, S.D. = 0.77) ส่วนด้านที่มีข้อเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ($\bar{x}$ = 3.81, S.D.=0.89)

ตาราง 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ที่	สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการพัฒนาวิชาชีพ	3.71	0.82	4.97	0.12	12.80**
2	ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ	3.37	0.89	4.50	0.13	10.52**
3	ด้านการบริหารสถานศึกษา	3.79	0.87	4.57	0.20	7.32**
4	ด้านหลักสูตรการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.82	0.86	4.61	0.08	7.74**
5	ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียน	3.68	1.24	4.53	0.14	5.73**
6	ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.05	0.76	4.64	0.10	6.53**
7	ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ	3.86	0.42	4.50	0.13	12.52**
	รวมเฉลี่ย	3.75	0.78	4.62	0.05	9.25**

จากตาราง 2 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงานโดยรวมและรายด้าน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการพัฒนาวิชาชีพระหว่างกลุ่ม (Between Groups)	2	1.27	0.63	0.804
ภายในกลุ่ม (Within Groups)	178	141.58	0.79	
รวม (Total)	180	142.86		
2. ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการระหว่างกลุ่ม (Between Groups)	2	1.21	0.60	0.750
ภายในกลุ่ม (Within Groups)	187	143.60	0.80	
รวม (Total)	180	144.81		
3. ด้านการบริหารสถานศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม (Between Groups)	2	0.8	0.40	0.641
ภายในกลุ่ม (Within Groups)	187	111.47	0.62	
รวม (Total)	180	112.27		

ตาราง 3 (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
4. ด้านหลักสูตร การสอนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม (Between Groups)	2	0.82	0.40	0.680
ภายในกลุ่ม (Within Groups)	178	108.32	0.62	
รวม (Total)	180	109.15		
5. ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียน				
ระหว่างกลุ่ม (Between Groups)	2	0.74	0.37	0.327
ภายในกลุ่ม (Within Groups)	178	201.93	1.13	
รวม (Total)	180	202.67		
6. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม (Between Groups)	2	0.45	0.22	0.517
ภายในกลุ่ม (Within Groups)	178	78.64	0.44	
รวม (Total)	180	79.10		
7. ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ				
ระหว่างกลุ่ม (Between Groups)	2	0.27	0.13	0.628
ภายในกลุ่ม (Within Groups)	178	38.37	0.21	
รวม (Total)	180	38.64		
โดยรวม				
ระหว่างกลุ่ม (Between Groups)	2	0.75	0.37	0.676
ภายในกลุ่ม (Within Groups)	178	99.14	0.55	
รวม (Total)	180	99.89		

จากตาราง 3 พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันเช่นกัน

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนออื่น ๆ

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	จำนวน (n = 151)	ร้อยละ
1. ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ และนิเทศติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน	24	15.89
2. ควรจัดคนให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย	22	14.57
3. ควรมีการทำวิจัย เพื่อพัฒนาบุคลากร มีการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ	20	13.24
4. ควรมีการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เช่น การจัดทำข้อสอบ การประเมินผู้เรียน การประเมินครูผู้สอน	17	11.26
5. ควรจัดให้มีสื่อ อุปกรณ์เครื่องมือเพื่อการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ	14	9.27
6. ควรจัดให้มีสื่อ อุปกรณ์เครื่องมือเพื่อการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ	14	9.27
7. ผู้บริหารควรมีความรู้และเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการของนักเรียนให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น	12	7.95
8. ควรจัดส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ในทุก ๆ ด้าน	10	6.62
9. ควรจัดหาเอกสาร ข้อสอบเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	9	5.96
10. ควรมีการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนงานที่วางแผนไว้อย่างต่อเนื่อง	7	4.63
11. ควรมีการร่วมมือกันกับชุมชน ครู นักเรียน ในการให้การบริก	5	3.31
12. ควรให้ออกสครูในการพัฒนาตนเองอย่างทั่วถึง เสมอภาคกัน	4	2.65
13. ควรมีการนิเทศห้องเรียนให้เป็นประจำ	3	1.97

ตาราง 4 (ต่อ)

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	จำนวน (n = 151)	ร้อยละ
14. ควรมีการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เช่น การจัดทำข้อสอบ การประเมินผู้เรียน การประเมินครูผู้สอน	17	11.26
15. ควรจัดให้มีสื่อ อุปกรณ์เครื่องมือเพื่อการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ	14	9.27
16. ผู้บริหารควรมีความรู้และเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการของนักเรียนให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น	12	7.95
17. ควรจัดส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ในทุก ๆ ด้าน	10	6.62
18. ควรจัดหาเอกสาร ข้อสอบเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	9	5.96

จากตาราง 4 พบว่าครูมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มากที่สุด 5 อันดับแรก คือ ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ และนิเทศติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน (ร้อยละ 15.89) ควรจัดคนให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย (ร้อยละ 14.57) ควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาบุคลากรมีการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ (ร้อยละ 13.24) ควรมีการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เช่น การจัดทำข้อสอบ การประเมินผู้เรียน การประเมินครูผู้สอน (ร้อยละ 11.26) และควรจัดให้มีสื่อ อุปกรณ์เครื่องมือเพื่อการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ (ร้อยละ 9.27) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อการศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผู้วิจัยพบประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนตาม

มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถของตนเองทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมในอันที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการ เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่ราชการวิชาชีพ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถนะผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังผลที่ปรากฏ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกรที่ผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้ความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในการเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาตนเองและการบริหารจัดการโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพตามนโยบายและเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเสมอมา จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นผู้ที่มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของฐิติธรรวารี ศรีจันทร์เวียง (2553 : 60) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ผู้บริหารมีการปฏิบัติที่แสดงออกถึงเจตคติ ค่านิยม ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นเพื่อหล่อหลอมค่านิยม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมของวิชาชีพครูที่ดี และมองว่าผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับสูง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ดังนี้

2.1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้านพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องของสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา และผู้บริหารโรงเรียนนั้นมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันส่งผลให้การบริหารงานของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันไป จึงทำให้สมรรถนะการบริหารงานนั้นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ขุนวัง ญวงค์ศรี (2551 : 111) การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อเปรียบเทียบกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันเช่นกัน ทั้งนี้อาจเพราะว่าครูและผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์กันได้เป็นอย่างดี ผู้บริหารสามารถดูแลครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชนได้อย่างทั่วถึง ผู้บริหารโรงเรียนมีวิธีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทต่าง ๆ ย่อมต้องอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่หลากหลาย เพราะประสบการณ์นั้นจะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ต่างกันั้นนั้นทำให้การเรียนรู้หรือผ่านประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับว่ามีประสบการณ์ในการทำงานมากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับ ประไพศรี พุ่มพวง (2557 : 155) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักและกระบวนการบริหาร การศึกษา ด้านนโยบายและการวางแผนการศึกษา ด้านการบริหาร ด้านธุรการ การเงิน พัสดุและอาคารสถานที่ ด้านการบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยี และด้านการบริหารด้านวิชาการ ตามลำดับ เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ มากที่สุดในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ และนิเทศติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ในปัจจุบันยังไม่มี การใช้สื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาให้ผู้บริหารมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ และนิเทศติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ ชาตรี โพธิกุล (2552 : 103) ได้ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ตามข้อเสนอแนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เรียงลำดับจากค่าความถี่มากไปน้อย ได้แก่ ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายวางแผนการบริหารงานของโรงเรียนให้ชัดเจนในการปฏิบัติงานเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณในโรงเรียนให้เกิดความถูกต้อง ชัดเจน เป็นระบบ และสามารถตรวจสอบได้ ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร เพื่อบุคลากรสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรวางแผนการทำงานและมีการบริหารจัดการที่สามารถดึงศักยภาพและความสามารถที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคลากรมาใช้เพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงานภายใต้หลักการผลประโยชน์ขององค์กรและบุคลากร ฯลฯ

สรุปผล

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถนะผู้บริหาร ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านหลักสูตรการสอน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านกิจการ และกิจกรรมนักเรียน และด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ตามลำดับ

2. ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ประเด็นที่ครู

แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ 1) ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ และนิเทศติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบัน 2) ควรจัดคนให้เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย และ 3) ควรมีการทำวิจัย เพื่อพัฒนาบุคลากร มีการศึกษาข้อมูลจากแหล่ง ต่าง ๆ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการประเด็นที่ควรนำมาเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ได้ดังนี้

1. ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องหาแนวทางที่จะช่วยบริหารจัดการการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น โดยกำหนดแนวทางส่งเสริมให้นักเรียนได้ไปศึกษาเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ภายนอก จัดในรูปแบบของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือบูรณาการในรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งหากผู้เรียนได้ศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ จะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง โดยผ่านประสาทสัมผัสหลายด้าน และเชื่อมโยงประสบการณ์ตรงกับความรู้อีกที่ได้เรียนในห้องเรียน และส่งผลโดยตรงกับคุณภาพของผู้เรียนเอง

2. ด้านกิจการและกิจกรรนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาควรร่วมมือร่วมใจกันจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป โดยอาจจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การบูรณาการโครงการองค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ และความสามารถ ความต้องการ ของผู้เรียนและชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่างๆ และจัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่าง ๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิด

คุณภาพและได้มาตรฐานแล้ว ยังเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลเพราะจะทำให้รู้สภาพการปฏิบัติงานกระบวนการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารและโรงเรียนต่อไป
2. ควรศึกษาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหารมีทักษะกระบวนการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาโรงเรียนต่อไป

3. ด้านการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีการกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ เพื่อให้สามารถวางระบบการบริหารและการจัดทรัพยากรในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเชิญผู้นำในชุมชน ร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแผนกลยุทธ์ เพื่อให้สามารถวางระบบการบริหารและการจัดทรัพยากรในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งหากมีการกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ เพื่อให้สามารถวางระบบการบริหารและการจัดทรัพยากรในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลดีแก่สถานศึกษาด้วย

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : ศรุสภา.
- ขุนวัง ญวงศ์ศรี. (2551). การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุรินทร์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ชาติรี โพธิกุล. (2552). สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิฎฐารัว ศรีจันทร์เวียง. (2553). สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุดรธานี : มหาวิทยาลัยอุดรธานี.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2550). มาตรฐาน COMPETENCY กันเถอะ. กรุงเทพมหานคร : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปูรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประไพศรี พุ่มพวง. (2557). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ศรีสะเกษ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. (2545). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ : นิตยบรรณาการ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2548). แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สุริยา ฮ่องเสนาะ. (2558). ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก. ออนไลน์. แหล่งที่มา : http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/.../article_20151215100207.pdf [5 มกราคม 2559].

การพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชากฎหมายธุรกิจ เรื่อง “สัญญา” โดยใช้ระบบ การให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online Development Teaching Courses in Laws in Business of "Contract" using Counseling System the Learning Online

พิชญ์กลินี นนท์กาญจนจินดา*
เบญจพร บุญสยาม**
อรวรรณ แท่งทอง***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชากฎหมายธุรกิจ เรื่อง “สัญญา” มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ซึ่งลงทะเบียนเรียนวิชากฎหมายธุรกิจในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 36 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online โดยสถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า การเรียนโดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี ทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนวิชากฎหมายธุรกิจ โดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online มากขึ้น

ABSTRACT

This research was a study to improve the teaching of courses in Law in the business of "contracts" and to compare the achievement of students before, during, and after learning as well as to assess the satisfaction of teaching using online consulting. The samples used in the research were students of accounting of the Faculty of Management at Thepsatri Rajabhat University who enrollment in the second semester of 2015. 36 students were selected using purposive sampling. The instruments used in this study were 1) a lesson plan using the system of consulting and instructional design online 2) test achievement and 3) satisfaction of students to the consulting, teaching style. The data was analyzed using statistics including the mean standard deviation Statistics and t-test.

The results showed that the differences for students' learning achievement before and after learning were statistically significant at level of .05. The students' satisfaction toward teaching courses in business law was higher.

คำสำคัญ : ระบบการให้คำปรึกษา, การเรียนการสอนแบบออนไลน์, กฎหมายธุรกิจ

Keywords: Counseling System, Learning Online, Laws in Business

* สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

** สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

*** สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทนำ

“การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะในหมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22) การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ ได้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การเรียนจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างโอกาสในการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ การศึกษาค้นคว้ามีใช้ความรู้ที่ได้รับจากครูผู้สอนแต่เพียงแหล่งเดียว ซึ่งวิธีการนี้จะเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีนิสัยสนใจใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Long-life Education) และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning Man) ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีการแสวงหาความรู้ (Learn How to Learn) มากกว่า สอนตัวความรู้ สอนการคิดมากกว่าสอนให้ท่องจำ สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าเน้นเนื้อหาวิชา (ประเวศ วะสี. 2541 : 72) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนควรมีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้สนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง

รายวิชากฎหมายธุรกิจ เป็นรายวิชาเริ่มต้นที่สำคัญมารายวิชาหนึ่งของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี ที่นักศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายธุรกิจ โดยอาจารย์ผู้สอนต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างองค์ความรู้ให้กับนักศึกษาเพื่อ นำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการเรียนและชีวิตประจำวันต่อไปในอนาคต จากการสำรวจนักศึกษา ด้วยวิธีการสอบถาม นักศึกษาเบื้องต้น เรื่องการเรียนการสอนในรายวิชา กฎหมายธุรกิจ พบว่า นักศึกษาร้อยละ 60 มีความรู้เบื้องต้นในเรื่องสัญญา และนักศึกษาได้ข้อมูลในการเรียนวิชา กฎหมายธุรกิจจากสถานศึกษาอื่นมาบ้างแล้ว แต่เมื่อถึงเวลาสอบ หรือมอบหมายงานให้ทำไม่สามารถทำได้ เนื่องจากไม่ได้รับการฝึกฝน และไม่มีความเข้าใจ นักศึกษาเรียนรู้ได้ช้า ไม่กล้าเข้าไปถามอาจารย์ ไม่สามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ผู้สอนได้ การเรียนการสอนที่ต้องอยู่ในห้องเรียน มีการจัดกลุ่มแบ่งงานกันทำแบบเดิมโดยที่สมาชิกในกลุ่มต้องมารวมตัวกันเพื่อให้งานที่ทำร่วมกันเป็นกลุ่มนั้นสำเร็จ ซึ่งทำให้เสียเวลา และค่าใช้จ่ายมากขึ้น และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันนั้นมีมากขึ้น เพื่อเพิ่มการกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้และการแก้ปัญหาในการเรียนการ

สอนอย่างทันที่ทางผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการแก้ปัญหา ด้วยการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชากฎหมายธุรกิจ เรื่อง “สัญญา” โดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียน การสอนแบบ Online รวมทั้งให้มีแบบฝึกปฏิบัติเพิ่มเติม นอกเหนือจากแบบฝึกหัดและตัวอย่างที่มีในหนังสือ เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้ระบบการให้ คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียน การสอนวิชากฎหมายธุรกิจ เรื่อง “สัญญา” โดยใช้ระบบ การให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา กฎหมายธุรกิจ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 98 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี ที่เรียนรายวิชากฎหมายธุรกิจ จำนวน 36 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบการให้ คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online
2. สร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ระดับความพึงพอใจในการเรียนการสอนวิชา กฎหมายธุรกิจ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โดยการวัดระดับ ความคิดเห็นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และแบบตรวจสอบรายการ (Check list) คือ ใช่ และไม่ใช่ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามระเบียบวิธีวิจัยของ การสร้างแบบสอบถาม และหาค่าความเที่ยงตรงของ เครื่องมือแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อ นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรม สำเร็จรูป
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้าน การเรียนการสอนแบบ Online

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยค้นพบปัญหาเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน
2. ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบ Online และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สํารวจข้อมูลจากนักศึกษาด้วยการใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนของนักศึกษา ความต้องการ และความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อใช้ในการกำหนดประเด็นปัญหาในงานวิจัย
4. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในออกแบบ และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และการให้คำปรึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน
5. ทดสอบนักศึกษาก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน
6. ผู้สอนใช้ระบบการให้คำปรึกษาแบบ Online พร้อมกับเอกสารข้อมูลในรูปแบบต่างๆ สอนให้แก่นักศึกษา
7. หลังจากเรียนเสร็จ ผู้สอนให้นักศึกษาสอบถามปัญหา หรือความไม่เข้าใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาแบบ Online
8. ทดสอบนักศึกษาก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียนเพื่อประเมินผลระบบการให้คำปรึกษาแบบ Online ว่านักศึกษามีผลการเรียนดีขึ้นหรือไม่
9. ให้นักศึกษาทำแบบสำรวจความพึงพอใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีดังนี้

1. ให้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา จำนวน 36 คน ทำแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด
2. กลุ่มตัวอย่างดำเนินการทำแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online จำนวน 1 ชุด
3. นำผลคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย
  2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
  3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาทฤษฎีบทจตุรกรกฎ โดยการทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยทดสอบที่
  4. เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ใช้หลักเกณฑ์ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต. 2542)
4.51–5.00	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51–4.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
2.51–3.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
1.51–2.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1.00–1.50	หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้พบว่าจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาทฤษฎีบทจตุรกรกฎ โดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาแบบ Online สามารถทำให้นักศึกษามีความเข้าใจในการเรียน และสามารถใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดได้ จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนของนักศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 36 คนมีความเห็นว่าระบบการให้คำปรึกษาด้านออนไลน์ผ่าน Facebook เป็นช่องทางที่ช่วยในการเรียนการสอนหรือประสานงานในการทำงานเป็นกลุ่มให้มีความสะดวกมากขึ้น และเป็นช่องทางที่ช่วยในการทำงานร่วมกันมีความรวดเร็วมากขึ้น

การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลคะแนนเฉลี่ยการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.83 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 17.08 พบว่า มีความแตกต่างกันโดยคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน แสดงว่า นักศึกษามีความเข้าใจในการเรียนการสอน และสามารถให้ระบบการให้คำปรึกษา

แบบ Online ให้เกิดประโยชน์ได้เพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้รับการเรียนการสอนโดยให้คำปรึกษาแบบ Online

นักศึกษามีความพึงใจในการจัดการเรียนการสอนในรายรายวิชากฎหมายธุรกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามระดับพึงพอใจในแต่ละด้าน พบว่าความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 1 ได้แก่ นักศึกษามีความเห็นว่าการให้คำปรึกษาด้านออนไลน์ผ่าน Facebook สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชากฎหมายธุรกิจ เรื่อง “สัญญา” โดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา กฎหมายธุรกิจ เรื่อง “สัญญา” โดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
1. นักศึกษามีความเห็นว่าการเรียนรู้นบนเทคโนโลยีสารสนเทศ Online สามารถทำให้นักศึกษาและอาจารย์มีบริการพูดคุยปรึกษากันได้สะดวก และรวดเร็ว	4.40	.616	มาก	6
2. นักศึกษาคิดว่ากระบวนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแบบ Online เข้ามาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้เพิ่มมากขึ้น	4.08	.720	มาก	9
3. นักศึกษามีความเห็นว่าการเรียนรู้นบนเทคโนโลยีสารสนเทศแบบ Online เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	4.47	.566	มาก	3
4. นักศึกษามีความเห็นว่าการเรียนการสอนแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ Online มีความจำเป็นต่อการศึกษาในปัจจุบัน	4.45	.622	มาก	4
5. นักศึกษามีความเห็นว่าการเรียนการสอนแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ Online ทำให้สามารถติดต่อสื่อสาร และประสานงานกับเพื่อน หรืออาจารย์ผู้สอนได้ง่ายขึ้น	4.42	.671	มาก	5
6. นักศึกษามีความพึงพอใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศแบบ Online เพิ่มขึ้น	4.37	.637	มาก	8
7. นักศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศแบบ Online ทำให้สามารถติดต่อสื่อสาร และประสานงานกับเพื่อนหรืออาจารย์ผู้สอนได้ง่ายขึ้น	4.47	.650	มาก	2
8. นักศึกษามีความเห็นว่าการเรียนการสอนแบบ Online เข้ามาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจมากขึ้น	4.37	.688	มาก	7
9. ในภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจในการใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้าน การเรียนการสอนแบบออนไลน์	4.48	.676	มาก	1
รวม	4.39	.304	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา กฎหมายธุรกิจ เรื่อง “สัญญา” โดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักศึกษาคิดว่าเทคโนโลยีสารสนเทศแบบ Online เป็นช่องทางที่ช่วยในการทำงาน หรือประสานงานได้ความสะดวกอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดรองลงมาตามลำดับคือ ด้านนักศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศแบบ Online มาใช้ประโยชน์ในการศึกษาเพิ่มขึ้น และด้านนักศึกษามีความเห็นว่าการเรียนรู้แบบเทคโนโลยีสารสนเทศแบบ Online เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

ส่วนความพึงพอใจด้านนักศึกษาคิดว่ากระบวนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแบบ Online เข้ามาประยุกต์มีความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนเรียนกับหลังเรียนใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online

ลำดับที่	คะแนนทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียนใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online			
	ทดสอบก่อนเรียน (Pretest)	ทดสอบหลังเรียน (Posttest)	คะแนนที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้น
1	12	16	4	20.00
2	14	20	6	30.00
3	10	16	6	30.00
4	8	14	6	30.00
5	10	16	6	30.00
6	12	18	6	30.00
7	16	20	4	20.00
8	8	12	4	20.00
9	12	18	6	30.00
10	10	16	6	30.00
11	14	19	5	25.00
12	10	16	6	30.00
13	12	18	6	30.00
14	14	18	4	20.00
15	12	18	6	30.00
16	14	18	4	20.00
17	10	17	7	35.00
18	12	18	6	30.00
19	12	18	6	30.00
20	8	11	3	15.00
21	14	18	4	20.00
22	10	16	6	30.00
23	14	19	5	25.00
24	10	16	6	30.00
25	14	19	5	25.00
26	16	20	4	20.00
27	8	12	4	20.00
28	12	18	6	30.00
29	10	16	6	30.00
30	14	19	5	25.00
31	12	18	6	30.00
32	14	19	5	25.00
33	16	20	4	20.00
34	12	18	6	30.00
35	8	12	4	20.00
36	12	18	6	30.00
รวม	426	615	189	945
ค่าเฉลี่ย	11.83	17.08	5.25	26.25

จากตาราง 2 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี ที่ได้ทำการทดสอบก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.83 คิดเป็นร้อยละ 59.17 ของคะแนนเต็ม คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 17.08 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 85.42 ของคะแนนเต็ม นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาทุกคนมีคะแนนทดสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อนเรียน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 ของนักเรียนทั้งหมด โดยมี

นักศึกษาลำดับที่ 17 มีคะแนนเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ 7 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 35 ของคะแนนเต็ม 20 คะแนน และมีนักศึกษาลำดับที่ 20 มีคะแนนเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด คือ 3 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 15.00 ซึ่งจากผลการวิเคราะห์สามารถเห็นได้ชัดเจนว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนมีค่ามากกว่าก่อนเรียน โดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online

ทั้งนี้ เมื่อใช้สถิติทดสอบที (Paired Sample t-test) ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบหลังเรียน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ได้ผลการทดสอบดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ระบบ การให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online

การทดสอบ	จำนวนนักศึกษา	คะแนนเต็ม (20)	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	36	20	11.83	2.360	31.61	0.00
หลังเรียน	36	20	17.08	2.371		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง 3 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้โดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาดีขึ้น

สรุปผล

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชากฎหมายธุรกิจ โดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาแบบ Online สามารถทำให้นักศึกษามีความเข้าใจในการเรียนการสอน และสามารถใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดได้ จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลคะแนนเฉลี่ยการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันโดยคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน แสดงว่า นักศึกษามีความเข้าใจในการเรียนการสอน และสามารถ ใช้ระบบการให้คำปรึกษาแบบออนไลน์ผ่าน Facebook และเป็นช่องทางที่ช่วยในการเรียนการสอน หรือเป็นช่องทางประสานงานในการทำงานเป็นกลุ่มให้มีความสะดวกมากขึ้น และนักศึกษามีความพึงใจในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชากฎหมายธุรกิจ ในภาพรวมอยู่

ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามระดับพึงพอใจในแต่ละด้านพบว่าความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 1 ได้แก่ นักศึกษามีความเห็นว่าเป็นระบบการให้คำปรึกษาด้านออนไลน์ผ่าน Facebook สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชากฎหมายธุรกิจ เรื่อง “สัญญา” โดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

จากผลการวิจัยที่ได้แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับทฤษฎีที่ได้ศึกษา คือ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่กล่าวไว้ว่าความรู้จะเกิดขึ้นและถูกสร้างขึ้นโดยผู้เรียนเอง และในการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง (วารินทร์ รัตมีพรหม. 2541) ซึ่งจากผลการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบการให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอนแบบ Online ในรายวิชากฎหมายธุรกิจ เรื่อง “สัญญา” เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ตัวผู้เรียนเองเป็นสำคัญ และสามารถ应用技术โนโลยีในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์สูงสุด เทคโนโลยี Online เป็นเทคโนโลยี ที่นักศึกษาใช้เป็นประจำอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงนำเทคโนโลยีนี้มาใช้ร่วมกับการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์โดยการสร้างกลุ่มเป็นกลุ่มห้องเรียนและรวบรวมสมาชิกในห้องทุกคน เพื่อใช้ในการพูดคุยติดต่อสื่อสารกัน ใช้ในการแชร์แบบทดสอบ ช่วยกันแก้ปัญหาจากโจทย์ รวมไปถึงสามารถพูดคุยปรึกษาปัญหาในการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีนี้ ทำให้นักศึกษากับอาจารย์ได้สามารถติดต่อกันได้สะดวกขึ้นจึงทำให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในการเรียนมากขึ้น เพราะเมื่อนักศึกษาไม่เข้าใจในการเรียนตรงส่วนไหน ก็สามารถสอบถามขอคำแนะนำจากอาจารย์ หรือเพื่อนได้โดยตรง ถือเป็นจัดการเรียนการสอนที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการศึกษาในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีในรูปแบบอื่น ๆ จากสื่อใหม่ ๆ จากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยลักษณะนี้อีก แต่มีการเปรียบเทียบโดยแบ่งระดับความสามารถของนักศึกษาเป็นระดับความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ ว่ามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไร

รายการอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง 2545). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ประคอง กรรณสูต. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารินทร์ รัศมีพรหม. (2541). วิธีการสอนโดยการลงมือปฏิบัติ. ออนไลน์. แหล่งที่มา : http://pnru3math53.blogspot.com/2012/09/133-constructivism_22.html.
- วีระศักดิ์ เตือนแจ่ม. (2554). การออกแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) วิชาคอมพิวเตอร์และการใช้งาน สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสาวนีย์ สิงขาบัณฑิต. (2528). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.

การประเมินสมรรถนะครูพี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกประสบการณ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

The Evaluation of Supervisor's Competency of Early Childhood Student Teacher According to Teaching Professional Standard

เบญจพร ชนะกุล*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสมรรถนะครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ จำนวน 8 คน ครูพี่เลี้ยงที่รับผิดชอบประเมินนักศึกษา จำนวน 40 คน นักศึกษาฝึกประสบการณ์จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสมรรถนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง นักศึกษา นักศึกษาฝึกประสบการณ์ ซึ่งลักษณะแบบประเมินที่จัดทำขึ้นเป็นการสำรวจสมรรถนะ/รายการประเมิน โดยเป็นระดับคุณภาพ 4 ระดับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินมาตรฐานความรู้ของครูพี่เลี้ยงมีสมรรถนะโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริการที่ดีอยู่ใน ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และด้านการพัฒนาตนเอง ตามลำดับ

2. การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูพี่เลี้ยง มีสมรรถนะโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน และด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัย ตามลำดับ

3. การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติตนของครูพี่เลี้ยง มีสมรรถนะ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีวินัย ด้านการประพฤติ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ และ ด้านการรับผิดชอบต่อวิชาชีพ

ABSTRACT

The purpose of this study was to evaluate supervisor's competency of early childhood student teachers according to the Teaching Professional Standards in Thailand. The sample data provided were 8 school administrators as sources of practical experience, 40 early childhood student teachers and 60 early childhood students. The tools used in this study were a form assessment on the competency of school administrators, supervising teachers and early childhood student teachers. The styles of the evaluation were a survey and program evaluation. The form was divided into 4 parts. Data was described using the frequency, percent, mean and standard deviation.

The results are summarized as follows.

1. The standard evaluation of knowledge, as a whole and each item of the teachers were at the moderate level. In descending order of each item, it was as follows; the focus on achievement, good service, self development, teamwork, and the overall performance respectively.

2. The standard evaluation of work performance of teachers, as a whole and each item of the teachers were at the moderate level. In descending order of each item , it was as follows; class management, students' development, learning management, the analysis and synthesis and research, collaboration with the community, and analyze and synthesize research respectively

* อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

3. The standard assessment conducted on teachers' performance, as a whole and each item of the teachers were at the moderate level. In descending order of each item, it was as follows; on discipline, behavior as a good example, of life properly, of love and faith in the profession, and on professional responsibility respectively.

คำสำคัญ : การประเมินสมรรถนะ, ครูพี่เลี้ยง และเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

Keywords: Assessment of Competency, Supervisor of Student Teachers and Teaching Professional Standards

บทนำ

หน่วยงานระดับอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการผลิตและพัฒนาครูมาเป็นเวลายาวนาน ดังนั้นทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครู ซึ่งได้แก่สถาบันอุดมศึกษา และสถานศึกษาซึ่งเป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาครู จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนระบบการทำงานเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 9 พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งต่างมุ่งผลิตบัณฑิตในสาขาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีคณะครุศาสตร์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการด้านการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพตามแผนและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่าง ๆ ดังกล่าว การพัฒนาบัณฑิตหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ก็เป็นอีกหลักสูตรหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาศักยภาพเด็ก ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของชาติ ดังนั้นคณะครุศาสตร์ จึงต้องมุ่งผลิตครูปฐมวัยให้มีคุณลักษณะและความรู้ ในศาสตร์การศึกษาปฐมวัย รักดูแลเอาใจใส่ และเข้าใจจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก สามารถนำนวัตกรรมทางการศึกษามาประยุกต์ใช้ มีทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์งานใหม่ สามารถค้นคว้าวิจัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็ก มีคุณธรรม ต่อตนเองและผู้อื่น ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้ง

สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข และในกระบวนการผลิตบัณฑิตครูจะต้องมีการดำเนินการอย่างมีคุณภาพ นอกเหนือจากส่งเสริมความรู้แล้วยังต้องจัดประสบการณ์วิชาชีพให้นักศึกษา ได้ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา เพื่อฝึกปฏิบัติจริงและให้มีความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของครู เพื่อพัฒนาสมรรถนะการเป็นครูในสถานการณ์จริง ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ในวิชาชีพและทำให้นักศึกษาเข้าใจบทบาทที่แท้จริงของครูมากขึ้น

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายคือให้นักศึกษาได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ฝึกทักษะ ความรู้ บทบาทหน้าที่ และบุคคลที่สำคัญที่จะช่วยสะท้อนผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา กลับมายังมหาวิทยาลัย คือครูพี่เลี้ยง ที่จะส่งผลการประเมินผลการผลิตว่านักศึกษามีคุณภาพตามที่หลักสูตรต้องการหรือไม่ แต่ในปัจจุบันพบว่า ในการส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์มีการคัดเลือกโรงเรียนและครูพี่เลี้ยงที่มีความสามารถด้านการสอนสาขานั้น ๆ และบางโรงเรียนก็หาครูพี่เลี้ยงที่จบวิชาเอกตรงไม่ได้ การประเมินสมรรถนะครูพี่เลี้ยงว่าได้มาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อจะได้้นำผลมาปรับปรุงการส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมินสมรรถนะครูพี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกประสบการณ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในครั้งนี้ประยุกต์เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนดเป็นกรอบในการประเมิน ในด้านมาตรฐานความรู้ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน และจะทำการประเมินจากผู้ประเมินหลายแหล่งเพื่อให้ผลการประเมินมีความสอดคล้อง ยุติธรรม ข้อมูลมีความตรงและน่าเชื่อถือ เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินสมรรถนะครูพี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกประสบการณ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูด้านมาตรฐานความรู้ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครูที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์ทุกโรงเรียนที่มีนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์จำนวน 8 โรงเรียน

1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ จำนวน 8 คน
2. ครูที่เลี้ยงที่รับผิดชอบประเมินนักศึกษาจำนวน 40 คน
3. นักศึกษาฝึกประสบการณ์ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของครูที่เลี้ยงคนเดียวกับข้อ 2 จำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อสำรวจสมรรถนะ/รายการประเมิน ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 การประเมินมาตรฐานความรู้ ในเรื่อง การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเองและการทำงานเป็นทีม จำนวน 37 ข้อ

ตอนที่ 2 การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงาน ในเรื่องการจัดการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัย และการสร้างความร่วมมือกับชุมชนจำนวน 68 ข้อ

ตอนที่ 3 การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติตน ในเรื่องการมีวินัย การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ และความรับผิดชอบต่อวิชาชีพจำนวน 42 ข้อ

ขั้นตอนและวิธีการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด รายงานต่าง ๆ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการประเมินและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ ปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ มาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการสร้างประเด็นที่มุ่งศึกษาในแบบสอบถาม แล้วกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ

2. สร้างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านการประเมิน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาการศึกษาปฐมวัย ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวิจัย

หรือไม่เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติมตลอดจนแนวทางในการแก้ไขเพื่อสร้าง แบบสอบถามที่มีคุณภาพต่อไป เมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเรียบร้อยแล้ว นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

3. การกำหนดค่าคะแนน และเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติ หรือเหมาะสม หรือมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติ หรือเหมาะสม หรือมีคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติ หรือเหมาะสม หรือมีคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติ หรือเหมาะสม หรือมีคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคการศึกษาที่ 2/2557 โดยดำเนินการจัดเก็บดังนี้

สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูที่เลี้ยงผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล จัดเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถาม สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือ และจัดส่งแบบสอบถามให้ไปกับนักศึกษาพร้อมกับให้นักศึกษาเก็บแบบสอบถามกลับถึงผู้วิจัย

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามออกไปจำนวน 108 ชุด ได้รับคืนมาจำนวน 108 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับและให้ระดับคะแนน ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นทำการวิเคราะห์ผลเพื่อหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์การพิจารณาค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ผู้วิจัยได้กำหนดค่าความสำคัญตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.50–4.00 หมายถึง มีการปฏิบัติ หรือเหมาะสม หรือมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

ค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.50–3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติ หรือเหมาะสม หรือมีคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.50–2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติ หรือเหมาะสม หรือมีคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อย

ค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.00–1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติ หรือเหมาะสม หรือมีคุณลักษณะอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2. ข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้การจัดกลุ่มของคำตอบและ นำเสนอผลวิเคราะห์ใน รูปข้อมูลเชิงบรรยาย

สรุปผล

1. ผลการประเมินมาตรฐานความรู้ของครูพี่เลี้ยง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีสมรรถนะอยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริการที่ดี ด้านการมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ และด้านการพัฒนาตนเอง

2. ผลการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของ ครูพี่เลี้ยง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีสมรรถนะอยู่ ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหา น้อย ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการ วิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัย และด้านการสร้างความ ร่วมมือกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติตน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีสมรรถนะอยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ด้านการมีวินัย ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ด้านความรักและศรัทธา ในวิชาชีพ และด้านการรับผิดชอบในวิชาชีพ

อภิปรายผล

ผลการประเมินสมรรถนะครูพี่เลี้ยงนักศึกษา ฝึกประสบการณ์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู มีประเด็น ที่ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการประเมินสมรรถนะหลัก มาตรฐาน ด้านความรู้

ผลการประเมินสมรรถนะครูพี่เลี้ยงนักศึกษา ฝึกประสบการณ์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพในมาตรฐาน ความรู้ของครูพี่เลี้ยง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจาก ค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริการที่ดี ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และด้านการ พัฒนาตนเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีความสำคัญจำเป็นเร่งด่วน สำหรับผู้เกี่ยวข้องที่ต้องเร่งดำเนินการพัฒนาครูให้มี สมรรถนะในระดับที่สูงขึ้นทุกด้าน หากเทียบกับ

การประเมินคุณลักษณะครูแห่งชาติของสำนักงาน คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้ว่า ครูต้องจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมี คุณลักษณะดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรเป็นอย่างดี จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นทักษะกระบวนการ ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง มีความสามารถทางวิชาการ โดยมี ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างลุ่มลึก แท้จริง โดยสามารถประยุกต์ จัดกิจกรรมสาธิต แสดง ติดตาม และ ประเมินงานวิจัยอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (สำนักงาน คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. 2541)

2. ผลการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงาน

ผลการประเมินสมรรถนะครูพี่เลี้ยงนักศึกษา ฝึกประสบการณ์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพในมาตรฐาน การปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีสมรรถนะ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหา น้อย ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการ วิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัย และด้านการสร้างความ ร่วมมือกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งขัดแย้งกับ งานวิจัยของธีรศักดิ์ คงเจริญ (2545) ซึ่งได้ทำวิจัยเกี่ยวกับ การประเมินคุณลักษณะครูอาชีพ พบว่ามีคุณสมบัติเบื้องต้น ทั้งความฉลาดทางอารมณ์และบุคลิกภาพอยู่ในเกณฑ์ดี คุณลักษณะครูอาชีพอยู่ในระดับสูงทุกด้าน แต่กระบวนการ มีส่วนร่วมกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลางและจากการ กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนดมาตรฐานการ ปฏิบัติงานเพื่อให้ครูใช้เป็นแนวทางในการประพฤติ ปฏิบัติ ตนให้เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับศรัทธาแก่สังคมทั่วไป อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพและผลจาก การประเมินครูยังต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องการปฏิบัติงาน โดยการรับการฝึกทักษะต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

3. ผลการประเมินด้านการปฏิบัติตน

ผลการประเมินสมรรถนะครูพี่เลี้ยงนักศึกษา ฝึกประสบการณ์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพในมาตรฐาน การปฏิบัติตนโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีสมรรถนะ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหา น้อย ด้านการมีวินัย ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ด้านความรักและศรัทธา ในวิชาชีพ และด้านการรับผิดชอบในวิชาชีพ ขัดแย้งกับ งานวิจัยของ ธีรศักดิ์ คงเจริญ (2545) ซึ่งได้ทำวิจัยเกี่ยวกับ การประเมินคุณลักษณะครูอาชีพ พบว่ามีคุณสมบัติเบื้องต้น ทั้งความฉลาดทางอารมณ์และบุคลิกภาพอยู่ในเกณฑ์ดี

คุณลักษณะครูอาชีพอยู่ในระดับสูงทุกด้าน และจากงานวิจัยของ รัตนา จิวแหลม (2546) ได้ประเมินคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยตามแนวปฏิรูปพบว่า ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีกับครูอยู่ในระดับมากทุกด้านซึ่งแตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินสมรรถนะครูทั่วไปไม่ใช่ครูมีอาชีพซึ่งอาจเป็นตัวแทนของกลุ่มครูที่ทำงานอยู่ในกลุ่มส่วนใหญ่ และผลการประเมินที่ผู้บริหารตัวครูและนักศึกษาประเมินพบว่าภาพรวมสมรรถนะของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลางซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการพัฒนาสมรรถนะของครูให้อยู่ในระดับสูงทุกด้านเพราะจะเป็นการปฏิรูปครูและบุคลากรอย่างตรงจุดและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อวงการศึกษไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการประเมินสมรรถนะครูที่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพในมาตรฐานความรู้ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตนโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลางซึ่งทางโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการประเมินสมรรถนะนี้ไปส่งเสริมพัฒนาคุณครูให้มีสมรรถนะที่มีความเหมาะสมในระดับมากเพิ่มขึ้นในทุกด้านต่อไป

รายการอ้างอิง

- ธีรศักดิ์ คงเจริญ. (2545). การประเมินคุณลักษณะครูอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัตนา จิวแหลม. (2546). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยตามแนวทางการปฏิรูปครูในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิต สังกัดสถาบันราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกระทรวงศึกษาธิการ. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559). กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2551-2554). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). การประเมินคุณลักษณะครูแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

2. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและควรส่งเสริมพัฒนาอบรมครูที่เลี้ยงให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้นเพื่อจะได้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์และนำข้อมูลมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยต่อไป

3. การประเมินมาตรฐานการปฏิบัติตนโดยภาพรวมครูที่เลี้ยงมีสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องควรศึกษาวิจัยหาสาเหตุและควหาทางส่งเสริมพัฒนาด้านนี้อย่างเร่งด่วน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อหารูปแบบในการส่งเสริมพัฒนาคุณครูให้มีสมรรถนะที่มีความเหมาะสมในระดับมากเพิ่มขึ้นในทุกด้าน

2. ควรวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูที่เลี้ยงให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้นเพื่อจะได้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาฝึกประสบการณ์และนำข้อมูลมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยต่อไป

3. ควรวิจัยเพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูที่เลี้ยงเพื่อจะได้สร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาปัจจัยเหล่านั้นให้ครูที่เลี้ยงมีสมรรถนะสูงขึ้น

การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตำบลตะลุง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
Utilization of Biodiversity and Local Wisdom for Promoting Sustainable Tourism of
Talung Sub District Community, Muang District, Lopburi Province

ยุลดา ทรัพย์สมบูรณ์*
หงสกุล เมสนุก*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตำบลตะลุง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี วิธีการศึกษาประกอบด้วย การสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มร่วมกับชุมชน ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนตำบลตะลุงเป็นชุมชนเก่าแก่วิถีชีวิตตามแบบคนไทยในแถบลุ่มแม่น้ำภาคกลาง มีความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นทุนทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าอันจะเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ต้นยางนา ยักษ์ พื้นที่ปลูกพืชผักสวนครัวและผักปลอดสารพิษ แหล่งปลูกกระท้อนที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดลพบุรี และพิพิธภัณฑ์เรือพื้นบ้านวัดยาง ณ รังสี

ABSTRACT

This research aimed to explore the utilization of biodiversity and local wisdom for supporting the sustainable tourism of Talung Sub District community, Muang district, Lopburi Province. The research methods were field survey, interview and focus group with people in community, such as, community leaders and folk wisdom. The result found that Talung Sub District is the old tradition local Thai living community along the river in center part of Thailand. This area is consisting of biodiversity and local wisdom, which consider as natural asset and valuable culture for developing agricultural tourism and

cultural tourism, such as Yang, local vegetable and chemical-free vegetable, the largest santol cultivated area of Lopburi, and Wat Yang Na Rang Sri local boat museum.

คำสำคัญ : ความหลากหลายทางชีวภาพ, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Keywords : Biodiversity, Local Wisdom, Sustainable Tourism

บทนำ

ชุมชนตำบลตะลุง เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในแถบลุ่มน้ำลพบุรี โดยมีอาณาเขตติดกับอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาและทำการเกษตรเป็นหลัก เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น การดำรงชีวิตส่วนใหญ่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน โดยการปลูกผักพื้นบ้านหรือผักสวนครัว ผักปลอดสารพิษ การปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ชะอม กระท้อน เพื่อการบริโภคและจำหน่าย โดยเฉพาะกระท้อนซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีการปลูกกันมากในพื้นที่ตำบลตะลุง และสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนตำบลตะลุงและจังหวัดลพบุรีในแต่ละปีไม่ต่ำกว่า 50-100 ล้านบาท ตลอดจนเป็นทุนทางธรรมชาติที่ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว ซึ่งในเดือนกรกฎาคมของทุกปีจะมีการจัดงานเทศกาลกระท้อนหวานและของดีเมืองลพบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้เกษตรกรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกกระท้อน และร่วมกันอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังสามารถสร้างโอกาสที่ดีให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกกระท้อน ที่จะได้นำเสนอคุณภาพของผลผลิตออกมาจัดแสดงและจำหน่าย

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

นอกจากความโดดเด่นในด้านความหลากหลายทางชีวภาพด้านพรรณพืชแล้ว ชุมชนตำบลตะลุงยังมีทุนทางวัฒนธรรมซึ่งสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจคือ พิพิธภัณฑสถานเรือนปั้นบ้านวัดยาง ณ รังสี ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑสถานเรือนปั้นบ้านแห่งแรกของประเทศไทยที่เก็บรวบรวมเรือนปั้นบ้านชนิดต่าง ๆ ที่แสดงถึงมรดกสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่น ทั้งยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับทุกคนที่ไปเที่ยวชม โดยอาคารพิพิธภัณฑสถานหลังแรกที่เคยเป็นศาลาการเปรียญเก่าที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบศาลาวัด ในชนบทภาคกลางของประเทศไทย ซึ่งศาลาหลังนี้ได้รับรางวัลอนุรักษ์สถาปัตยกรรมดีเด่น ในปี พ.ศ. 2536

ปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับความนิยมสูงขึ้นจากนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ถึงทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว เอกลักษณะทางวัฒนธรรมของประชาชนท้องถิ่น และชุมชนในพื้นที่นั้นๆ รวมถึงนักท่องเที่ยวอาจมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และรักษาคุณค่าของทรัพยากรท้องถิ่นนั้นด้วย จึงทำให้ชุมชนท้องถิ่นหลายชุมชนนั้นเกิดแนวคิดการจัดการให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมที่โดดเด่นและมีเสน่ห์ของชุมชนเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ รณิดา ปิงเมือง (2554) ที่กล่าวว่า ในปัจจุบันด้วยอิทธิพลของเศรษฐกิจกระแสหลัก เริ่มมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตและบริการแทนที่การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรชีวภาพมากขึ้น ขาดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถ่ายทอดประสบการณ์ และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ขาดการจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มคนที่สัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศ ฉะนั้น ถ้าได้มีการศึกษาฐานข้อมูลด้านทรัพยากรชีวภาพกับวิถีการใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตตามองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น จะทำให้มีการพัฒนาคุณค่าของทรัพยากรชีวภาพโดยการเชื่อมโยงให้มีการนำไปใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น พร้อมทั้งนำมาเผยแพร่ขยายผลในชุมชนและสถาบันการศึกษาในทุกระดับ เพื่อส่งเสริมให้เห็นคุณค่า เกิดความตระหนักจนก่อให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์ พื้นฟูและสืบสานการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ

ชุมชนตำบลตะลุง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการวางแผนและพัฒนาในด้านอื่น ๆ ให้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการนำความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนตำบลตะลุง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี มาใช้ประโยชน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาศัยอยู่ในชุมชนตำบลตะลุง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ ผู้นำชุมชน ชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ความเข้าใจถึงประวัติ ความเป็นมา วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนตำบลตะลุงเป็นอย่างดี จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพด้านพรรณพืชและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) โดยการกำหนดประเด็นไว้อย่างกว้างๆ ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของชุมชนตำบลตะลุง วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการนำความหลากหลายทางชีวภาพมาใช้ประโยชน์จากผู้รู้หรือผู้นำชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากการค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ชุมชน และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษาในภาพรวม การสำรวจภาคสนาม (Field Survey) เพื่อศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพด้านพรรณพืช โดยทำการรวบรวมพรรณไม้ยืนต้นในพื้นที่วัดของตำบลตะลุง จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย วัดโคกโพธิ์ กุญชร วัดตะลุง วัดบางพุทไธ วัดยาง ณ รังสี และวัดหลวง

สุวรรณาราม และ สํารวจข้อมูลการบริโภคและใช้ประโยชน์พืชผักสวนครัวหรือผักพื้นบ้าน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างจากการสอบถามข้อมูลพรรณไม้ที่มีอยู่ภายในบ้านของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นที่จะรวบรวมข้อมูลในสภาพทั่วไปของชุมชนตำบลตะลุง อันได้แก่ ประวัติความเป็นมา ลักษณะทางกายภาพ ความหลากหลายทางชีวภาพเฉพาะด้านพรรณพืช และการนำมาใช้ประโยชน์ในภูมิปัญญาท้องถิ่น และการใช้ประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม หลังจากนั้นทำการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) เกี่ยวกับการนำเสนอทรัพยากรการท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติด้านพรรณพืชที่มีความโดดเด่นที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสำรวจภาคสนาม และการสนทนากลุ่ม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Description Analysis)

สรุปผล

ชุมชนตำบลตะลุง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีมาตั้งแต่ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชครองเมืองลพบุรี สันนิษฐานว่าชุมชนบ้านตะลุง คือหมู่บ้านกรมช้างและหมู่บ้านเลี้ยงช้างในอดีต อยู่ห่างจากอำเภอเมืองลพบุรี ประมาณ 11 กิโลเมตร มีทั้งหมด 13 หมู่บ้านด้านการประกอบอาชีพในปัจจุบันของชุมชนตำบลตะลุง พบว่าประชากรส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก เช่น ทำนา ทำสวนชะอม สวนกระท้อน สวนผัก เป็นต้น โดยเฉพาะการปลูกกระท้อนนับเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ นำรายได้มาสู่ชุมชนตำบลตะลุงและจังหวัดลพบุรีเป็นจำนวนมาก วิถีชีวิตด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของชุมชนตำบลตะลุงมีความเป็นอยู่แบบเครือญาติผูกพันและพึ่งพาอาศัยกันให้ความเคารพนับถือพระสงฆ์ ผู้อาวุโสและผู้นำชุมชน (องค์การบริหารส่วนตำบลตะลุงและสภาวัฒนธรรมตำบลตะลุง. 2556)

ผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพด้านพรรณพืชกับการใช้ประโยชน์ตาม ภูมิปัญญาจากท้องถิ่นพรรณพืชของชุมชนตำบลตะลุง พบว่ามีพรรณพืชจำนวนทั้งสิ้น 131 ชนิด จำแนกประเภทออกเป็น 1) พืชอาหาร 2) พืชสมุนไพร 3) ไม้ดอกไม้ประดับ

- 4) พืชในประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อต่างๆ และ
- 5) พืชที่นำมาใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ เช่น ปลูกเพื่อขาย นำมาทำเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ กั้นเป็นแนวรั้ว เป็นต้น (ดังแสดงในตาราง 1)

ตาราง 1 รายชื่อพรรณพืชที่มีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ศึกษา

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	การใช้ประโยชน์				
			อาหาร	สมุนไพร	ประดับ	ประเพณี	อื่นๆ
1	กระเจียนเขียว	<i>Abelmoschus esculentus</i> (L.) Moench	✓				✓
2	กระเจียนแดง	<i>Hibiscus sabdariffa</i> Linn.	✓				✓
3	กระชาย	<i>Beslerbergia rotunda</i> (L.) Mansf.	✓	✓			✓
4	กระถิน	<i>Leucaena leucocephala</i> (Lam.) de Wit	✓				✓
5	กระต๊อ	<i>Sandoricum koetjape</i> (Burm.f.) Merr.	✓				✓
6	กระเพรา	<i>Calophyllum inophyllum</i> L.	✓				✓
7	กระบอก	<i> Irvingia malayana</i> Oliv. ex A.W.Benn.	✓				✓
8	กล้วย	<i>Ficus benghalensis</i> L.	✓		✓		✓
9	กล้วย	<i>Musa sapientum</i> L.	✓			✓	✓
10	กะเพรา	<i>Ocimum sanctum</i> L.	✓				✓
11	กุยช่าย	<i>Allium tuberosum</i> Roxb.	✓				✓
12	แก้ว	<i>Muraya paniculata</i> (L.) Jack.	✓		✓	✓	✓
13	ไทร	<i>Ficus concinna</i> Miq.	✓		✓	✓	✓
14	ขมิ้น	<i>Artocarpus heterophyllus</i> Lam.	✓				✓
15	ขมิ้น	<i>Curcuma longa</i> Linn.	✓	✓			✓
16	ขมิ้น	<i>Strobilus asper</i> Lour.	✓				✓
17	ชำ	<i>Alpinia galanga</i> (L.) Willd.	✓	✓			✓
18	ชิง	<i>Zingiber officinale</i> Roscoe	✓	✓			✓
19	ชิง	<i>Senna siamea</i> (Lam.) Irwin & Barneby	✓	✓			✓
20	ชันชั่ง	<i>Aplum granolans</i> L.	✓				✓
21	คะน้า	<i>Brassica alboglabra</i>	✓				✓
22	แค	<i>Sesbania grandiflora</i> (L.) Desv.	✓				✓
23	แคนา	<i>Dolichandrone serrulata</i> (Wall. ex DC.) Seem.	✓				✓
24	รัง	<i>Bombax ceiba</i> L.	✓				✓
25	ชันชั่ง	<i>Dracaena laurifolia</i> Gagnep.	✓		✓		✓
26	จามจุรี	<i>Samanea saman</i> (Jacq.) Merr.	✓		✓		✓
27	ขงโค	<i>Bauhinia purpurea</i> L.	✓		✓		✓
28	ขมิ้น	<i>Piper zosterifolium</i> Roxb. ex Hunter	✓		✓		✓
29	ขมิ้น	<i>Acacia pennata</i> (L.) Willd. subsp. <i>insuavis</i> (Lace) C.Nielsen	✓		✓		✓
30	ชุมเห็ดเทศ	<i>Senna alata</i> (L.) Roxb.	✓	✓			✓
31	คอกจระ	<i>Telasma minor</i> Craib	✓			✓	✓
32	คาวเหือง	<i>Tagetes erecta</i> L.	✓		✓	✓	✓
33	คัส	<i>Piper retrofractum</i> Vahl	✓		✓		✓
34	คางคก	<i>Muntingia calabura</i> L.	✓		✓		✓
35	คางคก	<i>Hesperis odorata</i> Roxb.	✓		✓		✓
36	คางคก	<i>Cymbopogon citratus</i> Stapf.	✓		✓		✓
37	คางคก	<i>Lagerstroemia cuspidata</i> Wall.	✓		✓		✓
38	คางคก	<i>Borassus flabellifer</i> L.	✓				✓
39	คางคก	<i>Coccinia grandis</i> (L.) Voigt.	✓				✓
40	คางคก	<i>Pandanus amaryllifolius</i> Roxb.	✓	✓			✓
41	คางคก	<i>Cucumis sativus</i> L.	✓				✓
42	คางคก	<i>Citrus (anatus)</i> (Thunb.) Matsum. & Nakai	✓				✓
43	คางคก	<i>Vigna unguiculata</i> (L.) Walp. Subsp. <i>unguiculata</i>	✓				✓
44	คางคก	<i>Plaphocarpus tetragonolobus</i> (L.) DC.	✓				✓
45	คางคก	<i>Butea monosperma</i> (Lam.) Taub.	✓		✓		✓
46	คางคก	<i>Punica granatum</i> L. var. <i>granatum</i>	✓		✓	✓	✓
47	คางคก	<i>Ficus benjamina</i> L.	✓		✓		✓
48	คางคก	<i>Annona squamosa</i> L.	✓	✓			✓
49	คางคก	<i>Lagenaria siceraria</i> (Molina) Standl.	✓				✓
50	คางคก	<i>Trichosanthes anguina</i> L.	✓				✓
51	คางคก	<i>Trichosanthes cucumerina</i> L.	✓				✓
52	คางคก	<i>Luffia acutangula</i> Roxb.	✓				✓
53	คางคก	<i>Colocasia esculenta</i> (L.) Schott	✓				✓

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	การใช้ประโยชน์				
			อาหาร	สมุนไพร	ประดับ	ประเพณี	อื่นๆ
87	มะขามเทศ	<i>Pithecellobium dulce</i> (Roxb.) Benth.	✓				✓
89	มะเขือเทศ	<i>Lycopersicon esculentum</i> Mill.	✓				✓
90	มะเขือขีปนงา	<i>Solanum xanthocarpum</i>	✓				✓
91	มะเขือทรง	<i>Solanum torvum</i> Sw.	✓				✓
92	มะเขือยาว	<i>Solanum melongena</i> Linn.	✓				✓
93	มะนาว	<i>Citrus aurantifolia</i> (Christm.) Swingle	✓				✓
94	มะพร้าว	<i>Cocos nucifera</i> L. var. <i>nucifera</i>	✓				✓
95	มะเขือ	<i>Averrhoa carambola</i> L.	✓				✓
96	มะม่วง	<i>Mangifera indica</i> L.	✓				✓
97	มะเขม	<i>Phyllanthus acidus</i> (L.) Skeels	✓			✓	✓
98	มะระขี้น	<i>Momordica charantia</i> Linn.	✓				✓
99	มะระขี้นก	<i>Momordica charantia</i> Linn.	✓	✓			✓
100	มะขาม	<i>Moringa oleifera</i> Lam.	✓	✓			✓
101	มะละกอ	<i>Carica papaya</i> L.	✓				✓
102	มะลิ	<i>Jasminum sambac</i> (L.) Ait	✓		✓	✓	✓
103	มะร็งต้น	<i>Solanum indicum</i> L.	✓				✓
104	มะเข็ก	<i>Solanum stamonifolium</i> J.S.S.	✓				✓
105	มะขอกก้ามปูใหญ่	<i>Sidaea macrophylla</i> King	✓		✓		✓
106	แมงลัก	<i>Ocimum basilicum</i> L. var. <i>citratum</i> Bock	✓				✓
107	โมกบ้าน	<i>Wrightia religiosa</i> Benth. ex Kurz	✓				✓
108	ยอบ้าน	<i>Morinda citrifolia</i> L.	✓	✓			✓
109	ยางนา	<i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb. Ex G. Don	✓				✓
110	ย่านาง	<i>Tiliacora triandra</i> (Colebr.) Diels	✓				✓
111	ยูคาลิปตัส	<i>Eucalyptus globulus</i> Labill. (<i>Eucalyptus citriodora</i> Hook)	✓		✓		✓
112	ราชพฤกษ์	<i>Cassia fistula</i> L.	✓		✓		✓
113	ชะมด	<i>Manihara achrans</i> Fosberg	✓				✓
114	ต้นนม, สีลาตี	<i>Plumeria obtusa</i> L.	✓				✓
115	เสมียอนาง	<i>Quisqualis indica</i> L.	✓				✓
116	วาสนา	<i>Dracaena fragrans</i> (L.) Ker-Gawl.	✓				✓
117	ตะดา	<i>Azadirachta indica</i> A. Juss. var. <i>siamensis</i> Valetan	✓	✓			✓
118	ตระหนก	<i>Metha cordifolia</i> Opa.	✓	✓			✓
119	สัก	<i>Tectona grandis</i> L.f.	✓				✓
120	สัตบรรณ	<i>Astoria scholaris</i> (L.) R. Br.	✓		✓		✓
121	สาขะลังกา	<i>Couroupita guianensis</i> Aubl.	✓		✓	✓	✓
122	เตตา	<i>Lagerstroemia loudoni</i> Teijsm. & Binn.	✓		✓		✓
123	แดงจันทร์	<i>Pisonia grandis</i> R.Br.	✓		✓		✓
124	โศก	<i>Saraca indica</i> L.	✓		✓	✓	✓
125	โสน	<i>Sesbania javanica</i> Miq.	✓		✓		✓
126	พามกุ่มฝรั่ง	<i>Delonix regia</i> (Bojer ex Hook.) Raf.	✓		✓		✓
127	พุทธร่อง	<i>Terminalia ivorensis</i> A. Chev.	✓		✓		✓
128	พุทรา	<i>Terminalia catappa</i> L.	✓		✓		✓
129	โหระพา	<i>Ocimum basilicum</i> L.	✓		✓		✓
130	อโศกอินเดีย	<i>Polyalthia longifolia</i> (Sonn.) Thwaites.	✓		✓		✓
131	อินทนิลน้ำ	<i>Lagerstroemia speciosa</i> (L.) Pers.	✓		✓		✓

สำหรับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและแสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนตำบลตะลุงประกอบด้วยพรรณพืชเด่น ๆ ที่สามารถส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนตำบลตะลุง ได้แก่ 1) ต้นยางนา (*Dipterocarpus alatus* Roxb.) ในชุมชนตำบลตะลุงจะพบเห็นต้นยางนาได้ทั่วไป ทั้งในพื้นที่วัดและตามบ้านเรือนบริเวณริมฝั่งแม่น้ำลพบุรี โดยมีการพบต้นยางน่ายักษ์ที่มีขนาดใหญ่ประมาณ 13 คนโอบ มีอายุเก่าแก่มากกว่า 300 ปี ในบริเวณวัดยาง ณ รังสี ติดกับที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดยาง ณ รังสี 2) กระท้อน (*Sandoricum koetjape* (Burm. F.) Merr.) นับเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของชุมชนตำบลตะลุง โดยกรมส่งเสริมการเกษตร (2554) กล่าวว่า พื้นที่ปลูกกระท้อนในพื้นที่เขต 1 ภาคกลาง ส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดอยู่ในตำบลตะลุง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เกษตรกรจะนิยมปลูกเป็นสวนหลังบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการปลูกกระท้อนแซมกับไม้ผลชนิดอื่น ๆ และมีส่วนน้อยที่ปลูกเป็นสวนเชิงเดี่ยว พันธุ์ของกระท้อนที่นิยมปลูกได้แก่

พันธุ์ฝ้าย อีล่า ทับทิม นิ่มนวล กำมะหยี่ 3) แปลงปลูกผักปลอดสารพิษและการปลูกชะอม โดยพบว่าในบริเวณบ้านส่วนใหญ่ของชุมชนตำบลตะลุงนอกจากจะปลูกชะอมเพื่อทำแนวรั้วแล้ว ยังมีแปลงปลูกชะอมเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือนและเพื่อนำยอดไปจำหน่าย บางส่วนยังมีการจำหน่าย กิ่งชำและกิ่งตอน นับเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและจังหวัดลพบุรีเป็นจำนวนมาก

ที่บ้านวัดกำแพง หมู่ 2 ตำบลตะลุง ได้มีการตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชะอมพืชผักไร้สาร ดำเนินการปลูกชะอมพืชผักสวนครัว และพืชผักอื่น ๆ โดยวิธีปลอดสารเคมีเพื่อความปลอดภัยและสุขภาพของผู้บริโภค ตลาดส่งออกชะอมไปจำหน่ายที่สำคัญแหล่งใหญ่อยู่ที่ตลาดไท จังหวัดปทุมธานี อาจกล่าวได้ว่าชุมชนตำบลตะลุงเป็นครัวของคนในเขตเมือง เป็นพื้นที่สีเขียวที่อยู่ใกล้เขตเมือง และมีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากมีการพึ่งพาทรัพยากรจากภายนอกชุมชนน้อยมาก

ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชนตำบลตะลุงมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ได้แก่ 1) พิพิธภัณฑสถานเรือนบ้านวัดยาง ณ รังสี ตั้งอยู่ในวัดยาง ณ รังสี แต่เดิมวัดยาง ณ รังสี เรียกว่า วัดพญาปาง เนื่องจากภายในบริเวณวัดมีต้นยางน่ายักษ์ใหญ่ตระหง่านเป็นสัญลักษณ์ท่ามกลาง ดงต้นยาง นันนิษฐานว่าเดิมเป็นวัดโบราณอยู่กลางป่า มีอายุยาวนานตั้งแต่สมัยละโว้ เนื่องจากปรากฏหลักฐานพบประติมากรรมหินทรายประดิษฐานอยู่ภายในอุโบสถของวัด คือ พระพุทธรูปปางนาคปรก 2 องค์ พระพุทธรูปปางมารวิชัย 1 องค์และพระพุทธรูปปางสมาธิ 1 องค์ เป็นเนื้อหินทรายและหินมน (หินสีเขียว) รูปทรงเป็นแบบสมัยขอมเรืองอำนาจ

ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ และเปลี่ยนชื่อใหม่ถึง 2 ครั้ง เป็นวัดยางศรีสุธรรมาราม แล้วเป็นวัดยาง ณ รังสี จนถึงปัจจุบันสำหรับพิพิธภัณฑสถานเรือนบ้าน ตั้งอยู่ที่ศาลาการเปรียญไม้หลังเก่าภายในวัดยาง ณ รังสี สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2470 ตั้งอยู่ริมแม่น้ำลพบุรี ศาลาหลังนี้ได้รับรางวัลอนุรักษ์สถาปัตยกรรมดีเด่น ในปี พ.ศ. 2536 ลักษณะเป็นสถาปัตยกรรมแบบศาลาวัดในชนบทของภาคกลางในประเทศไทย ทั้งนี้ผู้สร้างจำลองแบบมาจากภาพศาลาที่อยู่ด้านหลังถนนมิตรภาพ 1 บาท ที่พิมพ์ในสมัยรัชกาลที่ 8 ต่อมาได้มีการบูรณะซ่อมแซมแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2531 โครงการพิพิธภัณฑสถานเรือนบ้านจึงได้เกิดขึ้นและนับเป็นพิพิธภัณฑสถานเรือนบ้านแห่งแรกของประเทศไทย ทำให้เห็นวิถีชีวิตของชาวบ้านว่าในอดีตมีความผูกพันกับแม่น้ำ นับว่า

เป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของจังหวัดลพบุรี 2) วัดโคกโพธิ์กฐน เป็นวัดเก่าแก่ สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย ต่อมาได้กลายเป็นวัดร้าง

ครั้นถึงประมาณ พ.ศ. 2367 (รัชกาลที่ 3) ประชาชนได้ร่วมใจกันบูรณะให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นอีกครั้งหนึ่ง จึงเป็นวัดที่มีพระภิกษุจำพรรษาสืบมาจนถึงปัจจุบัน ลักษณะทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมภายในวัดมีอุโบสถมหาอุด 1 หลัง เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ที่หน้าบันพบร่องรอยการประดับด้วยเครื่องถ้วย ภายในมีจิตรกรรมฝาผนัง ระบุ รศ. ปัจจุบันลบเลือนไปตามกาลเวลา นอกจากนี้ยังพบเจดีย์ 12 องค์ ปัจจุบันอยู่ในสภาพทรุดโทรม มุขด้านหน้าพังทลายและถูกรื้อถอนออกหมดแล้ว ผนังมีรอยแตกร้าวโดยทั่วไป ส่วนบริเวณฐานเชิงปูนฉาบหลุดร่อนเป็นส่วนใหญ่ กระเบื้องมุงหลังคาบางแห่งแตกชำรุดฐานเสมาชำรุดเกือบหมด กำแพงแก้วอยู่ในสภาพทรุดโทรม ประตูทางเข้าทางด้านหน้าเพียงด้านเดียว ส่วนของประตูนั้นอยู่ในสภาพเกือบจะพังทลาย กรมศิลปากรประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนที่ 104ง เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2543 (องค์การบริหารส่วนตำบลตะลุงและสภาวัฒนธรรมตำบลตะลุง. 2556)

อภิปรายผล

ผลของการศึกษา การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตำบลตะลุงอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ได้ดังนี้

1. ความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนตำบลตะลุงมีเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากความหลากหลายทางชีวภาพของจำนวนชนิดพรรณพืชต่างๆ ที่ลดลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เทคโนโลยี และภัยธรรมชาติต่าง ๆ ส่งผลต่อการนำความหลากหลายทางชีวภาพมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต แต่ชุมชนยังคงมีความพยายามที่จะรักษาอัตลักษณ์ของชุมชน ทั้งด้านประเพณีและวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเอาไว้ เช่น การนำพรรณพืชต่างๆ มาใช้ประโยชน์ในวัฒนธรรมและประเพณีตามความเหมาะสม ดังที่ จุฑาพรรณ (จามจุรี) ผดุงชีวิต (2551) ได้กล่าวว่า “วัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลางคั่นระหว่างธรรมชาติของมนุษย์และการหล่อหลอมบุคลิกภาพ

(Personality) ของคนหนึ่งไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอิทธิพลทางวัฒนธรรมในเรื่องของความเชื่อ ค่านิยม โลกทัศน์ ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์”

2. ชุมชนตำบลตะลุงยังสามารถรักษาอัตลักษณ์ของความเป็นชุมชนเกษตรกรรมไว้ได้อย่างเหนียวแน่น ถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม วัฒนธรรม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และภัยคุกคามจากมนุษย์และธรรมชาติ โดยมีการพึ่งพิงทรัพยากรจากภายนอกชุมชนค่อนข้างน้อย นับเป็นต้นแบบของชุมชนพื้นที่ใกล้เขตเมืองที่มีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ปัญหาที่พบในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนตำบลตะลุง คือ ผู้สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในปัจจุบันล้วนแล้วแต่เป็นผู้สูงอายุ ขาดกลุ่มวัยรุ่น และเยาวชนรุ่นใหม่ที่จะเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในลำดับต่อไป ซึ่งผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน หน่วยงานภาครัฐ มีความพยายามในการกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน เช่น การฝึกฝนการเป็นยุวมัคคุเทศก์น้อยให้แก่นักเรียนที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว คือ พิพิธภัณฑสถานเรือพื้นบ้านวัดยาง ณ รังสี แต่ก็ยังขาดความต่อเนื่อง เพราะเมื่อนักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์จบการศึกษา ก็จะย้ายไปศึกษาต่อที่อื่น ทำให้ไม่มีเวลาในการมานำชม จึงต้องมีการฝึกอบรมนักเรียนในรุ่นต่อ ๆ ไป จะเห็นว่าส่วนหนึ่งของการฝึกฝนยุวมัคคุเทศก์น้อย ทำให้นักเรียนมีรายได้จากการนำชม ดังนั้นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ต้องมีการอนุรักษ์เอาไว้

4. พรรณไม้ที่ถือเป็นเอกลักษณ์และสร้างความโดดเด่นให้แก่ตำบลตะลุง คือ ต้นยางนา ที่อยู่ในบริเวณวัดยาง ณ รังสี โดยปัจจุบันต้นยางนาเริ่มลดจำนวนลงเรื่อยๆ เนื่องจากส่วนหนึ่งอยู่ใกล้ที่อยู่อาศัย มีความโตและสูงใหญ่ เป็นอันตรายต่อบ้านเรือน ชาวบ้านจึงทำการตัดฟันเพื่อความปลอดภัย ดังนั้นชุมชนควรมีการจัดการด้านการอนุรักษ์ต้นยางนาเอาไว้ เพื่อให้ชุมชนตระหนักในคุณค่าและประโยชน์ของไม้ยางนาที่มีต่อระบบนิเวศและวิถีชีวิตของชุมชนโดยการถ่ายทอดองค์ความรู้และความเชื่อในการใช้ประโยชน์จากไม้ยางนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

5. พิพิธภัณฑสถานเรือพื้นบ้านวัดยาง ณ รังสี ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ต้องประสบปัญหาเช่นเดียวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งอื่นๆ ในด้านการบริหารจัดการ งบประมาณ และผู้ดูแล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเนตร ดาวเรือง และคณะ (2555) ที่ได้ทำ

การวิเคราะห์สถานภาพพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นมีการบริหารจัดการในรูปแบบเป็นไปตามอัตภาพ และประสบปัญหาเรื่องงบประมาณ ผู้ดูแล และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งปัญหาด้านงบประมาณแก้ไขได้ยาก เนื่องจากต้องอาศัยปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐหรือนักวิชาการต้องเข้าไปช่วยเหลือ โดยการปรับมุมมองของชาวบ้านให้หันมามุ่งที่ตนเองมากขึ้น และสนับสนุนให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างแท้จริง โดยอาศัยการวางแผนงานในการบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของพิพิธภัณฑสถานในแต่ละแห่ง (อารีญา บุญทวี. 2556)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ ในท้องถิ่นให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง ได้ทราบถึงคุณค่าความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์และเกิดความภาคภูมิใจในชุมชนของตน

รายการอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2554). การผลิตกระท้อนในพื้นที่ภาคกลาง. ชัยนาท : กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1.
- จุฑาทพวรรณ์ (จามจุรี) ผดุงชีวิต. (2551). วัฒนธรรม การสื่อสาร และอัตลักษณ์. กรุงเทพฯ : แอคทีฟ พรีเมียม.
- พิเนตร ดาวเรือง และคณะ. (2555). วิเคราะห์สถานภาพพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาสารคาม : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- รณิดา ปิงเมือง. (2554). ภูมิปัญญาในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีววัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในลุ่มน้ำกก-ลุ่มน้ำโขงส่วนที่ 1 : กรณีศึกษา จังหวัดเชียงราย. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- องค์การบริหารส่วนตำบลตะลุงและสภาวัฒนธรรมตำบลตะลุง. (2556). ข้อมูลท้องถิ่นตำบลตะลุง. ลพบุรี : กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- อารีญา บุญทวี. (2556). การพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านของตำบลเทพราช อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. ฉะเชิงเทรา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

2. ควรมีการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพแหล่งท่องเที่ยว และภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยว และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์ และส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เชื่อมโยง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในชุมชนและเผยแพร่ขยายผลต่อไปในทุกระดับ เพื่อป้องกันการสูญหายของภูมิปัญญาต่าง ๆ ในอนาคต โดยพัฒนาเป็นสื่อในรูปแบบต่าง ๆ

2. ควรส่งเสริมให้โรงเรียนในพื้นที่นำฐานข้อมูลนี้ไปสู่การพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน

3. ควรมีการเปิดโอกาสและสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้กลุ่มวัยรุ่น และเยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน โดยเฉพาะการสร้างผู้นำในระดับเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

ระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนผ่านสมาร์ตโฟนสำหรับท้องถิ่น Community Knowledge Base Information System on Smart Phone for Community

สมพร พูลพงษ์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนสำหรับการบันทึกและสืบค้นด้วยสมาร์ตโฟนผ่านระบบอินเทอร์เน็ตให้กับท้องถิ่นในการสร้างและเผยแพร่ฐานความรู้ของชุมชนสู่สาธารณะ และ 2) เพื่อถ่ายทอดความรู้ในการรวบรวม บันทึก และการใช้ประโยชน์ของความรู้ชุมชนด้วยระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนด้วยสมาร์ตโฟน และเพิ่มทักษะและความรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของชาวบ้านกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งวิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่หนึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยกระบวนการพัฒนาระบบประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการ การออกแบบระบบ การพัฒนาระบบ การติดตั้งระบบและการบำรุงรักษา และการถ่ายทอดความรู้โดยการอบรม และช่วงที่สองเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือชาวบ้านตำบลอุทัยเก่า อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี เลือกแบบเฉพาะเจาะจงและสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยจำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ตำบลอุทัยเก่ามีระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนที่มีความสามารถในการบันทึกและสืบค้นฐานความรู้ชุมชนได้ด้วยสมาร์ตโฟนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ทักษะและความรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

The purposes of the research were 1) to develop the Community Knowledge Base Information System on Smart Phone for Community that can added and retrieve data by a smartphone via the Internet, and to publish the

knowledge base or data to the public and 2) to convey how to gather data, record data, and make use of the knowledge community from the Community Knowledge Base Information System on Smart Phone for Community, and to increase the skills and knowledge of information technology for folk groups. This method of conducting research was divided into two phases: the first phase was a qualitative research using the information system development process consisting of Requirements Analysis, System Design, System Development, System Installation and Maintenance, and Training. And the second phase was a quantitative research with a research sample of 40 local villagers in Tambon Uthai Kao, Amphoe Nong Chang, Uthai Thani Province who were selected using purposive sampling and voluntary participation. The research instrument for data collection was questionnaires. Percentage, mean, and standard deviation were calculated for data description and displayed using tables and composition The results found that

1. Tambon Uthai Kao has the Community Knowledge Base Information System that is capable of recording and retrieval of knowledge-based community with smart phones via the Internet. The satisfaction of information systems knowledge base of the villagers was at a high level.

2. The use of information technology skills and knowledge of the research samples were at a high level.

* คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คำสำคัญ : ระบบสารสนเทศ, ฐานความรู้ชุมชน และ
สมาร์ตโฟน

Keywords : Information System, Community
Knowledge Base and Smart Phone

บทนำ

องค์การบริการส่วนตำบลอุทัยเก่า อำเภอนองฆาง จังหวัดอุทัยธานี ได้มีการดำเนินการบริการจัดการความรู้ของชุมชนโดยได้มีการสร้างองค์ความรู้และเผยแพร่ความรู้เพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยมีการออกแบบกิจกรรมสร้างสุขภาวะของตำบลสู่การพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ประกอบด้วยระบบย่อยที่เกี่ยวข้อง 8 ระบบ 25 ฐานเรียนรู้และเป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงแล้วนั้น ได้แก่ ระบบการบริหารจัดการตำบล ระบบสวัสดิการและการเงินชุมชน ระบบเกษตรปลอดภัย ระบบพลังงานทดแทน ระบบเศรษฐกิจชุมชน ระบบส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเด็กและเยาวชน ระบบการดูแลสุขภาพ และ ระบบภูมิปัญญาท้องถิ่น (อภิรดา มีเดช. 2553) ซึ่งพบว่ามีการกระจายฐานเรียนรู้อยู่ในหมู่บ้านทั่วตำบล และ ผู้ที่มีความสนใจที่จะศึกษาแหล่งเรียนรู้ในเรื่องใดนั้นไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นตนเอง ท้องถิ่นใกล้เคียง หรือ ท้องถิ่นไกล ๆ นั้น จะต้องเสียเวลาในการเดินทางมาศึกษาด้วยตนเองโดยในบางเรื่องก็มีความจำเป็นที่ต้องศึกษาด้วยการทำกิจกรรมจริงในพื้นที่ ซึ่งเป็นการเสียค่าใช้จ่ายสูง

เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นฐานรากที่รองรับ “สังคมสารสนเทศ” (Information Society) ที่มี “สารสนเทศ” เป็นหัวใจสำคัญ โดยได้เข้ามามีบทบาทสูงชันอย่างมากในการดำเนินงานและการตัดสินใจของคนในสังคม ซึ่งสารสนเทศกลายเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงหน่วยต่าง ๆ ในสังคมเข้าด้วยกัน และสร้างสังคมขับเคลื่อนด้วยสารสนเทศ เพราะฉะนั้น ชุมชนก็เป็นสังคมหนึ่งที่มีความจำเป็นที่ต้องศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ทราบถึงบทบาทและความสำคัญหรือความจำเป็นต่อชุมชนในปัจจุบันและอนาคต เพราะการจัดระบบสารสนเทศที่ดีจะช่วยให้การบริหารงานของชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หากชุมชนมีข้อมูลและสารสนเทศที่มีคุณภาพแล้ว จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ สำหรับชุมชนทั้งในด้านการวางแผนชุมชนและการปฏิบัติงานในชุมชน ด้านการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ และ ด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ชุมชน นอกจากนี้ ในปัจจุบัน การใช้งานสมาร์ตโฟนมีจำนวนมากขึ้น เนื่องจากใช้งานง่าย เรียนรู้

ได้รวดเร็ว มีโปรแกรมที่จะใช้ในการแสดงผลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้โดยเรียกผ่านเว็บเบราว์เซอร์ของอุปกรณ์พกพาทำให้สะดวกต่อการใช้งานได้ทุกที่ ทุกเวลา และทุกคน (อรพิน ประวัติบริสุทธิ์ และกัญวาน อิศวไชยวดิน. 2557) ซึ่งหากมีการนำสมาร์ตโฟนนี้สามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการสืบค้นและการบันทึกข้อมูลของระบบสารสนเทศผ่านเครือข่ายไร้สายแล้วก็จะทำให้เกิดความสะดวกต่อการใช้งาน และก่อให้เกิดประสิทธิภาพของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับชุมชน

ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลอุทัยเก่า ควรจะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นช่องทางในการช่วยให้ติดต่อสื่อสารระหว่างกันท้องถิ่นภายนอกได้อย่างสะดวกรวดเร็ว จะช่วยทำให้มีการจัดระบบข่าวสารในท้องถิ่น การจัดเก็บสารนิเทศไว้ในรูปที่สามารถเรียกใช้ได้อย่างสะดวก และสามารถผลิตสารนิเทศได้ จึงทำให้ความรู้อันมีค่าในท้องถิ่นสามารถถ่ายทอดและนำไปใช้ให้ก่อเกิดประโยชน์ได้สำหรับท้องถิ่นเองและประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นอื่นได้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนผ่านสมาร์ตโฟนสำหรับท้องถิ่นออนไลน์ที่มีการเตรียมแบบฟอร์มการกรอกข้อมูล การสืบค้น การเรียกใช้ และการแสดงผลข้อมูลในรูปแบบแบบ Responsive Web Design ที่เป็นการออกแบบที่ทำให้เว็บไซต์แสดงผลได้อย่างเหมาะสมบนอุปกรณ์ที่ต่างกันคือสมาร์ตโฟน รวมถึงการใช้คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะและโน้ตบุ๊กได้อีกด้วย ซึ่งสมาร์ตโฟนจะเป็นเครื่องมือในการเก็บบันทึกสืบค้น และ เผยแพร่ความรู้ของชุมชนที่จะเป็นแหล่งความรู้สำหรับสาธารณะ โดยผู้วิจัยจะถ่ายทอดความรู้ในการรวบรวม บันทึก และการใช้ประโยชน์ขององค์ความรู้ชุมชนด้วยระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนด้วยสมาร์ตโฟนที่มีใช้อยู่กันแล้ว นอกจากนี้ ชุมชนจะมีทักษะการสืบค้นและการเรียกใช้ข้อมูลจากฐานความรู้ชุมชน อีกทั้งจะสามารถนำข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ในระบบสารสนเทศนำมาเสนอเพื่อการสังเคราะห์และสร้างฐานความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงสามารถบันทึกเข้าสู่ระบบสารสนเทศได้โดยชุมชนเอง เพื่อการเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนสำหรับการบันทึกและสืบค้นด้วยสมาร์ตโฟนผ่านระบบอินเทอร์เน็ตให้กับท้องถิ่นในการสร้างและเผยแพร่ฐานความรู้ของชุมชนสู่สาธารณะ

2. เพื่อถ่ายทอดความรู้ในการรวบรวม บันทึก และการใช้ประโยชน์องค์ความรู้ชุมชนด้วยระบบสารสนเทศ ฐานความรู้ชุมชนด้วยสมาร์ตโฟน และการเพิ่มทักษะ และความรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของประชาชน ในท้องถิ่นกลุ่มเป้าหมาย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัย ผสมผสานในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) และเชิงปริมาณ (Quantity Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศฐานความรู้ ชุมชนสำหรับการบันทึกและสืบค้นด้วยสมาร์ตโฟนผ่าน ระบบอินเทอร์เน็ตให้กับท้องถิ่นในการสร้างและเผยแพร่ ฐานความรู้ของชุมชนสู่สาธารณะสำหรับองค์การบริหาร ส่วนตำบลอุทัยเก่า โดยกำหนดวิธีการและขั้นตอน ตามขั้นตอนการพัฒนาาระบบสารสนเทศ (Bentley & Whitten. 2007) ดังนี้

1) การวิเคราะห์ความต้องการ (Requirement Analysis) เป็นการสรุปหาความต้องการของผู้ใช้ การใช้งาน ในแต่ละด้านของระบบใหม่ และ สรุปข้อเด่นและข้อด้อย ของวิธีการทำงานในปัจจุบัน โดยการรวบรวมด้วยการ ประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

2) การออกแบบระบบ (System Design) ทำ การออกแบบรายละเอียดในส่วนต่างๆ ของระบบสารสนเทศ ได้แก่ บริบทของระบบ การไหลของกระแสข้อมูล การแสดงผล ลัพท์ การป้อนข้อมูล และฐานข้อมูล ในรูปแบบแบบ Responsive Web Design ที่เป็นการออกแบบที่ทำให้ เว็บไซต์แสดงผลได้อย่างเหมาะสมบนอุปกรณ์ที่ต่างกันคือ สมาร์ตโฟน รวมถึงการใช้คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะและโน้ตบุ๊ก ได้อีกด้วย

3) การพัฒนาระบบ (System Development) ทำการเขียนโปรแกรม จัดเตรียมฐานข้อมูล กำหนด ส่วนประกอบของระบบทั้งในด้านของอุปกรณ์และชุดคำสั่ง ตลอดจนคู่มือการใช้ระบบสำหรับการอบรมผู้ใช้ โดยในการ พัฒนาระบบเว็บต้องมีโปรแกรม ประกอบด้วย โปรแกรม เว็บเซิร์ฟเวอร์ โปรแกรมภาษาสำหรับประมวลผล โปรแกรม ฐานข้อมูล และ โปรแกรมบราวเซอร์สำหรับการรัน โปรแกรม (บัญชา ปะสีละ-เตสัง. 2557)

ผู้วิจัยได้พัฒนาระบบโดยใช้เครื่องมือดังนี้

1. อุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ ประกอบด้วย เครื่อง คอมพิวเตอร์ และเครื่องพิมพ์คอมพิวเตอร์

2. ซอฟต์แวร์

2.1 ระบบปฏิบัติการ Windows 10

2.2 โปรแกรมติดตั้ง AppServ Open Project - 2.5.10 for Windows

2.3 เว็บเซิร์ฟเวอร์จำลอง คือ Apache Version 2.2.8

2.4 โปรแกรมฐานข้อมูล คือ MySQL Version 5.0.51b

2.5 โปรแกรมจัดการฐานข้อมูล คือ phpMyAdmin Version 2.10.3

2.6 โปรแกรมสำหรับการประมวลผล คือ PHP Version 5.2.6

2.7 โปรแกรมบราวเซอร์สำหรับรันโปรแกรม คือ Google Chrome

2.8 ไฟล์ Front-end Framework คือ Bootstrap และ jQuery Mobile

3. คู่มือการใช้ระบบสำหรับการอบรมผู้ใช้ ได้แก่ คู่มือการใช้ระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนผ่านสมาร์ตโฟน สำหรับท้องถิ่น และความรู้อื่น ๆ ที่เพิ่มทักษะการสืบค้น ข้อมูล

4. การติดตั้งระบบและการบำรุงรักษา (System Implementation and Maintenance) ติดตั้งโปรแกรม และอุปกรณ์ต่าง ๆ ของระบบใหม่ ทดสอบการใช้งาน และประเมินผลระบบ

5. ถ่ายทอดความรู้ เพื่อการฝึกอบรมการใช้ ระบบงาน

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อถ่ายทอดความรู้ในการรวบรวม บันทึก และการใช้ประโยชน์องค์ความรู้ชุมชนด้วยระบบสารสนเทศ ฐานความรู้ชุมชนด้วยสมาร์ตโฟนเพื่อการเพิ่มทักษะ และความรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของประชาชนใน ท้องถิ่นกลุ่มเป้าหมายของชาวบ้านตำบลอุทัยเก่า อำเภอ หนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี โดยกำหนดวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตำบลอุทัยเก่ามีประชากรจำนวน 10 หมู่บ้าน 646 ครัวเรือน โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างชาวบ้าน เลือกแบบ เฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และสมัครใจเข้า ร่วมโครงการวิจัยเพื่อทดลองใช้ระบบสารสนเทศฐานความรู้ ชุมชนด้วยสมาร์ตโฟน หมู่บ้านละ 4 คน รวมจำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

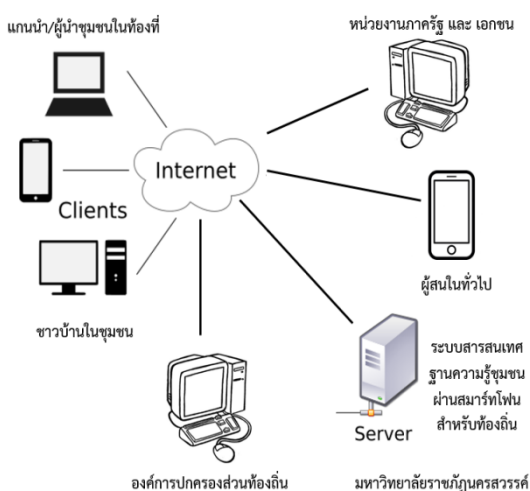
ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ขึ้นโดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีโครงสร้างคำถามครอบคลุมประเด็นเนื้อหาทักษะและความรู้การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ โดยใช้ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating Scale) คือเกณฑ์การให้ค่า 5 ระดับ โดยเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความพึงพอใจ ความรู้ ทักษะ และการใช้ประโยชน์จากการใช้ระบบสารสนเทศ และ 3) ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถสืบค้นข้อมูลได้ตรงตามความต้องการโดยใช้ผ่านสมาร์ตโฟน คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ หรือโน้ตบุ๊กได้เพราะเป็นการออกแบบเว็บไซต์ Responsive Web Design ซึ่งสนับสนุนการเชื่อมโยงหน่วยงานท้องถิ่น แกนนำและผู้นำท้องที่ ชุมชน ผู้สนใจทั่วไป และ หน่วยงานต่างๆ สามารถเรียกใช้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยแสดงได้ดังภาพ 1

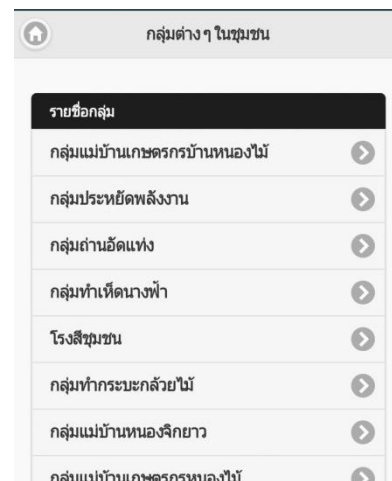
ภาพ 1 แสดงความเชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ กับระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชน

สามารถแสดงตัวอย่างจอภาพสำหรับการใช้งานระบบสารสนเทศดังนี้

1. การเข้าสู่เว็บไซต์ <http://www.nsr.u.ac.th/ikcs>

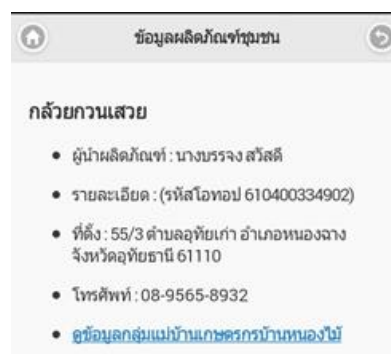

2. เลือกเมนูจากรายชื่อ จะแสดงหน้าจอดังนี้

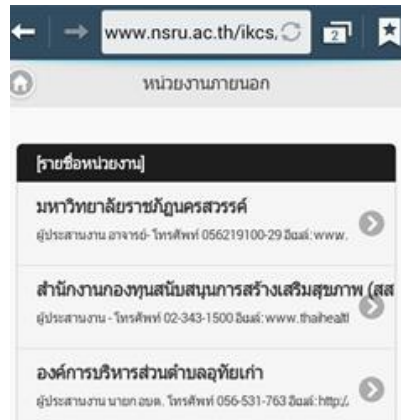

ภาพ 2 ตัวอย่างหน้าจอเมนูหลักจากระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนผ่านสมาร์ตโฟนสำหรับท้องถิ่น

3. ตัวอย่างข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน

4. ตัวอย่างการดูข้อมูลกลุ่ม “หน่วยงานสนับสนุน”

ภาพ 3 ตัวอย่างหน้าจอเว็บไซต์ระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนผ่านสมาร์ทโฟนสำหรับท้องถิ่น

สำหรับความคิดเห็นของชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างหลังจากที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้โดยการอบรมและทดลองใช้ระบบนั้น แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้ระบบสารสนเทศของชาวบ้านกลุ่มเป้าหมาย

รายการ/ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
1. ความพึงพอใจด้านการออกแบบระบบ	3.83	0.68	มาก
1.1 รูปแบบการใช้งานระบบ มีความง่ายในการเข้าถึงข้อมูล	3.68	0.94	มาก
1.2 ระบบข้อมูลเป็นหมวดหมู่	3.85	1.00	มาก
1.3 การทำงานของระบบ มีความรวดเร็วในการเรียกใช้สารสนเทศ	3.88	0.79	มาก
1.4 การออกแบบให้ใช้ง่าย เมนูไม่ซับซ้อน	3.73	0.75	มาก
1.5 ความสะดวกในการใช้งานโปรแกรม และวิธีการนำเสนอข้อมูล	3.83	0.81	มาก
2. ความพึงพอใจด้านประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ	3.85	0.83	มาก
2.1 ระบบใช้งานง่ายและไม่ซับซ้อน	3.83	1.08	มาก
2.2 สามารถค้นหาหรือเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้ในเวลาอันสั้น	3.75	0.90	มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการ/ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมาย
2.3 ประสิทธิภาพ / ความรวดเร็วในการตอบสนองของระบบ	3.70	0.79	มาก
2.4 ข้อมูลมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน	3.90	0.96	มาก
2.5 ลักษณะการเผยแพร่ข้อมูลสู่ภายนอกหน่วยงาน	3.70	0.82	มาก
3. ความพึงพอใจด้านประโยชน์ของระบบต่อการปฏิบัติงาน	3.98	0.70	มาก
3.1 เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานรวดเร็วขึ้น	4.15	0.95	มาก
3.2 ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดทำรายงาน	3.95	0.85	มาก
3.3 ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ	3.98	0.83	มาก
3.4 ความสามารถของระบบในการนำไปใช้ประโยชน์	3.83	0.68	มาก
3.5 ใช้เพื่อการเรียนรู้และสร้างความรู้ได้	3.98	0.86	มาก
4. ความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศในภาพรวม	3.78	0.83	มาก
5. ท่านได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านระบบสารสนเทศในระดับใด	3.77	0.78	มาก
6. ท่านคิดว่าจะใช้ประโยชน์จากระบบนี้ ในระดับใด	3.78	0.80	มาก
7. ท่านคิดว่าจะมีทักษะและความรู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับใด	3.70	0.85	มาก

จากตาราง 1 แสดงว่า ชาวบ้านกลุ่มเป้าหมาย มีระดับความพึงพอใจในการใช้ระบบฯ อยู่ในระดับ “มาก” ทุกหัวข้อ โดยที่ข้อที่ 1 ความพึงพอใจด้านการออกแบบระบบ นั้น ประเด็น “การทำงานของระบบ มีความรวดเร็วในการเรียกใช้สารสนเทศ” มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนหัวข้อที่ 2 ความพึงพอใจด้านประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ นั้น ประเด็น “ข้อมูลมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน” มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และ สำหรับหัวข้อที่ 3 ความพึงพอใจด้านประโยชน์ของระบบต่อการปฏิบัติงานนั้น ประเด็น “ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ” มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และโดยภาพรวมแล้วกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศอยู่ในระดับมาก

สรุปผล

จากการศึกษาวิจัยนี้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกประการ โดยได้ระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนสำหรับการบันทึกและสืบค้นด้วยสมาร์ตโฟนผ่านระบบอินเทอร์เน็ตให้กับท้องถิ่นกลุ่มเป้าหมายในการสร้างและเผยแพร่ฐานความรู้ของชุมชนสู่สาธารณะซึ่งประกอบด้วยข้อมูล 6 กลุ่ม คือ 1) ฐานเรียนรู้ชุมชน 2) ข้อมูลกลุ่ม/ชุมชน 3) ข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน 4) ข้อมูลโครงการที่ได้รับการส่งเสริมในชุมชน 5) ข้อมูลสมาชิกและแกนนำ และ 6) ข้อมูลหน่วยงานสนับสนุนชุมชน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันเมื่อมีการเปิดข้อมูลในเรื่องใดก็สามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ในทั้ง 6 กลุ่มข้อมูล ซึ่งชาวบ้านกลุ่มเป้าหมายมีทักษะและความรู้การใช้ข้อมูลและสารสนเทศเพิ่มขึ้น โดยประเมินความพึงพอใจการใช้งานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ได้ระบบสารสนเทศที่กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในระบบอยู่ในระดับ “มาก” นั้น น่าจะมาจากสมาร์ตโฟนเป็นอุปกรณ์ที่พกพาสะดวก ใช้งานได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้ใช้ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการใช้โทรศัพท์สมาร์ตโฟน (ณัฐกฤตา ศรีนุต. 2555) ซึ่งสมาร์ตโฟนใช้สำหรับคุยสนทนา สะดวกเมื่อไหร่ก็หยิบเช็คข่าวสารหรือเปิดดู ทันที ทุกที่ ทุกเวลา นอกจากนี้ น่าจะมาจากระบบสารสนเทศสามารถนำเสนอข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งานและใช้สำหรับการเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้และสร้างความรู้ให้กลุ่มเป้าหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาและพัฒนาารูปแบบโครงสร้างเว็บไซต์ระบบสารสนเทศชุมชน (ธันนชัย คำเกตุ. 2549) ที่ผู้ใช้มีความพึงพอใจระดับมากเนื่องจากระบบสารสนเทศมีข้อมูลครอบคลุมความต้องการ มีการแสดงผลถูกต้องตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ระบบง่ายต่อการใช้งาน และมีการรักษาความปลอดภัยในการจัดการข้อมูล

นอกจากนี้ ท้องถิ่นกลุ่มเป้าหมายคาดว่าจะมีการนำเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ

รายการอ้างอิง

- ฉลวย คำส่งแสง และศุภลักษณ์ สุวรรณชะภู. (2557). ระบบสารสนเทศและองค์ความรู้เพื่อการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลลิ่งชั้น อำเภอบ้านนงस्ता จังหวัดยะลา. การประชุมภาคใหญ่วิชาการระดับชาติ ฯ ครั้งที่ 5 เรื่อง การวิจัยและพัฒนาเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. วิทยาลัยเทคโนโลยีวิทยานพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ในการปฏิบัติงานรวดเร็วขึ้น พร้อมทั้งช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล และ การจัดทำรายงานสำหรับท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเปิดช่องทางให้ประชาชนได้มีโอกาสติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล ค้นหาข้อมูลข่าวสาร และ ศึกษาหาความรู้ น่าจะมาจากระบบสารสนเทศฐานความรู้ชุมชนผ่านสมาร์ตโฟนสำหรับท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการในการสืบค้นข้อมูลต่อกลุ่มเป้าหมายได้โดยง่าย ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศชุมชน ตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี (สุรชาติ ต้นติปาลี. 2551) ที่เห็นประโยชน์ของระบบสารสนเทศชุมชนใช้สำหรับการประชาสัมพันธ์ภายในหมู่บ้าน ใช้เป็นข้อมูลในการประกอบอาชีพ การจัดทำแผนชุมชนของหมู่บ้าน และ เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับระบบสารสนเทศและองค์ความรู้เพื่อการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลลิ่งชั้นอำเภอบ้านนงस्ता จังหวัดยะลา (ฉลวย คำส่งแสง และศุภลักษณ์ สุวรรณชะภู. 2557)

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไปนั้น ควรมีการพัฒนาาระบบสารสนเทศให้มีการนำเสนอรูปภาพ เช่น ภาพกิจกรรมในชุมชน ภาพผลิตภัณฑ์และขั้นตอนการผลิต เป็นต้น และรายละเอียดข้อมูลเชิงลึก เช่น สารสนเทศพื้นที่การเพาะปลูก สารสนเทศปริมาณผลิตภายในชุมชน และความต้องการผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้ในการประกอบ การวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หน่วยงานต่างๆ ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนท้องถิ่นหรือชุมชนมีการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเพื่อให้ท้องถิ่นได้ใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูล ค้นหาข้อมูลข่าวสารเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ชาวบ้านได้มีการศึกษาหาความรู้ได้อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

- ธนนชัย คำเกตุ. (2549). การศึกษาและพัฒนารูปแบบโครงสร้างเว็บไซต์ระบบสารสนเทศชุมชน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เทคโนโลยีสารสนเทศ). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บัญชา ปะสีละเตสัง. (2557). พัฒนาเว็บแอปพลิเคชันด้วย PHP ร่วมกับ MySQL และ jQuery. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ด
ยูเคชั่น
- สุรชาติ ตันติปาโล. (2551). การพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศชุมชน ตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (ยุทธศาสตร์การพัฒนา). อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อภิรดา มีเดช. (2553). อุทัยเก่า มีดี...มากกว่าความเก่า. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- อรพิน ประวัตินิรุทธิ์ และกัญวาน อัสวไชยวสิน. (2557). พัฒนาเว็บแอปบน Smartphone/Tablet ด้วย jQuery Mobile. กรุงเทพฯ : โปรวีชั่น.
- Bentley, L.D., & Whitten, J.L. (2007). *Systems Analysis & Design for the Global Enterprise*. 7th Ed. McGraw-Hill/Irwin.

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตรฐานตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

Development of Computer Assisted Instruction Based on the Theory of Gagné on Spelling alphabet in Thai Subject Group for Prathomsuksa 4 Students

มานะ โสภาก*
นันทวรรณ บุตรรส**
สุนิสา หมั่นเก็บ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) หาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตรฐานตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ 80/80 (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน (3) หาค่าดัชนีประสิทธิผล และ (4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนหนองสำโรงวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 23 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (3) แบบทดสอบย่อย (4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ค่าดัชนีประสิทธิผล สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระจากกัน ผลการวิจัยพบว่า (1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 92.50/91.16 (2) นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีค่าเท่ากับ 0.7458 และ (4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.73)

ABSTRACT

The purposes of this research were (1) to determine the effectiveness of Computer Assisted Instruction (CAI) based on the concept of Robert Gagné on spelling alphabet in the Thai language group for Prathomsuksa 4 Students with the criteria of 80/80, (2) to compare the student's learning achievement before and after, (3) to find the effectiveness index (E.I.) and (4) to study the satisfaction of the students towards the developed CAI. The sample group was 23 Prathomsuksa 4/1 Students, at Nong Samrong Wittaya, in Meuang, Udon Thani. All of the students were selected by the purposive sampling technique. The research tools included (1) the developed CAI, (2) a learning achievement test, (3) a subchapter test, and (4) the satisfaction questionnaire. Statistics used for data analyses were mean, percentage, standard deviation, effectiveness (E_1/E_2), effectiveness index and t-test dependent samples. The results of this research found (1) the developed CAI had effectiveness at 92.50/91.16 (2) The learning achievement had post-test scores higher than pre-test at a significance level of .05 (3) The E.I. of the CAI was 0.7458, and (4) the students were satisfied to learn with the developed CAI at an overall high level ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.73)

* อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

** , *** นักศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

คำสำคัญ : บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน,
มาตราตัวสะกด, แนวคิดของกาเย่

Keywords : Computer Assisted Instruction,
Spelling Alphabet Thai Language,
Theory of Gagné

บทนำ

ปัญหาการจัดการการเรียนการสอน วิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองสำโรงวิทยา พบว่านักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 71.69 เป็นผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมากที่สุดเป็นส่วนใหญ่ แต่จากการศึกษาการประเมินความสามารถและทักษะการใช้ภาษา มีนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ยังอ่านไม่ได้อยู่จำนวนร้อยละ 20 และใช้ตัวสะกดไม่ถูกต้อง ซึ่งนักเรียนกลุ่มนี้ยังต้องได้รับการปรับปรุงทักษะทางด้านหลักการรู้ภาษาไทย ผู้พัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจึงเห็นว่าการใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยพัฒนากระบวนการใช้ภาษาในระดับประถมศึกษา จะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการอ่าน และการใช้ตัวสะกดที่ดียิ่งขึ้น ในการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้นำแนวคิดของกาเย่ เพื่อให้ได้บทเรียนที่เกิดจากการออกแบบในลักษณะการเรียนการสอนจริง โดยยึดหลักการนำเสนอเนื้อหาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ หลักการสอนทั้ง 9 ประการได้แก่ 1) ได้รับความสนใจ 2) แจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 3) ทบทวนความรู้เดิม 4) เสนอสิ่งเร้าหรือเนื้อหาใหม่ 5) แนะนำแนวทางการเรียน 6) ได้ตอบ 7) บอกลับ 8) ประเมินผลการเรียน และ 9) ถ่ายโยงการเรียนรู้ (ใจทิพย์ ณ สงขลา. 2550 : 117-118)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่นำมาพัฒนา สามารถประกอบการสอนได้เกือบทุกวิชาซึ่งผู้เรียนนั้นสามารถศึกษาหาความรู้ได้จากทั้งที่บ้านที่โรงเรียน หรือทุกสถานที่ ที่มีคอมพิวเตอร์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาตามความต้องการ และตามความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งเหมาะแก่การนำมาทบทวนเสริมความรู้ และจากการศึกษาผลการประเมินทักษะการใช้ภาษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองสำโรงวิทยา ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดย

ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ เพื่อเป็นสื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาไทยที่ดียิ่งขึ้น เนื่องจากวิชาภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐานที่ต้องฝึกฝนทักษะให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สาระวิชาอื่น ๆ ได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาประสิทธิภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองสำโรงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2 ห้อง รวมทั้งสิ้น 47 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนหนองสำโรงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 23 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
3. แบบแผนการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Design) โดยใช้แบบวิจัย The Single Group Pretest-Posttest Design ดังตาราง 1

ตาราง 1 รูปแบบการวิจัย The Single Group,
Pretest-Posttest Design

วัดก่อน การทดลอง	จัดกระทำ ตามโปรแกรม	วัดหลัง การทดลอง
T1	X	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

- T1 แทน วัดก่อนการทดลอง
- X แทน จัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
- T2 แทน วัดหลังการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย

- 1.1 มาตราแม่ก
- 1.2 แม่กด
- 1.3 แม่กบ
- 1.4 มาตราแม่กง
- 1.5 มาตราแม่กน
- 1.6 มาตราแม่กม
- 1.7 มาตราแม่เกย
- 1.8 มาตราแม่เกอว

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง มาตราตัวสะกด จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.67-1.00 ค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.36-0.75 ค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.27 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.83

2. แบบทดสอบย่อย จำนวน 8 ชุด ชุดละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.67-1.00 ค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.29-0.71 ค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.26 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.81

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีลักษณะเป็นแบบประเมินแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67-1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.60-0.88 และมีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (Pretest) จำนวน 30 ข้อ กับกลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแต่ละหัวข้อย่อยตามแผนการจัดการเรียนรู้ และเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้อันแต่ละหัวข้อย่อย ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบย่อยหลังเรียน จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ
3. เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนครบ ทุกหัวข้อ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง
4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจ สอบถามนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง และชี้แจงทำความเข้าใจขั้นตอนการตอบแบบสอบถาม
5. รวบรวมข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอ 4 ประเด็นหลักดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียน
คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น

ประสิทธิภาพ	คะแนนเต็ม	n	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละของค่าเฉลี่ย
ประสิทธิภาพกระบวนการ (E ₁)	40	23	37.00	1.51	92.50
ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E ₂)	30	23	27.35	1.43	91.16

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนสอบระหว่างเรียนมีค่าเท่ากับ 37.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 1.51 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละของค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 92.50 และค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนสอบหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 27.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 1.43 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละของค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 91.16

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	$\Sigma 0$	ΣD^2	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	23	19.57	5.85	179	2071	6.724*	22	.05
หลังเรียน	23	27.35	1.43					

*ค่าวิกฤตของ t ที่ระดับนัยสำคัญ .05, df = 22 มีค่าเท่ากับ 1.7171

จากตาราง 3 พบว่า เมื่อนำค่าที่ (t) ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 6.724 เปรียบเทียบกับค่าจากตารางวิกฤตของ (Critical Values of t) ที่ df = 22 ระดับนัยสำคัญ .05 การทดสอบแบบหางเดียว (One-tail) ได้ค่าที่ เท่ากับ 1.7171 แสดงว่า ค่าที่ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าค่าที่ในตาราง ดังนั้น ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังเรียนมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

n	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนน		ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
		ทดสอบก่อนเรียน	ทดสอบหลังเรียน	
23	30	450	629	0.7458

จากตาราง 4 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่ากับ 0.7458 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.58

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปรากฏผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	เนื้อหาเข้าใจง่าย	4.57	0.66	มากที่สุด
2	เนื้อหาไม่สับสนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.57	0.73	มากที่สุด
3	ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว น่าสนใจ มีความเหมาะสม	4.09	0.90	มาก
4	สีตัวอักษรและขนาดตัวอักษร อ่านง่าย มีความเหมาะสม	4.17	0.98	มาก
5	ปุ่มควบคุมบทเรียนใช้งานง่าย และสื่อความหมายได้ชัดเจน	4.35	0.93	มาก
6	เสียงบรรยาย และเสียงประกอบ บทเรียน มีความเหมาะสม	4.22	0.85	มาก
7	แบบฝึกหัดและแบบทดสอบ มีความเหมาะสม	4.61	0.50	มากที่สุด
8	นักเรียนชอบใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการเรียน	4.65	0.57	มากที่สุด
9	บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประโยชน์ต่อนักเรียน	4.70	0.63	มากที่สุด
10	นักเรียนมีความประทับใจในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	4.61	0.58	มากที่สุด
โดยภาพรวม		4.45	0.73	มาก

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของ กาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45, S.D.=0.73$) สำหรับผลการประเมินรายข้อ พบว่า ข้อ 9) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีประโยชน์ต่อนักเรียน มีผลการประเมินสูงกว่าข้ออื่น ๆ คือ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70, S.D.=0.63$) และข้อ 3) ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว น่าสนใจ มีความเหมาะสม มีผลการประเมินต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09, S.D.=0.90$)

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 92.50/91.16 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีค่าเท่ากับ 0.7458 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใจมาก แสดงให้เห็นว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลจากการทดลองภาคสนาม พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 92.50/91.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอย่างเป็นระบบ พัฒนามาตามแนวคิดของกาเย่ ทั้ง 9 ขั้นตอนผ่านการวิเคราะห์และตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องทั้งด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทย การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เทคนิคด้านมัลติมีเดีย เพื่อหาจุดบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข รวมถึงได้มีการทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างทั้งรายบุคคลและกลุ่มเล็กเพื่อเป็นการ

ตรวจสอบและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเพื่อให้บทเรียนคอมพิวเตอร์มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ สำเนียง (2550, หน้า บทคัดย่อ) ที่พบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.50/83.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80

2. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามทฤษฎีของกาเย่ ที่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญ ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจของนักเรียนทำให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จากกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาความรู้และกระบวนการแสวงหาความรู้และปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนค้นเคยและคล่องแคล่ว จึงทำให้สามารถนำกระบวนการดังกล่าวมาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ในเรื่องมาตราตัวสะกดได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเนื้อหาที่กำหนดได้ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ ทิศนา แคมมณี (2550 : 243) ที่กล่าวว่า ทักษะการปฏิบัติสามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทน โดยผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ สำเนียง (2550) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.7458 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.58 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามทฤษฎีของกาเย่ ที่มุ่งเน้นการสร้างความสนใจให้กับนักเรียนก่อนที่จะเข้าสู่การเรียน การสอน

ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียน บอกจุดประสงค์ การเรียนรู้ชัดเจน ทบทวนความรู้เดิมก่อนเข้าสู่เนื้อหาใหม่ ซึ่งแนวทางการเรียนรู้โดยการให้นักเรียนฝึกอ่านคำที่อยู่ใน มาตรการตัวสะกดแต่ละมาตรา ทำแบบฝึกหัดเพื่อกระตุ้นให้ นักเรียนได้ใช้ความรู้ที่ได้เรียนมา ให้ข้อมูลย้อนกลับทันที หลังจากนักเรียนได้ต่อบทเรียน ทดสอบความรู้โดย การทำแบบทดสอบหลังเรียน และสรุปเนื้อหาบทเรียน ทุกช่วงเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในเนื้อหาเรียน มา ส่งผลให้ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 0.50 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาภรณ์ ชิมเมฆ (2552) พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตาม มาตรการตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคะแนนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 66

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนตามแนวคิดของกาเย่ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับพอใจมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียน

รายการอ้างอิง

- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2550). *วิธีวิทยาการออกแบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แฉมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนาภรณ์ ชิมเมฆ. (2552). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรการตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านท่างาม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.
- ศศิธร ลิวเวหา. (2554). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องการเขียนตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรการตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- เสาวลักษณ์ สำเนียง. (2550). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาไทยเรื่อง มาตรการตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศิลปากร.

คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาเข้าใจง่าย สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ภาพนิ่งและ ภาพเคลื่อนไหว น่าสนใจ สีตัวอักษรและขนาดตัวอักษร ที่อ่านง่าย รวมถึงปุ่มควบคุมบทเรียนใช้งานง่าย และ สื่อความหมายได้ชัดเจน เสียงบรรยายและเสียงประกอบ บทเรียน ชัดเจน เหมาะสม แบบฝึกหัดและแบบทดสอบ มีความยากง่ายเหมาะสม ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ศศิธร ลิวเวหา (2554) ที่พบว่า บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การเขียนคำที่ตัวสะกดไม่ตรง ตามมาตรการตัวสะกด มีระดับความพึงพอใจทุกด้านอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$)

ข้อเสนอแนะ

1. ก่อนนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้ ผู้ศึกษาควรจัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์เล็กทรอนิกส์ เพื่อให้มีความพร้อมในการใช้งาน
2. ก่อนนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้ ผู้ศึกษาควรมีทักษะในการแก้ไขปัญหาโปรแกรม คอมพิวเตอร์ ควรศึกษาคู่มือการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนอย่างละเอียด

การพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์

A Development of Assessment Framework of Competencies for Student Teachers 'Learning Management and Specific Content Knowledge in the Field of Mathematics

ดวงใจ ลีอำไพ*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อ
1) สร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้
และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์
2) สร้างแบบประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และ
การรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ 3) หา
ดัชนีความสอดคล้องของกรอบการประเมินสมรรถนะด้าน
การจัดการเรียนรู้ นักศึกษาครุคณิตศาสตร์ ประชากรที่ใช้ใน
การวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชา
คณิตศาสตร์ จำนวน 224 คน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้มา
จากการเลือกสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)
เป็นนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 30 คน ใน
กิจกรรมการเตรียมความพร้อมด้านการสอนด้วยการทดลอง
สอนแบบจุลภาคใช้เวลาเรียนต่อเนื่อง 15 สัปดาห์ ระหว่าง
เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบประเมิน
ตามเกณฑ์การประเมินสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่ง
ได้กำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดสำหรับการประเมินสมรรถนะ
ด้านการจัดการเรียนรู้ 5 สมรรถนะหลัก 30 ตัวชี้วัด และ
(2) แบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุ
คณิตศาสตร์เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยแบบเลือกตอบ 4

ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ มีค่าความยาก 0.21–0.80
ค่าอำนาจจำแนก 0.20–0.57 และความเชื่อมั่นของ
แบบทดสอบทั้งฉบับ (Lovett Reliability) 0.81

ผลการวิจัยพบว่า

1. จากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้
ประเมินตามกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการ
เรียนรู้ ในการประเมินการทดลองสอนแบบจุลภาคของ
นักศึกษาครุคณิตศาสตร์ ผู้ประเมิน 4 คน ให้คะแนนด้าน
สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกันทุกตัวชี้วัด
ตามเกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตาม
แนวทางของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการ
เรียนรู้ ดังนั้นกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการ
เรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีความ
น่าเชื่อถือของเกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัดในระดับสูง จึง
สามารถนำไปประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของ
นักศึกษาครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ได้
2. การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ด้านการรู้วิชาเฉพาะ
ด้านของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ พบว่าคะแนนสอบการรู้
วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่า
คะแนนเกณฑ์ (ร้อยละ 70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ABSTRACT

The purposes of this research were to (1) develop an assessment framework for student teachers' learning management and specific content knowledge in the field of mathematics, (2) develop an observational record form for student teachers' learning management and specific content knowledge in the field of mathematics, and (3) investigate the Rater Agreement Index (RAI) of student teachers' learning management and specific content knowledge in the field of mathematics.

The population in this research was the 224 fourth year student teachers in the mathematic program in the Faculty of Education at Buriram Ratchabhat University. Samples using simple random sampling consisted of 30 student teachers in the mathematic program. The student teachers participated in teacher preparation in micro-teaching instruction was undertaken across 15 weeks during October 2014 to February 2015. Research instruments were (1) the assessment observational record consisting of 5 elements of competencies (30 sub-competencies) with 4 levels of rubric criteria and, (2) a multiple choice and short answer achievement test designed to measure specific content knowledge in the field of mathematics with 4 choices and 60 items. The item difficulty (p) was 0.21 – 0.80; item discrimination (r) was 0.20–0.57, and reliability (Lovett Reliability) was 0.81.

The research findings revealed that

1. The results of analyzing the Rater Agreement Index from 4 during micro-teaching lesson preparation and teaching indicated that the assessments were highly recommended for to use to assess competencies of teaching performance in mathematics education program.

2. The results of the t-test one sample indicated that the students' achievement score after learning using the learning units was higher

than the criterion score of 70% at the 0.05 level of significance.

คำสำคัญ : *กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้, ดัชนีความสอดคล้องของการประเมิน, การทดลองสอนแบบจุลภาค*

Keywords : *Teaching Competencies Assessment Framework, Rater Agreement Index, Micro-teaching*

บทนำ

การปฏิรูปเพื่อการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ได้มีข้อเสนอแนะในเชิงยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาหลากหลายแนวทางตามข้อเสนอของคณะกรรมการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการที่ได้เสนอแนะไว้ ทั้งนี้เพื่อสร้างให้ครูยุคใหม่มีบทบาทในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอตามเกณฑ์และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐาน ขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีวิชาชีพที่เข้มแข็ง (สุรศักดิ์ ปาเฮ. 2556)

นักวิจัยทางการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูได้พยายามคิดหาแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับครูในด้านการจัดการเรียนการสอน จึงมีการศึกษาวิจัยวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครูด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิธีการสอนที่หลากหลาย อย่างไรก็ตามปัญหาหนึ่งที่พบโดยทั่วไปสำหรับนักศึกษาครูที่มีความรู้ในเนื้อหาที่สอนแต่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ในเนื้อหาที่ตนเองมีอยู่ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระสำคัญของรายวิชาต่างๆ ได้ ซึ่งการขาดสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ทำให้การจัดการเรียนการสอนในเนื้อหาดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (Veal. 1998 ; Bell, Veal & Tippins, 1998) การฝึกทักษะการสอนด้วยการสอนแบบจุลภาค (Micro Teaching) เป็นพื้นฐานในการสอนจริงในชั้นเรียนเพราะ

ช่วยให้ผู้ฝึกหรือผู้ที่จะเป็นครูเกิดความชำนาญ คล่องแคล่ว มีความมั่นใจขึ้น และยังช่วยให้ได้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ หรือฝึกซ้ำเพิ่มเติมได้อีกด้วย ในการ ปฏิบัติการสอนแบบจุลภาคนั้นเป็นการสอนที่ช่วยให้ผู้ฝึกได้เห็น “ผลย้อนกลับ” ของการสอนจริง และเป็นการสอนที่ช่วยให้ผู้สอนได้มีโอกาสแก้ไขจุดอ่อนของตน โดยการแก้ไข บทเรียน หรือวิธีการสอน (Tuan. 1996 ; Tuan & Kaou. 1997 ; Bell and others. 1998 ; Veal. 1998 ; Eick, 2000 and Halim & Meerah. 2002)

ภารกิจสำคัญอีกประการของคณะครุศาสตร์ ก็คือ ทำหน้าที่เป็น “ครูของครู” ที่ต้องผลิตและพัฒนา นักศึกษา ครูให้มีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ นำทักษะ และความรู้ที่จำเป็นจาก กระบวนการเรียนการสอนไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงได้ ในการ ผลิต และ พัฒนา นักศึกษาวิชา วิชาชีพครู ใน ระดับอุดมศึกษามีเป้าหมายให้นักศึกษามีความรู้ในเนื้อหา และมีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการสอนในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานได้แก่ การรู้วิชาเฉพาะด้าน (Specific Content Knowledge) การรู้วิธีการสอน (Pedagogical Content Knowledge) และสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ (Teaching Competency) ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะด้าน การจัดการเรียนรู้ ความรู้และวิธีสอนของนักศึกษานั้น เป็นงานที่ค่อนข้างยากและท้าทาย เนื่องจากสมรรถนะด้าน การจัดการเรียนรู้ การรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ และวิธี สอนคณิตศาสตร์มีหลายองค์ประกอบ และแต่ละ องค์ประกอบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างซับซ้อน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้ว ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารอบการประเมิน สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านของ นักศึกษาครุคณิตศาสตร์ เพื่อนำไปประเมินสมรรถนะการ จัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้าน หลังจากที่นักศึกษา ครูเหล่านี้ผ่านกระบวนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค ผู้วิจัยนำเอากระบวนการจัดการเรียนรู้และการฝึกการสอน แบบจุลภาคมาใช้พัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้วิชา เฉพาะด้านคณิตศาสตร์ กรอบการประเมินสมรรถนะด้าน การจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้ เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินสมรรถนะด้านการจัดการ เรียนรู้ของนักศึกษาคณิตศาสตร์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการ เติรียนนักศึกษา ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใน สถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของการจัดการเรียน การสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการ จัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาคู ครุคณิตศาสตร์
2. เพื่อสร้างแบบประเมินสมรรถนะด้านการ จัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาคู ครุคณิตศาสตร์
3. เพื่อหาดัชนีความสอดคล้องของกรอบการ ประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉพาะด้านของนักศึกษาคู ครุคณิตศาสตร์

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การพัฒนารอบการประเมินสมรรถนะด้านการ จัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาคู ครุคณิตศาสตร์ ดำเนินการวิจัยในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ภาคปกติ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 6 หมู่เรียน มีนักศึกษาทั้งสิ้น 224 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชา คณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ภาคปกติ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1 หมู่เรียน มีนักศึกษา 30 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กรอบและแบบการประเมินสมรรถนะด้านการ จัดการเรียนรู้ ซึ่งสร้างโดยการศึกษาแนวคิดเพื่อการ ออกแบบ สังเคราะห์แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญ จากนั้น พัฒนารอบการประเมิน ทั้งนี้ได้กำหนดรายละเอียดของ เกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 การวางแผนสำหรับการจัดเรียนรู้ (ก่อน การสอน) ให้สอดคล้องกับหลังสอน
- 1.2 การจัดบรรยากาศในการเรียนรู้
- 1.3 กลยุทธ์ในการกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้เกิด การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.4 ผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน
- 1.5 สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังสอน)

2. แบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ

การดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการสังเคราะห์กรอบแนวคิดที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ จากนั้นจัดการสนทนากลุ่มโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาวิชาชีวศูเพื่อยกร่างและออกแบบกรอบแนวคิด แนวทางการประเมิน เกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ แล้วนำข้อเสนอแนะไปออกแบบเกณฑ์และตัวชี้วัดในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์

2. ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยอธิบายให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการตอบแบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ และกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ก่อนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค ดำเนินการสอนตามกระบวนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค แล้วเก็บข้อมูลจากแบบทดสอบวัดการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ และคะแนนจากแบบประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้หลังกระบวนการฝึกการสอนแบบจุลภาค

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ

2. วิเคราะห์หาความยากง่ายและอำนาจจำแนกของข้อสอบปรนัย

3. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ

4. หาดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินการปฏิบัติการสอนโดยใช้แบบประเมินการทดลองสอนแบบจุลภาคตามกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

5. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินตามองค์ประกอบในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน (Rater Agreement Index: RAI) ที่ได้จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงระดับความสอดคล้องของคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้ประเมิน 4 คน จะมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 หากค่าที่คำนวณได้เข้าใกล้ 1 แสดงว่าผู้ประเมินให้คะแนนสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกันทุกตัวชี้วัดในเกณฑ์การประเมินตามกรอบการประเมินฯ ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินสรุปได้ดังนี้ ด้านการวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน) ให้สอดคล้องกับหลังสอน RAI = 0.9596 ด้านการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ RAI = 0.9700 ด้านกลยุทธ์ในการกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ RAI = 0.9700 ด้านผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน RAI = 0.9560 และด้านสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน) RAI = 0.9537 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์คะแนนด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์

ผู้วิจัยใช้สถิติเพื่อเปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียนและคะแนนเกณฑ์ด้วยสถิติการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว (t-test One Sample) เพื่อการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนการรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์หลังเรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 46.43 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.39 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนสอบของผู้เรียนหลังเรียนพบว่าคะแนนสอบของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าคะแนนการรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินตามองค์ประกอบในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

ในการสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และนำเครื่องมือวัดนั้นไปใช้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการวัดผลการเรียนรู้ได้เน้นหนักไปที่การวัดการปฏิบัติการสอน (Performance Assessment of Teaching) ประสิทธิภาพ

ของการวัดสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้จึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของแบบสังเกตหรือเครื่องมือวัดอื่นๆ ที่ต้องใช้คลุยพินิจของผู้ประเมินมากยิ่งขึ้นด้วยคุณภาพประการหนึ่งที่สำคัญยิ่งของเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติ คือ ความชัดเจนและสื่อความหมายได้ตรงกัน ซึ่งเรียกว่า ความเป็นปรนัย (Objectivity) โดยเฉพาะในส่วนของเกณฑ์การให้คะแนนซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรฐานอย่างมาก นั่นคือ ไม่ว่าจะนำไปใช้เมื่อใดหรือผู้ประเมินคนใดจะเป็นผู้ใช้ก็ตาม คะแนนเหล่านั้นควรจะคงที่หรือใกล้เคียงกันมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งคุณภาพดังกล่าวนี้รับว่าเป็นสิ่งที่ได้รับการแก้ไขสำหรับการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งจุดอ่อนนี้ได้รับการแก้ไขให้หมดไปหรือเหลือน้อยที่สุดเท่าที่ผู้วิจัยจะพึงกระทำได้ ซึ่งจาก ผลการวิเคราะห์ ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินตามองค์ประกอบในการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน (RAI) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงระดับความสอดคล้องของคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้ประเมิน 4 คน จะมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 หากค่าที่คำนวณได้เข้าใกล้ 1 แสดงว่าผู้ประเมินให้คะแนนสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกันทุกตัวชี้วัดในเกณฑ์การประเมินตามกรอบการประเมินฯ ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน มีค่าดัชนีด้านการวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ (ก่อนการสอน) ให้สอดคล้องกับหลังสอน $RAI = 0.9596$ ด้านการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ $RAI = 0.9700$ ด้านกลยุทธ์ในการกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้เกิด การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ $RAI = 0.9700$ ด้านผลย้อนกลับและการประเมินผลผู้เรียน $RAI = 0.9560$ และด้านสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ (หลังการสอน) $RAI = 0.9537$ ตามลำดับจะเห็นได้ว่าค่า RAI ที่คำนวณได้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.9537-0.9700 แสดงให้เห็นว่าผู้ประเมินให้คะแนนด้านสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกันทุกตัวชี้วัดตามเกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่ากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีความน่าเชื่อถือของเกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัดในระดับที่สูงมาก จึงสามารถนำไปประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ได้ ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัย ของ นันทกา

วารินิน (2557) ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อทดลองใช้รูปแบบและประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 จำนวน 322 คน ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม จำนวน 15 คน และครูโรงเรียนอนุบาลทรายทอง จำนวน 15 คน เครื่องมือใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม คู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ และแบบสอบถามความพึงพอใจข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านคือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรความสามารถในเนื้อหาการสอน การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ หลักการของรูปแบบ มี 4 หลักการ กระบวนการพัฒนา มี 5 ขั้นตอน หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบระดับมากที่สุด

2. การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์

ผู้วิจัยใช้สถิติเพื่อเปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนและคะแนนเกณฑ์ด้วยสถิติการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว (t-test one sample) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนการรู้วิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 46.43 คะแนน คิดเป็น ร้อยละ 77.39 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนสอบของผู้เรียนหลังเรียนพบว่าคะแนนสอบของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าคะแนนการรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 เนื่องจากการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค อาจจะเป็นเพราะในการ

พัฒนาความรู้ในสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ การรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ และการรู้วิธีสอนของนักศึกษาครูเป็นงานที่ค่อนข้างยากและท้าทาย ครูผู้สอนสายครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ เนื่องจากสมรรถนะด้านการจัดการ การเรียนรู้ของนักศึกษาครู การรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ และการรู้วิธีสอนของนักศึกษาครูมีหลายองค์ประกอบ และแต่ละองค์ประกอบมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างซับซ้อน อย่างไรก็ตาม Baxter & Lederman (1999 : 158) ได้เสนอว่าในการวัดความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน (Pedagogical Content Knowledge : PCK) ว่าควรวัดให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ สิ่งที่ครูผู้สอนรู้ สิ่งที่ครูผู้สอนปฏิบัติ และเหตุผลในการปฏิบัติของครูผู้สอน โดยใช้วิธีวัดที่ประกอบด้วยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายที่เรียกว่า Multi-method Evaluation เพราะไม่มีวิธีวัดวิธีใดวิธีหนึ่งที่สามารถวัดความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนได้ครบและครอบคลุมทุกองค์ประกอบ (Baxter & Lederman. 1999 : 158-159) วิธีการวัดและประเมินผลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะประกอบด้วยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายอาจประกอบด้วยวิธีการสังเกตการสอน การสัมภาษณ์ก่อนและหลังการสอน การตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ การอภิปรายเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง การเก็บรวบรวมชิ้นงาน การเขียนอนุทินสะท้อนแนวคิด และการตรวจแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น

ในการวิจัยภาคสนามครั้งนี้ เมื่อนำกระบวนการฝึกแบบนี้มาใช้ร่วมกับแบบประเมินการทดลองสอน ที่ออกแบบตามกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ ทำให้นักศึกษาครูเกิดความชำนาญ คล่องแคล่ว มีความมั่นใจขึ้น และยังช่วยให้ได้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ หรือฝึกซ้ำเพิ่มเติมได้ เป็นการสอนที่ช่วยให้ผู้ฝึกได้เห็น “ผลย้อนกลับ” ของการสอนจริงเพราะในการประเมินการทดลองสอนตามกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ จะทำให้นักศึกษาครูทราบข้อบกพร่องและนำข้อผิดพลาดต่างๆ ไปปรับปรุง ก่อนมาทดลองสอนอีกครั้งแล้วประเมินซ้ำด้วยกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และการรู้วิชาเฉพาะด้านของครุคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยออกแบบผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาครูจากกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ที่ผ่านการทดลองสอนแบบจุลภาคทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการรู้วิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าคะแนนการรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์

หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งเป็นผลดีอีกประการหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกสอนในสถานศึกษาต่อไป

สรุปผล

การพัฒนากรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ ทำการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมินตามกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ โดยผู้ประเมิน 4 คน ให้คะแนนด้านสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกันทุกตัวชี้วัดตามเกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ได้กรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ ที่น่าเชื่อถือของเกณฑ์การประเมินและตัวชี้วัดในระดับสูง อีกทั้งการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ด้านการรู้วิชาเฉพาะด้านของนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าคะแนนเกณฑ์ (ร้อยละ 70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสามารถนำไปประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครุหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ครูผู้สอน หลักสูตรครุศาสตร์ควรนำกระบวนการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาคมาใช้ร่วมกับแบบประเมินการทดลองสอน ที่ออกแบบตามกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ จะส่งผลให้นักศึกษาครูเกิดความชำนาญ คล่องแคล่ว มีความมั่นใจขึ้น และยังช่วยให้ได้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ หรือฝึกซ้ำเพิ่มเติมได้
2. ควรมีการพัฒนาความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน (Pedagogical Content Knowledge; PCK) ของนักศึกษาครู ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงลึกที่กระทำกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาครูโดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณควบคู่กันไป ด้วยเครื่องมือที่หลากหลายและวิธีการที่หลากหลาย
3. สำหรับการนำกรอบการประเมินสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการรู้วิชาเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ไปใช้ ผู้ประเมินควรมีการศึกษาทำความเข้าใจกับรายละเอียดของกรอบการประเมินให้ดีก่อน และมีการชี้แจงนักศึกษาครุคณิตศาสตร์ให้เข้าใจกรอบการประเมินอย่างถ่องแท้ถ่องแท้

รายการอ้างอิง

- นันทกา วารินิน. (2557). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ด. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). “การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21” เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด สพป.แพร่เขต 1-2. ณ โรงแรมนครแพร่ทาวเวอร์ วันที่ 22-23 เมษายน 2556. (โครงการความร่วมมือระหว่างเขตพื้นที่กับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง)
- Bell, J., Veal, W.R., & Tippins, D.J. (1998). “The evolution of pedagogical content knowledge in prospective secondary physics teachers” in the Annual meeting of the National Association for Research in Science Teaching. San Diego, CA.
- Halim, L., & Meerah, S.M. (2002). “Science trainee teachers’ pedagogical content knowledge and its influence on physics teaching,” Research in Science and Technological Education. 20(2) : 215-225.
- Tuan, H.L. (1996). “Investigating the nature and development of pre-service chemistry teachers’ content knowledge, pedagogical knowledge and pedagogical content knowledge,” Proceeding of the National Science Council Part D : Mathematics, Science and Technology education. 6(2) : 101-112.
- Veal, W.R. (1998). “The Evolution of Pedagogical Content Knowledge in Prospective Secondary Chemistry Teachers,” in the Annual Meeting of the National Association for Research in Science Teaching. San Diego, CA.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีโครงการจัดทำ “วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด”วารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยฯ กำหนดจัดพิมพ์วารสารปีละ 2 ฉบับ จึงขอเรียนเชิญบุคลากร นักศึกษา นักวิชาการ และนักวิจัย ได้เข้าร่วมเสนอบทความ เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยฯ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1.1 **วัตถุประสงค์** เพื่อให้คณาจารย์ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดและบุคคลทั่วไป ได้เผยแพร่ความรู้ ผลงานวิจัย และนวัตกรรมทางวิชาการสู่สาธารณชนในรูปแบบการนำเสนอทางวารสารวิชาการ และเพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้

1.2 **ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์** ประกอบด้วย บทความวิชาการ บทความวิจัย

1.3 **ขอบเขตเนื้อหา** ประกอบด้วย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน วิทยาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.4 **กำหนดพิมพ์เผยแพร่** ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม-มิถุนายนและกรกฎาคม-ธันวาคม)

2. นโยบายการพิจารณาการรับบทความ

2.1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ในกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด

2.2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพทางวิชาการ และมีประโยชน์ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงปฏิบัติ โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ จำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน ขึ้นไปต่อบทความและเป็นผู้มีผลงานทางวิจัยอย่างต่อเนื่อง

2.3 กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไขเพิ่มเติม หรือพิมพ์ใหม่แล้วแต่กรณี

2.4 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งมาตีพิมพ์

2.5 การยอมรับเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นสิทธิของกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการจะไม่รับผิดชอบในเนื้อหา หรือความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ทุกเรื่อง

3. รูปแบบการเขียนบทความผลงานวิจัยฉบับเต็ม (Full Paper)

3.1 **การเตรียมต้นฉบับ** มีรายละเอียดดังนี้

1) **ขนาดของต้นฉบับ** พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษขนาดเอ 4 โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบน 3.5 เซนติเมตร ด้านล่าง, ขวาและซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร

3.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรม ไมโครซอฟท์เวิร์ด ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single Space) โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่ง ดังนี้

1) **ท้ายกระดาษ** ขนาด 12 ชนิดตัวอักษรธรรมดาเอียง ชิดขอบกระดาษซ้าย ประกอบด้วย

* หลักสูตร สาขาวิชา สถาบันการศึกษา

** ตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา สถาบันการศึกษา

*** ตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชา สถาบันการศึกษา

2) **ชื่อเรื่อง** (ภาษาไทย) ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษทางขวา

3) **ชื่อเรื่อง** (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษทางขวา

4) **ชื่อผู้เขียน** ขนาด 12 ชนิดตัวหนาเอียง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษทางขวา

ชื่อ สกุล*

5) **เริ่มพิมพ์เป็นแบบ 2 คอลัมน์ (COLUMN)** ตั้งแต่ส่วนนี้เป็นต้นไป โดยกำหนดการตั้งค่า หน้ากระดาษดังนี้

ความกว้างของแต่ละคอลัมน์ 7.6 ซม.

ระยะห่างระหว่างคอลัมน์ 0.8 ซม.

ตัวอักษรขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตั้งระยะ Tab ที่ 1.25, 1.75, 2.45, 2.85 ตามลำดับ

6) **หัวข้อ** ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบด้านซ้าย

7) **เนื้อหา** ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 2 คอลัมน์ เว้นระยะ 1 Tab จาก ขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

3.3 จำนวนหน้า ต้นฉบับควรมีความยาวไม่เกิน 12 หน้า

4. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหา ภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีคำศัพท์ ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้หรือแปลแล้วไม่ได้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อน เนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

4.1 **ชื่อเรื่อง** ควรสั้น และกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

4.2 **ชื่อผู้เขียน** เป็นภาษาไทยและระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

4.3 **บทคัดย่อ** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านแล้วเข้าใจ ง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อ ภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษให้เนื้อหาตรงกัน

4.4 **คำสำคัญ** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คำ

4.5 **บทนำ** เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัยและควรอ้างอิง งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

4.6 **วัตถุประสงค์** ใช้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

4.7 **วิธีการดำเนินการวิจัย** ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยกล่าวถึงวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มา ของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล การเก็บและรวบรวมข้อมูลการใช้เครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

4.8 สรุปผลการวิจัย เป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตารางกราฟ แผนภาพ ประกอบการอธิบายทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้นขอบ ตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางแบบธรรมดาไม่มีสี ตารางควรมีเฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับภาพประกอบ ควรเป็นรูปภาพ ขาว-ดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

4.9 อภิปรายผล เป็นการสรุปผลที่ได้จากการวิจัย ควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่ เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม

4.10 ข้อเสนอแนะ แสดงให้เห็นถึงการนำไปใช้ประโยชน์ เสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

4.11 รายการอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ MLA (Modern Language Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสาร

4.12 ในกรณีที่เป็นบทความภาษาอังกฤษ ต้องมีคำแปล ABSTRACT เป็นภาษาไทยด้วย

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

- หนังสือ
ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.
- วารสาร
ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปี,วัน เดือน). “ชื่อบทความ,” **ชื่อวารสาร**. ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์),เลขหน้าที่อ้างอิง.
- วิทยานิพนธ์
ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. ชื่อปริญญา ชื่อย่อปริญญา (สาขาวิชา). เมืองที่พิมพ์ : สถาบันศึกษา.
- รายงานการประชุม
ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม**. วัน เดือนปีที่จัด. สถานที่จัด : สำนักพิมพ์. เลขหน้า.
- สื่ออินเทอร์เน็ต
ชื่อ-นามสกุลผู้เผยแพร่. (ปี เดือน วันที่อ้างอิง). **ชื่อเรื่อง**. จำนวนหน้า.
แหล่งที่มา : [URL:http://](http://)

การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย

5. การส่งบทความ

วิธีการส่งบทความ ผู้เสนอจัดส่งบทความต้นฉบับ และแบบเสนอบทความ 1 ชุด จัดส่งเอกสารถึง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120 พร้อมส่งไฟล์ต้นฉบับและไฟล์แบบเสนอบทความ โดยบันทึกลงแผ่นซีดี หรือจัดส่งทางอีเมลมาที่ gradreru@hotmail.co.th

ติดตามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <http://grad.reru.ac.th/> หรือติดต่อสอบถามข้อมูลได้ที่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 113 หมู่ 12 ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45120 หรืออีเมล gradreru@hotmail.co.th เบอร์โทรศัพท์ 0 4355 6231, 0 4355 6001-8 ต่อ 1027

3.5 ซม.

ชื่อเรื่องภาษาไทย (TH SarabunPSK 18 หนา)
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ (TH SarabunPSK 16 หนา)

ชื่อ สกุล *
ชื่อ สกุล อาจารย์ที่ปรึกษา **
ชื่อ สกุล อาจารย์ที่ปรึกษา ***

Tab 1.25 1.75 2.45 2.75

7.6 ซม.

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK 14 หนา)

เริ่มเนื้อหาบทคัดย่อ.....

0.8 ซม.

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหา.....

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื้อหา.....

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื้อหา.....

ABSTRACT

เริ่มเนื้อหาบทคัดย่อ.....

คำสำคัญ : .....ภาษาไทย 3 คำ

Keyword(s): .....ภาษาอังกฤษ 3 คำ

สรุปผลการวิจัย

เริ่มเนื้อหาบทคัดย่อ.....

บทนำ

เริ่มเนื้อหาบทคัดย่อ.....

1. เนื้อหา.....

1.1 เนื้อหา.....

2.5 ซม.

วัตถุประสงค์

1. เนื้อหา.....

2. เนื้อหา.....

อภิปรายผล

เริ่มเนื้อหา.....

1. เนื้อหา.....

2.5 ซม.

วิธีการดำเนินงานวิจัย

เริ่มเนื้อหาบทคัดย่อ.....

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื้อหา.....

ข้อเสนอแนะ

เริ่มเนื้อหา.....

1. เนื้อหา.....

1.1 เนื้อหา.....

รายการอ้างอิง

หนังสือ ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

วารสาร ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปี,วัน เดือน). "ชื่อบทความ," ชื่อวารสาร. ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์),เลขหน้าที่อ้างอิง.

วิทยานิพนธ์ ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ชื่อปริญญา ชื่อย่อปริญญา (สาขาวิชา).เมืองที่พิมพ์ : สถาบันศึกษา.

รายงานการประชุม ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วันเดือนปีที่จัด. สถานที่จัด : สำนักพิมพ์. เลขหน้า.

สื่ออินเทอร์เน็ต ชื่อ-นามสกุลผู้เผยแพร่. (ปี เดือน วันที่อ้างอิง). ชื่อเรื่อง. จำนวนหน้า.แหล่งที่มา : [URL:http://](http://)

* หลักสูตร..... สาขาวิชา..... มหาวิทยาลัย.....

** ตำแหน่งทางวิชาการ ประจำสาขาวิชา..... มหาวิทยาลัย.....

*** ตำแหน่งทางวิชาการ ประจำสาขาวิชา..... มหาวิทยาลัย.....

ขนาดอักษร 12 เ็ียง

2.5 ซม.